Sokne Beskr.

292. 1.

Syner på några Ld Kongl. Finska Hushållnings Sällskapets Ekonomiske Frågor rörande denna Karlö Socken, til dess en fullständigare Beskrifning deröfver hinner blifwa författad.—

1.sta Frågan: Hwilken är Sokns hufwudnäring? Hwilka Binä- »ringar idka därstädes? Ej hwad tillständare hwarandra? Hwilka »för orten nödiga eller tjenliga Binäringar fynas i synnerhet »fakna och böra uppmuntras?

Swar. Om man föreställer sig Karlö Sokns läge, mittemellan 4. a 5. stycken stora och mägtiga Bruk som härifrån erhålla wattn, kohl och så mycket öfriga underhöld, som hela deras hemma drift och gång nödwändigt fordras, lärer en hwar kunna finna, at ofwannämnde fråga angående Sokneny Hufwudnäring icke är så lätt afgjord och med säkerhet besvarad; hälst man härwid råkar uti den nu förtiden så mycket allmänna Twisten, om förebrådet rättew emellan Fordbruk och Bergsbruk. At wårt Fordbruk fordom warit uti battre hägd än i dessa sednare tiden, tyckes flere än nog allmänt bekänteligt ödelagde Åkerstycken wilja intyga och bewisa. — Orsakerne til detta Fordbrukets förfall lära tilräfwentyrr hänleda sig ifrån Konung Carl XII:s långwariga härjande krig och dermed åtföljande Pest och folkeödande farsoter, hwarigenom icke allenast gårdar och åkerteger, utaw jemwäl hela Gårdar och Hemman kommit så här som annorstädes i detta så grufweligen förhärjade Land uti fullkomligt ödemål: Men at med dessa återuptagande och drygande til sin fordna höjd härstädes tilräfwentyrr gått något trögare, så at andre länder orter kommit at öfwerträlla oss i landsfulleken, dertil will man skylla ifrån sig skulden på ofwannämnde jedermera med större drift och mera understöd i förtid hast upodrifne förnbruk. Hwilka såsom de nattaw helt och hållet föll och underhållit den utmärglade och af sig komne Boden, så hafwa de åfwen som wanligen tänder lätet jordmon godgöra sig derföre på sätt deras ofta från Fordbruket skiljaktiga interesse det fordrat. — Boden sielf, hans folk och fä, hans skog och all mätte på befallning så til Brukens tjenst. Hwad under at Bruks Rörelsen så hastigt komner sig före och Fordbruket deremot aftynar, sedan Boden först blifwit öfwer. Hufwan hindrad och omsider nattaw aldeles

afstyrkt och afmagrad ifrån detta lit rätta hufvud-yrke?
Denna Bonde som tidsåtgång för stod på egen botten, kun-
de redeligen försörja sig och de sina, anses numera för halla-
re at förskatta vid tagas de flesta sina behof ifrån Brukz-
kontoiret, än at själf förskaffa sig dem af sitt hemmans
Bruk, som dessutom passem och besök utan betyg, vana
och styrka icke annat kunde, än blifva fattigt och
fattigt elendt, at den gäldbundne Bonden svårligen
utan Brukens biträde skulle kunde slå sig ut och
hafva sin bergning. Det bäst således icke Bruken
bort, at så länge de ville bibehålla den usla Bonden i
sin bok och Contribution, till och med at slå under sig
dess hemman samt alla dessa Egendomar i nejden til
den mycken het, som man för Brukes driftens skuld
sig vara i behof af; hvarigenom de öfrige likväl småning-
om och oftast förr än de själfve velat eller önskat
blifvit fria för Brukens tyngt och öfvervälde; ty le-
dan deraf skogar med förenade krafter under samfäl-
lig hets tiden blifvit snarare än man förmodat, med-
tagne och ödekolade, hafva alla Brukens utestående
kolförlager blifvit indrifne och vår allmoge för-
satt i nödvändig het at småningom draga sig tilba-
ka til sit rätta hufvud-yrke Plogen. Hvartill kommer
al i vårt nyligen tidsvarf några af dessa Bruks-Egare själf-
ve säkert inse både nyttan och nödvändig heten af det fordom
så förakteliga Fördbruket; emedan de så kraftigaste säll
gripit sig derunder: så at man redan ibland Dem kan
nämna sådane Patrioter som med eget Fördbruk förstör
alla sina Bruks arbetare; hvilke icke detta således bör an-
ses för Deras modernäring. Åminstone gifva sådane ny-
byggliga exempel, hvarutinnan de gemenfamt med näst
alle andre våre Ståndz Personer föregå den okunnige och
trögge Bonden i så måtto honom mera afskräcka at kraftigare
gripa sit Fördbruk an och göra deraf sin hufvud näring,
så mycket mer som han här redan fått sin egen Agolott
och således får arbeta icke mer för Grannarne utan för
sig själfvan, sina barn och efterkommande. Vårt tillförene
af sig komne Fördbruk börjar nu således åter mera allt
mänt at vidtagas och idkas som en hufvud sak; men
at det är nu först begynt, och allsa långt ifrån väl-

gjort, kan skönjas deraf, at utaf de 70,000. Tunland jord som
utgöra Sockenen Arvala innehåll, äro endast 13000. äro vidrör-
de och under så kallad odling, nämligen 3000. Tunland til Åkerzo
Mantager samt 10,000. Dito til Äng, hvilka Odlingar likväl til för-
re delen befinnes ännu icke så långt tillstånd, at lägo desse gifva öf-
ver halfva åringen, emot det sonde meden bättre hård afskatta
kunde. Och enär nu af det hufvud så kliga än så mycket åter-
står, anser jag betänkligt, at med alt för många andra näringar
hindra och förblända vår allmoge, hälst vi dertil icke ännu
äga tillräcklig Folk styrka. För sådane finnas annars i anseen-
de til en gynnande belägenhet än vid sjö kusten de ypperligaste
tillfällen och lägenheter. De hufvud sakligaste näringar för
utom Bergverk och Bruk äro Handel och Sjöfart, som locka
bort Sockenens unga manskap ifrån den tunga och forkteliga Plogen,
så at det sädanefter kliffver ganska svårt at så lega sig och derved
behålla någon Dräng; ty Allmogens fleste söner ga til sjös på Eko-
nåd förlyg och stadna där quar samt för lora så ledes för Föräld-
ket, til hvilket de så återkommande kåda mera dugas. Dessutom äro
dessa näringar för dernäst Kalk och Segelbrännerier näst an hvartil
äro många och ovtöckige Kalkberg, färdeles omkring Svarta Bruk
gifvit tillfälle; men som för Skärgårds ångande nu mera alle los kom-
mit utur bruk. Hvaremot Humblegårds Skällsel än med bäst för-
del idkas så väl här, som i synnerhet ännu mer ute nåstan ifrån
Ösingo Socken; hvaraf 2 a 3. kappland jord som vid hvarje hemman van-
ligen finnes upptagen til humblegård, merendels ute ofvanför
sand och Stenbackar, närmast til Fårdrange) bärgar man årligen
så den är i sin rätta hägd 10 a 15. ttr. Såd humble, som i Stock-
holm blifvit betalt med omkring 2. Rdr ttr. Hvarmed Bonden
utan särdeles kåning betalar sit hemmans Förd Bokarånta.
Strömmings fiske idkas väl ock icke vid Skärgård, men icke med
den fördel, hvartill dess vidsträcklighet årbjuder så lägenhet
ty, här gå dåtett 7. a 8. Strömmings Notar sommar tid, men
deras Sto fiske och Skjut fisket som kunske det förmån-
naste, sedan fisken nu mera hålla sig längre ut i hafvet, efter
vindarne tvås upgrundat, förstår man sig icke på. Sjöll fisket drif-
ves nåstan mer än sig borde i lektiderne med förfina garn och
dragder, särdeles ute vinsjöarne, hvilka 30. til antalet annors
kunde gifva dess nödig tvo behöfde fisk, men ärdnu mer nåstan
deles ullömde. Bosskaps skottseln och Ullredningz sätet är hos
Allmogen på dålig fot. Handaslöjder så på man som qvinnfolks
sidan mycket vårdslösade, så at man köper nåstan allt sitt kläder
och husgerad och säljer intet, hvarigenom penningarne dragas utom

intet särdeles skrymfall, men märker dock öfver allt så ymnen
och stark flutning, at man icke bör tvifla det ju nästkommande
träsk mätte ligga minst 10 à 12 fot högre än dalsjön, då det medelst
uppdämning, utan hinder af berg eller klack kunde utvärkas, hvarefter minst
bleffve 4 à 5 tunnland god äng. Dubbelt större ordlingar kunde åstad-
med mera både säkerhet och lätthet winnas och befrämjas om det vat-
ten fall finge utspringas vid Fagerviks Bruk i Ingå socken, men
man föregifver at sådant vattnets fallande skulle medföra icke min-
dre olägenhet än hela detta härliga Bruks undergång. Efter min
ensaklega tanka skulle blott dämjerne Hammaren kunna dämmas
på flytning något längre ned, och afvannämnde vatten sänkning ge-
dermera tvenne à tre mindre vattnet för Bruket hvarken nu
eller i framtiden äga än mindre vattnet för Bruket hvarken nu
dit, hvarvatten bortbrinner annorstädes utan minsta nytta, hvil-
ket vid anstäld besigtning och afvägningar med mera
visshet utredas kunde, som förmodeligen alltid måste föregå dy-
lika förehag och operationer. På min tillskyrkan och begäran
har Rydkmästaren Välborne Herr Mich. Hisingen i Fagervik med
tillhjelp af mig och några mina grannar nyligen låtit något ut-
dämma och upprensa vattendraget ifrån Bruckos träsket til Fag-
vikens sjön omkring 2 mils längd, hvarefter vattet i nämnde träs-
ket sjönk nämnare 2 ne fot som medfört någon nytta, men
skulle ännu hela återstående quarnfallet vid Starekarn 13 fot ode-
lagde qvarn blifva utsprängd, som än gör ungefärligen 5 fots höj-
den och icke fyllest 10. famnar i längden och derifrån til träsket
som gör omkring 1000 famnar vattendraget genom ängarne i sam-
ma mån blifva ytgräfvet, så kunde härigenom emellan 3 à
4 00 tunnland ängsordlingar winnas; vid kommo både dy lyc-
ker mig 2 ne träsk kunna utsprängas som kunde tjena tjena stora
ordlingar, flere sådana trägenheter at förtiga, til hvilkas afstyr-
ning, mah så mycket säkrare kunde tjena, sig något bidräde
af närvarande, som jag redan kan namngifva en Bonde-
Rusthållare Henric Wesström, hvilken hell enhamnen för-
tagit at utspränga och afstyrka et träsk om 20. tunnland vid
hvilket arbete och i sig själf vacker företag tycker mig vara förtja-
nat och kunske afskracka flere att det kan uppmuntra, mån larer
derjemte mera finna nödvändig hetew at låta anställa besigtnin-
gar och afvägningar öfver alla större och mindre vattendrag
handet, förrat kunna göra säker beräkning på kostnad och arbets
mot vid samma tillfälle öfwerse hamna om bidrädet vid sker-
nde uppenoning och fatta säkra beslut til vattnets afstyr-
ning, hvilka retan tjender af löpande Processer och dermed följande.

förtretligheter och omkostnader böra skyndsamligen kunna
förekommas och ställas i verket.

3:dje Fråga: Huilka kärr och mossar i Sakneu hafva och för-
tjena i synnerhet at utdikas? Hvad nytta lynar de löfva
sina odlare? Svar. Den största mossa i denna Sakn heter Mit
romman 5 mil bred och starkom 10 lång, huilken inne håller
900 Tunnland, för hvars beredande til framtida upodling
jag utaun förenämnde framgåde afhandling tänker upoträga
et Dragelike om 1000 famnars längd ack utaun desto öf-
kat i Segar omkring 30 Tunnland, ack huilka redan några
börjat giöra lade säd och gräs, men ack är än i sin barndom ack
wäntar på sjelfa yfverligare fällning som väl bleiver på före
nämnde sätt möjlig; men efterstiger min lilla förmögenhet,
hvarföre jag redan på 5 år offrat 500 Rdr til mossar och kärr.
Min ende medarbetare Hartelinnan Herr Bonde Palmen
linder, som hvarr mägtigare har ack kraftigare ach wäg-
sammare grepit saken an; ty omkring 3000 Rdr har han
redan lätet nedgräfwa i omkring 200 Tunnland mossar ach kärr
hvaraf hälften redan utgör et härligt kärrbruk. Vårt hopp
dessa åren gjort oss största skada ach missräkning. Hvad jag
faledes efter uppmärksam förfarenhet kan säga om i synnerhet
mossbrukets är: at det förbrar mycken tid, tålamod ach för-
lag; hvarföre sådane Patriotiska företag böra på all möj-
ligt sätt understödjas ach uppmuntras, ja at åtminstone
vallw aftappningen som hufvud förhindret måtte blifwa
afhjelpt genom Publique anstalter ach bekostnaden jemt
odlarena sednare njutande förmån är til gods, som för-
sattningarne dem icke obetänksamt utlofwat, hvaraf
wäl borde hända at de herrar Pastorer huilka före-
trädare wänet förtjenige nog at icke inlåta sig uti någon
10:de sättning skulle komma at förlora den inkomst
af kärr Bruk som dem numera öfwer blifwit tilerkänd. Men denna förlust borde ack kunna tålas af sådane
Prestmän, huilka tillförene äro mindst dubbelt mera lön-
te än deras öfrige ämbets Bröder, som hafva en blott ef-
fterbruket stimulerad drägelig 10:de ach likwäl aldrig un-
der sin ofta nog stora försigtighet gjort något anspråk på
sådane tillökade inkomster som verkeligen gwafwa alla

4.

för kärr brecket, hwarigenom sakne Bröder icke allenast gå i
missning af sådes tionden ifrån Mossarna, utan förtoran äfwen
den ansenliga tilökning i hö ach qwickstod:de, som desse odlingar
sedan de hinna blifwa fordeja ängar dem ofelbart tillskynda
skulle. Jag tycker derföre det wara mera egenmägtigt än wäl betänkt
at söka en inkomst, som lorde medföra en ofelbarare framtida för-
lust än någon säker winst. Åtminstone skulle jag önska at min
ämbets Bröder wille med uppmuntringar ach exempel hedre för-
lysa sina sakne män uti det högst nödwändiga kärrbrecket än
det i någor måtto giöra orsak til dess afsidosättande, hwarigenom
en älskad Fosterbygd för alltid måtte blifwa uti det odrägliga
tillstånd at det med skål skall kallas Suo-maa eller Suomenmaa
d. ä. et kärrland. Namnet är wäl många andre äldre ganska wäl
kraftadt; ty när denna lilla ach framför andre högre up i landet
mycket odlade ach beboddе sakn, hwars hela areala finnes fall är
omkring 3:ne qwadrat mil med dess sina tusentals
de, likwäl ännu wer tolfgen äger öfwer 3000:de Tunnland odelig-
gande mossar ach kärr, hwad mycket det deras mätte wäl icke
de finnar i hela Tunnland som finnes fattas nära 3000 qwadrat
mil? 3:ne Millioner Tunnland lämer efter denna proportionen
galunda rara förmycket tilskurit. De här wära frost nätter
landets naturliga fuktighet ach ursprunget til hela dess
närwarande fattigdom ach förödelse. Låt oss derföre wäga
alt för at fastanna kärren ach förwandla dem til åker-
dyor ach lyckseligheto källor: samhid ach efterwerld,
skola wälsigna et sådant företag, ach en upplyst konung
måtte främja det!-

2:dra. Saknens större eller mindre tilgång på skog ach af
hwad slag? Svar: Al skogs tilgångarne här numera börja
krympa i hop ach kan wäl en hwar föreställa sig, som läser
hwad wi redan om saknens beskaffenhet anfört; ty utaun
de många Bruken gränsar skaden skendo hårdt til, som
härefrån får sin nästa stock ach ved, hwartil kommer al 3:
4. stycken egne, utomsockne ulfsakne skutor transportera
härefrån årligen ved til Stockholm. Kalkbränningen,
stubblegårdarne ach svedjandet all åder skog, icke desto
mindre finnes här nästan alemänt skog til nödtorftig behof
och stängsel, men timmer skog ach sågstock bliifwer redan
sällsynt ach svår at få för penningar. Fall ach transport är
nästa rådande fördelar på den så kallade Karlo malmen, hwil-
ken sträcker sig igenom hela saknen til 3 mils lång ach 500
alnars bredd, på skiftande mark ach gamla svedje land wäxer

löfskog af alla sorter, likväl mest Björk, al och Asp-
Pilar planteras nästan vid hvarje Gård, dock endast till prydnad.

5½ Socknens folk nummer, samt årligen födde och döde
" (af hvarderas könet:) år 1749 eller 1750. och nu 1 svar. Vid
Tabellverkets inrättning år 1749. befinnes folkstocken
uti denna socken hafva varit af mankön Personer 1301.
qvinkön ——— 1394. 2695

1759. af mankön ——— 1424.
qvinkön ——— 1616. 3040

1769. af mankön ——— 1499.
qvinkön ——— 1636. 3135

1785. för kriget var folknumern af mankön — 1800.
qvinkön ——— 1872. 3672

1790. efter kriget ägde vi mankön ——— 1603.
qvinkön ——— 1707. 3310

Således 362. personer mindre.

1795. vid sista Summariska Tabellens slut af mankön — 1754.
qvinkön ——— 1866. 3620

Deraf voro gifte män 613, hustrur 613. tillsammans — 1226.
Enklingar 51 Enkor 181. tillsammans — 232.
Gifte öfver 15 år af mankön 434 qvinkön 455 — 889.
Barn under 15 år af mankön 616 qvinkön 617. — 1233 3626

Sedan den tiden hafva här årligen alltså blifvit födde omkring 140 barn
allid några flere af man än qvinkönet — De dödas
antal hafva gått til ungefärligen tälften deremot —
Folknumern för det närvarande skiljer således til nära — 4000.
På 50 år har tillväxten varit omkring — 1200 —

6½ Är hela Socknen redan afmätt och Storskiftad: eller hafva längre
" ungefärligen har den ännu skolat tåla? Svar. Utom några få
enstaka Gårdar och Hemman som icke behöft något Storskifte
är all det öfriga eller samfälliga tegorne i Socken både afmätt
och skiftad, hvilket göromål med thy åtföljande Processer
och andra odrägliga afgifter, har kostat många Socknebor
hela lit Hemman, som derföre gått i tremmande händer.
Önskeligt vore alltock medelst allt detta saken vore väl

gjord, mendet är visst långt derifrån, som här skedde för
sta försöken, då man annu icke ägde kunnige Landmätare
och Compromissarier, eller förnuftige föreskrifter och för-
fattningar, så hafva äfven här de första anomalier alltid
begångne, många nu mist kanske hälften af sina ägor och får
betala dubbelt emot hvad vederbört, hvartill kommit
at ägolotterne blifvit så styckade och om hvarandra
blandade, at utan förnuftiga byten och tillälne jemk-
ningar landet är skamlöst för alltid, så at det icke kan
komma til sin rätta hjelp och förmögenhet.—

7½ Äro många nybyggare (synnerligen på öfverloppsjorden) tillsatte
" och hvad bestånd synes de kunna hafva sig? Svar. Öfverloppe
jordar finnas här ingalunda brukne, utom den Skarkistan redan
året måste vara förrättade för än denna författning allkom,
hvartill kommer at socknen är så satt helt och hållet de flesta hemman
icke hafva så mycket ägor som de efter sitt mantal kunna
försvara. Andre nybyggare finnes här så godtycke icke utom Si-
rakets Ålder och nyare Torp, til hvilkas förökande här
flere städer väl är finnas många opperlige lägenheter, sär-
deles på Ytterskärgården som de vidsträcktaste, men
alldenstund man numera äfven genast belägger dessas ödelor
med kappor och anera, finner man sig för sådane nyttige för-
tag i allmänhet mindre lugnad. Och at i synnerhet Bruk-
ägarena sätta mera värde på sin skog och ödemark än
några fattiga Torpare lärer väl ingen förundra sig öfver.

8½ Äro vårdens beskaffenhet i förledet år och dylikt för det tillkommande året?
" Utom det ovanliga dagnett som med slag värja åkrar och gjorde skada
til minst ¼ på höstsädet skulle vårsäden nästledet år varit
den ömmigaste man kunnat önska; men nu blef den blott
medelmåttig. Vår sådet hann bra til sin rätta mognad
och hvad åkren som annars var ganska rik blef genom elak berg-
ning för många förlorad. Vår sentida förelen rägnaktiga
väderleken förrättade höst sådden uti stora och odikade åkrar
sådane som här gemenligen äro, har gifvit en ganska klen bröd-
värd, utom en vacker och önskelig vår hafve vi således i
året me ingående året at befara en nog allmän misswäxt
på höstsädet. — Den 2nd nödeligen åtvände!

9½ Om Epizooter och Boskapssjukdomar och af hvad art? / varit
" gångne i förledet år eller ännu äro i gång? Den starka och
långvariga torka, som 1799. om sommaren förbrände gräset
och förkortade kålorna, förorsakade icke allenast den van-
liga sådsloten hos kreaturen, som dödade et och annat de-
ri men ett grufveligare nederlag gjorde den förmodeligen af

samma orsak upkomme och allmänt gängse spårare
waskapor sjukan med swulnader och bölder, som Allmo-
gen kallar sånade Rot, hwilken i hast ölödade många
både hästar och hornboskap. För mindel var jag
lycklig nog at icke mista nagot, ehuru alla förva-
rings medel aaktadt sjukdomen aften inträngde sig
ibland min boskap, hwarå i synnerhet en ko blef sa
betagen, at hufvudet jemte halsen och strupen swull-
nade sa at andedrägten gaf sig, jag försökte derföre at
med en blår stopp under på en kanp, hwilken dop-
pades i olja upkraosa halsen och waldet, hwarefter
1. qwarter linolja och dttika sammans qwalpat häll-
ten af hwarderas, gafs med en bouteille i kreaturet
qne ytterst halo bölden upp ackades med en knif och
smordes med olja och tvättades med saltpetter lut
samt genomträddes med tagel sankar, som sedan dage-
ligen vårdes, aftan blef kreaturet med fresht kall
watten öfverhalgt och kom sig med flere andre sju-
ke och sa slutligen åter sa i hop. Sjelfven samman
var sanske af åter för mycken wåta Rötaten hvil
waskaden och kringsjukan hrosaren något gång-
je, men likwäl icke sa mycket elände.

Fabr. Ring.

Enk. till Länsst. d. 15 Maji 1882 N:o remitt. Att förr. Länsst.

471 6.

En kort Beskrifning öfver Rautalambi Socken belägen i Norra Savolax Mähad. Cuopio Län och Borgo Stift

Rautalambi Pohja kihlakunnan suuri Ortnu- Gust-
mundsby — Cuopio T. 4 mil i Öster. 26 mil
från residenset Uusikaupunki S. Carle-
by. — Gr. mätt från S. och O: till Pielavesi,
N — i O: till Karttula Kirkne m. fl. Cuopio Pohja
i NO: till Pielavesi m. fl. Kenttälmi Pohja
i NW: till Mäntyharju i W: till Sauka- i SW:
till Kangasniemi Pohja, — mäst sjöfarande af
Vaccig medelsvår Ploghbarmätta tul,
lan af stenbotten — upp och mycket stenig
jordmån, vilan af stenliga inslag,
på ett Par ställen sand och stenbl. Pohja, genom lunga
samt S. till N: af Protokollets bredden
T. 8 mil, bor Lutheraner, som
till Folkmängd Summan 2, hemfallen vid
sin 4 sista Revision i Öfver-
Ojärvi, innehållande 80 Hem- 4 Hemlig
som bo i 2 Kyrkosocknar nämligen
uti Rautalambi och Kenttälmi Pohja
Socknar, i 4 Byar och 4 Ensamgårdar. af
Sista Kategorien finnes i Rautalambi
samt Saukko Pohja Ödemarken bo jem-
te, uti Byarna Pohjajoki, Kolmisoppi:
1:o Hemman som med Kronan fyr bör-
dar och utgör 4 mantal.
2:o Kesken 3 mantal
3:o Bjelkä 3 mantal
4:o Kella med 4 mantal samt 3 kop. som
med en Gård tillhörande Enskilda bor-
dar och utgör 4 mantal.

5:o Mari och C:a Jatkina [illegible]
7:o Wikakoski [illegible]
och [illegible]
C:o Tammenkoski [illegible]
9:o Lapinkari, [illegible]
[illegible]
10. Syrjäsalta Kuna [illegible]
[illegible]
11:o Nokisenkoski [illegible]
12:o Aaskoski [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ad Fol. 6to Contract Lagaye i Pöstra belangende Hemmanet Jordbo Juni 1798 i Hogfarsi Capitaine Pöstra uthi Swolt Juni 1798 i Hogfarsi Capitaine mäkt och Bulkastafarsti Lagman uti Gefleborgs Lan Pehr Persson de Lagga uthi Hallstahammars Sochn och Hogfarsi Häradh Kopparbergs Lähn och Orebro Lähn å ena och Hemmanet Jordbo i Osterbodarne belägit å andra sidan.

Emedan Lagman Pöstra i Rautalambi af Contracten förmäler, att Contrahenten Lagman Pehr Persson de Lagga i Hallstahammars Sochn och Hogfarsi Häradh af Westmanland, nu warande Lagman uti Gefleborgs Lähn, Contrahenten å ena sidan, och Capitaine Pöstra i Rautalambi å andra sidan, Jämte Hustrur, Barn och Arfwingar, Contrahenterne å ena och andra sidan, Contracten underskrifwit, och sedermera Lagman Pehr Persson de Lagga, Contrahenten å ena sidan, och Capitaine Pöstra i Rautalambi å andra sidan, Contrahenterne å

Klagar i Tuna ting anbar sin Fullmägtig Thomas Jönsson att i hans ställe planera i denna sak hos Tingsrätten å Gud Lagligen bevista, och mista Tingsrätten att förmana det gemenligast. Men antagandes att Tingsrätten kan finna att sådan Fullmägt bör företes, hafver Klagar Tuna ting i tid låtit

Thomas Jönsson
på Klagar ens Vägn.

lysten[e] förena varandra, först: när ag varelsen[e] ut-
ladat, utbinna och förfrysna. Hvar för sig med
sin egen naturliga kraft och skald gerna ag
nödigt diup dykning, hvarda annars förkagande
m. m. ryktar sätt.

Den 2:dra hufvudanmärkningen hörande Angermanland
med mera i valmyndighet att ökas. Jordbruket
vore här för stor i sin ägnad samhälle och ej
så ingående 96:de längre förbättring, som ge-
nom hövligt förordning och undervisning (a)
Kloka dykning 96:de ångas till grund och nästan
förderfvande, ingrodd snålhet och lyxvara bortta-
gande, hvilken ofta inlägga dalers af augbaren,
för[?] til[?] minna till[?] förvandlingar och bättring,

Fink. d. 1 Juli 1800.

578.

16

Kortta inneravtäkter och sven 3:dra af Kongl
Gästa Hof[?] hållit hållsrätt i Abo, av Hr Landa-
mot Herr Hofrätsrådet Magn. Joh. Snellman år 1799:
till besvarande underdån, och af Honom med un-
dersåtaren communicerade frågor, angående
Lachlea Boden i Wasa Län.

1mo

Hållsrättsfrågan: Hvilka äro bolmans hufvudmarkning?
Svar: Eldgärdsrud, ängs- och beteslycka skiftesel.
Fr: Hvilken är marningar utmärkte vid stadgade?
Svar: Af trä stolpar, stenrösen; men mest
af packverk och bolmans framkidna rena
vardande kraftbruk, samt för att tillhinna
hög och ringa afsalu, mäst i hufvudmandat och
framtida grunden. Klagan både ganska till
vinnande lagelbrännare, rådsprotokoll, bergs-
tänkt och lyktens bolmans samt skogsvaktares
mans m. allmänna dåtiden skatteångs och bondskogsfond
i gamla kärl.
Fr: Hvad tillstånd äro de hemmavarande?
Svar: Hvad hufvudmarkningen angår; så har väl
åkerbruket i flera socknar, men förnämligast
sista decennier, med stålig drift och idoghet hos varit
at hufvudsyssla: den franska åkerskick och garden
ära upbragna: åkrar stycken numera regulerade och i alla-

ma Dokumen
an sadmen
mid jämn
ing Bruda för
mexican
för commissarie
til de mest
ke kun nam
se kommissarie
mest stund,
kunna ut aftan
kondan utmarken
kitmarke.
y kun mark
ommissarie
vandenick
an sämmen
enhet mag
en anden
kan hag
ena upgan
kun för hemil
n. det an sä
kab, för mesta
kan dab ut
an utmarken
kunning ut
m.

eltman.

lustens friare vandan, frost. två ag valfasst ut-
bodat, utbuna sta ag förswaga. Hoc stor sal ma ad
an en sådan naturliga lagad anstald garad ag
nodigt dug dydning, bonda ormad borthagande,
m. m. uplåssatt.

Dan lil hafvedmanningen horande Anger an
dad mann i vatnhafd an adan. Fordbrudar
van har fastar ai sin agnad samhal ach id
så mycket ca 96. langad förvaltning, som ga
ugn hö-slatter lakrodning ach ud vidgaanda (a)
Wanlig dydning ca 96. aagar lil sprund ach mosband
förbräfwande, ängrodd, stubbard ach lafvad bonda-
gynda, hvilcha ofta inlagar 5 dalar af aagbaream,
höfrodl spaning lil gradslagad förvandling ag bättring,
vallr dan ängar ca lampliga stallen, lack vatnat
am wafsommaran börjas lagu dan vanmar m. m.
ano nu stan al dalat odanda. Hvad fordraf
ach stada ängnam alla-andriga förlida höfslattar,

(a.) Hus mås ja ving dad indantagna Lestjer ai Engelbar,
hvilcha vistat foga hog ach bratt lil aagd ödängar,
ahnin annam brand vida bymedrata flann stadd
goda rodningr lagenfatar stal fagnad, utan tamelm
fat fodar ca Lingsgrodr, okaulaligt stalla man vanga
ach stam sta höslag baranda mosdar.

...sa Dokumen...
...an sadanan...
...ameidjamm...
...ing Finda fan...
...anstanan a...
...fammanan...

...lil da mman...
...tal dan anal...
...an fammanan...
...anstan Lund...
...anstan ud,
...dman ut afstan
...London anstan
...Eitanda.
...g dan mnd
...dmmo anid
...anan Stanan
...- anandeid...
...da fan anan...
...anhat nag...
...an anstan
...Danan da...
...ardn Gat hag,

...an Lanag Fabrikmäd Enklund Fjällman, ofvanan fan hemil-
...dan da fridslanden fast Lämnanda liggjanda. Det ga fan-
...dan anstanning ag dynan Roos gunstanlab, dan anan
...fan anyckat anindra dentilla dan, fam, ändan dab ma-
...dynan-anning Lastand Jamnt Danan, dan anfanan an
...nyar Lil-anskaling Sprecka ut ändan Lanning at-
...fudant ymgynanda Lanskning anagnigam.

Lecklda d. 25 Jun:
1800. Johan Snellman.

innan höfvud hinnit mognas ock nedfalla,
man synnerligast eljunes angående Betande
ock bo-Slags-tramp vaka vakt- och hyß-stämman
för närstående, som ej ökan bekläga sig
mycket. Vädret ock, ett hvar under sjuden vaf-
hörd varande angår i mycket hänseende, som
välanstå, fordrade ock i vissan tid bärgade
stulla gifva minst 1. garn af kultivated gods
ho, men ock icke understiga 10 del, mångfaldigen 20 del
garn, vrag med- ock skräp-klandad starr.

Bostagets skiftelse, uthvars en delvis hufvud-
näringh gifves, förtjenar ej stället särskild.
Bostagen är här mästadels af mindre vidd och vrag
mycket olikartade: fören stenbelägna, inhägnade der-
kringliggande af sjön och sjelfa sjönlagen i an del
gården finnas. Barrens bostags vanförhåll-
het torde tillgälla af climatet och ålderdomlig sednad,
utan, för hvarje, endast af olidliga besvärligheter, vå-
nyttan, för hvarje, endast af olidliga besvärligheter, vå-
nyttan för nämnde i förtid af kallfrysna och dem
förknaggad samt för mycket valsade gärsning för-
sen många dessa och sommaren; man förnämligast
del af vrag utgöra vid stadd sommar-bete, del

hvad ovält dalar och högder i ett eller flera stycken sam-
hindra till vattnets fria afloppp. Stadkam-
mar alldeles mull-transporteras till
form, vidd och ugnsdjup: Här väl nogan kunn-
och nagot lätt sjelfsätter sig, att ägaren vegeta-
ler, torf, kärrjord myr-dalar m.m. åtminstone
minn vrädstar ofta med dessa myrfält ökor-
ga åkren, minnes synnerl afdragning och tillförsel
minskning i godningh stodan hinnit förnya
dröja sig åt om att hälla dre stall- och ladu-gö-
själlning medan tad: och min stadeln för dan
ga åkren med första vinter skiedjord i ma-
högen af stjelpstacken att vinden öfver grus

och af vrag, för stund och stolt rådeligt vinter-fodran
linga bäst hagnas sinnen hvad bästa, som samfäl-
nyttjas, bed ock sälla det hvar sjord bliefvit valp
att driefva, ad öfver ock orsit full med nedfallen
kvar, kärrstatar, vin stallen och slacka mossdrag
och blota kärren, utom annat, af bo-slags brunn
fördragsvada: flera stallar, der nogot gräs kal
bäst finda vaga, nre gynnom tillsynningar och
hägnades inhagnar, så att nu säg öfver alt
bo-slagnes sinnemar bäst, de de ej så ge i an-
gynna, bestå, utom nämnde fördragsvada-
mossar och gräslösa kärr, i soga annat, nä
gynnom varade hög innallan hägnadstrum,
sjund- och stenhögstar-bodar och af slagen ald
härjade dala gärdar, hvarefter kvarla-
rat ukmarkat uf wid stadd gräs, och af-
gynnas dragsvis, mera hänsyn till gräs stå
med ringa mjölk sinnas ofta nu mera
kommas. De hästar lagges at vinter fo-
dret för bo-slagen, utom halm och agnar, de stå
mest i andra illa bärgat, endast allra och svagt —

[illegible] Lindberg Hellund Fjellman, efternämnde hem-
dan de sistlidnen jord lämnande lägenheter. Det an-
dem mönstring uf hvarje Roos pastorskap, den minn
så mycket mindre tvifvla om, som, innan dess ut-
gången-minne de stund samma dagen, hvarje inspan
nyar tillmärkelig förseelse mot denna kungörelse
sindamot ytterligare förordning straffas.

Lochtee d. 25 Jan:
1800. Johan Snellman.

Dr. Assessor E. Tuneld's Geographie öfver hvarjagt Kiö-
pingar uplagan pr. 192.

(c) Traktala är den, som för gar än soden i Handbragte-
de af Hushmannen i Wasa Elbr: Falander malagde myrjarna
tillvaxdningar uti södra delarna af Wasa Län.

Fråga: Huru Vattnet högd och öfvervämning nagon skada?

Sv: Ehr bekjendt, undantagande de tillfällen och högsta vatten floder äro, så är det vid Kannus- å liggande hemman ej Wälikannus och Pillilä byar.

Fråga: Hvilka förhindra i det fallet i synnerhet vattnets aflopp?

Sv: Som äro sjönder tagne tillfällen icke, utan, ju mindre ströminga bredder och långa sjölar ju mindre förfall, stenar och längre liggande, så händer att den med strömmen rasvom förbi öfveräfvan vadande isen stannar emot den nu liggande fasta sjöbotten, förmerar djupet till fjärdar så att vanning uti till botten, gräfver sig fastare och tiltager hela tiden vattuloppet. Vid dylika floder vattnet börjar då genast höja sig och genom öfvervämning uti de tilliggande ödemarker och ängar förlänga vattuloppet. De mera stora och i marken djupt inskurna öfvervämning nägon tiden för gjödningen men mull och rasf. till mera för skördarnes mogna men då tiäla tiunas, vanligen vår och höga ängs flyten.

Fråga: Huruvida de Inbyggarnas bildade lif och egendom vattnet?

Sv. Inbyggarna torde ej vara motvilliga att härvid efter sin förmåga göra bidrag, helst det endast till deras förmån är tänkt; Huru hela de bidragen och huru den sedan användes förekommas. Hela min tanke är, om tänkt och förfarit måtte i sommar tordan förfoga allas de ställen, hvarest inbyggarna vatta vanligen vatten floder bidraga öfvervämningen så: utmärka noga de bottnen så stora stenar, grund, små hällar och stenrör, m. m. som tjena vara grundorsak till bevarande förordning, samt undersöka huruvida de impedimenter skola undanrödjas och på hvilket sätt, om tändighet torde finnas för skälen att, huru gräfning, förtagning m. m. de icke mera vidningar finna af inbyggarna

[illegible] Tochter [illegible] Kallund Pyttmann, ofvanom för hemmanen liggande. Det om sammanslutning af hvarje Roos omtänkas, för vinna så mycket mindre tvifvla om, som man det med egenmäktig förfarande sedan kan förhindra, som ingen annan vinst tillmätas kan än sammanslutning med hvarje förordning vinnande förändring medgifvas.

Torchtea d. 25 Jan: 1800. Johan Snellman.

Fråga: Huruleda Lass och Mudbro Landsvägar och Forbrinna i Synnerhet uti Allmogens och Grundägares Hopsa Socknar, skola underhållas och Förbättras?

Svar: De gärsvar i Socknen skola, för hemman i mellersta, mindre i Lera, så tillförlig Summorna om Vården gjorde, lämpligast till Dagsverken, eller ock penningar, efter hemmans vidd, Lägenhet och Belägenhet, allra helst efter Jordens mätning, som förmodar, om Jordägare i Sockenstämma, Kollegan i Upsala, Hospicierna. inga noder om Kännas, Klagan med Dagsverken, Jordägare och Tillvaratagande Tillsyn uttordnad, att Dagsverken rätteligen fullgöras, och Penningar rätteligen användas, Tillsyn hörande fullgöra, allra minst Landsvägar, som ofta förbättrade, Lådor, gamla Lådor och Mossor uttordning samt Grundbruna gifvande hörande, Klandagan om De användas, Tillsyn öfverste Mossor, Fullmäktige Grundägare, att förbättra Landsvägar, så mycket som Lera, Lägenhet och Belägenhet, Kännas tillåter, Förbättrade Landsvägar och Broar, Lådor och Mossor, Tillsyn och Förbättrade: inga ny [illegible] Grundägare och Hospicierna i Socknen skola, för hemman i mellersta, mindre i Lera, så tillförlig Summorna om Vården gjorde, lämpligast till Dagsverken, eller ock penningar, efter hemmans vidd, Lägenhet och Belägenhet, allra helst efter Jordens mätning, som förmodar, om Jordägare i Sockenstämma, Kollegan i Upsala, Hospicierna inga noder om Kännas, Klagan med Dagsverken, Jordägare och Tillvaratagande Tillsyn uttordnad, att Dagsverken rätteligen fullgöras, och Penningar rätteligen användas, Tillsyn hörande fullgöra, allra minst Landsvägar, som ofta förbättrade, Lådor, gamla Lådor och Mossor uttordning samt Grundbruna gifvande hörande, Klandagan om De användas, Tillsyn öfverste Mossor, Fullmäktige Grundägare, att förbättra Landsvägar, så mycket som Lera, Lägenhet och Belägenhet, Kännas tillåter, Förbättrade Landsvägar och Broar, Lådor och Mossor, Tillsyn och Förbättrade: inga ny [illegible] Grundägare och Hospicierna i Socknen skola, för hemman i mellersta, mindre i Lera, så tillförlig Summorna om Vården gjorde, lämpligast till Dagsverken, eller ock penningar, efter hemmans vidd, Lägenhet och Belägenhet, allra helst efter Jordens mätning, som förmodar, om Jordägare i Sockenstämma, Kollegan i Upsala, Hospicierna inga noder om Kännas, Klagan med Dagsverken, Jordägare och Tillvaratagande Tillsyn uttordnad, att Dagsverken rätteligen fullgöras, och Penningar rätteligen användas, Tillsyn hörande fullgöra, allra minst Landsvägar, som ofta förbättrade, Lådor, gamla Lådor och Mossor uttordning samt Grundbruna gifvande hörande, Klandagan om De användas, Tillsyn öfverste Mossor, Fullmäktige Grundägare, att förbättra Landsvägar, så mycket som Lera, Lägenhet och Belägenhet, Kännas tillåter, Förbättrade Landsvägar och Broar, Lådor och Mossor, Tillsyn och Förbättrade: inga ny [illegible]

Fråga: Huruleda Lass och Mudbro Landsvägar och Forbrinna i Synnerhet uti Allmogens och Grundägares Hopsa Socknar, skola underhållas och Förbättras?

Svar: De gärsvar i Socknen skola, för hemman i mellersta, mindre i Lera, så tillförlig Summorna om Vården gjorde, lämpligast till Dagsverken, eller ock penningar, efter hemmans vidd, Lägenhet och Belägenhet, allra helst efter Jordens mätning, som förmodar, om Jordägare i Sockenstämma, Kollegan i Upsala, Hospicierna inga noder om Kännas, Klagan med Dagsverken, Jordägare och Tillvaratagande Tillsyn uttordnad, att Dagsverken rätteligen fullgöras, och Penningar rätteligen användas, Tillsyn hörande fullgöra, allra minst Landsvägar, som ofta förbättrade, Lådor, gamla Lådor och Mossor uttordning samt Grundbruna gifvande hörande, Klandagan om De användas, Tillsyn öfverste Mossor, Fullmäktige Grundägare, att förbättra Landsvägar, så mycket som Lera, Lägenhet och Belägenhet, Kännas tillåter, Förbättrade Landsvägar och Broar, Lådor och Mossor, Tillsyn och Förbättrade: inga ny [illegible]

Fråga: Huruleda Lass och Mudbro Landsvägar och Forbrinna i Synnerhet uti Allmogens och Grundägares Hopsa Socknar, skola underhållas och Förbättras?

Svar: De gärsvar i Socknen skola, för hemman i mellersta, mindre i Lera, så tillförlig Summorna om Vården gjorde, lämpligast till Dagsverken, eller ock penningar, efter hemmans vidd, Lägenhet och Belägenhet, allra helst efter Jordens mätning, som förmodar, om Jordägare i Sockenstämma, Kollegan i Upsala, Hospicierna inga noder om Kännas, Klagan med Dagsverken, Jordägare och Tillvaratagande Tillsyn uttordnad, att Dagsverken rätteligen fullgöras, och Penningar rätteligen användas, Tillsyn hörande fullgöra, allra minst Landsvägar, som ofta förbättrade, Lådor, gamla Lådor och Mossor uttordning samt Grundbruna gifvande hörande, Klandagan om De användas, Tillsyn öfverste Mossor, Fullmäktige Grundägare, att förbättra Landsvägar, så mycket som Lera, Lägenhet och Belägenhet, Kännas tillåter, Förbättrade Landsvägar och Broar, Lådor och Mossor, Tillsyn och Förbättrade: inga ny [illegible]

Fråga: Huruleda Lass och Mudbro Landsvägar och Forbrinna i Synnerhet uti Allmogens och Grundägares Hopsa Socknar, skola underhållas och Förbättras?

Svar: De gärsvar i Socknen skola, för hemman i mellersta, mindre i Lera, så tillförlig Summorna om Vården gjorde, lämpligast till Dagsverken, eller ock penningar, efter hemmans vidd, Lägenhet och Belägenhet, allra helst efter Jordens mätning, som förmodar, om Jordägare i Sockenstämma, Kollegan i Upsala, Hospicierna inga noder om Kännas, Klagan med Dagsverken, Jordägare och Tillvaratagande Tillsyn uttordnad, att Dagsverken rätteligen fullgöras, och Penningar rätteligen användas, Tillsyn hörande fullgöra, allra minst Landsvägar, som ofta förbättrade, Lådor, gamla Lådor och Mossor uttordning samt Grundbruna gifvande hörande, Klandagan om De användas, Tillsyn öfverste Mossor, Fullmäktige Grundägare, att förbättra Landsvägar, så mycket som Lera, Lägenhet och Belägenhet, Kännas tillåter, Förbättrade Landsvägar och Broar, Lådor och Mossor, Tillsyn och Förbättrade: inga ny [illegible]

Tabell, som utwisar huru Lochtea Socken, i afseende på Hushållningslig Församling och Lyckan Pigor uti Lif, Folk-nummer, samt Födde och Döde kon mans-1749, 1750 och 1799.

	Folk-nummer.			Födde.			Döde.		
	Mankön	Qvinkön	Summa	Mankön	Qvinkön	Summa	Mankön	Qvinkön	Summa
Åren 1749.	1163.	1284.	2447	71.	67.	138.	36.	40.	76
Åren 1750.	1267.	1478.	2765.	91.	91.	182	42.	43.	85
Åren 1799.	3076	3203.	6279.	172	165.	337.	103.	83.	186

Til Att som Secellanen i Ylikiamnes Hundra Pastorat Borg anfördt til samma pro ratam mellan nyss nämnde Lochtea Socken samfälde Skattegra, synas nödige samma med tillägg följande:

Hemmansbrukarne Församlingen tillagda, jemväl den med Enonekis Hundra Secellen Pastorat om Skogsjemte tillämpningen, att hvar och en skyldig Fattigstugu-Sjuderiat Landsjorna upprätthålla i samverkan i Mankelamyi Byar, hvarmed upprätthållandet samt Medel ej kunna Fattigmän vänligen underhållas, utan de måste om Vinter sökas uti andra Socknar, hvilket icke allenast är Kostnadsamt, utan ock Fattigmännen mycket besvärligt, samt Socknarne förorsakar mycken Olägenhet och Tidsutdrägt, samt Fattigmännen ofta Lidande och Förkortning i Lifstiden. Det ock samma Församling, som Secellanen Borg är fäst, tillkommer Skatt och Utskyld, så mycket större som Församlingen är så mycket större, ju mera Hemmanen med Boskap, samt Åker och Äng äro förbättrade, än de med mera Ödsliga Hemman, som Secellanen Borg i Fjällbygden har att förvalta, hvilka nämnde Hemman för det mesta äro Ödsliga, och Boskapen ringa, samt Åker och Äng föga förbättrad, hvilket nämnde Secellan Borg med Skäl anmärker, och begär måtte blifva honom tillagdt, som ock Kongl. Majts Nådiga Förordning af den 15 Maji 1749 förmår.

Hvad Secellanen Borg anmärker, att Kongl. Majts Nådiga Förordning af den 15 Maji 1749 förmår, att Secellanen skall hafva Fri Skjuts med 5 Hästar, så ofta han det begär, och att Secellanen Borg i Ylikiamnes Hundra Pastorat, som är 9 mil och 9 Fjerdingsvägs långt, skall hafva Fri Skjuts med 9 Hästar och 9 Skjutsbönder.

Hvad Secellanen Borg anmärker, att Kongl. Majts Nådiga Förordning af den 15 Maji 1749 förmår, att Secellanen skall hafva Fri Skjuts med 5 Hästar, så ofta han det begär, och att Secellanen Borg i Ylikiamnes Hundra Pastorat, som är 9 mil och 9 Fjerdingsvägs långt, skall hafva Fri Skjuts med 9 Hästar och 9 Skjutsbönder.

Hannes Excell samt Secellanen i Kolnan pastorat [illegible] och Secellanen, samt Secellanen Borg [illegible] Kongl. Majts Nådiga Förordning af den 15 Maji 1749 [illegible] Fri Skjuts med 5 Hästar, så ofta han det begär, och att Secellanen Borg i Ylikiamnes Hundra Pastorat, som är 9 mil och 9 Fjerdingsvägs långt, skall hafva Fri Skjuts med 9 Hästar och 9 Skjutsbönder.

Efter underdånigst anförande om Kongl. Majts Nådiga Förordning af den 15 Maji 1749, angående Secellanen Borg i Ylikiamnes Hundra Pastorat, att hafva Fri Skjuts med 9 Hästar och 9 Skjutsbönder.

Hvad Secellanen Borg anmärker, att Kongl. Majts Nådiga Förordning af den 15 Maji 1749 förmår, att Secellanen skall hafva Fri Skjuts med 5 Hästar, så ofta han det begär, och att Secellanen Borg i Ylikiamnes Hundra Pastorat, som är 9 mil och 9 Fjerdingsvägs långt, skall hafva Fri Skjuts med 9 Hästar och 9 Skjutsbönder.

Hvad Secellanen Borg anmärker, att Kongl. Majts Nådiga Förordning af den 15 Maji 1749 förmår, att Secellanen skall hafva Fri Skjuts med 5 Hästar, så ofta han det begär, och att Secellanen Borg i Ylikiamnes Hundra Pastorat, som är 9 mil och 9 Fjerdingsvägs långt, skall hafva Fri Skjuts med 9 Hästar och 9 Skjutsbönder.

Tabell, som utvisar Socknen Sockens Folkmängd, — förekommande uti Stadsrätts-Kommissionen — och Lyftan Rotarbar i Wasa Län, Folk-nummer, samt Födde och Döde för åren — 1749, 1750 och 1799.

[illegible] Mon ingendan Kinning Samt. Societet, som utfärdat Tabellen enligt Kongl. Förordningen, utvisande och magnan uppmärksamhet [illegible] för ingår folk och Kongl. Kommissionen i ingående [illegible] Kunder. Vid inkomna Tabeller finner Societet, anmärkningar i nogot afseende; och emedan Societet ej tvifvlar uti Sak, de tillförene inkomne, [illegible] mödan för nytt upprättas. Sockens d. 22 Mart 1800.

Johan Snellman.

Kannes Calf samt till varandra i Boländen belägna Sörra och Mellanmarken, emellanåt med vattendrag belägen at vindskällen, intill Backtråd, vid stora och Lindbäcken, rätt mansvida, samt och öfver och mangt annat vederbörande egenskapsvidare, och mera, så är skäl att ingendera med vederbörande Kunder, med mera öfverensstämmande ofvanskrifvare Lägenheter och marker Skäl, eller hand till gifvande anser och gransman de Saker förmenade: annat skäl saken gå förut af dem, eller deras för Sicka Bevakare Gode, nödigt ordlängd anbefalla anvisande. — Vidare hvad Ewen vidare vinnar? Jag menar: om de Landbruna gransmännen och för Landskulturen vilja de Landbruna, allen undan ett Skillning agande pared-Emnigan, skolige man anmodade att rannsaka och de [illegible] Bäcken och vattendrag igenom hvilket ransning förnämligast afsenar och vidlyggande Sörra Ens och marker utföreskrifning Ens till en bestämd ändor hjelpes, och saken, att de Skillnyande Enbyggare, som saken vattendrags rensning synnerligt på längre sträcka, för saken omvägad nödvändig besvär, minskad, utan skada och förändring i deras Gränsar

Sockens af förrättten Förrättningen Dagen: Soil och Landmäterie Bestyrelsen Bröder Jöns och Sudabyförrättare.

Anno 1767. den 21 accord emellan Häradshöfdingen i Österbotten Herr Johan Ellenborg och Bonden Lars Jonsson Lillbacka Lägenhet i Sockens Sudabyförrättare, om Lägenhetens Skillnad och Sudabyförrättare, som både dato förut lydande, nödigt Jöns Ingeborg, mot de emellan, att Häradshöfdingen förbinder sig och sin Arfvingar till Constant och Lif i Förmedlan 1000 Dr Kopp. mot erhörde af Sudabyförrättare Bonden.

Gratis f. D. Remitt. till Wasa Länsst. d. 29 Aug.

Cunnabal, uti de oländiga Land och mo Bor, hvilke
Ew saladro af den Kliswit Kringgada Lie frucht Sta
randa.

4o

Frågan: om Folkund folck nummer, Födde och Döde, för de Stad
ter, Besvaras af Kyrkoherden J. Snellman
Uti jag för församlingen undertz mig Landa Lachkea
under liggande Tillkännes, Scholarnpi och Lestijerva
Tagellandsgymansamma:

	Folknummer			Födde			Döde		
	Manfolk	Qwinfolk	Summa	Manfolk	Qwinfolk	Summa	Manfolk	Qwinfolk	Summa
År 1749:	513.	573.	1026.	38.	32.	60.	20.	11.	31.
1750.	569.	657.	1226.	45.	42.	87.	20.	22.	42.
1799:	1688.	1750.	3438.	95.	99.	194.	50.	47.	97.

5o

Lie svar på Frågan om Skadegörelse Kr. Fahrhet i
Lestijerva är, samt utsigt för tillkommande år, för af
gifwa: det som stram Kreden med var inbargnings
strid, halfsam uti mån stelb omnig uti nag, korn och min
dre utsnanger, lynda lofs skyn molad brand är ut sa
hwitt, som af nästföregående årets grannar.

24.

33

spårda nagbrodden så stredan hyfd synkte vara lasc
liggen redad och för sig kommen, ukranna har uro
nog tilfon Sne, och så nagot vinkte så vared,
ilan nagbrodden sår mycket bradd, så är ut
sielten för tillkommande med så stor osagdt.

6o

Frågan: Bedrand förra allra mindre tilgångar Hog och afgrod säg
Sv. Lantbrukarna dem i alderstidig vanlig grad timmer
af skog, så utfattig är den radne, sedan de grafe
lagt Hogbodarna har förorsakat genom afvandrifvet
tyrabrod, många Hogbelder, nagot Hogbyggne,
och sag-stadbyggen i 3. senaste år tie den af Gardes
And. Roos i Gårdeby, samt så mycken interessent ugliggen
de Kaumo forde anlagde sagegvarn, ukom så tal
lika Kaumo forde anlagde sagegvarn, ukom så tal
lika timmer byggen. Verdes
hetbyggnad anlagen stadd timmer byggen. Verdes
byggenna så ni mera en andra timas stad på mins
dre än 7. à 9. miltals afstand, nära Lestijerva, der
der ån 7. à 9. miltals afstand, nära Lestijerva, der
och redan flera sagen blifvit så förorsakad och
mindragen att nägga lägen atlas 10. år flera timmer
stå tie en andra hetbyggnad inom Hela Lachkea
så att nabollar, så framt icke förbud allen ut
min stora kåttar bruadad granar blifwer det för
innan stal på obrytiga byggen och öfverdrifwen tjär
innan stal på obrytiga byggen och öfverdrifwen tjär
så brukad allan Hogs skifte med skogsmarkad vad

Bolenn af förrättaren Kroftre
lägre Byar:
Uti den ännu
lindre af Landsmans Distric
både Sjo af Sidabyärfvet
Åren 1767. Slut at accord sam
stadt mellan Häradshöfdingen
i östra af Ivanen Allendorf,
at Kung Sådan utstra Hallands
gång och derat icke Sidabyärf
vet, som till dato förut hafd
lindre Sjo Kingsbag, mot de
vilkor, at Häradshöfdingen
bevarfvar endsån del i Contant
af del i Tarfvelan 1000 dr Sr
Koppar utbetalda af Sidabyärfvet
Sockne Bonden.

Julii f. D. Rannäs Sil 12 Ostn. förev. dessl. d. 29 Aug.

stallet, då hvar och en förmodar sig vara bättre vårda de gå hand skiftes fallna timmer-ämnen och nödig slag — Hvad tall slag timret vål hvar ann något; men de större tomt som äro redan till sjön Calor förstånd; Då gran har ock i åtskilliga år varit mycket tillgång, numer genom bryggarnas, tadved, gårds, stör, hank, Lövet och förnämligast grenarnas tjenlighet vand så noga nerslagen att ungefär några lador skall många finnas i andra av Kimango, Billiå, Malampi och Jokolampi byar, och äfven i dessa nog glesa på ställen. Desse äro mäst belägne å bäckarne och sjöstränder, gärdes och vid löfbrått underfund. Då björk och annan tillbrukelig rundstående blandskog är utan någon tillgång, bred ni i alla byar lika varan och i skiftesvis omnogsam.

Frågan: Om farsoten och de slag sjukdomar, och af hvad slag, som varit i förledit år, äro i gång?

Sv: Engångera har varit, i hallan nu är gångse, Gudilov inbantag ända det en slags catharrhal-feber utlig bör på något vissa sig.

Ulikannus den 18 Jan: 1800. Carl Borg Pastor

Bestämning öfver Pudasjärvi Socken 25. ~~50.~~ 1770.

Jch. fram. protokollet Uti Justering, Bestr. af vederbörande, i åbo Dist. 1776, pr. 10 — 14, hvarpå verket afsmäldes att de i protokollet Copiæ behagat fast fer.

Samma Socken, som vid Indelningen i Norra Delen af Österbotten reducerades till 1/10 af Biskopens Tolnar, innehåller Kiehtjo Nya Enbodes Qvarnar, utom några ligbyggen, och hjulgång förra Mantal nyttan 1461. äro Jordebok Utdrag, hvarut ibland förmäles i omkrets innehåll Elfhundrade mil, har förut varit Kopparlandet, innan Jfjo Socken; men har en sjö ägnas Lyrisko Jordar af Fu — Kopparlandet, som par gångare om året förvandlas som underlydande Socknen af förrättaren Kräftenlägga Byar. Ibid är denna Socken ut Landsman Skrifvare både Jfjo af Pudasjärviske.

Åren 1767. Blef ut accord jemkadt emellan Häradshöfdingen i Ostra af Innan Klimatom, att Kung Gadan nyttan Gårdar på gång och året icke Pudasjärviske, som tilb dato förut lydt innan Jfjo Kingslag, mot det erhöll, att Häradshöfdingen derför emottar ibid i Contant af tilb i Tersmolan 1000 Dr Kopparmt erlägga af Pudasjärviske Socknen hemman.

Julii f. d. Rättv. till [illegible] Häradsdomsp. d. 29 Aug.

Skall, då hvar och en förmodar sig vårda de gårdar skifte fallna timmer-ämnen och annan nödig slag — Både lös slag timmer väl hvar skall än nagod; men de större trän som äro redan till byggnad sälor förskaffade; Då gräs här och i åldriga här varit ung tillgång, man är genom skogarna timra, tadvard, gärdsle, stör, hank, spik och förnämligast tjärbränd kand så noga medtagen, att nagot nägra lador skall mista sina i andra nä Himango skilla, malkalampi och Sohlampribyar, och äfven i dessa nog glesa gårdar. Desse äro mäst belägne vid skogbrynen till dagsladar, gärdsle och vid löfbrätt underhåll. Då byar och annan tillbehörlig underhållig bland-slag

Om min Chartor, uppå samma dragne, som min Vicarie uti Arsdens Pastorat, år 1761. förrättade, så som klarligen framgår, given medelbar närvarelig Ransakning vår Skrifvarad, samt att så tillgängar Ängar emellan ärfo skiften med större och större Enskifte, som för Gemene Byamän; Jämförande Gemenskifte med enemansarer äfvenså och med förbrödrelige ersätt, samt äfvenledes Lundskifte; Så som Jordens är skilt och fördelat med Hemman och Gårdar Skattom emellan Byamän och Kyrkan tillhörige Prästgärd och Klockare Boställe: —

Att Skogen uti Laubmans, såsom nuvarande Skogs Inspectors uppbrand så Gallade Land-gränser, ellers på Sinska Kåfi-ardet. Inga gränser äro inga uti samma Stora Skogar, uti Gallade Inskogs Kiörs Gärden; I många Hemman har ej skälig, så många Djur under sin gång kunde, att de allenast förmå 4 kr. och 5 kr. där fisko i Sjön uti sjunga Forell Laxöring, Röös, m: fl:

Åsarne Sockn i Sogn och så Gallade Sogn-bröst, allena på Sinska Hemman i Sjön belägen på det sätt: att Sogn, förnämligast Stora Enkärnen, vanligen ätan igen, att Sjön samt innan från att innan emot Gudmundstad fullkomligt med Sänk-gran nyb, samt längs Sjöns att Korsdal, förnämligast inte Wäln-ernämnt, ellers på sinska Ahrsad, så att Solen ny går på sina Sattar Sjöns Sjön Sjöns natt vanligt, samt Lagerar, åtan ödegot mag-rof. Sinnen anskaf ovälje af inpskad ovesta Sund inti skiftet giorda Hemmen af Spiror ellers Fisk-trä samt förfärjnb; Dessa äro:

Gran = Ström, med mera, så inte Sudabjärtare har en del Hemman i Sjön Sund ifrån 1. till 11. 5. af 600 kr. innehåller Kronan. Det som vore mer till Ström; så innan Sjöns till Kvar Sandb Sjöns; men innan Sjöns samt förfärjnb af Sjöns Sjön-ellers Kalg klin vara Sjöns, sjöstar som af Sjöns. Sjöns har natt till Sjöns att Sjöns, ellers ex-cremonier, där Sjön, af har Sjöns ellers Kalgen förnämligast Sjöns natt Sjöns Sjöns, mellan Sjöns af Sjöns Sjöns, samt Sjöns af Sjöns. Sjöns kåga Sjöns, innan Sjöns Sjöns, som ingtjäna till Sjöns; men Sjöns

Ad * Skinnor utan Sjöns, ellers Sjöns Sjöns Sjöns innan;

* innan Sjöns Sjöns, samt Sjöns som innan;

* med tillut mat-mill, Sjöns och Sjöns natt Sjöns till 9 Sjöns Sjöns, samt Sjöns 10 kr. 12 kr. af 14. Sjöns;

Hoskorps Dragoner finnes och
åtnjuta 20. och 30. öre dag Lösen, de
Gemenom: Salz ingo Exempel.

Om Ängarna, jemte Betet om
Boningarne där gott, så erinra de
och, att om Vintern, endast emot
Betsla, där allenast Hö och Halm.
Ty åtnjuta det Dragonerna, om Hösten in-
sättas, så påspörja de ny, åtnjuta Hälf
Vintern, ett, att ersättnad mot Hälf
ersättas, utan inga, på det sätt-
het, att nu gifvas nyttor myckenhet
kan lämnad, har för Dragt-Sättet
säre de om Artiklarne, insättas förut
på Gemenda Hösk, jemsom Säd; Strö-
Hål. m. mera. som förmån

nyttor ersättas, utan gemom Magers;
ty ersättas Hälf jemsom mot Hjon, dessutom de
Gratialier. och mäst desse Dragoner
Hälf Hälf Betsla, så bindes 1:2: af 3: ved
Dragt, som afgifvitas, på sådan quarter,
dessutom än Hemmet Mässa, af de övrige Rap-
pen Hösa, som icke afsvärdas, allra bäst laugt
efsän, de fastbindas, då de med fötter,
allar Klöfven, sparcka af Krafta Dyn
Bäst tål Hara marken, af sedan med-
Kapparna samla sig sedan allar Hästen
Hälf gerider, ty de lastera sina Kamrater e
Hundradel då Dyn Betsla af Mantlarn är stark,
så gräfvera dessa förut Karlar sig äfvern med
e Hjon, af gär sin ersättna Här, lika jemsom
Dyn-repor e Hämveid är att märcka,
det sinlösa Gubbon för Herrn Hundrade så
Saun Kraftar af Hast, med sinn förut mån,
ider är med, icke, gär den, yttra ersätta
Hjär neutlan med sin stacka af med sinn
Röda Klädes Skärp, samt ifäl ifrigda
viördar ifsynjacka de Hen som, innuti
Pilla, jemsom det stör af ifäl Hjudon,
de klada i Krut Halsen e Horun på
Hästen stolta Hemar vero mog stora; ty
in Förra Horn, in inna Enden af
ifjädrad; inn, där Hjuan, Kopar,
in Hästar Gar Horun i Hacken af
Hjäggen, Hapnet mycket öppet, af
Hjungen, laugt ifrån inne, af där
Gar, Börjar trätten, så Dragner Gu
Hjungen märmarn af märmarn Hjn e

Wackorps Kronokur skiftes och
1820. 20. och 30. nästa Aug. Bokas och
förnyas: Och ingås öfver
den Ängsgärden, som Backen och
Bonnevarna äro gock, så ernås de
och, att den Wästra, vanligen
kallas, den allraost Ö och Salen.
Ty åtgår det Kronokuren, om Lösen ei-
sättas, så öppnas de ny öfversta Gra-
Wästra ält, att ernåttnad med Ved
ernåttnas; utan inan, på det sät-
tet, att man gräsar nästa sommar
den ena, sedan den andra, emanga
Ängen med tillräckelig Hästar, som den sist i Pälkane
allra Aktien äro kallade, jemlikt förs-
ereisa, dervid jämväl, att icke Hästar,
klöfver klack allena ängå; så får han, i sin
kallstiglet, sist och sämst åtta hus-
sunden Foder, allra ock ersättning han sig
gräsvärd Tillbakand, och Körjden så
vägen med Hästar, som kallstan
och Hänga och så sin Körarna allra
Gårbonde, som sitter i Pälkane;
man han bör, skrapt ersända Pälkane
bottne, allra Kolen, espadt och kalla
slå, allra ock, som nu del brukla
med en Hektal gjord ej med Gärn,
spikar åtta ändan på Hästa Kallt,
sedan ängra rapp öfverra Hästa,
så Gan med Hästa, och åtta
ersända sig om til att skyttigt Kapa
Wägen försätta ersål, att tillsända
och Hästa Gjur, andra skagh Hästa-
kap; men Sänder ny; med för det
att man så ny Gan fara annan
Dag och Wardsse. Den så kallade
Hästen allra Hämmar, där som
ersättas kastadt om Gästgård, samt
andra ändan om Körarna Gata
med Hästa Mät skagen, och dernäst

Om nu sådan Försändning har för Herar Dag
10. a 15. innevarande Kleine Herr Major, ädle
Pälkan, så har den skyldig på nu Wäs-
ter Dag 15. a 20. enligt, och skolandt Contine-
ra 3. a 4. Dagar vid rad, allt fort i
Pälkane Bota de åtar sina Hästar
på Gnu Landsvägen, att Ett Gjon gnor-
gon ej gerställ kapar på Hästar till ej
ersåtten, samt skyttare de 1. 2. a 3. som
med Lina äro fastbindna, så de
ofrign ej vederla, men Gnu som Hästa
Kamjak, så Gastera de på Gnu gärdn
fastbindna ved Hästar, sedt Gnet
vara, för det de äro skygga ej ny
så förrygda sig, då Gan då ej då
Hänga Gram på Gnu Hästar, som de
gerna Gnu Hästar, med kapparna
förtära; de ofrign Kör Hänar
äro ock ved gärdn, vita Hästar fast-
bindna, alla med sedan Linar,
som äro ej Bielluga (på Gjur) och Sal-
lad Mersjum-nachka, samt Kö-
lad Hästa Hästland.
Dälemda
och från Hästland:
a äro Kör Hästkapen: så Hästen ved
Hogarna allra Hänachgärdn, där ny
Hästad, unnandeb ej Hindskin, så
som sagt ej Gär sedan, utsätt, samt
med Händ Gär ute skoggat, ej ändra
är fastgästadt ne Hänach, allra Hästa
ändra Kringan, Gravarute den Linar,

med bekandeligt Hästad, som än Hast i Pälkane
allra Aktien Lebene, ej nöjd Hänan Gram
allra Kapar, så är Gnum Lina mellan-
allra 4ta Bnum, som Gnum ute Pälkane
allra Aktian är fastadt, jemlikt Fig:
ereisa, Gerved jämväl, att icke Hänan
klöfver klack allena ängå; så får han, i sin
kallstiglet, sist och sämst åtta hus-
sunden Foder, allra ock ersättning han sig
gräsvärd Tillbakand, och Körjden så
vägen med Hästar, som kallstan
och Hänga och så sin Körarna allra
Gårbonde, som sitter i Pälkane;
man han bör, skrapt ersända Pälkane
bottne, allra Kolen, espadt och kalla
slå, allra ock, som nu del brukla
med en Hektal gjord ej med Gärn,
spikar åtta ändan på Hästa Kallt,
sedan ängra rapp öfverra Hästa,
så Gan med Hästa, och åtta
ersända sig om til att skyttigt Kapa
Wägen försätta ersål, att tillsända
och Hästa Gjur, andra skagh Hästa-
kap; men Sänder ny; med för det
att man så ny Gan fara annan
Dag och Wardsse. Den så kallade
Hästen allra Hämmar, där som
ersättas kastadt om Gästgård, samt
andra ändan om Körarna Gata
med Hästa Mät skagen, och dernäst

Skall, du hvar och en förmode sig vara vår
vara de så hand skifte sallna timmar-timmar och
annan nödig slag — Igå lgle slag timmer väl hva
skall en nagot; utan de stora tvau tre ära nö vid
til byn Eator förskaffa; Du gran har och i alle
leder hår vasil nog tilgang, utmer grunom byggn-
timra, ladved, gärdsp, stör, hank, Lövil och förnämlig
Gräsbänd kand så noga nordlagen at ingen vägra
lada skall mera finb i andra nä Himango, Billilä, Ma
Kalampi och Sohlampi byar, och äfven i dessa nag gra
så så tracter. Desuten är mäst alla dessa tillhöga
ängsladar, gärdsp och vid löfbrätt underfäld. Du by
och annan tal brussa rundt skjutlig blandskog

så förelagd att den sa-
dan, detsätt, som man eräll vet hem
skall lara: Dessliga är den nä
nog Cattu tål vet förbud; utan dylika
bruket mäst tål drag-allra kär
ast: Jag Lämna ej gärna mje
Det stärra kast är den byggab, den
hemma hinna, allra först byggd
den Wintran, har den nog klodt
Gär, och derföre frysa de intet, at
den Violden är linen Gärd ej, Lary
vid Brön tål 10. 11. a 12. Werstrab hore
Jordäl hjälpa, så därab de förnäm
ligast af Era-Laaf. Det de Gudar
som Lefvera Violda Gär, bruka äfvern
sinbyggarne med sig uti Pältan, ch
under sig tål bädd, dämäst de Lägga
mätt veranter; utan at de Gudar sa
som skl Gärd Gärade, jemlika om förfa
Barnmord tagab, antingen af den som
Dädt, allra det, at de skaptab, använd
tål Lapp mäddan af Fäkar e Hanfar
utan ingtjal tål Gerarnja Gruda,
samt att utföra sina Skall-Bägar
Gerarnad de Hinta Livet. Tåll
Desse Bolet, såsom och för Högsta Brud
ren Lan Ettal Gräsmar John på par Häst
Dagar samla 2: T. a 400 Bögar allen
Dyd Hem afhopa, jemlikt sedan om Wintr
var nästa Dalag Gruddorna.
Hem-Lifvet är väl godt af Hem
lingar mjelkt vara.

Så förfarad de
aldrig uti Gäb
så de Sinne in
kat ata Gö
knot Gräsen af
de Hvarav är
Lary, af

29.

Desskorps Brnakär sinnen och
ifrån 20. ad 30. uti dag Bokab de
Gymnocrit: Dal inga Ogon e

Den Bingaran, serut Bitrot om
Domsmorna är godt, så erstar de
ock, at om Wintran, vandsmat
Bessa, den allraast Gö ad Galne.
Lyfvan det Brnakärn, om Gåsan in-
sättab, så Lägger de ej öfvern Gnla
Wintran, ett, at evattnad mad Gvet
evatten; utan sinn, på det sätt-
tet, at nn Gvar inter mjelken
den Lämpad, Lar stor Gryt-Bättre
Säre de om afklonen insätta Gvar
så Lagda Gryt, såsom Gäb, Trä-
Sen, Kopf, m: mera; som förnäm
ligast af den förut nämnda Gen Lagdan
ad på öfvab evatten, Lemt om morgonn
vid Lipp-gällent Tåre ab Gvet in
den Gryt-Bättnin tål vet Gåtab i
Dinnen Eldstad ad Brinn Kall evara
mätt vid Lafuskt, ad Laden det
är evall Gåtat, så blandab ad —
Gerakkab det rund Gvet evatten, ute
Gonn, allra ätgröt vänna, som
sättna mätt för Gräns ad Bättnen
ute Salub vräggan, inläggab ute
Gvarb ad mb Stenbar ad Gväl
samt förrab ad en Sida för Gvart

Se Bigarna är jag, Gude ingifvandli
gen gamt det mad manna Gjmad, så
snamt jag ej anfadt det Gån en mäk
minna Gonsta Gäldighetan, at Gu
Gom Eldsmad ad Bälsmanskt, så nä
Gnämnanade, Galigt Lagda dessa
Bestut, ad Gämjamom sinom nä
ärsätta den tål Gnads Gällelsen, at
Gulfst tål nägon det så vid mäkta

Prakten i dagsmunen. Gerad under
de första, att nyttar spra Kor fäljs
om Värnt Dag Lösmund Gubr, som
mäst samlade i stora Rävil, för-
rnb del Stads samt del Stadsholmen

Bofogna vallas aldrig om
Sommaren, utan om Morgo-
nen tidigt medelst och bärt-
skoppnb del Brunt, så de sist-
nämnt Sommar Gras i Dall-sätt
ningen vel så Fall Fed kandas,
icke små tärande Fogar af-
tjänande spänen, vel mull på
Ängarna, del att fälla Hö för
ungg vel Gärsäu, som nyttar är
kind spra Sallas Gillmärken i
de Sinna nyttar bafog, i synn-
nat nyttar seramman dreffera
ferra mägl om Dagen; men Lon
ma ändock senaren Gras del —
gerällen, det gär tydligt. —

Sälr äga de äldsta om spra
20. del 30. och 40. Kora exacta.
Ty när de om Mörna, förgyrk
Dag, så så de und nn gäng gå
vita Gerarest de sista Dagar

Så snart en
sten, af —

Gom Gastera Medar Gärs, bruka äldsta,
Gubbyggarna med sig ute Pultan, af
under sig del Bädd, Sämst de Dagar
matt verantar; men af de Gudar så
som Hel Kärt Gärade, Gerilska om Gärs-
Barnarna Dagar, antar, af den som
Städ, nästa del, att de skogtab, anerom
del Dagg mindan af Gälsar i Kan Gär
men ingå del Gerarja Gamden, —
Gesamma de Skinta Medar. Del
Gesabs Bolst, såsom af Gär Dagar Kna
men Dan Stad Gerämna Gärn på par Gär-
Dagar samla 2: 3. a 400 de Dagar nästa
dag Kan Gröpa, Gerilska Gärn om Mänta
men nyttar Dalag Gunskorna.
Y. Kan - Lättat är väl godt af Kan —
Dagar mycket vara. —

Del Gjorde ändå jag, Gudr enigdeli-
gen Gamt det med mana Gymnad, så
snamnt jag, mig anfadt det Gär mig
minna Gärsta Gyldighetan, vid Gä-
som Edmund af Dalgamnt, så mä-
snämnanda, Galicht Gnda det
bestät, af Dämigenom minom mig
ingetta den del Gnadr Gällelsen, af-
Gulst del nägon del, så mad enamnt

emnen ofvra stolt förtara, uf
om Wintrarne, så tröska sinen
folck; uran ni Karlar sjelfve
Gemman Lan vägar förrätt i sträv,
tt, uf öfrige hvn Gindrede kun
nor Opassemmal.

Hugo Karlar bruka om
höst- uf Wintr tiden vistads sin
vå ewidor åtta Hagar uf ödn-
marckren samt ewid Höfvor uf
Stöll- Hagar hinta ewildroddd
mästen- Ofta Lallad, såsom Wild-
fröst, Horse- Kåsevar, som Intolad
dyrt, uf andra Kåsevar; Wärd,
Herrelinen, samt tid ingelrunt
gräsevarck; Vindom Hjora;
uran Wargar sinnes der sällan,
tty de för jaga dem strengt från or-
den, för Hunarne Hjordarne
stöll. Kalf- Dagar, som ära
dägliga bruka och, samt gö-
rås uf Gimmerämnen serskyn;
Oxar och Höfvor, m: m: —

Soldata Rotarieugar i dnar
Socha vär nog Cindrig; uf Lolf af straton
uf de minder Gemman ütgjordt för
Soldat
1766. uf 1767. börjades för uf nn
Hop interessenter anlöggas Gruförn

Hvar Gruf Glob-
Grund Linder an-
läggas i mie
från Snatti i SO.
ar an Hop af
12. fots fall i

Soldat fördes
nn dels soldats
om Sommarn
uf om Wintrn
med Hanar uf på
Hidor.

Hvar Gruf Glob-
Grund Linder an-
läggas i mie
från Snatti i SO.
ar an Hop af
12. fots fall i

Soldat fördes
nn dels soldats
om Sommarn
uf om Wintrn
med Hanar uf på
Hidor.

Kallar Gjur,

Hvar storan är
skarp, uf —

ewid Snatti Waara, nllrs Sst Lomm-
ta Koppar Gruförn. — Wra Gvarts Gruf-
Enga Landsvägar ära Gar tel-
sinnade; Knappast små Gång Gjur-
gar Gommarn nnrlldes; såsom nn-
stadda uf på sina ställen stora
mil från grevandra belägen
Ingen ordentlig Kattläggning
ver ännu Stadd i denna Socken; Jäm-
förelser vårunda de sina. —

Dina Grafvor erbjöda de sin
gerna förspilja mot annat, än
Gärd ingått, uf sin Geclasste Skatt
förvarva de lnöst på köpliga —
ställen ute Gorden, nnnden öfverr-
Gjorra uf Kyfver ewidare Linder
ätta tillsorga dåm Stadar. —

Anförvant Orla de sin anmäl-
dan ewäst förexterna, till exempel,
uär Sst ver 10. Lottnr, så ewidför
förvärja Lott 200 Dr i ickt gifvits-
prugor, 200 Dr i Skattar, 200 Dr
i Skeutar uf 200 Dr i Ordlar,
samt 30. nllrs 50 Hanar, uf 30.
uf 50. Timmor Opassemmal, så och
i proportion uf den öfriga Lösa
egendomen. —

Ordan förrer den äldsta Son
uf tid Gårdsbond ervälde nttan Lo-
dnn, såsom stora broder äro gifftar

Ex Gjanna än jag, Gud lnj dandi-
gan Gamt dåt mad unnna Espnad, så
snnnnt jag, aj anstadd dåt sån nn uf
minna sorsta Ungdigheten, vid sån-
som Ordnnad uf Dåtsamhet, så sånn
snnnnanands, Galigt Gudi dåt
bestått, och dånigenom ännan nnd
ingått den tid Gnade Kallelsen, uf
Gulst tid nägon dåt så mad ansnckan

De kommunerna finnes 20-30 uti
varje 40 personer; uppbära
årligen omkostnaderna för
deras bröder som inningar uti
landerstätt tillsammans. —

Soldaterna är årligen, stundom
uti illistegt; men om derab många
konster uti undgående emellan
intet förorda. —

Afrikia Jemförande Warors Förråd

32.

33

De som äro
starcka, uti

egaste och [illegible]
som lefvera [illegible] Länder, bruka öfver-
flödiggarne med sig uti Fältan, att
under sig tiel bära, dåruti de taga
mått förvaras; men uti de Länder som
som stel Länder förvara, förelika om förs
som stel Länder förvara, att den som
Länder, nemar det, att de slagtas, emedan
tiel kappe medan att Fälten [illegible]
emen ingtjenar tiel förarsin [illegible],
samt att uttjena sina Fält-Dagar
förmedelst Skatta Penningar.
Desse Bolar, såsom och för Hofkapp Arna
som Länder, stundom [illegible] [illegible]
dagar samla 2: 3: a 400 Dr Dagar nämn
dagen Dan [illegible], förutom [illegible]
som nyttre Enlag [illegible].
Dan-Lidhet är wäl god att Dan-
länger ingent rara. —

Se Dejanne är jag, Gudr enfaldeli-
gen gamt det med mina Ögonen, så
framt jag är anfadt det för mig
mina förstar Välbiglaten, att så-
som Ledamot af Vetenskapen, så väl
framanande, skulle [illegible] desse
beskrifvit, att dem igenom mina
ijttra den tid Gudr skänkt mig,
skulle tid nägon del, så mycket

Ödmjukt Memorial.

Kärnt emot, mina Gunnar! Lohbans,
del Kong: Ens stora Hyllningsdag,
Dälskarnpiltar hugnar, Gossar tafvelöf-
ning och flattra till gunnar.

Den Mickaligunna, som Gudigunna och
Gudigunna än jag, Gudar tacksamli-
gen ihågkomma och mad munna bjuda, för
framtid jag ej anser det som en af
minne förstas skyldigheter, vid hu-
som Lydnad och Dälskarnpiltar, i hu-
framåtsinnade, galiost lyda dess
befallt, och dem igenom minom nä-
igsta den till Gudar skälligen, ut-
gifvit till nägon del, så mad omsorg

til sine [illegible] Sakne, Egenamd Dål
ligt [illegible] [illegible] och Canön
mässigare sig Canödan.

Med Ladamotan uti Dalsmarken
Herr Öfverste Löutenanten och Ridd
Herr Hörner, som än Canada äfter Jorge
nan Moller, som uti Dacken uti Jorge
Sabba Län, Gan jag uppfalt, att Herr
uppdelan de åtskilda ärfinningar
som Samma, och jag som Herr Sav
lax Hänad; Gvilket jag Herren, uti
Eder nåda Hamnan godkänna.

8.1.

Kuopio Stad, [illegible] Stadens i Sattne Höfdin
Sinne inom samma Stad, enligt den 11
och konfirmerade med Dess Kejserl. Maj:ts Kä
sina privilegier uti dess 14. martii 1782,
Herr Hans Professor och Ridd
Schultens [illegible] Observationer, belä
ägen 62. grad: 55. minuters syd Lyd
sandt 45. grad: 10. min: Longitude öster om
Ferro: Ifrå Lägen och emot, åtskilli
den från öster ifrån uppräknade Charta
ing Hjälpmedla från annan öster
Lauren; Staden Hjälpes [illegible] Herr Jus
ladit sina [illegible] Länd och
folck uppå uti Sjuhundrade, Sju
Nio Personer: utom jag Hellan
Jukanlax Läkare, som [illegible]
[illegible] till Sitta Hundrade, Sju

Jalades inom pålb, [illegible] den, uti
1:a Qvarteret uti Kong. Majts Befall
skap Academiens Landslingar Kön
[illegible] äro, [illegible]
[illegible]

Herr Kong. Majts, upsyn Herr
kiöld Extraordinarie Landtmätaren
Pär Kiellmans, öfver Staden komman
och gaton m: m: upmätta, och
uti den 5. martii 1776 i Staden
gillade grund ritning, än Staden
vuxen är på Kolgöta Norra Hem
mans Nål i Kuopio by uti Vacken
ägan, som Sjönen [illegible] och uti
samma afskiden vise Hänads Höfdin
gen Carl Hyander.

Hemmanet Ex stod uti 4 Skattes
klassen Skatten, med En Rdr 17 öre
9. penn: och grund penning, och 2 Ö
ära inbd, uti Tre Hundrade Sextijo
tre Tunna 11. kappar Skattkorn jord,
jemte Femtijo tre Tunna 11 Kappar Emp
dementa, som Cultiverade Hänads
Höfdingen Herr Brommer uppbrukade,
emot Crondalen uti Kuopio Hemmen i
samma Dacken, det som
uti den jämtemedlet, och det Ja
mana uti 4de Skattelags klassen
klar, med [illegible] Herr Hellman

[illegible] Kniepst

Ehrenfried Wilhelm Baron von Klinckowström, Herr auf Ekenäs, Ritter des Königlich Schwedischen Wasa-Ordens, Kammerherr, Landrath und Ritter des Livländischen St. Annen-Ordens, Ehrenmitglied der Kaiserlichen Livländischen Gemeinnützigen und Oekonomischen Sozietät, Mitglied der Kaiserlichen Freien Oekonomischen Gesellschaft zu St. Petersburg, Mitglied der Königlich Schwedischen Akademie der Wissenschaften, Ritter des Königlich Preußischen Rothen Adler-Ordens 3ter Klasse, Ritter des Königlich Dänischen Dannebrog-Ordens, Ritter des Königlich Polnischen St. Stanislaus-Ordens, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Annen-Ordens 2ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Wladimir-Ordens 4ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Georgen-Ordens 4ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Annen-Ordens 3ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Wladimir-Ordens 3ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Annen-Ordens 1ster Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Wladimir-Ordens 2ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Alexander Newsky-Ordens, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Wladimir-Ordens 1ster Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Georgen-Ordens 3ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Georgen-Ordens 2ter Klasse, Ritter des Kaiserlich Russischen St. Georgen-Ordens 1ster Klasse

ning emanerkiältes, och ütfärdade
dess öfwer Konungens Wägallelse
öfwerandra klara författa ütlåt
else af den 10. maji 1781. som alla wän
lagen kunna.

Men emedan förordnade, som
med deras sådanne Consultation
Ordinarie Landshöfdingar, nu Chartas
i mindre Skala, öfwer alla kring
liggande Stad ännu sedermera blefwo
anmodade, och provisionerade Råd an
sågos, så hade de ej mindre för pligt
att efterkomma dess befallning, att stadgen
kring Stockholm med desse konungen
nådigst anmälde skulle till fullo åtlyd
wad och efterlefwad wara, så hade
Landshöfdingen wid Stockholms Slott
Friherre Carl Gustaf Ehrenheim
sedermera Chartas och Instruction
till Stockholm, och presenterade konun
gen i underdånighet den 30 Dec. i Januarii månad,
som den 31 Dec. i Januarii månad, hade
det samma till alla delar
Nådigst bifallen; men stadgen ej mind
re blef Landshöfdingen, som
stadgen, några till begagnande sig
de, på hwilken gång den tillagde dag
Konungen Fadren Gustaf den 3dje bord, Enfinnade de
till Passoratet samt några besynnerlig
Grenar och Sedamotten af Kongl. Wasa
Förenen Orden. Hans Nåd ägandes, som

Kongl. Majest. underdåniga anförande, som
bifogades, att allenast de städer, som
stå under sådan tillsyn, allenast borde
dess tillstånd; hvilket, Kongl. Majest. genom
Nådig Resolution dateradt St. Michel den 22
April 1790. behagade bifalla, och gaf
ignanom Cabinet stadgen plats, som de öfrige
städerna förmenade, tills widare för
föll; stadens Ordningar till sig sin
ga makt och wederfarande.

§. 2.

Då anfarande till den 4de mannade i förra
stycket 8. anmärkte, och många äldre
som städer i Riket öfwerträffande folck
mängd, befördra stadgen sin städiga
Magistrat, som syfte mål att upstå
och efterkomma alla förekommande sin Civile,
som borgerliga till ordning och rätt hö
rande sig mycket synnerligen tilldrager,
helst genom Jurisdic
tion sinnen fatta och till detta dryg oell
mogen och mångsyssel och Cabbys tillfälle
mission, möjeligen icke kan
dömmas. Stadgen den 1793.
sin som sista Ordningsmän och städ
ning Cirkulär sig som mera med
andra till mindre Politie och Oeco
mie mål.

Tillandhöjning anförandes
den dragen, under nästigan öfwer
sända Riks dag, som Kongl. Majest.

uch Kadmus Städtmäßig informirad

§.3.

Da dieser Platz nicht bebauet war bis im 1805, muss-
privilegia, Gerichtes übergeben und am 1805, muss-
aus Gerichtes Forderungen, indem dieses
Stück eines ofnen niedrigen ziemlich
ziemlich mit einem Hill in mäßig
Gerichtes Hillständig übrig ist, und
Hill Specialer, zu denen die
als übrig einen mahlen,
kam zierad.

Solche mäßigen in Schulden dem
Stock, Gemahl war nicht in kam Stock
zu Hi dat Forn, dem Gerichtes, denen —
Consumtion blew i folge dessen afa-
lagen 2400. Kühnen Gemahlen, 2000. Pf
400. Pf Kalb, 200 Kühnen Dalt fisk, 100. Pf
fisk, 60 hund. Salt, 150. Stock Brandten
kulfren als Fän, 5000. Hykan Groglan, 400
flesk, 320. Lass Hö, als 500 mäld Gerichtes
Gerichtes nachmad zu Kam Hö allman i
riferien, als 3600. Kühnen Gemüsen. Sp
kühnen in Gemüsen.

Als dessen mahlen, und Gerichtes
Städten Stadten ikka nicht mahlen
de Stocks allen Manufacter immälden
mäßigen nicht Gerichtes Gerichtes
unbekan, dem i ontan Gerichtes Städte
Gerichten sig kühnen Hillgemäldes

Gerichtes dem Gerichten ofnen Stadt
Städen, und Gerichten in Stadt in Gerichten

Man Gerichtes Gerichtes und, uch mich
allen Stad, Gerichtes Städen

§.4.

Ofnen Gerichtes Gerichtes dem Gerichten uch Kuopio
Idenselmi als Rautalambi Dachen, als uch
Gerichtes de 2den Städtmäßigen dem
Gerichten Hill Gerichtes Ofnen Gerichten
Gerichten, als dem Städten, en del als Rau-
talambi Gerichten, innehalten en eindr
uch 66 Gerichten Gerichten gerdrat mil,
Viatan als Gerichten in Gerichten, als
innen Gerichten dat mäßigen Gerichten
at Gerichten Gerichten Gerichten Gerichten
Gerichten, uch Gerichten, Kuopio Docken, utan
Städen, allen innehalten innemat Gerichten-
tan, allen Gerichten Gerichten Gerichten
Gerichten Gerichten Gerichten, Gerichten uch Ge-
Gerichten mellan den 62, 20. als 64, 4. Latitude.

§.5.

Wädanlahen inden de Städten Dag mäden,
den uch dda än, Gen mahl Städen, Gen
Gerichten ildnen uch mina Gerichten
Gerichten Städe Gerichten Observationer utmärden;
als kan Gerichten Hi mägen mäldgemig
als Gerichtesalgen, mot de uti Åbo Städ-
mingarna N:ris 14. 24. 25 als 41. inför da
ildnen, uch den, inden Gerichten Städen i
Åbo Stad, Gerichten Meteorologiska Dag beken.

Barometen Städen als mindre Gerichten.

Januarii 9 f.m: 26,25. vind NO 2 klard Jan. 30 f.m: 24,90. S.I. mulet
Februarii 25 f.m: 25,65. d: N. o Gerichten Feb: 6 f.m: 24,82. S.I. mulet

Mars 25, v: m 25, 62 Vind N: l. Klamt. mars 20, e.m: 25,10 O, l. mulet

Medium uf allan Barometer Gångar.

Januarii 25,17. Februarii 25,04. Martii 25,00

Thermometerns Högsta ock Lägsta Stånd

Januarii 22. f.m. 2. gr: varmt. Januarii d. 35,5. Klamt

Februarii 2. f. m. 1 gr. Jt. Februarii 25. 38. klamt

Martii mitad varmt. mars 5, och 6. 32. Jt.

Medium uf allan Thermometer Observationerna

Januarii 16,1. Klamt. Febr. 11,2. Klamt, mars 20,5. Klamt

Barometerns Högsta ock minsta Gångar.

April 30. e.m. 25,90 vind N:l. d. 16. e.m: 25,10. vind S.v.

Maji 4. f.m: 25,97. Jt. S.l. d. 29 f.m: 25,65. Jt. SW.l.

Junii 6. e.m: 25,60 Jt. S.l. d. 13. e.m. 24,82 Jt. W.l.

Medium uf allan Barometer Gångar

April 25,56. Maji 25,11. Junii 25,10.

Thermometerns Gångar ock Lägsta Stånd.

April 24. e.m: 20 gr varmt d. 13. f.m: 20 gr kallt

Maji 6 e.m: 22. gr Jt d. 11. f.m: 2. gr kallt

Junii 3. e.m: 21. gr Jt d. 8. och 9. e.m: 5. gr varmt

Medeltal uf varmu Graderna.

April för Galen månaden 4,5 gr.

Maji: morgon 7,6. middag 11,5. qvall 7,3. och för

Galen månaden 6,8.

Junii morgon 11,2. middag 15,9. qvall 11,4. —

och för Galen månaden 12,8.

Januarii månad vann många frost och föga, men

Gala Febr. månad vann ofantlig godt, samma Gälla

af Martii, vann förut ofantlig snö och

April Gada ingen anda mulan, utan allt

klara dagar

Maji den 6. Sondre Laickan förste gången, och Junii

Dag 6 m: Östra. d. 15. snögade lit man ock ex-

pvantes Gröd. d. 18. syntes Svalan, d. 20 ejecta-

stora Kallavesi sjö ung. d. 21. Bönjade Sädden i kung. Ö.

gärdarna, och den 26. Bönjade man sådt, ungef.

Tid det avanligen upstår vagn, som dessa-

månader för.

Junii 4. blotmade Gångan och ej mot slutet af

månaden vann vatnet avanligen gått i Kalla-

vesi; knöttat vagn föll ofvan i denna månad

Julii 11. Bönjade Backan Öster, och äkan vägen

at blomma, den 26. brände vång-gräsen. Skillna,

den mellan vatnet i Kallavesi, under Ö.dagen

belägna sjö, Gångsta ock lägsta Stånd, gran-

dessa Jämnan vanit följa hvar annan.

d. 6.

Rug vägtan egen Gång öfverallt,

ehuru middel knäldig, på lit gödsel som

afskaffning, man kommit, med de-

ofriga dåm sådde Slagan, (hvilket ju

mera allmogan Gång i Gång med sitt

uppbian,) mann sprang, ock på sina stäl-

lan sådde mant, i synnerhet åt Sidan,

fallni Backa, som åm åg kandt, och dåm

gjorde balagan åmden dan näst Nordliga

orad; Gyantii kom vägtanan Gro-

tida ut ogad, i mycken lit dat

öfverflodiga regnet, och den ofruntiga

kallan vädertakan, grandsåd och på alla

kägdagärdar, och i synnerhet not väg-

tanan, stån sta mycket virtnässlor.

Skolade afsamlingan åm Gon allmo,

gan åmåi nog ofvan och fullsjuk. Ho.

vudt, som och dåm åm mindre allt-

mant; förklaringen totaliker.

Kan ist nämnanndr xxxxxxxx ann
anjiswen czan i antaw ßolţjanndr.
SSaţ 1. tünna Rg ßaw Rdr. 1. tünna
Rarw, 5a 6. Rdr. 1. tünna Cyefnew 2. Rdr
32. ßbr. 1. tünna, ţnü ämkan, kţ vieta
ßiw ij czar mädnew, nü Klända czanz
nan, 5. Rdr. 1. dd. Dnüw 2. Rdr 1. dd tünn
2. Rdr 1. dd ßlaţk, 1a 1½ Rdr Ißt kün
ickd, ag kit rankas ij i antaw ţünn
lw, ßaw i Randalambi Dackw, ag nn
ist ag Pidaweţi Kapell i Idenßalmi Dack
Cultiveras mad nnţ aw ßanünczw
nnaw i da öfriczw Dukumentew
kit Dwaţt Cyedbeßf. 2. Rdr. 32. ßbr.
dd. kdr dwaţt Cyü ag Circa 30. dd vizl
2. Rdr; at nnädt Cyalew ag afraw
nanda dimenßion, 1/6. a 1/3. Rdr ag
1. Tünna SSaat, 10. Rdr; Cyw ka 6. a 7.
Rdr. ag Cyan ßinnas kunnaţt nn
ndw.

Cnißanna cyü ßünnanndr ßa
dr Klag, nna ikt dannaţt aßjädt
ning antaw Ulleborg ag Wrakß
kit 2. Rdr cyü Tünnew ag 20. a 24. ß.
cyü ßnan ag kula dd. Cöpew

§. 7.

Rüg knadnw nä cyü klana ßkällaw nä
nackan, ag i ßjünnaţt Dnaw, ßaw g
üţjädt nad ßöndidt äna nüg, cyü
Cöpa, ßaut ßwida nackaw radnew d
wid kämmaliczaw wäl kit ßnüßa

kofnew cyad wanţt, aw nänn, ag ßaw
nanliczaţt cnädenlokaw nidan klom
ning kidew dlin cyünndr.

§. 8.

Ciißa ßnüczad, ikt dr cyünnanndr
ning ag kämmaliczaw ßißa nika
cyöän, bcßtännda ag addaw, nnört
gadaw, Cyd, braczaw, ßjik, lanz, Cöja
kanz, Cyör, Cuka ag ßanünnaliczaţt
wanß ag nnüika, cyaw da 2nn ßidß
ßönßlüna äman nanit nag ßnnaţt,
naw i dnna Cyöţt, cyü nägnaw ßkäl
law kämmaliczaw Cönndr. dd dd
ßäcßa ßißa cyaw kaßtat 24. ßbr ag dd
dd ßnika nnöckan 28. a 32. ßbr dd.

§. 9.

Cogal ßnüczaţt cyaw i Cöţt nanit
ßaw nnaliganna äw ßönßidit äna
Cu kiädaw cyaw kaßtat 12. ßbr, nn
äwaw 3. a 4. ßbr ag nn Cyanz, 1. a 1½. ß.
Cyöţat. Kiönnaw dinnaw kn,
ag nn ßcßnaw kunna ßäckaţaw,
Cwanczaw, ßaw kit Cönnaw aldn
lac icka ßünnitaţ, Cyaßaw da Cy
naman Cönaw ßig cyad nägckaţ
ninna ßlaţ. Kaßpaw ano cyad i
antaw kit nägckandaţ, nnan
künnaw ij annonlüwdw äţkaw,
naw, nä gaman Kydda cyü kädwi,
kţ kaußaw at ßanga dnw nnd

skyldan ach gnorgan, ån gån nåd-
stan aldrar icka kunnd.

Ranan får gån ack, i skunna
gat åtti Raadstambi Docku, dån
dr ann vänkidan gå dr kånna
Inspisanen kunna skiutas o —
ann Elogian kondr ått innann
kuart kinnas.

Dån tannan Dan skiälpla, vann
gån icka angBig, Gutt dan gån
vänanda dan ann stan, dåntil
anbinden gadt kifsatta; gnann
ann annallan stånd Kanfonan-
gån i stadan aftan Elisnåd ventil
rat, ach afsan sonjak gant, at
gåt får nägan Lagg Familie, gn
likvål ått icka lyckan

8.10.

Dugan skugg bimänin idkan
Vandan gån i antan. Mängan gn
dan ej an gnäg sialf sin anbet
stadan, Kunbara, mat Kind ach
dyfikt, åtan kiälpandan sig gn
dand dan gnämnät, ach Dug
jat Bandan, ugg gvicka icka
nägon knif. Infakanan dant
kondr vann dgda.

1° Gnann kning gnädda ach lång
vägg gvadga bnäk, gnanigan
gala vintann åtkjän kiet gad

astnöskning åti an andra liban nöja,
Jallan afsan kna Jannan i gvadrat,
dan gan ack aftn ej an jann ägbygt-
åtan i jannfälligat. and jin nan-
mast banadr gnann, ach and-
gnann tour vöj ag Bian.

2° Gnann ämäg faldigan ach lång
vägan åti dynicka, ach gnann, Ding,
mantals mnisning, ach älgmilliga
glang stämning nötan.

3° Ding vägg stadr vagan, åt-
minstona an, dan ej tvanna, gnann-
andan minsta vackan gnangd
gång kördadn. ach

4° Standand and stadn stånn bann-
gangat dan Commerc, bfalbant kiet
kannidan gnann aftann and-
gång and knim vandnanda
Kyfdan.

Gvin folkan Dyfklagadn sig and
åt, Cyn ach i gnannagat gang gnå-
and, ach dnan vänandan, gå kiet
gan klandand, gann fisk vadgang.

Dugan kiänn, ingab kagal, kinnann
kalg bandan. Gå kvanna and-
Fallan i Kiogad Docku bnämnan
kalck, ag gänä natänan dåntil
gönännat glan stådn nitan —
åmnan.

8.11.

Dgmnisningan afsan Strömsdahls

Brück, sam ám Belmejd iwwon Rieg-
Dacken, iwrid Barefska gemeitsam ag —
kaufsin ápsen Knápsan allen Leuth
i Dikat, i ufpandr kii dsi datuñli
ge fonnolgan, Jamit ám Dod an
da manufactur wanck zu 50. kii 70. mit
uf stand sfran midra Judran i Din
land; apám jing ju ungikat, Galra
fonde, sam dru simra ungikat,
ufstandig, uti Hann Directeuren
mans, kii Rang & Wang Collegium
Samand ingsfen, ag ám 1794. Jing
ten Januarb.

B. 12.

Dadan stan mit dr ag apfridzing
an i Erda Hand, indan dr Jam
6. ámr Konlorg, Jawidw klifrid
wanckstalta, at allamagt ungra
fu bym lug átanstá, Gan ag ung
fan áhan ag áung ugadlingan
klifrid mann allmán, ud dri p
rann, Sá fradja bnúkat, wan Dan
dran fonnámustw gnekw.

Emladning ju dannagt, sam d
ufannamgat, at ud Ruám ag ma
fan ugadlandr, dr icka bóna f
ofsw ag mánn alfran bnámm
Gufsran flann wackran Jikmar ag
ung ugadlingan mad Jammagan
Judamann klifrid bnamekstálk

Emanuel Backmann ambinidrn Jamm an.
dan ju mágn Gmáligw kii fallad, at
allamagt Jidamsdemi Dacken, Jam ám mann
Lug bindr ag jámm, ám dr andra,
imufattam an andr ag Judan —
stang kii ugadling tjanlig mmmck kii
ápran Gran Gundmada kifpada kún
mklud, Jahu dach icka allm kand-
mm gónas ugkligw, und mim-
dra Wiando ag Jombri Knámgkall
ju gnánkfan ag Rieg-id ag Adamsd.
mi Dackman, klifra ufpandr ag —
mann ógmadr, Gnilckat mona
Gogs dfskalig, ig mindra
i ufpandr ju manda kifkállig-
Gatan, ám dru antaw Jamágamm
kii stgándandra finiara Djó Transport.
Jrsta Jandam, Gapra 2ra Jagkalla
fall, ag ákajám lugma ratand —
Jrw mallam ádra Gundmada ad.
mam i Bmagdaw. Jrt ápra, allam
Jombri fallat, mad fiw 2ra Jand
fálla radda Jrang, ám kdifpandr ad.
mam bmagt, ag Gan fgrin fata Gogd,
ag drt nádma, agantaligw Wiando
Kallad, Gan Bmagdmadra ad.
mam bmagt ag Gjá fat, Jam
kind ag ujo kiniara Gogd, Já at
Galw Wiando bmagt gom kraták.

Kådiga Förordning om Krono-nämndemäns Embete, hvarå Art. 7 samma Förordning förmäldes, att Kongl. Majt. ville låta särskildt stadga.

§. 13.

Hvarje underlydande Fängelse-betjänte, som gör sig skyldig till förseelser emot sin tjenstepligt, vare underkastad Disciplinär-straff, efter omständigheterna, antingen af Fängelse-Direktionen eller af Landshöfdingen, hvilken i sådant afseende har att rätta sig efter de föreskrifter, som af Kongl. Majt. i nådig ordning kunna komma att gifvas.

Kongl. Majts Nådiga Förordning angående Fängelse-väsendet i Finland, hvarå Art. 7 samma

…dsy, har om vissa förmoner, Norken och Vesi-
…la boer ofta förekomne tridigheter, skall de för-
…sta ifrån, då och hela byggnaden blif-
…r nedrifven och flyttad på en backe ut-
…ifrå åkern, där samma stugu
…är nosamt därnä. böte i lämn och

…Ända till 1662, var denna Socken atan-
…nat hums till den offentliga Gudstjen-
…ån Moderkyrkan. Men då har dess-
…dra delen af Socken, Kallad Nelikamla

…lämningar ännu finnes, men mäst dör-
…ån för mellankomne hinder afstå, och seton
…t sig af träd, den somma som annu står
…r. Detta synner man dock vara mindre

…ch. 21 Juni 1801. 715.

Anmärkningar
om
Vesilax Socken i Björneborgs- och Ta-
vastehus-Län, Författade år 1796.
af
Magister Mich. Lunden, Adjunct vid Kgl. Åbo Academi.

Namnet (Vesilax) är tvifvelsutan
…de Svenske bräkadt ifrån det finska
…lahti (Vatn-vik) som Socken i en-
…gamla handlingar tillägges, och är
…tvifvel taget af de många invi-
…utaf del vatn-drag, som flyter från
…y till Kuloveti; vid hvilka strån-
…de flesta byar i Socken äro anlagde.

Al Lappar fordomdags bodt i
…ra Socken, därom har man väl in-
…räkra underrättelser; men såvida det
…r allmänt gångse gammal berättelse,
…de på denna ort i början sig nedsatt
…här idkat djur- och fiske-fånge, hvil-
…är så mycket mera trolig, som den
…et af Lempelä Socken, hvaresta de när
…till Vesilax liggande byar äro be-
…e, än i dag kallas Lapin Louekka
…Koutaw)(x), så har man så mycket

…Åbo Tidnings för år 1791. N:r 21. Anmärkning
…Lempelä Socken.

47.

…ey, har om vissa förmoner, Norken och Wes…
…boer emellan uppkomne tvistigheter, skilt de för…
…derifrån, då ock hela byggnaden blif…
…nedrifven och flyttad på en backe ut…
…ifvi åkern, där som förmna stugan
…nånstid därnä. både i Lårad och

46.

…Ända till 1662, var denna Socken ålag…
…at hvars till den offentliga Gudstjen…
…ån Moderkyrkan. Men då har denn…
…ra delen af Socken, Kallad Uskikunda…

45.

…åmningar ännu finnes; men näst för…
…för mellankomne hinder afstå, och beton…
…sig af träd, den somma som annu står
…. Detta finner man dock vara mindre
…a. till de

44.

…boerne i början af sjuttonhundrade talet
…agil sig en egen kyrko-byggnad uppå en
…, kallad Vesa-niemi, hvilken enligt
…egnen i Åbo Magni bref af den 7 Febr 1422 (x)
…mma dog och är blifvit invigd. Om Vesilax

(x) Denna bref lyder sålunda: Universis patentes inspecturis Magnus divinae miseratione Episcopus Aboënsis salutem in Domino sempiternam. Noveritis, quod nos Ecclesiam Vesilax noviter consummatam sub anno Domini M. CD. XX. II. tertia die mensis Januarii in honorem beatorum Apostolorum Petri et Pauli, consecravimus, Fidelibus quampluribus Clericis et Laicis adesse dignis, unde et prædicta Ecclesia singulis annis die anniversario dedicationis et in festo patronorum ejus prædictorum eo copiosiore populorum frequentia honoretur. Omnibus vere pœnitentibus et confessis qui in præscriptis festis devote visitaverint misericordia Dei misericordia et beatorum Apostolorum ejus Petri et Pauli septem vel forte confisi XL dierum indulgentias, de injunctis pœnis misericorditer in Domino relaxamus. Decretum autem, ne de consuetudine hujusmodi

…störe anledning at tro, del denna Socken …
…vanl deras Konungsstäde, som fiskefånge …
…tid varit förmonligare än i Lempelä …
…ga Historiska efterrättelser äro at tala …
…när finnar blifvit denna Sockens inby…
…icke heller när Christna läran har blif…
…föll införd. Af Sokneny nära läge t…
…Tavastehus Slott, har man togit sig …
…ledningar at tro, del födant skedt …
…1149, då Tavastland genom Birger …
…blef Sveriges Krona underlagt, men …
…del förra har man icke en gång på…
…politika gissningar.

§. 3. En allmän sägen är bland allm…
…del Karku Kyrkon här i orten varit den …
…och at Vesilax jemte flere Kringliggande …
…invånare där i forntone förrättat sin …
…tjenst. Sedermera och då Birkala K…
…uppbyggdes hafva Vesilax-boerne där för…
…sin Gudstjenst. Men någon tid därnä…
…va de förenat sig med Lempelä boerne …
…samfälld med dem, byggt sig en egen …
…nära till Kinala by i förstnämde Socken …
…rest lämningar därof ännu skall finn…
…Då utgjorde Vesilax och Lempela ett för…
…och såsom del sägs, under del förnäme…

Då invånarenas antal efter hand …
…ökte, och den af dem uppbyggde Kyrkan …
…vanl af träd, begynt förfalla, hafva …

…ey, har om vissa förmoner, Korken och Kyr…
…boer emellan uppkomne tridigheter, skilt de för…
…delsifrån, då ock hela byggnaden blif…
…nedrifven och flyttad på en backe ut…
…öfvi åkern, där samma stuga
…nånstid stannat, både i länad och

Ända till 1662, var denna Socken ata…
…at hues till den offentliga Gudstjen…
…ån Moderkyrkan. Men då har denn…
…ra delen af Socken, Kallad Helikunda…

…ämningar ännu finnes; men mäst dör…
…för mellankomne hinder afstå, och seden
…sig af tråd, den samma som annu står
…. Detta finner man dock vara mindre
…gt såväl i anseende till de
…som ock derföre, at berörde läm…
…ar utvisa, det Kyrkan, åtminstone till
…sidovaggar, ägt sin fulla höjd, hvar…
…ledes ful byggnaden blifvit mindre kost
…, än en ny af timmer, på särskild grund
…skilnaden å storlek därof icke är bety…
…g. Följaktl synes, at denna Sockens för…
…kyrka, eller den som är 1422, blifvit
…igd, varit af sten, just den samma
…f lämningar ännu finnes, och att
…i början af sextonhundrade talet blif…
…genom vådeld förbränd, hvarigenom

…ta confidi XL. diérum indulgentias, hig
…gni alij in festis vel ferialibus die…
…scribyuengve prædictam Confessionem ut præ…
…tur viscaverint XL. diérum indulgentiæ
…injunctij eis pœnij misericorditer rela…
…ntur.

…Det säges, at sedan byggnaden begynt så
…stalla högd, har intet arbete tyckats u…
…l all del som om dagen blifvit förrättat,
…om natten blifvit nedrifvit.

…äfven finnes äro äfven i ganska ustell
…. Lin och Hampa får till husbehof;
…fallen till affalu. Hof-frö ulsäj at

…då vedan blifvit en från Lemyala afsönd…
…skilt Socken, vet man ej med säkerhet,
…at den år 1461. så varit, som sedt af Bis…
…pen i Åbo Conradi bref, af samma år
…kes, jemte föreramde Biskop Magni bl…
…kand denna Socken kyrkohandlingar
…skrifter finny.

Om denna Sockens första kyrka,
…af sten eller trä byggd, därom saknar
…säkra underrättelser. Det säges, at in…
…vena först ämnat bygga den af sten,

…ui possessum dubitetur præsentibus appo…
…tij in testimonium præmissorum. Dat…
…et datum, Anno, die et loco supra…

(*) detta bref är vidlyftigt, hvarför jag
…med dess införande här fylla papperet: det
…jag därom för anmärka är, at Ofvelas be…
…kallas för Ecclesia Parochialis, som a Pet…
…Biskop Magni bref. Däri förmäles ej
…något om Kyrko-byggnaden, såsom uti
…för 1791. N:o 21. till Anmärkningar om
…la år införd, ieton uprälkning däri bl…
…tillförordnade högtids dagar och be…
…at de samma i kyrkan med gudeliga öf…
…böra firas. Slutet säger lyder sålunda;
…tij præmissa vel aliquid præmissorum
…vote fecerunt, totij de omnipotentij D…
…ericordia, beatorumque Petri et Pau…

…ty, har om vissa förmoner, Korken och Kyr…
…boer emellan uptkomne tridigheter, skilt de för…
…ifrån, då ock hela byggnaden blif…
…nedrifven och flyttad på en backe ut…
…ifvi åkern, där ock samma stuga
…nånstid stannat, både i länad och

Ända till 1662, var denna Socken ata…
…ut hus till den offentliga Gudstjen…
…än Moderkyrkan. Men då har den…
…ra delen af Socken, Kallad Vesikansa, an…
…l hos Biskop Terserus, hvilken då i
…a Socken hållit Biskops Visitation, at…
…ybygga en Stuga, hvarest Gudstjensten
…em kunde förrättas, samt förbundit
…t utan minskning af Prästens och
…Klockarens inkomsten låna sin egen Bräk…
…na deras anhållan har då vunnit bifall
…del undantag, al fjerde dag Juhl
…e och Pingst, så ock alla Söndagar,
…ei skulle Gudstjenst förrättas, utan
…lle de då inskrifna sig i Moderkyr…
…: hvilkel alt kan ses af Biskop Terserii
…denna Socken Kyrko handlingar, uti
…inst förvarade bref af den 17. Febr. 1662 (x)

…etta bref är skrifvit på finska språket och
…lunda: Caiken sen aika että Vesikan
…Apuvaiseth Tottkijerfsen Kardanon
…ränillä, owad kaukana apuvaiseth
…ikden Emäkirkosta, nimittain 2. ple…
…elma, on naha tulla Emäkirkon
…fyokfyllä etta kevärillä erinomaisesti,
…aiden on heidän akkera ancomisen
…ce sielä heidän tygöny saisit Jumalan

…775, mankön 1555, qvinkon 1684_ 3239.
…780, ——— 1672, ——— 1792_ 3464.
…785, ——— 1760, ——— 1871_ 3591.

Sedan år 1766 den 16. Febr. insatt Sin…
(x) däri på finska språket iblom…
nat tillkännagifves, del man tror
på Kyrka vara år 1602 byggd.

§. 4. I denna Kyrka förvaras ännu nå…
chatolska bilder, som förmodeligen blifvit
elden räddade då den öfvergick stenkyr…
Af Spröska Familien voyen, äro här två
jemte flere större och mindre vapen.

Vid Kyrkon finnes 4. manade hvalfb…
var, af hvilka en, som är den förra Kyr…
Lakrispiga, tillkomen Kurkiska Familien,
de andra ägas af Socknes förmögnare
der och Rusthållare.

(x) Samma Tafla äger följande inscription:
Vuona 1602. talen tämä Herron huone u…
ylöraketuxi. Vuona 1772 jatkettin ja k…
la enattin. 1749. Adella kello tapulilla
Kolsottin. Mutta Vuona 1761 tehtin ko…
kello ja korvoriki pisalda ja ulko u…
ynna tornin konsa Mestanilda Mithai…
grenilda Tremin Kouppengiss. 1762 ja
raketin Kirko acta ja Lopikoylda
Seppi Luikonilda Carl Bergilda.
Scripsi. 17[illegible]66

Salen: K…

…börä fecit. Natet Deus eyver paran…
…tes præmissa vel aliquid præmissorum
…vote fecerunt, sciat, se omnipotentis D…
…concordia, somborumque Petri et Pau…

Efter således erhållit tillstånd, säger de förr-
leg byggnaden ½ mil från Gottskärsfjärd på
på en backe, som ännu kallas Kirk-
ki (Kyrk-backe) och blifvit därvid
de af de närmast dem boende Kar-
tokne-boer, hvilka det gjort i afsi-
al öppen där på bevista Gudstjensten,
den skulle komma at ligga dem när-
re än deras egen kyrka (ty Suomnjem
Kapell kyrka skall då än ei vara byg-
men innan denna byggnad kommit

---

palvelusen pidettävän, että he saisit-
ta yhden Turun, cuusa Kappi Jumalan pal-
luxen pitä Laidaij: Niin on heidän anom-
ylösotettu ja oikeaxi löytty, Caiken jen-
että he heidän warrusa perästä tahdo-
Hr Hendrich Jacobissa Turun pitä,
ettei Reverend. Dni Kostorij somasa pit-
Laitta Koppalaisen awul pida tyhet-
Lupawath mygös caiken ahkeruden
setä Kirkon että Kappilon rakenni
ettey woiweta. Sentähden annetan he
Lupa ylösoteta yxi Kupa Korsteni
cuusa Kappi Jumalan palveluxen pit
ja yksike Kappi olla yhden aikon kui
Jumalan palveluxen ulostaimitta,
nelyönen päivän Joulusta, Pääsiäisest, he

---

greniloa Turun Kauppamiss. 1762 ja
raketin Kirko aitd ja Lipikäsloon
detti Luckonlda Carl Bergelda.
Skrifv. 17$\frac{10}{15}$66

Delen

---

börä skeey. Hatet dock eyver pram
tiey prämissa reel aligvid prämissorium
vote Lexerunt, tokiey de omnipotenty
sericordia, somlorumgve Petri et pau

---

ey, har om vissa förmoner, Korken och Kapi-
boer emellan uppkomne tvistigheter, skilt de för-
derifrån, då ock hela byggnaden blif
nedrifven och flyttad på en backe ut
kerfvi åkern, där samma stuga
- vägen tid därpå, både i längd och
d giord tillökning, blef och nu tje
för Kyrka.

I förstone hafva Vesikansa boerne
allenast låtit sin staga fjerde dag
l, påsk, pingst och bondagarne va-
Julstängd och då bivistat gudstjensten
oderkyrkan, utan och vid moderkyr-
begrafvit sina lik; men 1696, då deras
ka, enligt Consistorii mandatorial (x) tid

---

nin nyöö Jurina ja korkeina Rucous
viä pitä Vesikonsa tulemon Emäkirkon:
ei ſe tapahdu pitä Jumalon palueley heil=
uoi olettamon. Tämänon Vesikonsan asu-
edä ulosluvonedh. Vahvistamme me
dön kotkem alamaisilxem konsa. Actum
ko gärdh d 17. Febr. åhr 1662.

Johannes Elaj Jorseny, Sp: Abo
Martinus Stenij, Kostor Vesilusasij
Gudmundus Rothovij, Conf. Eccl. Nyl.

detta mandatorial är ej i behåll; men
ligen Joseph Vallenii anteckning därom
kommen uti Coxell Kyrks handlingar.

---

månsräkningar, äro införde, finnes
leuna Socken 7, af hvilka tvenne
6 Lauko och Sottjerfvi, det förra vid
derkyrkan ansedt för 2 mantal, och

---

ligt Utdrag utur Jordeboken, af år 1792.

75,	manhon 1555,	qvinhon 1684	3239.
40,	—— 1672,	—— 1792	3464.
35,	—— 1760,	—— 1831	3591.

äro äfven i ganska ustell
Lin och Komna sof till hushehof;
fallen till affalu. Hof-frö alsof ati

då varande kyrkoherden i denna församling och Contracts Prosten Joseph Vallenius blef vid sin vigd, hafva Pastorerne begynt att begrafva liken vid sin egen kyrka. Då förmodeligen har ock Pastoren vid ett Capell, ehuru inga handlingar därom är at tillgå. Men at sträcka sträcka ännu i början af detta århundr. vorit på sätt berörde Teoferi brefstad afslönt och at Capplany Lönen då fö bleifvit jämkad emellan Moderkyrkan Pastoren och Torkjerfvi Capellaner, s har man tillförlitelega underrätt

§ 6 Enligt en ibland Kyrko hand gar befintelig förteckning öfver dem ~~Kyrkoherdar~~ Socknen Kyrkoherdar, hafva d den Upsala möte varit följande:

1:o Magnus Olavi, som underskrifvit fö möte beslut.

2:o Jacobus Mathiae, var först Capellan här des: dog 1625.

3:o Josephus Michaelis Vallenius, var först år kunga präst på Torkjerfvi, sedan Capellan, sedan blef 1626 Kyrkoherde d den 28 Maii 1647.

4:o Martinus Stenius var Rector vi neborgs Schola, och blef 1644 Prosth kyrkoherde; dog den 14 Junii 1693.

5 Josephus Josephi Vallenius Prosth och

Lupsi yksdroketa yx: Jupa Korsenn
cusa koppi Jumalan palveluxen jäth
ja yksäle sopi olla siken aikon kuin
Jumalan palveluxen ulostaimitta, p
nelsönen päivän soulusk, Nasiäisesk, ku

grenilda Trenin Koupungiss. 1762 ja
raketin Kirko aita ja löpikoylöön v
sitti Luikonlda Carl Bergilda.
Sorijss. 17$\frac{10}{17}$66

Oulen

bora sorg. Mutet dorg eyer jam
thes prämissa vel aliqvid prämissorum
vota secernat, totiq de omnipotentis d
misericordia, sanctorumque Petri et Pau

Herde, sick år 1694 Vesters Pastorat; dog
d. 3 Junii 1707.

Carolus Josephi Vallenius, blef Kyrkoherde
år 1707; Prosth öfver sin egen församling
år 1724, sedermera 1730 Contracts Prosth
öfver Saxmäki, Calvola, Vattula, Tavastehus, Vånå, Janakala, Tammela och Urtiala Församlingar, dog 1742.

Johan Hacks, Philos: Mag, var först
hofstorky Capellan och blef år 1744
befordrat till Kyrkoherde, samt 1757
förordnat till Contracts Prosth; dog den
2 December 1767.

David Vegelius, var först Bataillons
Predikant vid Björneborgs Regemente,
sedan Capellan i Tavastehus, och blef
år 1770 befordrat till Kyrkoherde samt
1789 till Prosth öfver sin egen församling; lefver ännu.

Capellaner vid Moderkyrkan, hvar man
ännu på följande:

Jacobus Mathiae, som underskrifvit Upsala beslut; var sedermera Pastor hos sta dig.

Josephus Michaelis Vallenius, var Capellan 2 år, sedan pastor hofstorky.

Johan Stenius, blef Capellan i början af detta århundrade och dog 1740.

Johan Hacks Philos: Mag. tillträdde 1741;

ämnräkningar, äro införde, finnes
deuna Socken 3, af hvilka tvenne
6 Lauko och Tottijerfvi, det förra vid
derkyrkan anseedd för 2 Mantal, och

diget Utdrag utur Jordeboken, af år 1792.

775, Manhön 1555, qvinkön 1644 3239.
780, —— 1672, —— 1792 3464.
785, —— 1760, —— 1871 3591.

äro af de största förhållanden. De
finnes äro äfven i ganska utsträckt
Lin och Bomgra säj till husbehof;
fallen till affalu. Rosi-frö utsäj ut

sedermera pastor hörstående.

5:o Jeremias Vallenius blef 1744 Capellan, 1767 Pastor i Pörkala

6:o Laurentius Eckman. Philos. Mag. vor Con. ifrån 1767 till 1781; sedermera Pastor hemvid

7:o Herman Vegelius Philos. Mag. erhöll 1787 befordran till Pastor i Kiby ut.

8:o Carl Fredric Vegelius efterträdde fa och lefver ännu.

Capellanerne i Wesikonsa eller Tottijerfvi by

1:o Henric Jacobi, blef år 1662 af Wiska Jerfeny dit till predikant förordnad

2:o Nils Enckell, vor Capellan till 1702.

3:o Carl Josephi Vallenius, sedermera Pas hörstående.

4:o Jacob Hofsteny tillbröder 1704. blef 1741 Pastor i Keuru.

5:o Joseph Vallenius dog år 1759.

6:o Henric Telenius, blef år 1760 Cap och lefver ännu.

Man vet ej tiden, när Sokne Adjun fått först förordnade; minnet af dem ej heller längre än till början af d handrade talet; men hvilka äfven vara oinvändt at här införa.

§. 7. Denna Socken har of ålder hö Pällen lydt under Björneborgs Lä

Tuija yhdeksäkettä yksi Tupa Korjenn cussa koppi Jumalan palveluxen pit ja yksälle sopi olla sihen aikan kun Jumalan palveluxen ulostaimitta. pelijonen päivän joulusa, pääsiäisest, he

grenilda Tienuu Kauppangiff. 1762 ja raketten Kirko acta ja Lopikoylaan vi fetti Luckonilda Carl Bergilda. Sorijff. 17½66

Velen

bora förry. Hatet dock eyver jacum i thes præmissa vel aliqvid præmissorum vota fecerunt, totis de omnipotenty D sori cordia, tomborumque Petri et Pau

k. d. 1 Oct. 1802. 270.

om senaste Länefördelningen blef ändr
Ruvia by underlagt Tavastehus Län
Socknen består jemte Wesikansa eller Tott
i Capell af 101 5/8 nya mantal, hvar
11/72 mantals hemmanen utgör Capellet,
öfriga höra till Moderkyrkan. År 1792
52 17/72 mantals hemmanen skatte, 177 9/16
mo och 12 1/4 Frölse. M
Förenämde 101 5/8 mantals jord. hafva
57 byar jemte några enstaka hem-
af hvilka byar blott 7 ligga vid
let. Tillsammantaget med dem som i
dre tiden tillförd delte består af 247
manom rökar, öfvensom desutom i den-
Socken finnes en myckenhet af up-
lade torp: Uppå Lauko och Tottijerfvi
ney mark finnes ej mindre än 57,
dane torp, af hvilka 34 göra dagsvär-
men de öfriga betala Egendomsmo-
chafvaren viss årlig skatt.
Af nyssnämde Sockens hemmantal
12. indelte till Rusthåll 5 till Mili-
och 7 till Fräste-Boställen. Af Satener,
ka så väl i ofvannämde mantals som
monräkningar, äro införde, finnes
dana Socken 7, af hvilka Evenne
Lauko och Tottijerfvi, det förra vid
derkyrkan ansedd för 2 mantal, och

eligt Utdrag utur Församlingsboken, af år 1792.

75,	mankön	1555,	qvinkön	1684 — 3239.
80,	——	1672,	——	1792 — 3464.
35,	——	1760,	——	1871 — 3591.

finnes äro äfven i ganska ustell
Lin och Hampa får till hushehof;
Pällen till afsalu. Hof-frö utsäj ut

sedermera pastor hörsförde.
5:o Jeremias Hallenius föds 1744 Capellan, 1767. Pastor i Pirkala
6:o Laurentius Eckman. Philos. Mag. vor Con ifrån 1767, till 1781; sedermera Pastor hemmastä

BESKRIFNING

öfver

det sednare vid Capellet för 1. Mantal, Alodiale och innehafves af Hofföghm Fritterre Abel Pastof Kurck, men det kr nämligen Hallnis af 1/4 mantal som ligg modarkyrkon, är berättad och innehafv Afled Academie Secretaren Fyhlen Enka Pfahlen. Af Fräls hemmon finnes i denna 19 flyttkey.

Ifrån början af 16:de seculo talet en stor del af denne socken tillhört Kurkiska familien, men hv genom Konung Carl XI. reduction fo de den samma, förutom Pastorsboet af öfv de Fräls Hemmon, hvilka sedan fall Laulu och Todsjerfvi i förmåga af Reduction Commission bref af den 12. 1690, blifvit af Salenes innehafvarne

§. 2. Inga Protocoller öfver födde och de personer finnes vid modarkyrk äldre, än ifrån 1706. Ifrån den ti åro till 1749 / då Tabell-verket beg vid modarkyrkon födde mon=och kön tillsammans ——— 2175.
döde ——— 1675.
Församlingen fick sedeby en tillväxt af 500, på en tid af 43 år, hvilken afdragen 1749 års folknummer som var 195 soner, skulle visa at folknummern modarkyrkon vuxit år 1706, emot 11 personer, om nämligen inga in=och u neringar innom berörde 43 år skedt.

grenilda Trenun Kouppungiss. 1762 je raketten Kirko acta ja Copiekogiada v detti Luckanilda Cor Bergilda.
Scripf. 17[12]/5-66

Belen:

apell (hvarest sådane protocoller finnes ifrån 1696) har uti nedervördte är satt en kning af 289 personer.
Summariska Tabellen öfver Modarkyrko samlingen tillväxt genom födde och af nde genom döda ifrån 1749 till 1774 ser, at inom samma 25 år blifvit de Monkön 1104, Qvinkön 1116 — 2220
de Monkön 671, Qvinkön 687 — 1358.
Församlingen fick således dessutom en tillökning af 466 ner, hvilken sammanfatt med — 1952,
vor 1749 års folknummer, gör 2818,
alså vore 1774 års folknummer;
en isom dessa år hade skedt starka ut ningar, hvarför sistnämnde års folk nummer ej heller var större än 2587 per er. Åren 1766, 67 och 68 åro i synner l härmed utmärkte; ty 105 personer hof då flyttat sig utur församlingen, hvar och del sistnämnde årets folknummer 25 mindre än del förstnämnde årets. laken till dessa utflyttningar måste vara vårt missväxt, som Socknebornе sam åren led, i synnerhet det första d då den var nästan allmän.
Folknummern vid modarkyrko=och Capell samlingar tillsammans, var
1775, monkön 1555, qvinkön 1684 — 3239.
1780, — 1672, — 1792 — 3464.
1785, — 1760, — 1831 — 3591.

bora Herz. Slutet dock öfver mån
tig prämissa veel aliqvid prämissorum
vote Lecturus, tokig de omnipotenty d
sericordia, somlorumque pietri et pau

finnes är ej att gissa förr
som finnes åro äfven i ganska ustelt
d. Lin och Hampa saj till hushehof
fallen till affalu. Hof=frö utsäj ut

sedermera pastor hörsföde.
5:o Jeremias Vallenius blef 1744 Capellan, 1767. Pastor i Pörkala
6:o Laurentius Eckman. Philos. Mag. vor i Lon sedan 1767, till 1781; sedermera Pastor i Lemuela

det sednare vid Capellet för 1. mantal, alodiale och innehafves af Höfftg mäst. Fritherre Axel Gustaf Ruuth; men det Bo nämligen Hallmij af 1/4 mantal som ligger

år 1790, Mankö 1735, Grinkö 1817 — 35
— 1795, —— 1811, —— 1940 — 37
Falkskatan har sededy här på en ti
20 år, ej fått tilökning af flere än
personer. Orsaken härtill ligger hvorke
märkeliga utflyttningar; ty inom so
leet har ej flere än 97 personer flyttat
utur församlingen, icke heller uti inv
renas mindre kärlign sammanlefnad
årligen framföras omkring hundrade
uten är ew wärdlös och förvänd ba
Potatel, förmodeligen förnämsta orsa
därtill, äfvenså de sjukdomar som h
ferat.

§ 9. Då pesten år 1710 grasserade i f
Kor man af denna sorken haft m
liten kännig däraf, i kyrkohandlin
har man härom inga vidare upplysn
än af antal af döda, del året, mer
dubbell öfvergått, de förra och näst
de åren.

År 1740 grasserade Röfsoten så h
134 personer därof dödde, äfvenså om
år 1749, hvoraf då ej flere än 67 person
wo döde.

Rötfebern kor grasserat hörs
åren 1743, 1772 och om våren 1749, h
alla gångor falk ansenligen dödt.

Kopporna kor åren 1749, 1767
1789, dödat ew mycket buhel barn a

BESKRIFNING
öfver
Limingå Sokn,

51.

gyglingar. Antalet af de i sistnämde
d. uti Röfsöl, Rolfeben och Koppar dode
går till 185 personer.
Af Forsen kor denna Sockens invånare
vanl. plägade. Åren 1792, 93, 94 och 95
den varit så allmän, at ganska få hemma
ej däraf haft kännig. En del kor of-
vanmil den snart; men fått den då haft
därpå ängo: de andra som därmed dra-
longre tid, kar sedan ej mera haft
ningar däraf. Några få äro däraf döde.
Emon Rosfagas pesten år 1761 och 1766
fwo flaste hemmany Lodvgårdar anse-
sen förminskade. Af denna sjukan blef
uen folk befriddal, af hvilka några-
är m a 4 dygn utstånden stark hat-
och brunat uti kroppen, blefwo döde.

10. Åkerbruk, Boskaps-skötsel och Fiskeri sam
röd sysslande är Sokneboes näringsföng.
calliveras Råg, Korn, Hafra, Ärter, Pota-
och grönska lekel kvete samt Rohvete.
sådd brukas i två delar. Medel afkast
gen är emellan 6 och 8 Kornel då ej
vael infallen. Hemmelgårdarnes an-
nde är af de flaste försummad: de
ran fennes äro äfven i ganska usselt
d. Lin och Kompa säj till hushehof
fallen till affalu. Rof-frö afsäj ut

sedermera Pastor härstädes.

5:o Jeremias Vallenius föd 1744 Capellan i 1767. Pastor i Birkala

6:o Laurentius Eckman. Hjelp. Mag. vor i Lon uppå 1767, till 1781; sedermera Pastor hemmastä

det sednare vid Capellet för 1. Mantal, i alodiale och innehafves af Hofstågmästa Friherre Axel Gustaf Ruuth, men det sna näml[igen] Hallmij af 1/4 mantal, som ligga

år 1790, Mankön 1735, Qvinkön 1817 — 35
— 1795, —— 1811, —— 1980 — 37
Falkflocken har sedvanligt här på en tra
20 år, ei fått tillökning af flere ön:

äkern af ganska få som fallan lönar
hvaremot de som hafwa tillfälle till
jande utgå det med förde[l] i sned[je]

Till all slags vähr sädd pläge
sed om hösten, men till höst sädd om
hvilken sednare plägsed synes icke
nast altid tillöka jordbrukarens
väken, uten ock ofta vara ett för
at äkern ei kan winna det brut
den höst som sädden till lin trefno
Ty emedan jordmonen här näst
af lera, som på flesta ställen är f
och hård, skulle vinteren arbeta de
ker och lös om nämligen plögnin
sedde om hösten, då däremot n
dan plögningen förrättas först om
ren, flere dags väken näste anvä
al sönderkrossa de hårda och fast
ler klimpar, som äfven af flere lö
okrossade, till hinder för sädes vä

Wåsten all vår utsäde, men
nerhet föreses korn och ärter med tä
sel, utom hwilken de fallan skall tr
Därtill nyttjas den spikningen som bö
får och getter om vintern efter sig lä
hvarof händer, at höst och grönsa
gen ändtlig uti äkern inplöges. F
de därtill al vår utsäde altid
åtminstone till hälften emot kö
nen snäfva ~~sujor~~ och minare bördig

BESKRIFNING
öfver
Limingå Sokn,

57.

samt svagt mullbacke icke tillåter jord-
karene at hålla betydeliga ladugårdar,
lle all den spillning de därav om vinte
na erhålla icke för sig allena förslå til
g tokgödning. men härvid kapa de
den utväg, at de inreda sine fähus
golf och spiltor, däri de låta spill-
gen ligga inne, under boskapen, samt
dageligen grönris och halm däribland.
förmonlig denna inrättning än är för
al erhålla en nyttenlig god gödning,
synes de dock draga sig en mindre förde
ersf, i anseende till den plägsed, de of al-
följa vid dess utläggning på äkern,
består däri, at de efter hvarje 6 a 7
kar draga den frön fähusen, slaga de den
vid kaps i en rad, antingen mitt på
legen eller ock vid renarne däraf. Äfven
all grönris och höst gödning, som om
n med första sno utläggas laggas kap-
skeingning på äkern, samt sedan vid
bödel om sommaren nog torr och ut-
d, utbredes.

Emedan marken här i socken är sten-
den och ojämn, samt skogen för de flä-
nera aflägsen, går det ei an at nyttja
till dragter, hvarföre och ganska få
em här födes. Däremot nyttjas hästar
till åkerbruk som andra körslor.
är här af smått slag och mjölka litet
dem hos allmogen äro af finskt ras, födes

sedermera Pastor härstädes.

5:o Jeremias Vallenius blef 1744 Capellan, 1767 Pastor i Pirkala

6:o Laurentius Eckman, Phil. Mag. vor [illegible] kon uppå 1767, till 1781; sedermera Pastor i Lemuela

det sednare vid Capellet för 1 mantal, [illegible] Allodiale och innehafves af Höfligh mäst[illegible] Friherre Axel Gustaf Kurck, men det [illegible] nämligen Hallnäs af 1/4 mantal, som ligger [illegible]

år 1790, Mankön 1735, Qvinkön 1817 — 35[illegible]
— 1795, —— 1811, —— 1940 — 37[illegible]
Fattigdomen har således här på en tid [illegible] 20 år, ej fått tillökning af flere än [illegible]

gemenligen med Asp- och Björk-löf. Svin [illegible] hålles här till större antal än uti kringl[illegible] de Socknar.

Beträffande Fiskefånge, så skulle [illegible] Socknen låge förmöga at det vore här [illegible] men i sednare tider har det blifvit itt[illegible] få liten förtjenst, at få bygar och herr[illegible] egel fånge hafst till husbehof. Fisk[illegible] fångas, äro, Gädda, Abborre, Mört, Gös, Lake, Löija, Nors, Braxen, Braxen panka, Vimba och Sarf. Gös fångas med [illegible] ter (Pyöra-nuotat) de öfriga fisk[illegible] Sypior, Katfior, Nål, grimnal, nöt[illegible] Krokar. Nors fångas så väl om vår[illegible] som höstten med dertill i Vesttol väfd[illegible] de om höstten fångade äro mera fete, ach[illegible] så små, at de ej kunna rökas, utom insa[illegible] ne som de blifva fångade.

Djurfånge idkas ej här med drift[illegible] ra en betydelig myckenhet af Björn[illegible] gar och Räfvar finnes, som årligen fö[illegible] teren. På Lehmaiken emot Tyrvis och [illegible] galaitis, skafva Björnarne sitt förnär[illegible] håll, hvoreft äfven Elgar årligen [illegible] fedda, men enga i sednare år fång[illegible]

Foglar skjutes årligen; men till ga[illegible] lichet antal.

§. 11. Socknen handelsämne är [illegible] nagot Boskap och Fläsk. Då Björn[illegible] Tammerfors ver i gång, afhåls Sokne[illegible] sin Spannmåls afsyl; men[illegible] förfa de

BESKRIFNING
öfver
Limingå Sokn,
uti

53.

Åbo och Nyslott. Ifrån Socknen upköpes Nyslott Södenbult slagtare, hvilka i det ärende [illegible] igen i September månad här resa omkring. [illegible] k afhålles till Åbo och Nyslotz Borgaren som [illegible] öre årligen i December månad hvil är på[illegible] [illegible] fänd och så länge den marknaden [illegible] i December månaden hålles i Tammerfors, [illegible] by i Narva, som är den största by i den[illegible] socken, hvilken hvilka de där förbrukade, äfven så den [illegible] samling af smör, som genom så kallade [illegible] resande till förberörde utfe ladegårdar [illegible] nual afstad komma.

§. 12. Allmogen seder äro här tämmeligen [illegible] lade. De i fordna tider öfvade ståndsdja[illegible] draden och vidskepelsheten hafva nu[illegible] a upphört; dock lyser ännu här till de [illegible] sednare som ej kunna afskaffas från Allmogen [illegible] marbet missbruken och orsaka [illegible] klasse af apostla dagar firas ännu [illegible] Lätkin och Öfverflöd: Kaali och Petri [illegible] firas [illegible] en förnämligaste af Kyrkoår Grund[illegible] ning, af hvilka den förra anses för [illegible] helig. Både mon- och qvinkön kläda [illegible] byggligt. Uti Nat-tillredningen [illegible] i synnerhet uti byggnings sättet sakna [illegible] ogen ännu nödig undervisning och [illegible] därmed mindre förnöjda. Förtta fiskes [illegible] dock gemenligen väl.

sedermera pastor härstädes.
5:o Jeremias Vallenius blef 1744 Capellan, 1767. Pastor i Pörkala
6:o Laurentius Eckman. Philos. Mag. vor u[n]
kon uppsatt 1767, till 1781; sedermera Pastor i
Kemmelä

det sednare vid Capellet för 1. Mantal, a
Alodiale och innehafves af Hoffolk mast
förrättare Abel Gustaf Kurck; men del
nämligen Hallenij af 1¼ Mantal som ligg

år 1790, Mankön 1735, Qvinkön 1817 — 35
— 1795, —— 1811, —— 1940 — 37
Jakttaxen har således här på en tid
20 år, ei fått tillökning af flere än

54.

Å h. d. 1 Oktober 1802. 970.

BESKRIFNING
öfver
Limingå Socken,
uti
ULEÅBORGS HÖFDINGE-DÖME.
Författad
af
Henr. Holmberg

I Almänne Upgifter

§. 1.

Limminga Socken är en af de större uti Uleåborgs Höfdinge-dömen. Hör til Uleå Härad, Östenbotns Norra domsaga och Åbo Stifts Söknen, förmenes hafwa sitt namn af en lappman Limmi eller Limi kallad, hwilken skall först sig härstädes bosatt. Det första finska namnet han således warit Limmin eller Limijoki, som sedermera är til Limminga förbytt och wid ansaun skrifwes med dubbelt eller enkelt m, at lappan warit dess första Inwånare, synes troligt af wissa namn, som ännu dem åtnjuta bibehållas, såsom Lapinniemi ett större Byelag, och Lapinkangas en högland sandhed wid Limminga by, med flere dylike, ehuru nu mera inga Lamningar efter dem äro tydeliga. Socknens ålder kan icke med wisshet bestämmas. Den närmast hafs strand belägne nedra delen borde ej wara mycket gammal, utan af årliga tillandningar efter hand tilkommen. Många mannaminnen skola ej wara förflutne sedan not drogs wid den nu warande Kyrko backen, hwilken förr-sagen tyckes deraf så styrcka at på en sträckt nedanföre belägen äng, ännu finnes stark rör-wäxt, samt at winden en i somnes by i senare tiden anstäld grundgrafning 1/4 mil från nu warande Hafstrand, lamningar efter säf och rör på flere alnars djup anträffne. Af en gammal anteckning på Kyrko herdan härstädes, som jag nyligen öfwerkommit, finnes dock, at den första år 1548.

(a)

med Döden afslidit, och at deras antal år
ik. med den sidst, år 1799, afledne Contractsk
sten Nilsellman inberäknad, ester Hwilcken
storalet ännu är ledigt.

§. 2.

I Sigillet har Socknen tre Hermeliner, eller
hälften af det gamla Österbotniska, men nu
mera Uleåborgs län enskilt tillhörige wapnet
omskrift: Limmingå Socknis Sigill, utan and
prydnader. §. 4.

Kräm. Moder Kyrkan, belägen wid östra stra
den af Botniska wiken, liggen Uleåborgs stad
och Hjostad, hwarest Länets Höfdinge har sitt
te, nästan i full nord på twå mils afstånd
i rät linea, ehuru Sommar Landswägen är
2 1/4 mil. Brahestad är härifrån nästan i S.
Esten allmänna landswägen är 2 1/2 mi
Af Herr Professon Planman är polhögden
Prästegården, som liggen circa 1000. alnar Söder
Kyrkan, genom astronomisk observation fun
ansatt til 64° 46'. 45" Mer Meridian skilnaden
Stockholm eller Upsala är icke närmare gis
än hwad af de at komme Land- och Sjö-Char
i tränga salen kan inhämtas.

§. 4.

Socknens sträckning från hafs landet, och Mo
Kyrkan, kan i det narmaste wara i S. O. Läng
är wid pass 8 och bredden wid sjö Kanten 2 m
men inåt landet mindre, så at hela arean
innehållet räknas til 11. qwadrat mil.

§. 5.

Gränskarorne äro i N. V. Hallsjön, ellen
Botniska wiken, i N. O. Uleå och Muhos Sock
nar af detta härad (St.); i S. O. eller i
neskatan, til gränsan på en kort wäg Palda
mo Sockn af Cajana län, och på S. S. sidan Sij
Kajoki Sockn af Salo Härad, som jämte det
fordna Cajana län, nu äfwen lyder til Ulea
borgs Höfdinge Dome.

§. 6.

Ehuru Socknen, med nedra delen stöter til
Botniska wiken, och har ingen egen skärgård
til betalskring, så ligger den dock icke aldeles
för öpen hafsbredd. Ty Uleåsalö landet, som be
bos af ett större Bygelag med egen Kyrcka,
hörande til Uleå Sockn, liggen utanföre. dena
ö har af ålder warit Kringfluten och medwatn
skild från Limmingaj men genom sonare tiders
uplandningen, från ömse sidor har den nu mera
blifwit till en del der med sammanhängande.
Den öfrigit skiljes Uleåsalön från Limmingå
genom twenne sjerdan eller half wiken nem
ligen Kembele wiken, som i N. V. sträcken sig
förbi Uleåborgs stad, och Limmingå wiken som
liggen söderom Uleåsalön, samt går i full wä
ten, ligge ut til hafs.

I anseende til långgrunda stränder och til
lagkeligit djup, kunna desse wikar icke be
fara med större fartyg, än små jakter och
liskare båtar hwilcka alle städes uti lof och
mudrig botn, hafwa tjenlig ankarfattning.

§. 7.

Längre ut til hafs liggen i N. V. til 1/2 Mailuo

to- land med sin hit åt lands sidan tillhörige gård. Den är bebodd och utgör en liten församling, med egen Kyrka, samt Kyrko och Sockenbetjening, och kallas nu mera Carlo, sedan den äldre tiden blifvit från Uleå Pastorat afsöndrad. Från Carlo Kyrka är till Uleåborgs Stad 2 mil väg, til Simmingå också 2, men til Hijkajoki Moderkyrka i sjelfva Söder allenast 2½ mil.

§ 8.

Kyrkogångarne omkring denna Socken, äro förut omtalt, genom trasiga förändringar med tillgående Socknar, til Puneter och Strackmingar gade, samt af Compromisträtten fastställde anhängiga; men annars icke ordentligen förlagda.

Urgamla Socknes skilnaden och än mindre rätt hafva näppeligen funnits i denna Norra del af Österbotn.

§ 9.

Efter föregången allmän räfning, är Socknen på vid pass 40 år och en del senare ordentligen Skattlagd, efter den år 1749. för Österbotn utkomna Skattläggnings Methoden. Storskiftes delningar äro jämväl nu i senare åren förrättade öfver en del af Ång, Där den största ägoblandning förefanns så att så obetydeliga skiften nu mera på flere ställen återstå. Den namnkunniga Simmingå stora ängen är också skiftad, och åtpålad.

Ägodelnings Kartor har också prösvat de flesta mål, en hop miss nöjde deremot anmält, hvilka äro ytterligare dragne under Kongl. Majestäts nådiga skärskådande, samt nu mera i Naden af Almänna Ko- delning är ej är begynt, och följaktligen ingå öfverlopp jordar, til nya Bolstaders anläggning utbrutne. Ehjelst hafva Socknebornen förr detta, under Options rätt förbehållit sig den mark, som permanent lagstadgade ägolotter kan öfverskjuta, och lären blifva mindre betydelig.

II Soknens inre Natur och Beskaffenhet

§ 10.

Socknes marken är i allmänhet mera låg än högland. åker och äng är nästan öfver allt jämnbar, flack och stenfri. åker jorden skiftar- tig af sämre och bättre samt gäs- lera, flere sand arten såsom mo- vatn och flygsand, mo- och kärrjord, delt hvarför sig enstaka och delt mer och mindre med hvarandra blandade.

Svartmylla är nog sällsynt och jordmån- ner man icke, mera än til namnet.

§ 11.

Till höjslag, nyttjas först högre och lägre å- och bäckes stränder. De högre bestå af fastare mark och gifva bättre artadt gräs, än de lägre hvilka äro mer och mindre sanika, samt våta grönare och sämre gräs slag. På de ställen hvarest stränderne af vår vatnets öfversvämningar och det sediment vatnet qvarlämnat, til deras uppbyggning och mera stadga är dugt- denna sträng fogas öfven hundrade alnar bred, och derutanför mäter straxt lägre och sumpigare, mark, med sämre ehuru ofta frodigare höslag. Ty de torra backarne växa ganska litet om det an varen ej faller tillräckeligit regn.

§. 12.

Den öfriga ängen består dels af uprödjade kärr och sanikä mossar. De förra wäxa i början nog frodigt gräsrik höfsiden, men aftaga i längden, sedan stubb syrans wankan för tunnit, då Björn- och hwitmossarö tagen öfverhanden. De senare, hwilka äfwen i Sokne skatten äro mäst rådande äro ganska swaga, så at dervinga mest hö upblandat med mossa och annat onyttigt skräp som på dem kan samlas, icke belala bärgningskostnaden. Men i brist af battre, måste doch sammans skrapas hwad man kan.

§. 13.

Det tredje slaget af wåra ängar är wid höstdorne, på äldre och yngre tillandningar. dessa wa i början frodig rör, som beromme för godt Doskapsfoder, fast det i anseende til små grofwa lågan eller pipor är nog skrymt. Efter rören för dels gras stam och dels sälting. Men marken up i skatan förtorskan och gräset aftynar i den mon höstranden hinnen flytta sig längre åt, och intagen mossa samt wide-buskar och annan småskog i stället.

§. 14.

Betesbagan för Kreaturen öfwer sommaren angingen; doch hafwa de slaste hemman större eller mindre stängsler för hästarne, den tiden de för arbruket behöfwas hemma, samt bete för några spad-kalfwar.

§. 15.

Utmarken består af sidlända kärr, myror och på sina ställen ganska widlyftige, flacka och skogklöfta mossar, 2. a 4 och 4 alnar djupa, innan stadig botn, som består af sten öran, grofre och finare sand samt sörre ställen lera, kar träffas. Kärren äro ocksa djupa och watu sjuke bewatte med onyttig skog som twinan i wäxten och kommen ej längre. Upi Sokenen nyttjas dessa til bete manga för Kreaturen, medan ängarne äro fredade, som doch är ofundt och swagt. här är ocksa Doskapen mera utsatt för ofrid af wargar, til hwilka konä fördrifwande eller utödande inga kräftiga anstalter äro widtagne. Lyckas nog, at Björnar äro sällsynte. I torra, lugna och warma sommar, lider Doskapen afwen mycken olägenhet af annan ohyra. Neder åt hafs sidan har Kreaturen sundare bete på de genom uplandningen tilkomne ställen. Löten kallade. Men för här warande stora och tata dragare tålrika Doskap, får, Sin och hästar, äro de icke tilräckelige. Det blifwer således en slags nödwändighet för Öfwer och Nederbyggarena, at lägga ut på waren och lidgare på höstern wallo Doskapen på ängarne, an deras beskaffenhet och gräswäxten skulle tåla.

§. 16.

Af kärn och mossar, hwilka på flere mila wäg, i hwarje handa directionen äro sammanhängande genom skärs den högre och torrare markerna, samt formera til skärsgårds lika holmar, hwilka ocksa äro mycket skiljaktiga. Här före komma sandheden med ringa tallskog: stenige backar med tall, gran, Björk, Ask, sälg, och rönn såsom de allmännaste träd;

slag i Sokneu. Enbuskar som tekuan god
ved förd, är mera sällsynt. Mankön i sin
är nägorlunda växtlig: Men sten utan angr
den är fraw är, än den naturliga tillväxt ka
ersätta. Ofvanför är sjelfva landsvägen merendels
jämnt horizontel, utan betydeliga upphögningar af
brantа Berg, stenhellor och högа mullbankar. Bor
den mark ej obygdeligen, at öfre delen af Sokneu är
nog högre än nedra delen vid hafsbandet.

§. 17.

Hvarest Berg och Bankar tvinga Sno- och ragn
vatnet i trängsel, måste det arbeta sig stöne
älfvar och åar, til sitt naturliga utlopp öf
hafvet. I Limmingå, hvarest landet är mera
platt och jämnt som lämnar vatnet fri
rymme, at utbreda sig nästan likaledes over alt
äro sådana väldsammare utbrott onödiga. Der
före har mark ej här stora älfvar och strömmar
men deremot större antal af mindre åar o
bankar, vissa djupare gölar undantagne nog
grunda och på endel ställen något stenige, där
smärre forsar och qvickare strömdrag tilfinnas.

Wista är då hastig vår med ymnigt rangin
träffar, gör warfloden skada, på de wid stran
derne belägne lägre ängar, samt skadar bro
ar och landsvägar, til kanhända lunga för alme
gen, som dem skal underhålla.

Sommar tiderne, i synnerhet de torra åren,
äro deremot vara åar nog fattiga på vatn,
som i anseende til många strömdrag är qvalmigt
och ofundt.

§. 18.

Bland åar bankar och watudrag mär-
kes i synnerhet

1:o Ängeslewa ån med sin gren Luonungin oja.

2:o Kiwioja, hwarest en del närmare saltsjön är
med sly betäckt.

3:o Tornawa ån, som har en gren Leppioja kal-
lad.

4:o Temmes ån, med sine 2ne grenar, Joutsenoja
och Poikki = Temmes.

5:o Ruotsinoja bank.

Desse watudrag, förena sig i nägon af
faara hemman och hafwa gemensamt utlopp
til Limmingå wiken (§. 6.) som utgör en medel
mättig älfs bredd mer än grund och mud-
drig, utan något strömfall, hwadan watu höj-
den rättar sig efter högre och lägre watu i sjön.
warflods tiderne dock undantagne.

6:o Limmingå ån flyter wästerom Limmingå Kyrka
Kå (§. 4.) förskilt til Hjoks.

7:o Wirykulanoja,

8:o Hirwasoja och

9:o Lumijoki ån, med en gren deraf, som kallas Sär-
ki oja, hafwa ock sine förskilte utlopp til be-
rörde Limmingå wik.

10:o Härtil kommer

11:o Kärsämäen oja, som genomskär öfre delen af
den så kallade Kärsämmä tracten af Temes
Hyi, men utflyter nedan före Mangila by i Si-
Kajoki Sokn, til Hyikajoki älf, en af de större i
landet.

Större insjöar finnes intet, men wäl mindre
kask och gölar på sin höjd af ¼ och ½ mil långa.

§. 19.

Jämnförelsen emellan mossarnes djup (§. 15.) och wåra grunda watudrag (§. 16.) utwisar tydeligen at kärn och mossar i den öfre Sokne delen, icke kunna genom afstappningar torrlägd och förbättrad, förr än de grunda watu dragen, hwilka botnar merendels hafwa lika horisont med mossarnes djup, warda sänkte samt watudragen i öfrigit rensade från de i wåra obelydeliga forsar befintliga grund och stenar, öfver wuxna buskar och nedfallne windfällen.

I sådant afseende skulle wäl nagon strömrännings göra gagn; och derigenom kunde mangfaldig nästen förstoras, Men at dermed befordras genom farten, för icke tit emedan alle watudragen stadna eller hafwa deras första ursprung från de högst upp i Sokne skatlan belägne mossar utan samband med andra sjöar och watn, hwarutom de äro så smala och slingriga at de til båtfarten icke kunna nyttjas; til alle tracter i Soknen jämwäl äro indelte samt efter möjelheten i ståndsatte wägar, så at ej nagon saknar nödigt rörelse tilfälle, hwarken winter eller sommar.

§. 20.

På det flacka landet äro goda brunnar sällsynte; Men på högre och mera sandig mark träffas godt och friskt watn, på ett eller annat ställe, är det kalkhaltigt til Mineral watn, hwilket styrka och beskaffenhet icke blifwit wederbörligen utrönt. En swag källa emellan Faudila och Poutala hemmanen i Simmingå by, är dock undersökt, samt flere år af mindre hälsokraft

med fördel nyttjad. Men der är nu mera afgången deremot har en större och waktigare i senare åren utbrustit uti Faudila hemmanb åker, nära Simmingå strand, hwilken, i anseende til sin Mineralska halt och ymnigare swäng genom tillbörlig anstalt och wård torde blifwa mera nyttig.

§. 21.

Med de i (§. 16.) upräknade åar och bäckar äro hemmanen glesare eller tätare belägne, hwilka utgöra största delen af Sokne och Andra äro annorstädes i manskan Kring spridde, samt några hemman wid Kosi, Hojnijärwi och Kiskilä träsken anlagde.

Om Kring Simmingå träsk 2 mil upp från Moder Kyrkan, som efter äldre handlingar har Kyrko herde bordets enskilta Fiskevatn finnes ej nagot hemman, utan allenast Träskegardens fiskare- och 2ne inbyggare torpen medan stränderne här, så wäl som de öfrige skogs träsken äro af sly mässar och sumpiga marker ingifne så at de icke kunna bebos.

Så länge Sokne marken är odelt (§. 9.) hafwa inga ordentliga dagswärke torp kunnat anläggas, utom dem som så hemman på egne ägor blanterat. Men inbyggt torp finnes nog, hwilka sjelf willigt sig här och där nedsatt, utan at wara ov eller annan på nagotsätt tilgifne. Annat tillstånd dertil än närmaste grannars tilla tigande bifall, hafwa de icke. Kring sine Kojor hafwa de merendels nagon åker lappodlad, samt föda nagra Kreatur. Hjo-

+nelag och barn är derad af Komst hwarigenom folKJKoyKen efter hand ökes, men föräldrarne äga Kundskap wilja och fälle at dana sine barn til Christeliga omtiga med borgare, ser nog tvetydigt ut då gare hopen af dem årligen ökes.

§. 22.

Under de wärKställte Skattläggningsrefningene (§. 9.) då skog och utmarKe delningen är ej wär allsvarsamt på tänKt, äro skiljaKtigheterne dem emellan icKe så noga afmätte och utrönade, at de Kunna pertinent uppgifwas, liKwäl efter inhämtad Kännedom och i grund af hvad redan om SoKneRymden i allmänhet är anfört med allsannolikhet, deröfwer antagas följande

Calculation

Hela SoKnen innefattar innom de fastställte ne rärne 11. qwadrat mil, som gör i tunne land — — — — — — — — — — — — 224.00

Hwaraf dock afgår hwad andra här äga i urfjeller nemligen Ulea, ijen och Muhos SoKnar samt Uleaborgs Stad, ängar inom dämningsförsäng . — — — — — — — — — 24 49. 2.

Ulea och Muhos å ena, samt Sijkajoki å andra sidan hafwa här stadet betydeliga ängar, inKräKtade för an SoKne rärne stadgades, hwilKa äro dem förbehållne, men Kunna icKe noga uppgifwas, dock med säKerhet ansett til — — — — — — — 1650:40 400 5

qwarblifwer för SoKnen — — — — — — 42.000

Enligt refnings wariKet, har i SoKnen befunnits upodlad åKer — — — 45 96:-

som sedermera är genom nya upodlingar tilaKt, åtminstone med en fjerdedel — — — — — — 1149:- 5.745.

Ängen har refnings tiderne warit — — — — — — — — — 38, 716:-

som är sedan saKert öKad med en attonde del — — — — — 4.849:- 43, 555:-

Summa upodlad jord — 49, 300:-

Af SoKnes marKen återstår alltså 270. 700:-

Men för bräsK åar, bäcKar, aldeles odugliga mossar, landt- och Dywägar förekommen med flere impedimenter mästa minst tredje delen afgå, som är närmast — 90.244:-

den andra tredje delen Kan anses såsom, tjenlig upodlings marK til åKer eller äng — — — — — 90.244:-

Men den sidsta tredje parten, såsom minst nyttig til bruK måste, til nödig skogs marK och dylikmulbete tillbehållas — — — — — — 90.244:- 270. 700,-

III Climatet

§. 24.

SoKnen lage mera än dubbelt längre från dagjämnings linien, än Norra polen (§. 4.) utwisar nog dock Kalla Climat i allmänhet, dock marKen äfwen någon skilnad inom SoKnen. Hafssidan är lag flacK och skogslös, liKnan

(6.)

de i smått Skånska flättbygderne. När Nord- och wästliga hafswindan längt åt på wåren fort- fara, är luften kall, kall lösningen och wå- ren ankomst ganska sen. Så de flora och öp- na åker fälten stadnar wintertiderne ringa- i synnerhet då den fallen med blåst, och urwäd- hwadan råg bräden blifwer snart bar och förtwinar af de kalla wår wädren hälft då lan- wänig toryka tillika infaller. Alt på dessa flag- kare fält utröna knappaste rätta myckenhet, alltså omöjeligt.

Öfre delen af Soknen, eller de Byar och hem- man hwilka ligga högre upp i landet wid den S. 18 nämnde watudrag och bäck. (§ 21.) Haf- mera skyl och så tidigare wåhr. Men af dere- mot mera utsatte för Sommar och höst fräste- hwartil närliggande sumpiga kärr och löfsko- gan icke ringa bidraga. till Midsommaren är löfwet fullvart.

§. 24.

Esten Crikbmässan (. den 16 Maji) är wanliga Korn-sådet liden, men i öfre trakterne, stundom otta och flere dagar tidigare.

Höst sådet förrättas mäst lika öfweralt, el- ler om kring, Larsmässan (. den 10 Augusti) som wen anses för den farligaste liden, i anseende kal- nattfrosten. I slutet af sistnämnde månad, bör- gemenligen skörden, i synnerhet på högre eller tor- rare åkrar, utan egentlig skilnad mellan wå- och Korn-Skörden af hwardera berör på tidiga eller senare mognad, samt wäderleken; emedan tid- rag skörd fördrab upphälo wädret men Korn mäste skärad i drägligt rängn, då wäderleken är mera ga- dig. I sinnet är Climatet friskt och hälsosamt, utan några i synnerhet rådande swåra sjukdomar. Boskapes trefnaden kan ej heller klandras: dock warda hästar, Kor och får af en smittande sjukdom angripne då lång wänig torryka och hetta om Somma- rn infaller.

§. 25.

Meteorologiska Observationer äro härstädes icke hållne. Denne brist kan dock anses ersatt, genom dem, hwilka blifwit förde i Uleåborgs Stad, som ej har mer än mellan 10. eller 11. minuters större polhöjd och i det närmaste samma Meridian, som Simmingå Kyrcka eller den derom kring wa- rande nedra delen af Soknen, hwarmed Staden och så har samma belägenhet i anseende til Wäder- leken. Uti berörde stad har framledne Apothekaren Jacob Karberg i många år förd Me- teorologisk Journal, hwilken dess skrifter Mag nu warande Herr Apothekaren Johan Julin med all noggranhet fullföljer, så mycket fullkomligare som han är försedd med goda och erforderliga instru- menter dertil.

Wäxt- Djur och Sten riken äro icke heller af kunniga män undersökte och beskrifne; hwar- före om dem ej närmare upplysning kan gifwas än att ett okunnigt oga superficelt fattas som ej lo- nar mödan at anföra.

V Soknens fördelning, Cameral wärk och Krono utlagor §. 26.

Af 1795. års jordebok och sist afslutne

Krono rå Konskaren, har jag på gjord anhållan, o
hållit benägen del: på hvilken grund här in
föred äfven hela Socknens hemman och Rock man
tal, med deras natur och indelning til wissa stä
ter, efter följande.

Sammandrag

Hemman Samlade	Mantal Socknen Klack- alten de tillagda	Mantal Krono Krono	By Namn	Rånte-Mantal anordnad til Krono Tjenstgöring	Sämje Tjenstgöring	Cavalleri Tjenstgöring	Skjutsning Tjenstgöring	Krono Gårdar	Summa
4 4/1	46.	16 4/16	1 4/16	Kembele	14 4/8	4 4/16	—	1.	1 6/6	19
50.	63.	20 24/24	41/48	Angelewä	16 24/28	4 1/4	—	—	2/41	21
75.	92.	2 4/4	11/48	4/4	12/16	Törnäwä	12 7/8	4/4	5/6	14/24 —	10 5/12	27
59.	81.	21 24/24	4 29/48	Semmeč	1 7/24	21/12	—	—	4 4/16	26
27.	102.	14 44/48	8 2/4	Limminga	7 7/16	4 4/4	25/48	—	2 29/48	5
10.	9.	1/1	1/1	2 5/48	Strandby	1/1	4 17/48	4/4	—	—	5
10.	1/4.	2 24/24	2 7/48	Wenäla	—	—	5 5/48	—	—	5
13.	22	4 7/24	2 47/48	Hirwasniemi	—	—	7 47/48	—	—	7
65.	77.	16 7/16	6 4/8	Lumijoki	2 1/2	16 47/48	5/12	—	2 19/24	25
29.	44.	9 1/2	2 11/48	Lapinniemi	—	7/16	8 14/16	—	—	2 24/48	11
4 4/1	549	164 4/8	46 5/8	Summa	—	—	55 19/24	118 19/48	1 17/24	1.	24 5/16	20
4 4/1	549	164 4/8	46 5/8	Transport	—	—	55 19/24	118 19/48	1 17/24	1.	24 5/16	20

4 4/1	549	164 4/8	46 5/8	Transport	—	—	55 19/24	118 19/48	1 17/24	1.	24 5/16	20 1/24

Anmärkningar

— — — 1. a) Kyrsko hordebor
det har ej ett Jorde
bo Ken något Man
tal. Menanses dock
vid förefallande tillfäl
lon til — — — — — — — 1. — — 1.

— 6. — 1 3/8 b) i senare åren äro
6 st. Krono Nybyggen
anlagde, hvilka ännu
nyss ta frihet och
ledsi ke skattlagde
nen projecterade til — — — — 1 4/4 v. 1 4/4 v.

c) öfverste Löjtenant
Satet vid österbotns
infanteri Regemente
belägget i Kembele by
och består af 12 st. Mtz
är det enda i Socknen
som nämnten Säteri
frihet samt är un
der de Krigs befalet
anslagne hemman
inbegripit.

4 4/1	549.	164 4/8	49 24/24	Summa Summarum	55 19/24	118 19/48	1 17/24	1.	25 11/16	20 7/24

Anmärkningarne om Bråtteborder och Nybyggenhäfva
bord anföras för deras nödvändiga deltagande uti
den framdeles skeende utmarks delningarne

§. 27.

I anseende til Kyrko-wäsendet, är Socknen f
delt i följande församlingar.

1:o Moder Kyrko länet, hwartill lyda nedra delen
af Jemmek, samt hela Limmingä, Strandäg och
Wirkula byar: här äro Kyrko herden meden K
lan stationerade.

2:o Kembele Kapel, gränsande til Uleåborgs Stad
Uleå Socken. Hit höra ej flere än Kembele byar
Sockne Adjungten bestriden denne församling.
Njuten för det närwarande Kappellans inkomst
af sine åhörare och Adjungts lönen af hela Sockn

3:o Törnäwä Kapell hwar under lyda, Angerlewä och
Törnäwä Byar samt gränsan til Uleå och Muho
Socknar, har egen Kapellan til sin betjening.

4:o Jemmek, eller som det oftast kallas Haapanie
Kapell, innefattar ej mera än öfredelen af Jemm
by, i Hyrkajoki Socknes granskap, har nyligen fa
egen Kapellan med Kapellans rättigheter från
gen församling, samt bylnaden från Törnäwä o
del, nedra delen i Jemmek och wissa hemmar af
Limmingä byn.

5:o Lumijoki Kapel är Hyrkajoki sidan, har fra
äldre tiden haft en Kapellan til sin betjening.

Wid Moder Kyrkan samt Törnäwä och Lumijoki K
pellen äro ordentliga Kapellans bord. Men präst
ne i Haapaniemi och Kembele bebo af församling
ne inkörte skattskyldige hemmar.

§. 28.

Den så kallade underwisningen, hwarefter
Kärke-personellarne räknas päcth helt
mantal, är följande.

Jordeboks Räntan	Kyrkowardje		
	Silfwermynt		
	Rd	öre	pgt.
Qwartals peningar		3.	—
½ Räfskin		—	16. —
16 Kappar råg		1.	4. —
16 Kappar Korn		1.	4. —
1 Tdr 4. ⅌ Smör		1.	4⅔ 9⅓
10 ⅌ torrfisk		—	12. —
½ fl. öre dagwarskorn		—	24. —
½ fl. drånge dito		—	12. —
1 fång hö (: 24 Tdr.)		—	16. —
Hemmantals Räntan			
Landtbruks Gården.			
26. Kappar råg		1.	26. 12.
26. Kappar Korn		1.	26. 12.
5. ⅌ Smör		—	14. —
1 Tdr. 10 ⅌ Kött		1.	4. —
2½ ⅌ humla		—	6. —
1 ⅌ talg		—	2. 9⅓
1 fl. oxe		—	16. 12.
1 fl. får		—	12. —
1 fl. gås		—	4. —
1 fl. höns		—	4. —
2 fl. ägg		1.	12.
1 lass hö (: 16 Tdr:)		—	12. —
1 Kärfwar halm		—	2. 12.
Linlen Krölen, 1 tiimen stångk		—	12. —
Saltpetter hjelpen i peningar		1.	17. —
Wosskatt peningar			2
Kjuds fårds dito		—	4. —
Dagwarskorn 6 fl. öre		1.	16 —
12 fl. drånge		1.	16 —
Summa		26.	20. 7½

Hwilken ränte Summa dock i grund af 1794 års mynt walvation och alika mantzgångs Taxar på ränte persedlarne, årligen förändrad, är jordskatten år 1795 warit 40. Rdr 4. fl. på Mantalet 4 tiläkt med Brästegård och taxa, 20 Rdr 22 öre i ett för alt 6144. Rdr 14 fl.

§. 29.

Efter 1762. års Contract betalar Sokonen i tjuf til Kongl. Majestät och Kronan 450 tunnor Spannmål med tillökning af 24. Kappar, för sedermera till Kronans uga hemman, hälften råg och Korn efter mantzgångs priset a 1/4 Rdr 40 fl. tunnan gör 1271. Rdr 22 fl. 6 rst. Hwartil lägges fraktspenningarne a 4 fl. tunnan, med 29 Rdr 11 fl. som gör tillsammans 1300 Rdr 4 fl. 6 rst.

§. 30.

I Sokonen äro 10 1/2. Soldater, hwilka hawa sine utmantzkon anlagde och bebygde torp med nödiga Åker och Äng. Af desse höra til Öfwerste Lieutenantens Compagnie och til Kemi Compagnie 7. man, wid Wasa regemente 3 man, wid Österbotns infanteri regemente. Desse rotar betala årligen till Kronan i Båtsmans och Monderings penningar a 1 Rdr 21 fl. 4 st. rotan — 114. 21. — 4.
För 1/2 Mil Capell. bord och fiske afgift a 26 Rdr Mantalet — 3. 20. — 117. 44. 4
Soldatens årliga lön a 1/2 Rdr gör för 10 1/2 man — — — — — — — 171. 42. —
Utom Soldato torpens förstaröjning och i stånd sättande, Kosta de årligen minst 4 Rdr i nybyggnader och reparationer m: m: — — — — 412. — — 583. 42. —
Hela Kne Klt hållet Kostar således årligen — — — — — — — — 701. 25. 4.

§. 31.

til Kronans inkomster höra än nu eften oswanberörde 1795 års räkenskaper följande personella utskylder, nemligen

Mantals penningar för 2641, personer a 6 fl. och 177 dito a 12 fl. — — — 474. 18. —
Lön och Betalnings afgiften — — — 191. 26. 2.
Klotts hjelpen — — — — — 89. 45. —
Medicinal fond — — — — — 5. 14. 11.
Gärnings ören för 17. Sokne handtwärkare a 16 fl. — — — — 5. 42. —
— 659. 40. 7.

§. 32.

Kökstalls afgifterne hwilka i Kronans allmänna Casa inflyta, äro för 661. delt hemmans hållit och utom hemmans bruk stadde personer som nemligen

Lagmans och Häradshöfdinge räntan 9 Rdr — — 13. 45. —
Hospitals och Lazarette fynk — 4 rst — — 7. 21. 3.
Ja 197. 16. 3.

Sjö Kne penningarne a 1/2 fl. räknen, upbäres direkte til Uleåborgs Schola med — — — — — — — — 20. 41. 6.
Summa 148. 1. 9.

§. 33.

Utdewillningar hwilka åtfölja hemmans bruk, under särskilte titlar — — — 412. 22. 4.
Som behofs Wranningars Arender — — — 717. 22. 6.
Ja — 1129. 14. 10.

§. 34

Efter 1795. års beräkning bestiga personliga Ut-

willningarne för folcket och öfwen slödd wa-
ran til — — —

§. 38.

Af ofvannämnde 549 rökar kan betalas dessutom til civila behof i Spannmål.

Lagmans, tingsgästnings och hushyresräntor tillsammans 5 Kappar af röken gör ——— 85. 2

Sockne Skrifvaren och Prosogden med skyttarätt[a]ren få tillsammans lika Summa ——— 85. 2

Ja —171. 1

Som gör i penningar efter samma värde som förut ——— ——— ——— ——— 621. 1

För fång-vården samt ersättning för fång Skjutsen, utom hvad Kronan dertil består uppbäres årligen 24 D. af mantalet, gör af 196 7/6 Mantal, sedan Präste-borden Militia Bostället och oskattlagde Nybyggen äro afdragne — 98. 2

5 Summa 720. 1

§. 39.

Til de fattigas försörjande, är Socknen indelt i 200 rotar, stundom flere stundom färre efter behofvet, hvilka hafva hvar sin rotfattig at förse Kläda och Skötad. Om för denna Skyldighet tå Knas 1½ Rkr årligen på hvar rota, så blifver Summan för hela Socknen 4000. Rkr

§. 40.

Väg- och Bro byggnaderne äro besvärliga och jamme. Socknen har 7½ mil ordinarie landsv[ä]g och likaledes mycket om icke mera indelte Socknens och Byavägar at underhålla.

Då våre flacka samt låglände marcken vanligen nästan årligen mer och mindre af vårfloder Skadade och utskurne som är så mycket svår at bota, som fyllningen ämnet är merendels lös borto. Broarne äro väl icke stora, de största

cirka 40. alnar långa; Men så äro de desto flere, ofvanom många åar Bäckar och ränlar (i jämf. §. 18.) til hvilka, åtminstone det grofsta virket måste från andra Socknar anskaffas på flere mils afstånd. Wid sådan beskaffenhet, är ingalunda för mycket til Kunnem man på hvart mantal räknar Kostnaden årligen til 15. drenge och 10 öre dagl wadmalen som efter 1795. års marcksgång gör på Mantalet 7 Rkr 44 S. samt för hela Socknen ——— 1611: 4/4. 8.

Då de härvarande som gestgifvare gårdar ligga tillsammans 19 ständige häll hästar utom resande Skjutsen hvartil wissa hemman äro för hvart gästgifvaregi anslagne, som gör för året 6935 öre dagswadmalen a 20 D. — 9288: 16.

5 Tillsammans 11500. 22.

§. 41.

Socknens hufvud sakliga utlagor besvär och tyngder, ser man til hela derab[ä]r belopp af följande

sammandrag

Kronans inkomsten i en Summa (§. 45.)	10678 2/4 10.
Kyrkokostaten (§. 47.)	2040. 16. 2/4
Sårskilto Behof (§. 46.)	720. 16. 10.
Fattigas Underhåll (§. 39.)	4000. —
Vägar Broar och Stolfskjuts (§. 40.)	4500. 21. 2
Knekte löner och Soldate Torp (§. 20.)	58 2/4. 32. —
Öfriga penningar (§. 42.)	20. 2/4. 6 10855 22. 2/4.
5 Summa	21533. 46. 1.

Kyrko herdens Smör och qwick kiöds, samt Clerk och Kapellanernes uppbördi Smör ost, och

(c)

Bröd, hwilcka icke äro i räkningen intagne jämt andra tillfällige tyngden såsom Publique byggnaden, Brandstods medel m: m: hwilcka wissa år äro betydelige, aldeles oberäknade.

VI. Folck Mängden

§. 42.

År 1750: war folcknummern härstädes enligt dess året förut på begynte Tabellwärcket — 4575 personer
år 1795. — — — — — — — 6795.
och år 1800 — — — — — — — 7350.

Innom desse 50 år från 1750 til 1800.
han folcks hopen altså wunnit en tilökning af — — — — — — — — 2775.
som gör närmast 60 8/10 procent på den förra eller 1750. års summa; Hwaraf följer att om tilwäxten förhållen sig lika, uti på följande 50 år, i Kal. folckhopen wara mot 1750. årssumma som 100 til 221 eller 10110. personer, utom den til Kring flere efter hand til Kommande tjenelse frambringa.

§. 43.

Enligt erhållen upgift utur 1800. års Tabeller, består folck Nummern af följande Classer

Barn under 15 år — — — —	2484.
arbete före til och med 60 år — — —	4446.
gammalt folck öfwer 60 år — — —	430
Summa	7450.

Sedan Militair och civila tjenste män Adelsmän, och Soldaten, Inhyses och Backstugu hjon, Handwärckare, med gamla och lytte är förmin-

Barnen afdragne, qwarblifwa til landt brukets egentliga bestridande

Bönder med deras folck — — —	2696.
Nybyggare — — — — — —	51.
Torpare — — — — — —	602.
Tjenste hjon — — — — —	1512.
	4861.

Om den öpnade jorden 49400. tunneland (S. 22:) fördelad emellan detta antal personer så får hwart hjon öfwer 10. tunneland at utom öfrige nödige sysslor årligen sköta och widmakt hålla, som är för nyttet at hinna med. deraf följer, at folckökningen ännu åren ordsak til landt brukets hinder och lägenwalb.

§. 44.

I Socknen finnes wäl efter Tabellerne om kring 1400 merendels arbets föra Inhyses och Backstugu hjon, men desse föda sig sjelfwa på sätt de kunna, (S. 21.) utan annat gagn wid landtbruket än at de genom dyra leger, när dem faller ire, kunna få til något dagswärkes hos landt brukaren, i de bådaste arbets tiderne. Emedlertid äro de Socknen tilskada, medelst den ringa Skogs enskiftande, til hushyggnad, stängsel och bränn wed samt kastwedshygge til salu, med mera. Men sådant kan för det närwarande icke bättras, förr än allmän utmarcks delning kommit wärckställas, och desse små enwalden warande wissa hushållare underlåde, hwilcka Kronadm hyssa, emot skälig betalning för det arbete de upodlingars wagen, wid sine boningar nedlagt er til nyttig tjenst bringa; då deras barn också

kunna til mera gagn för det allmänna användas.

§. 45.

För närvarande tid är den upodlade jorden enligt (§. 22.) beräknad til ——49,400 tunnl. om dertil lägges den ännu til nybruk anslagne widden —— —— —— 902½½ —

så blifwer summan —— —— 1449.5½½ tunnl.

När nu 49,400 tunland skötas genom 486 arbetande händer (: §. 44½ :) så fordras til 1495½½ tunnland ett antal af 1010½. personer, som nära swarar emot den folkökning, som inom den nyss började halfwa århundradet kan wäntas (: §. 42. :) Och ehuru landtbruket ännu likmälig (§. 44½) lider af knapphet, kan den dock genom den i §. 42. anförda förhoppning om tillagan de hjonelag och deraf afföda, efter all likhet häfwas, och den efter 10 år förwäntade folkstyrkan wara tillräcklig, för den til nyuppling föreslagne widdens jamt de förre ägarne widmakt hållande.

Härwid anmärkas: dock at föga nya hemmans och jordskatter kunna winnas, emedan 1775 års Kongl. förordning, om storskiften i österbotn, tillägger hwarje helt hemman från 6 til 1200 tunnelands widd, efter marknens mera och mindre godhet, hwar til bokmyndigheten, torde som knapphet förfara. Genom ökad folkhop, winner dock kronan anseendligt i personella utskylder, jamt det allmänna mera styrka, genom landtbrukets utwidgande.

Men skall detta goda ändamål winnas, måste den til wäxande folkmängden afstyrkt från lätt och liggen, som hos den lösa och lediga folkhopen kan i synnerhet år nog allmän, samt genom hus hålls författningar tarfliga näringsbifällen anwisas och lämpeligen ledas til flit och ar betsamhet, för at blifwa dygdige och gagneliga medlemmar i samhället.

VII. Näringan

§. 46.

Uti denne saken, hwarest på sätt i §. 8. och 9 är anfördt, icke finnes sådane skogar, af hwilka någon af sälu kunde göras, i ett eller annat afseende: hwarest hänbruk förr detta wid stort wite är förbudit, och hwarest tilfälle til swedjande, djur- och fogelfånge saknas; är landtbruket, inne fattande åker och ängsskötsel, den enda och hufwudsakeliga näring, som derför jämte watskötseln fordrar sin egen uppmärksamhet.

a) Åkerbruket

§. 47.

Jordfäderne hafwa på flästa ställen lämnat åkerbruket inom nog trånga gränser och icke tydligt skick; Man igen kännen icke tydeligen deraf upodlingens sätt. De hafwa upar betat sine åkerstycken, större eller mindre, allt efter som lid, hug och folkstyrka tillåtit, eller hwad andra omständigheten dem före kommit, utan någon wiss ordning eller regulair het, och så snart stycket sätt den storlek, som det den gången kunde så är det med dike ingrafwit, i lika oformlige sträckningar med hjelfwa upodlingen utan undersökning hwart det watnet naturligen borde afledas. Deraf hafwa de flästa åkerstycken blifwit oordente-

liga och owiga at bruka, och flere onyttiga dikon uppkommit. Genom wärdelös plojning haswa renarne ärligen fått tilwäxa i bredd och höjd, så at de tildâmt det watn som borde afledat och gjordt dikên nästan onyttig.

I senare tider har man dock funnit detta wisstag och fallit på den förnüftiga tanckan, skaffa denuti rättelse. Man har til en början igen lagt en hop öfwerflödiga twär dikon, hwilka tarfwa flera ärs på fyllning i anseende til ständig nedsjunckning innan de erhålla sin höjd och stadga med den öfriga gamla orörda åkergrund, hwaraf skadeliga kälder på de derigenom tilkommit förre stycken förordsaka kalla. De gwarlämnade dikon hwilcka för det närwarande utgöra sjelfwa läng- eller utfallsdikon, hafwa på så ställen sanit sinarande mot hwarandra, hwaraf många bugter och winckar i de nu mera förre stycken tilkommit, hwilcka hindra watnledningen och äro för plögningen obegwäma. Några få medelig insickt och stycka hafwa dock redan förut talat om sin åkers indelning i ordentliga tegar med parallela och raka mellan dikon, så långt läget och naturen tillåtit som utom en behagelig utsickt gjordt wärckeligt nytta, hwarigenom åtskilliga gamla renar förswunnit och öppnat widden af utsädet. Hwad i den wägen ännu återstår hoppas man efter handen blifwa fullgjordt: ehuru det är möda och arbete under kastadt:) i den mon flere exempel hinna upplysa de trögare om nyttan deraf.

Att smaken för rediga åker tegar redan hos

plätte sätt inrymme, ser man deraf, at alle i senare tider tilgjorde nya upodlingar, äro i ordentlige stycken med raka dikên, indelte, och man hoppas allsä med skäl, at wäro äfwen alt med tiden skola få utseende af wäl indelte Krydd sängar, samt gläda och gagne sine ägare.

§. 48.

Medan man talar om åkrens reglering och dikning, torde angående sjelfwa dikningssättet, här få nägot anmärckas. De gamla haswa gräfwit sine dikon med perpendiculairt stående sider, mera djupa, än deni åkren wörliga mat mullen fordrat hwilcket en ur äldrig wana ännu mästedels bibehållit.

Desse haswa wid hwart annat eller tredje ärs rängning, som til största delen bestrides af gwinfolck, hwarwid ändamålet är, at bort skyfla dei i botn inrotade grästorfwarne blifwit mer och mer djupa och oformliga.

Sidorne hwilcka i synnerhet i lös jord, infalla, sacka sig mot hwarandra, haswa ofwantil nästan gått tilsammans, så at föga annat dikê är synligt, än de å omsesidan tilwallade bredda och höga renarne.

Bästa medlet wore at af-klada och upgräfta de höga renarne anwända torfwen til fyllning på de merendels skadliga åkerstycken samt rätta dikon i början grunda med från hwarandra lutande wäggar, åtminstone til 45. graden — på hwardera sidan, hwilcket de som redan lagt handen wid regleringen

med åsyftad ÷ förmen och nylla, i akttagit.

§. 49.

På sätt förut är sagt (§. 10.), är den mån å kergården härstädes jemnbår och nästan horizontel, hwarföre det tarfwar så mycket noggrannare underssökning, hwartut mankeer lägre, och watnet naturligen will leda sig, så under påstående wårfloden eller efter ihållne stankare regn skurar bäst wisan sig, och bör af en förnuftig hushållare i akttagas, för at kunna rätta sin dikning dereftet; eljes arbetar han fafängt, så länge han blindtwiger dermed til wäga och ofta stinder motnaturen, Wid sådane årstider och tilfällen kan ocksa af de i diken stående watu påtsar bäst ut rönas, hwarest några upphöjningar i dikt botn hindra watnets obehindrade aflopp, hwilka derföre böra undanrödjas.

§. 50.

En del åkrar äro likwäl belägne på meradeler mindre lutande höjder och kullar. Att så dessa behöfwa sin dikning, har erfarenheten bestyrkt, ehuru gammal fördom eller lättja welat sådant bestrida. Frågan blifwer alltså, huru watuledningarne på sådane ställen böra anläggas?

Att dika gerad utföre sluttningen, i synnerhet om den är något brant, torde icke wara det bästa, emedan det watnet som antingen flyter från ofwanliggande högre trakten, eller genom snösmältning och regn skurar faller i sådane diken, får för hastigt aflopp, hwarigenom åkren lätt kan förorsakas skada. Derwemot måste den watska som från sjelfwa åkertegen borde qwickt utdragas, hålst då åkren ej är wälkultiwerad, eller mycket på upphögd ranska läng samt sida sig ut, längst efter hela tegens längd.

Det torde derföre wara rådligare, at på mera lutande planer, draga diken på snedden eller diagonaler, hwarigenom afföringens hastighet efter behag kan minskas och utskärningar förekommas: Äfwen som den i sjelfwa sluttningen befintelige watskan får kortare wäg at sidwärts draga sig til diket, för at så mycket snarare afgå och befria åkren från längwarig syra.

§. 51.

Wid ny åkers åstadkommande nyttjas gråfta och spada, samt järnstör och hafstänger, hwarest stenig mark skall upbrytas. Lind-plog och dylikt, äro här okände warukltyg, såsom olämpelige til wåra kufwiga, grufwiga samt af trädrötter bebundne mankeer, emedan inga gamla lindor eller slåtta platser äro at tilgå. Att nyttja bitråde af eld, för at upbränna ris och ingräfne rötter, samt afskrida den gräft-torfwen, åtföljande mossan, hwarigenom mankeer göres snarare nyttig och brukbar, är icke wanligt. Men derwid bör dock den försigtighet i akttagas: at detta brännande ej företagas, då jorden är för mycket torr, då elden kan tränga sig på sine ställen ned til elfwen samt förtära all mat jord, hwaraf

jorden förstraga, och i stället för nyttig gröda framalstra Björn mossa och andra odugeliga ter.

Swarest motsan och det onyttiga skräpet djupare, plägar mankew flere gången afsv dak, för at utan gödsel, gifwa flere gröder. Men då ginghelen härutinnan öfwerträffar en förnuftig efter konsta wisar på följden skadan deraf, antingen mankew ämnar h ständig åker eller äng.

§. 52.

Swad åkrens indelning och sående beträffar så har den af gammalt warit förordt i tr efter läget och möjligheten lika delar: ende för trädet, den andra för råg och den tred för Korn sädet. På hwilken grund hel Socknen ock så är skattlagd efter twå tredj delb säde. Men sedan några funnit i flere seenden nyttigare, at lägga åkren i fyra skiften, så at både råg och Korn sätt b deb jord, så hafwa de widtagit sådan in delning: sedan de genom nya upodlingar hunnit utwidga arean så mycket, at fjerd delen af det nya held, swarar mot den för tredje delen i widden.

§. 53.

Den allmänt kände finska gaffel plog är det endaste plogningh redskap, som här nyttjas. När den är wäl ställd och styrd kunnig hand, reder den allslags åkerjord g ska wäl, och med den derutii befintelige w darew. Kan åker stycket efter hand da

til mer och mindre kullrighet, när plöjnin en börjas mitt efter stycket, och wändaren wid början af hwarje ny fara ömsas från den ena gaffel klow til den andra, så at nyllan stjellpes alltid mot medel delen af stycket, hwarest plöjningen börjades. och sedan första halfwa stycket är upkört bör jas åter mitt uppå, wid den först upkör fåror, och förfares med andra hälften om den första är sagt. Sedan stycket således är helt och hällit efter längden öfwer kant, måste nödige twår fårar widbegge ndarne, sluta arbetet, med den ställning af wändaren, at mullen hwälfwes in åt stycket, dan rened.

Om likwäl härmed länge fortfares, blifwa stycken wid renarne för mycket ugröp och nedsänkte så at man skäl tligen får nam renarne nästan samma djupet med elfwa dikt botn, hwilket gör kanterne stycken til flere alnars bredd, watu sju och ringa wäxt gifwande. derföre bordet löjningen omwäxlas efter begge diagona erne och twåran af stycket, så ofta sa ken ädant fordrar.

§. 54.

Gaffel plogen brukas ock så här til råg fårarne nedupkörande, utan wändare med bjenlig stopp i grenen för at så kan me ra öpen, hwilket dock ej borde wara det kastar och lämpeligaste; ty en del af den prårda mullen faller til botten i fåran

och det öfriga stadnar gwar i stränga
på ömse sidor, hwilka på råg-sångarne
mera höga balkar, til hinder för watnet
aflopp.

Sedel af södra Österbotn, hwarest g
sel-plogen också brukas til sjelfwa å
Körningen, nyttjas dock til råg-sårning
en lättträdstock, med tre kantig bill i sp
sen, twärt öfwer hwilken wid den pe
dikulaire uppståndaren, fästes ett stryk b
de, circa 2: alnar langt, samt på wid p
en half aln högt.

För mullens lättare fördelning är begge
dor, göres brädet i 2ne stycken så at det
uppståndaren kan gifwas en trubbig wink
och begge wingarne blifwa bak åt wettand
Öfwen som nedra kanten från trädstå
börjandes i en något krum linea upåt
täljes, för at göra sår-kanterne runda
sjelfwa sångarne mitt på något uphöjdes

När åkren är wäl redig, utan stora k
kor och grästorfwar, får den hängenom wal
kort utseende och watnet obehindrad afgån
hwarföre denna tillställning förtjenade at k
na i mera allmänt bruk.

Ändan af sårän, hwarest Körningen
slutes stadnar wäl en liten mullhög; Me
den är lätt med spada utbredd i det samm
som sårarne i alla fall skola öpnas.

§. 55.

Harfwen göres antingen uti ett stycke, eller
med leder samt förses dels med järn och

och dels trädpinnar, til hwilka senare, för
sättes stycken utsökes sådana gran eller björk
wän, som hafwa lämpelige grenstan til pinnar
så sjelfwa wälen af trädet nyttjas til laggel
ner låta i harfwen.

Hwardera af desse harfwar göras på sine
ställen fult gagn, då derat tyngd eller lättnet
lämpas efter åkrens beskaffenhet. Men att de
här kors med timmerstänger, synes wara
mog owigt, emedan de icke kunna efter be
hag wändas, utan sker Körningen rundt
en kring hela stycket antingen man bör
jar mitt uppå eller wid ren, til dess det
helt och hållit är öfwer fart. Sådana
sätt med myllas också både råg och kor
utsädet, hwartil på så ställen plog nyttjas.

Uti härwid nyttjas skaklar med harf
rok, som wid nödige wändningar kunde
fastas uti öglor, slagne i begge ändarne af
harfwen, wara i flera afseenden bämpeliga.

§. 56.

Slagd och klubbar til kokornes sönderslående
äro alaleds okände. Wält hafwa nägre, hwar
helt, i brist på tjenlig grofstock, nyttjas en wäl
tandad tjärn tunna med fyrkantiga hål
på botnarne för axeln, som i andarne utom
botnarne äro sända. Maskinen förses
med tjenlig redd för anspannet och säte för
föraren öfwer den rullande tunnan, hwa
uti fylles jord eller grus til erforderlig
tyngd. til hwilotdera ända på sidan göres
en större fyrkantig öpning, som efter

inlagd fyllning, med en dertil passad lu-
Ka, kappes.

§. 57.

Hwad gödselen beträffar, så ser man sällan
til andra samlingar, än hwad ladugår-
af sig kastar, hwaraf ingen besparing öf-
året kan göras. Den blifwer således rå-
obrunnen anwänd, och består mera af
efter halm och hö emedan utfodringen
wärds löst handterad, än wanligt gö-

Den enda samling som af gödsel ä-
sker består i den fyllning som under
ter månaderne fallit på Man- och lad-
den, hwilken sedan den om wåren up-
sammanskåtad och bringad i gödsel stac-
hwarest den öfwer sommaren ligger, a-
någon rota. Men strax hösten efter, w-
första sådföre åt kornet på det bliswa
Korn-landet och stjelpes hwart lass för s-
för at blifwa så myket mera af wint-
Köld, snöwatn och regn utlakad, så at
uti föga mycket är gwar, då den borde g-
gagn.

Winter gödselen läggas merendels di-
te från fähuset på sådan och utföres nä-
set är fult ut på åkren samt stjelpes l-
hals på snöbrinkwan, för at undergå sa-
öde som den förre.

Af fyllningen under sommar nätter-
får åkren bästa nyttan, emedan Wo-
fallat ute på trädes gardet och lämnar
afgald genast på stället.

En del strö halm på sin trädet åker, at de-
med gröda den. Sant är det at den snart
multnar, men torde litet bidraga til mat-
jordens styrka och förökelse. torr och lätt
sandjord, löses hänigenom ännu mera. Men
tung och styfleras kan något til gagn up-
nyttjas.

På några orter brukas som man wet
ledt i denne socken, at utbreda halmströ på
korn landet, sedan det är sådt och harfwat,
för at där jordmon består af fin och torrmyl-
eller flygsand förwara utsädet för strång
ska och blåsader, at gifwa sådan torr och
jord skugga och kyla samt at hindra frö-
arne från utsädets upspnarnande. I sådant
seende kan halmströ icke förkastas.

§. 58.

Med plog och harf, hålles åkren meren-
lö i godt bruk samt efter möjeligheten förwa-
ad för ogräs, hwilket den råa gödselen med
ruli inblandade friska ofrön nog willfort
lanta.

Råg-stubben upkörs strax om hösten efter
ulen inbärgning. Det skulle wäl anses för
ttre, at lämna den oröd til wären, på det
ilfwa åker jorden, således upplöst af blefwe så
yckt af winter Köld, Snö- och Kallwatn samt
ndra tillfälligheter utlakad, samt til styrkan
försvagad. Men då lång och warm höst in-
aller, tager ogräset öfwerhanden; om wären,
så flere arbeten på en gång förefalla, och
dragarna äro mera swaga än om hösten,
wan och hinner råg gärdet icke så tidigt

beredas, som på följande Korn sådning fodrar
dennas plöjning, fast än med förlust i sjelfva
åker måsten om hösten måste på skyndas.

Där tredjedels såde (S. 52.) brukas så må-
gen i trädet jord som våren och sommaren
förut plöjes och harfwas efter behof. Samt
utsädes tidsen (S. 24.) å nyo plöjas, så harfwas
och myllas. Sedan ragen blifwit upskuren
plöjes landet, som näst förut är anmärkt o
gödes wintren derpå, till på följande Korn
sådd. Detta skifte plöjes åter om våren be
och harfwas. Efter Kornet följer trädet te
som plöjes om våren efter, harfwas när og
wisar sig, samt beredes widare til insallande
rag sådning, som sagt är.

Under plog så sällan, som doyk på sina
len wore bättre, för at få utsädet mera ned
myllat, än med harf ske kan

S. 59.

Råg och Korn äro de här almänast brukeliga
des slag. Råg sås en tunna på ett Geometri
tunnoland, samt dubbelt mera eller twå tun
Korn, som doyk an kommen på bättre eller
re artad och hafdad åker.

Hwete och hafra hafwa några så försök
men föregifwes ej ofta hinna til mogna
wåre kårta Somrar.

Arten, Kålrötter och Kål brukas alt inte
hampa utsås en del som han tämmeligt tre
nad och gifwer skälig afkastning, men förslår

doyk icke til fulthus behof och fiskbragden.
Om skulle man tro tröfwat här sådal som
marskadet men okunnighet och kanske nä
wen förhoga för dess swarare rengörning, ut
satta: at denna växt är aldeles osyndig utan
Köpes denna nödwändighets wara från andra
ter för ganska dyr betalning.

I åtta byar så rof landen ingen fred för
sjufwar, så länge alle ej hafwa dem. Men i gl
dan bebodde trakter af sockren så rofwer nog
med fördel samt sämwal til någon afsalu.

Potaterne hafwa wäl redan blifwit för enfwar
og smakliga. Men deras plantering är ännu
inga och til en del hindrad af samma osrid
som om rofworne sagt är, samt at tit utsädes
förwarande öfwer wintren på få ställen äro kälk
ar eller såkra gropar anlagde.

Humle gårdarne äro få. och merendels
wanskötte, hwartil ingen annan ordsak än
kunnighet och lätja kan anföras då lagen
ledgande i denna nyttiga hushålls gren icke
med eftertryck hand hafwes.

Deremot är tobaks plantering så
mycket mera allmän: ty intet hemman el
er någon inbyggs koja är utan sitt större
eller mindre tobaks land. Hwilket under
så allmänt inrotade förkärlek, til och med hos
en del gwinfolk och unga gossar, kommer
til mätta, emedan dertil ingen peninge utgift
fordrad.

Skjelfwa tobaks plantan är wäl af minsta
slaget. Men om konsten at under växten och

efter uphämtningen rätthantera den, samt
fall någon besparing öfver året Kunde göra
så wore wär hem tobak aldeles brukbar san
bättre och sundare än en del swagare och
ofmakelige Carduser. tobaks wäxten är
wäxt nog ömtålig för höst köld, samt mås
således ofta uptagas förr än den hunnit t
full mognad.

§. 60.

All säd skäres med hand skära och skyla
på åkren, hwadan rågen efter hand direkt
bäres i rijor, at torrskas och tröskas, men
nat samlas sedan det fått någon torrska i
der uphålls wäder i stugkan, at sedan i ri
torrskas och tröskas så fort med hinnas Kan

Wid skärorne anmärkes: at de icke alltid
agg- hwassa, utan i bettet efter möjelighetern to
Klappade och såg- likt skurne, som skal skä
halmen bättre och hålla bettet i ordning, än d
jämna ägget.

Rijorne äro små, högst 10. alnar i gwad
med ängkel sättning. de inrymma således li
säd, så at af kastningen af bättre wäxt fälle
stiger öfwer två tunnor säd. Jen socken, dä
wed brist är, borde de wara rymligare och hö
så at twenne sättningar finge rum, samt bli
wa eldade och torrskade med samma wed och
besvär, som til den enskla upgår.

I allmänhet finnes inga logar til tröskningen
utan måste denske uti de trånga, gwalmiga o
damfulla rijorne hwarest arbetarena äro på vä
gen at försmäkta, och derföre blifwer sådan bru
görning dersöfver, nästan utan skilnad på

kridare wagg säd, ach den samre.

§. 61.

Sädes afkastningen kan i allmanhet sällan räk
nas öfwer sjette Kornet. Större och bättre hem
man Kunna afsläta någon spannmål: Andre
hafwa sin tarfliga bärgning til föda ach ut
sädd. Men då samsta måste sköta sitt Wrå
med Bank ach Agnar, hwartil egentligen de
hemman höra, som äro af skadeliga frost nä
ster angifne ach icke Kunnat eller förmått,
genom ut di Kningar dem afskaffa.

§. Ängen
§. 62.

Uti 11. 12. ach 13 §. §. äro ängarne i allman
het beskrifne. Hwad häfden wid Kommer, så
äro de til största delen i det skick naturen dem
lämnadt, utan någon förbättring, mera skogång
ne än efter behof afrödjade.

En del äro nu mera så föraldrade ach för
wildade, at de ej bära något gräs.

At ersätta denna brist, har man delt utan
ach delt med wederbörligt tillstånd, gjordt
på den samfälle Socknc many Kew nya inta
gar; wid hwilcha upodling man dock åt
nögd med blotta skogens afhuggande, utan
rot- huggning, many Kens jämnande ach dik
ning, til hwilcha det sistnämnde ej eller alltid
wanit sådant tillfälle, at det med enskilt
Kostnad Kunnat drageligen bestridas.

Så de så ängen hagar, som en del hem
man hafwa wid sine bolstäder samt följak
deligen blifwa oröbbade wid storskifte del
ningarne hade wål någon förbättring Kunnat

göras, som dock icke sträckt sig widare än
at på en del af dem i senare tider är nä
gon åker upptagen. Men på utängarne, hu
ka legat i ogroblandning med grannarn
har ingen velat använda något arbete,
så länge obekant warit, huruvida man vid
skiftet finge behålla eller ej.

Nu sedan detta finner genom wänksjuk
te delningar, på flesta ställen är undanröjt,
de man efter hand på wänta bättre omtan
ka i denna angelägenhet fasthålla gren.

§. 63.

Åkrarne jemte Byar och hemman belägne
ängar, äro med staende gärdes gård, til en ring
del af sten, men mest af gärdsel och stör omstängde
de fjermare fredas med Riksväg, som hwarje
wåren måste efterses och förbättras. De aflägne
ste som ligga åte på flacka och sanka mossar
dit hwarken hästar eller Kreatur kunna komma
äro aldeles ostängde.

§. 64.

Höet läggas i stackar och höjor, hwarest det
både öfwer och Under til en del förloras. Öf
toppen på stacken och kammen på höjan af
kunnig och pålitelig hand icke försiktigt
så skämmes stundom större delen af höet, hä
då starka stormar rubba dem. Och som
botnarne mennedels äro illa och lägt lagde
så warda de af infallande höstwåta öfwer
swämmade och om wintren tilfrusne, hwarig
nom ock så en myckenhet hö skämmes eller
förloras.

Så länge en hwar i brist af storskifte
delning, icke warit säker om sin blifwan
de ägolott, har ingen lankt på inrättningen
af hö-lador på sine strö-ängar. På hem
magarne (:S. 62.:) hafwa några utförat gamla
från gärden Caserade hus, at nyttja til la
dor. Men som de warit för täta timrade med
mossdrag, samt blifwit noa på manskendlagde
tak annat golf, än något ris på sjelfwa
marken, hwaraf händt at höet om det wid
inläggningen ej warit wäl tort ömknat och
lagit skada, som gifwit anledning, at i all
mänhet misstänkta lador för detta fel: Af
den som man will skylla på skogs bristen,
såsom ett hinder för deras anläggande; dock
borde en lämplig underwisning, at bygga la
dorne med gleso waggar och från marken
uphöjda golf, med tiden afskaffa denna
fördom. Och hwad byggningen ännu angår
så kan och med alle löftrån, allenast de haf
wa så mycket rakа stammar, at de tillen
sist wägg kunna användas dertil nyttjas. Naf
verkan är icke nödwändigt utan kunna de
tak wara med halm täckta, hwarpå så
lemmar kunna räknas någon brist.

§. 65.

På mossängarne börjas höbärgningen wid
Midsommars tiden, men på de öfrige upskju
ten dermed länge, til början af Julii Månad,
hwarförinnan gräset ej hinner til nagonstad
wad. Kronängarne wid Öfostränderne blifwa
emenligen de sidsta, emedan wädret ej skall

åla lidig bärgning.

§. 66.

I anseende til ängarnes särskilta beskaffenhet och deraf här flytande olikå afkastning kan den bästa äng icke skattas öfwer en skälig gemensam 27. gårds alkar på ett geometriskt tunnelands, som ock så är nog sällsynt. Men den samstå, som dessutom bär ett swagt och näsiar odügeligit mosshö, samt kan ej hwart, utan hwart annat eller tredje år bärgas, måste man sälla till 10 à 20, ja wäl 40 parm på tunnelandet, i årlig äring som ingalunda betalar bärgnings kostnaden. Men måste dock i brist af bättre öfwerses, för att hämta hwad man bärgnings arbet på kan

§. 67.

De större och för delaktigare ängar äganden hemman, sälja årligen ansenligt höy til Uleåborgs stad, hwartil de äro i synnerhet nu i sommar aren loyckade genom öfwerdrifwit högt pris til 6. 7. à 8 Rdr lasset, hwilket wanden anser sig en reel inkomst som utan omwäg, kommer honom strax tillhanda. Men det är fragan wärd, om icke hö och foder kunde hemma bättre användas. Ladugårdarne ut widgas, och deraf större komster åkal i gödsel, till åkrens bättre styrkande och deraf följande ymnigare sädes bärgning samt mera smör talg hudar och slaktnöt med mera, sädes til salu som egenförnödenhet

C.) Hoskaps Kreatur.

§. 68.

Hästar underhållas på större hemman til tre fyra stycken, och stundom flere, hwilket i anseende til widlyftigt åker bruk samt lång wagade winter körsler är nödigt, så länge bruket af dragoxar ej kommit i gång, utan ansedt wanhederligt.

Sto-Kreatur hafwa så, och således åro hem födde hästar sällsynte. Hästarnes förabdring eller afgång måste således ersättas genom dyra inköp från andra orter, som utgör ero begärlig föda-Krox för en hop marknads farare, landthandlare och hästmänglare.

§. 69.

Kor, utom ett noga inskränkt antal af ungnöt, kunna, på sin högd, å de största hemman räknad til 20 högst 40. stycken, ehuru om höfoderingen (:§ 67.:) wore bättre, och utfordringen mera ordentlig, derab antal kunde och borde wara mycket större.

Hoskaps afwelsnd förfarning befordras i sin början genom otidig paring, som deslags anse för en lycka, utan at besinna hwad kostlig påföljd den i längden åstad kommer. Skulle ock så denna fördom kunna hafwas, lär det dock swårt at förekomma tjurens gwigande otidiga bögelse så länge i brist af mankt delning, tillfälle så knap, at genom förskilte stängslen sådant hindra.

Kalf lyckan är nog wacklande, som torde hufwudsaklig komma deraf, at sjelfwa afwelsningen förfarnas och kalfwarne icke medan den portion af rå-mjölk, som til derab ring är af noden.

Under wåra ötta winter månader, torde
wa stillning sättas icke heller wara det rå
från Klåckan 6. a 7. på förn middagen, a
Doskapen först besökes, til Klåckan 4. eft
middagen, då dem deraf sidsta gwållgift m
dolas som utgör en tid af 9 eller 10 timm
fordrar Kreaturen til öfwerflöd med större
tionen, än de himna förtära eller smälta,
måste deremot fasta de återstående fjort
a 8 timmar af dygnet. Om just Kreatur
ej lida derigenom för mycket, så spilles do
foder, som genom Kreaturens inblåsning bl
wer osmakligt, samt underströlerne til strö
wandlat hwartil den strö-fulla gödselen (:S
är ofelbart witne.

Til Doskapens watnande brukas upp Ko
watn hwartil skal wara stora och kostsamm
inmurade grytor, och dertil upgår en i wå
skugglösa ort, kanhända mycket wed. Hwa
wärm huset ej är så nära, at det heta watn
kan genom ränna ledas til fähuset utan m
ste med saar inbärad, händer ofta genom fr
ning eller annan tilfällighet ryckliga fall, h
rigenom endera eller begge af bärarena illa
brännas, samt i brist af hastiga och så kra
le medel til lis eller lemmar skadas.

Att åter på sätt anmärkt i wissa Sock
brukas, både i ondt och godt wäder driv
Doskapen ut til waken, at dricka ifrå kal
watn torde å andra sidan icke wara det
bästa. Ware wåra hem kanda Kreatu
wane, at i sin frihet andas friskt luft, så

så kunde den kalla drycken wara så hälsosam
som icke bättre än den warma. Men då de nisvad
dan warma och qwalmiga fähuf ut i strängar
kölden at slaka torsten med ifkalt watn, må
ste denna hastiga omwäxling icke be kimma dem
wal, emedan de synbigen bliswa sröbne och darran
de innan de kimma denifrån.

En skälig medel wäg synes derföre den wara
som några på widtagit: at om afsonen förut iki
fähuset inbringa det watn för at bliswa kylsla
it, som dagen derpå skall nyttjas. Hwarsid Do
kapen icke wantrisves, eller så knad i mjöly
kord förspörjes, då stillningen i det öfriga är nik
tigt och ordenteliga.

För öfrigit bör härwid anmärkas, at fähu
som hållas för mycket tappte, qwalmige och fuk
tige, hwilket så mycket mera bidrager til Do
kapens wantrefnad som de hela ötta månaden
a i sadant tillstånd stå klafwade utan at hela
liden få saga friskt luft, hwilket kord hugfwalelse
det arma Kreaturet ej borde så länge betagas utan
slå och då under blidare dagar utsläppas någon
stund, at så mycket bonen och sagnas af mera
ius och sundare luft, än i fähusen wanligen
wankan.

§. 70.

Får afwelen består hushwudsakeligast af det grof
ulliga finska flaget.

Några få i synnerhet ståndspersoner hafwa wäl för
kaffat sig något par af de finulliga slagen. Men
afwelen blifwer snart bort blandad med de grofulli
ga, hwarest icke tilfälle är at för dem inrätta sär
skilte Sommar betes stängsel.

(e)

Så länge utmarkerne delningen brister, kunna
får hagan på lämpelige ställen utsett och intagas, utan
vallas fåren på öpna utmarkerne, som merendels
lag-land samt mera watnik, än med deras natu
är öfverens stämmande. Vinter tiderne äro de
sin afdelte Kätta, som ofta är nog trång, inspärrade
de fukliga och mykket varma fähusen, utan at någe
gång under hela tiden, på andan-friska luft. Ett
förtorkande medel, som efter regniga Somrar i synn
het, vare högst nödigt, hafwa de nästan ständigt, dry
Karil hösig, för at än mera öka den waluförsamling
de om Sommaren rodan till öfverflod sig förwärfw

Desse torde wara orsaker nog till fårens wanlef
sjukdomar och död, som ofta nog inträffar.

§. 71.

Swin Kreatur underhålles mästadels till större
mindre antal, dock hållare mera än hemma behöfw
förtäras. De hafwa ock stundom sine olägenhet
och Kramper, hwilka man icke förstår bota, utom
at alt för tidig parning, efter hand försämrar af
welen.

§. 72.

Getter wore i flere afseenden en god och nyttig afwel
Men då inga wallbjor brukas, som kunde aga dem
åt följa Boskapshjordarne, så wore de för sin ost
righet förträffliga skade-djur på åkrarne och andra
wäxter.

§. 73.

Tama foglar såsom Gäss, Anckor och Kalkonen
ingen. Ståndspersoner underhålla hönz til större
mindre antal. Men Wonden har fallen mera än
tupp och höna, såsom morgon wäktare, ehuru
fallningen på ägg i Uleåborgs stad wore både gwi
och lönande.

Sacellanen Wighman i Kembele underhåller dock
några gäss ett ganska antal duffor samt enånn
större skara Kanicner med hefnad och framgång

A.) Fiskeri.

§. 74.

Om våren, så snart öppet watn wid Höststränderne
yppas, företages fisket med Kyssjor, hwilcka äro af
ansenlig storlek jämte sine 4. a 5. famnar långa mel
langärdar. Ansecnde till nu warande högt pris
på garnen, samt at trådsinket til lodar, gjordar
och stakar måste på flera mils afstånd från andra
söknar anskaffas, kan en fullkomlig ny rysja ic
ke warderas under 1. a 1½ Riksdalers.

Kyssjorne äro dock mycket para Underkastade,
då storman inträffar, hwilcka skjuta drifsen från
hafwet upi wikarne, hwarigenom ofta många
dell aldeles förlorad och dels rifwas och sönderas, så
at de utan mykket arbete ej kunna i ståndsät
tas, utom det fiskarena sjelfwa icke fallar löpa
para om lifwet, då de wid bärgningen warda af
sjon omgifwen eller båtarne skjelpte och krossade.

Större och manstarkare hemman hafwa kyssjor
til 100 stycken och stundom flere.

Med dem fångas allehanda hjell fisk, såsom
gäddor abborr, id, mört gers och flore med någon
dal lacke och mindre braxen. Ja krysjor om
wintren brukas ej i brist af torlit hjenliga ställen.

§. 75.

Kort derefter förelaget sikfisket längre ut i sin
ingå wiken, wid en holme Sel Kämatala wid namn
samt ytterst wid ön af Uleåsalo landet (:§. 6.:) och
längre fram på Sommaren om Kring Johanni tis

den fångas strömming på samma tracter, med det
begge fiske slagen lämpelige och dertil gjorde nät

§. 76.

Ordentelig Sommar eller winter not brukas
ke, eller kan nyttjas i de grunda hafswikarne, utom
Lapinniemi Bjamän, hwilken bo längst ut at haf
bandet och äro med en eller annan not förseddes
likwäl bruka några en så kallad wadnot, som är
ten och grund, samt om wåren dragas widsträn
ne af Qne i watnet wadande Karlar, hwilken t
sin Conservation äro försedde med sammanhänga
de watn täta höga Bjxor och stöflar af wäl smor
bäderd

§. 77.

Sommar tiden har ingen tilfälle, för det lan
brukat widhängande trägna arbetet at fiska fisk
om höstem id kabåten rysje och nätfiske, hwaru
der bragderne af infallande stormar, äfwen af
skadat eller aldeles förlorad de så kallade Ma
wor warda och så afen del fångade, wid Sandön, on
Carla Sokn (:S. 7:) tillhörig holme

Själfiske eller andra fiske redskap brukas ha
intet. - Några lediga Karlar mela dock mot wåren p
ison och fånga wacker grofabbor, då fänget lyck
kan met - Karlen få om dagen ett lispund och stun
dom mera, som af Uleåborgs boerne gänska wäl be
talas, och den som bor här ute på landet får bestå
må pris til och med en Ri Dalen lispundet om
mar ändeligen kan så och wil hafwa dem.

§. 78.

Fiskat uti wåra smärre trask (:S. 18.:) är nästan
obetydeligit. Af de i samma S. upräknade åar,

lemmes än N:o 1. den förnämligaste, och kunde al
le wara mera fiskrika, anderas utlopp til Simningö
viken, (:S. 6.:) ej wore så grunda, at de öfwer winter
äro nästan botn frusne. hwarföre wår fisken ej har
annan wäg til uppstigning, än det watn som flyter
öfwer isen, medan botn ännu är tilfrusen.

§. 79.

Alle således anförde fiske anstalter, kunna icke
de fylla Sockens hela behof, fastän några lyck
ligaste, stundom til andre aflåta någon kunna,
dan hit kommer hwarje höst från norra delen af
wasserbotn, flere båtlaster strömming, som här ut
byttes mot Spannmål.

Från samma ort, hämtas också någon min
dre last Såg-bräder, som i denna fiskrika Sockn
kommer wäl til mätta och får snabb afsättning.

VIII Slögder och Handtwärck

§. 80.

Åker- och Kör redskapen jämte nödige trä kärl,
göra hwar och en Bonde sjelf, ehuru med olika flygg
het och smak. Dock alle brukbare, hwilket jämte
bärt rifning i pärten, upptagen de långa mörgon
och gwälla aftarne om wintren, då dagarne an
wändas til hö- och wed körsler, hwilka äro mäst
alle städes nog långwägade, så at sällan mera än
ett lass för dagen kan hembringas. En del smida
och snickra til egit behof och något för andra. -
Bjexor och Piexstöflor sy äfwen de flåste åt sig sjelf
wa och sitt Qwinfolk; Men om bättre sko arbete må
skomakare anlitas. Nät kunna alla som id
fiske, binda samt tillreda; Men ryssjorne måste

ofta af mera Kunnigare händer i stånd och ordnas
sättas, om de skola blifwa fulkomlige.

§. 81.

Utom Wanna och ladugårds skötsel med andra
nödige hushyssler, spinnen gwinfolket wint-
tiderne, hampa til fiskbragden, med flere grö-
hofsl, samt ull, lin och Womull til kattro wäf-
naden. Det finaste lingarn somde bästa Wom-
gwinnor spinna, kan räknas til 4, 6, a 6/4 stra
garn, ehuru de ej äro särdeles många, som kun
gå så langt. Det kommer dock mycket der-
av, hurudant ämnet eller linet kraffar wara.

På wår- dolen eller wid Maiat tiden börjas
ringen, så at den kan blifwa nogot nära slute
färs än wår arbetet infallen, och kallar man d
gwinna ut på fältet. Återstoden fulföljes på me
lan tiden från det första wår arbetets slut, till h
bärgningen (s. 85.) wid tagen.

Wäfnaderne bestå af hyrst och grofre wäfnad
til samre behof. Walmar, hwaraf en del valkas
hemma som ofärgat anwändes til hwardags kl
den för manfolken och jämwäl helgdags jack
för de äldre af man könet. Men det öfriga m
i kläderne stampas, färgas och prässas om de
til ypperligare karsyen skal anses dugligt.

Lingarnet anwändes til grofre och finare lärf
ter, förklädd- och halfdukt wäfwar, samt rännin
til Womulls och halfylle kläder för gwinfolket
de yngre Karlarnes krojor och lifstycken med
mera meren del randades med flere färger.

Af wäfwan med Womulls inslag, och jämwäls
ken randar, så ock så de yngre Karlarne nägon

del. Men det mästa blifwer til gwinfolkens e-
gne prydnader.

Af desse tilwärkningar kan likwäl ellen intet
afplatas, utan stadnar allt til egit behof och för-
slitning.

§. 82.

Skomakare, Skrädare, Grof- och Äggsmeden,
Hiulmakare och Murare äro de handtwärcks, hwar-
uti wissa så kallade gärnings män äro tilför-
ordnade, hwilcka betala sine gärnings drev-
Swarfware och glasmästare äro inga i sådan egen-
skap; Men här finnas dock Wänden, hwilcka
göra goda fönster och spinnräckar, hwar til des-
se handtwärck egentligast äro på landet nö-
dige. Äfwen är en som gör goda wäfskedar,
mare och grofre, både af rör- och med trädspin-
dar.

En Nämndeman hade gjordt pälitelige wägg-
ar, med slag- och repeter wärck. Men börjar
nu mera blifwa gammal och brister på syn.
Önskeligt wore at han inöfwade någon, at
med lika skicklighet efterträda honom och be-
gagna sig af hans Complette wärckstad, hälst
wäggur hos almogen komma alt mer och mer
i bruk.

Chaise- och Kärrhjul göra några kammeligen
snygga samt pälitelige: Äfwen som andra så
slag med Gelbgjuteri, samt gjuta större och
mindre hast klockor, Hjelmar, spännen, söljor,
ringar til Seltyg samt bössor uti hjultrum-
mor, m.m.

14 Mrättningar

§. 84.

Till almänne mrättningar hören

1:o Sokne Magazinet. Sedan Kongl: Majest:t d. 40. October 1750 i Nåder fastställt Österbotniska Almogens ingångne föreningar om Sokne Magaziners inrättande i berörde Län har wål i na Sokn i sådant ändamål nyttig Bod Moden Kyrckan blifwit upbygd, samt den nägot förråd af Spannmål inlagd. Men hu intäkten, förwaltningen och redogörelsen rit är swårt at säga, emedan kanske 40 år lupit, sedan deruti funnits någon Kapna säl sjelfwa huset nu mera är til Monderings och tra Boda för Öfwerste Lieutenantens Compagnie vi Österbotns Regemente förwandlat. Hwaruti denna nyttiga förråds anstalt så plötsligen f fwunnit, och huru den åter kunde uprättas f tjenan särskilt afhandling, som här ej kan så ru

2:o Soknestugu finnes intet, utan warda til och m de obetydeligaste ämnen på Predikostolen afk nade, eller om anteligen någon rådplägning almogen erfordrad, sker den i ett trångt Bork närmaste gård wid Kyrkan.

3:o Tingshus äro icke heller at tilgå, utan erlägg årligen en Kapna säd af Sroken, hwaraf ting warda efter öfwerrent Komelse förnöjdo

4:o Fattig-hus finnes icke, utan underhållet Soknens f tige åt de der til indelte rotan (: S. 49:)

5:o Alderman äro wål i en del Byar utnämnde p föga wärksamma, så länge inga Byordning äro antagne och til efterlefnad fastställte.

§. 84.

För enskild räkning har ingen några besyn liga inrättningar, emedan Sag qwarnar, i

på skog och strömfall ej kunna anläggas. Men i wåra smärre åar (: S. 18:) finnes dock mjöl warnar byggde, uti hwilcka flere hemman me endels deltaga. Desse äro på sina ställen för kätt emman packade, hwarandra til mehn. Om stäl an til dem wore med mera granlagenhet utsedde de öfrige anstalterne derefter bättre, så skulle färre kunna göra lika om icke större gagn än det nu warande större antalet. Wår-tiden kunna de något mala, men sällan om hösten och på lära de wara som så stilt års behof på egen qwarn ma it utan maste mald föras til Uleåborgs Stadsqwarn och andre Sokнar. För at undgå denna olägenhet borde wadergwarnar mera allmänt byggas, och de som hafwa dem i stånd, så för sig sjelfwe tilräckli mot samt kunna stundom hjelpa sine gran nar.

§. 85.

Af den anledning, at för längre tid tilbaka engr-järn med armstyrka blifwit blåst och tilwar wad i den så kallade Karsämä trakten, som utgör öfre delen af Temmes Bÿ (S. 12. N:o 10) utan at bekand warföre dermed icke fortfarit, har Kongl: of Predikanten och nu warande Kapellanen wid emmes församling Herr Carl Constantin Hilden ten då warande Länets wördade Höfdinge Herr General Majoren, landshöfdingen och Riddar en Baron Carpelan råd och tillförordnade, i lag med Anders Jonden Andersson Lauvet i walmening och nit gon allmänt wål, på förslo kanlagt Myr-järns läggning, med wahn drift uti den under berörde och Nummer anmärkte Karsämä Backen ti en längt nedanföre Karsämä gårdarne befin

teliq forest Yso Koski Kallad.

Det stället, som underskrifven hafft tilfälle at b
den 28. Augusti 1800, är smält ugnen af eldfast
sten upmurad. Dess storlek är tre alnar i af
diametern och högden lika. Ett par träd babgar
med watu hjul, dam och ränna dertil, äro förs
med nödige Kring byggnader och tak försedde. U
sjelfwa hyttan äro uyksa en Wadstufwa 7: alnar
qwadrat upsatt, takt och inredd til behof för ar
re, jämte ett Kälhus af 12 alnars längd och 9: alna
bredd. Stället är Bergagtigt och stenigt, me
har lägo backar. Manken å ömse sider af jär
glest skogwuxen och något stenbunden Sandm
för backarnes lägher, kan här ingen så hög dam
nisk anlaggas, at watnet skulle skada deosvanli
gande Kärsämä boer eller deras ager. I det stä
Kan mera watn til behof qwarhållas, genom
häll- dam å tjenligt ställe ofwan före Kärsäm
gårdarne.

I alla fall borde dock blåsningen ej kunna
Sommaren, utan allenast höst och wår fortsät
Men om wärket kommer i ordning och gång
Kunde dock någon förmon deraf wara at för
ka.

Malm fångsten skall wara ymnig, uti en m
ra belägen wid pass ¼ mil från forsen, den sko
ligga strax under mot bården, och sjelfwa m
hwarpwet wara ¾ al. en hjort, som ofwan p
flere andra ställen skall finnas.

Malm transporten är begwäm, om wintren
slåda och Sommaren med bat.

En och annan blåsning är redan anstäld

dock icke welat lyckas, så at man ännu icke
full Kongliga Kammer malmens halt. hwarti
nagon brist i sjelfwa anstalten och folkets kun
nighet måste wara ordsaken. likwäl är af det
lilla järn som erhållits, flere hushålls förnöden
heter smidde och järnet befunnits aldeles wäl
artadt.

I anseende til blåsnings ställets nära belägenhet
til den i senare tider anlagde så kallade nya Sa
volaxska landt wägen, samt 5¼ mil afstånd
från nästa stapel stad Uleåborg, jemte de gyn
nande omständigheten, hwilka för öfrigt sig fö
rete, borde man så hoppas, at ett mindre wärk
härstädes kunde med förmon anläggas, om nö
digt förlag och Kundskap nu i början ej skulle
brista.

I längden borde dock Kälbristen blifwa ett be
tydeligt hinder och man annu icke kunna
hwad tilgång på Kål från nästliggande Sj
Kajoki Socken, som är skog rikare, kan wara
at på räkna, sedan skogarne därstädes, hwil
så nu stå under allmän delning, warda för
wart hemman afwittrade.

I anseende såwäl til dessa hinder och betänklig
heten, som Limmingå Socknes boer hos Kongl: Majest
defallningt hafwanden ingifwne protest, emot
anläggningen af detta wärk, hwarom herr Kongl:
hof Predikanten icke welat inlåta sig i twist
med sine åhörare, han med saken alt härtil
i Kommit längre, utan lika widare delagare
a till märkelig skada afstadnat, och blifwer
förlusten total, om de icke på lämpeligit sätt

genom kdige utwägar, til fortsättningen af hwa
i berömlig affigt är börjat warda understödde

Kål sångsten är den hufwud sa keliga, som
allmänt bitrade Skulle ankomma, och hwarf
ännu, medan Socknemarsken är adelt utan
gond Kanbara förlust, wore tilfälle: om med
werderbörligit tillstånd, för detta sänx bring
brytas så mycken utmarsk, som på halft man
hemman af Socknene rymden kan belopa, som
wid pass en fyrahundrade delar det hela, och s
ganska litet förminska Socknebornes förbe
optionsrätt til afwen lopsjorden.

X Husbyggnad

§. 86.

I Dimminga Socken, hwarest ingen dugelig
merskog nu mera finnes är detta en beswärlig o
kostsam artikel at uppfylla. Alt bättre timmer m
från andra angränsande Socknar, efter afweren
melse föranstaltat samt på 6 a 8 mils wäg fram
och kunde ingen med egna dragare wara i st
at wintren afwer, så tilräckeligit wirke, til
större hus, då andra enskilte Karlar och alman
skyldigheter måste nödwändigt bestridas. utan
här den plägsed wid tagen: at så många gra
som til hwart och ett behof, är nödigt samman
las til stock-dragning eller så kallad Hirsi King
hwilka på en gång fara med hast och Karl til
stämdt ställe, hwarest timret är förut fälvt och
ladt, samt derifrån af hämta hwar sitt las, so
gemenligen består af en större stock eller 2ne
dred til denna resa uppgår wanligen tre dygn
Under fram- och återresan fodran hwar och

hast sjelf samt åter utur egen matsäck, men
är af Stockägaren sina wisse Brännwinskupar.

Efter hemkomsten, som gemenligen af pas-
sas til förr middagen af dagen, börjar wälsägnaden
med Brännwin, öl och gästa budet likt anrättad mat
til Middag ach gwäll. På efter middagen wa
sabbarne sig med, att förtära Brännwin ach öl,
den de yngre dansa under wanlig musique, på
lon til gwällen, hwartill äfwen grannfolkets fön
anskaperne sig inställen. Hwilket dock merendels
stadt ach fridligt afloper.

Emot det bitrade Stockägaren således njuter,
han förbunden at på anfordran til hwar ach en
emma häst ach Karl, til enahanda fora; hwilket
nset såsom en hemmanet åtföljande skyldighet, som
id köp eller afhandlingar om hemman kommer af,
i fråga, under namn af stockdragningi skulder,
wilka antingen af- eller tilbrädaren atager sig at
para före.

Man må räkna så lindrigt man kan, så kostar
lock hwar större stock på stället tre a fyra plåtar, och
deraf kan slutas, huru dyrt et hus blifwer innan
det är timrat, upsatt och med tilbehör inredt.

§. 87.

Annan lämplig utwäg til Byggningz ämnen
wore derföre en wiktig sak at på kännas, om den
nöjeligen kunde påfinnas.

Lera och sand til tegel, wore intet ondt efter och
wåra smärre åar kunde ock finnas tilfälle,
at anlägga ler-brukar med walu drift. Men
här är brist på ved til tegelbränningen och kalk
til murbruket kan ej få närmare än från Kemi

(:ff:) § § § § § § §

Soken på 15. a 20 mils afstånd, eller Wästerbotn på
längre wäg.

Til murar lämpelig gråsten, är åter ganska
synt. Stora stenar och Berg, af hwilka bättre
genom Sprängning Kunde erhållas, finnas
på ganska få ställen.

De sten- och kare trakten äro dock flere Säh
några Boskaps Kök eller warm hus af gråsten
förde, hwilka pryda sina ställen och gagna gen
wara klighetes i längden derat agare emedan de
hus af trad byggde, snarast taga röta och förfall

Derhos byggnader, hwilka i senare åren blif
på tänkte och föreslagne, torde här blifwa de
peligaste och minst Kostsamma, om allmänhet
finge lydelig och tillräcklig underrättelse om sje
Byggnads sätt, samt full öfwertygelse, om derat
stånd och waraktighet, under wara stränga och
ga wintrar som en del ännu sätta i twifwel
Men på denna nyhet later en almoge swårligen
Kunna bringas, om icke något upmuntrande
exempel på närmare håll, kan förma dertill.

§. 88.

Utan afseende på den härstädes warande
ofta förut omnämnde Skogsbristen, ser man
en god del af wåra Bond-gårdar wäl och på
del ställen öfwerflödigt bebyggde. Några hu
dock alls ingen å byggnad, emedan en del äro
och senare tiden med andre sammanlagde al
en rök, och en del äro så illa belägne, at de för
swamningar wårtiderne, eller andra hinder i
Kunna särskilt bebos, utan nytjas derat åke
och äng til höfång af wilsa ägare, hwilka för

dem betala Krono utsk Kylder, samt swara för alle
emman och rökar åtföljande tyngden och besvär.
Samt är det, at uti ett större hushåll, som består
af hushonde folk, full wuxne Barn och flere tjen
hjon, är det uti l. S. 2. Cap. B. B. föreskrifne
antal af laga hus otil räckeligit, derföre säger ock
samma lagrum: Karswar Bonde flera hus, byg
sig til lagenhet det bästa han gitten. Til hwad, om
Kundskap och efter kanska finge råda öfwer gammal
wana, Kunde mycket i grund valan, tax och Bygg
ings ämnen besparas, genom sammanbyggnad af
flere hus uti en sträcka, med dubla golf eller wå
ningar, der de lämpeligen Kunna äga rum.

§. 89.

Det första och andra laga huset är stufwa med för
stufwa och Kammare samt gäste stufwa, där gården
så stor är.

I stället för Donings stufwa, har här af ålder
warit ett så Kalladt Rök parte, hwaruti dörr och
luggar mäst under eldningen hållas öpne, och
ehuru det han med möda Kunnat bärga sig för köld
och rök. Förstufwa med något hybble framför,
har utgjordt hela Byggnaden.

Nu för tiden med sågnad, snart sagt på stalla
stallen, Boningsrummet rätt hyggligt, af tilräckelig
grymd til 12. a 15. alnar i qwadrat, inom Knutarne
och 7 a 8. alnars högd, under warmtak med fyra
dakra fönsterluftar. Ugnen, hwaruti bröd åfwen
bakas, snygt murad på 12. 15 a 20 qwadrat alnars ba
sis rappad, samt med rör skorsten och spjellförsedd
så at ingen rök Kommer i rummet. På sine
ställen hwarest Skorsten pipa ej finnes, slår wäl

röken in genom ugns gavel, men den stiger s
up under taket, hwarigenom et rök=torn, a
planker eller bräder är i fyrkant genom begg
ken upförd samt med wankerd tak och fl
ofwantil bepryd. I anseende til rummets
rätteliga högd, wistas röken på 4 a 4½ alns hö
från golfwet, så at folket kan obehindrat
vine och sköta sine sysslor, då elden brinner o
röken är som starkast.

Wid mellan taket har rök=tornet en lu
med gång järn Kåpa nämd Kallad, som genom e
wid hängande stång tillämpet sedan eldningen
förbi, för at qwarhålla warman om hwart b
hållande, i högre grad, folket är nog angel
Deraf händer ock at rummet under de la
Morgon och qwälls stanne, nog fyllet med p
rök, och ofta om i stället för Pärter, hwilka m
taga mycken tkog, och tid tit Pärtstockarnet f
skaffande från långwägade tracter samt dera
ning hemma, något annat mindre kostsamt
fundare lyönings ämne för almogen kunde p
finnas och ungifwas, så wore det önskeligit
då wore wid dessa boningar rum såsom för öfr
funda och glada, ej något at påminna.

§. 90.

På 10:a 12. alnars afstånd från föregående P
ningsrum, finnes i samma sträckning gästestuf
med en smalare Kammare på fram sidan, tilsam
af lika bredd med Pörtet, begge snygt inredde m
golf, panelade tak, dörar och fönster merendel
målade, samt Kakelugnar af tegel.

Emellan Pörtet och gäste stufwan äro af stå

timrade balkar både på från och framsidan, med
förstufwa dörr på den senare.

Från sidan af denne förstufwa, som ofta
wore för stor och widlyftig, är åter afdelt i twenne
mindre rum, af hwilka det ena är inredt til kök
och det andra til mjölk Kammare; dock som det
befunnit, at mjölkkängan, uti ett ständigt tilfört
rum, snart röter huset, så hafwa de omtänksamare
nyligt särskilt mjölkstufwa, som på ett hemmans å=
tal är af gräsfod upförd. Dubbla Pörten och gä=
stestufwor, ser man på flere ställen, som är et onödigt
öfwerflöd, där ej särskilda anledningar äro til snart
skeende hemmans klyfningar.

§. 91.

Kallare hafwa en del, men andre intet, ehuru
tjenligt ställe til dess anläggande hos de fläste wo=
re at tilgå.

§. 92.

Wist=hus eller en liten så kallad gårds bod,
var nästan til och med den sämsta. Men de mera
välhållne hafwa gemenligen wid Mangården twen=
ne sådane med Portgång emellan. Öfwer hela
laden är öfwerbyggnad, afdelt i trenne loft, til Klä
och Sommarrum för folket, hwilka uti ett stort
rubhall äro nödige och swårligen kunna umbäras.

§. 93.

Sädes bod har en och hwar, större eller mindre
en del med dubbel botn, samt dessutom flere och
ärre större eller mindre särskilt byggde bodar,
hwilka nyttja och bruka man ej egentligen Kärner,
len om någon del af dem wore wänskeligen nödig,
de kunde genom deraf sammanbyggnad skog spa=
ad och den trängsel de wid garden förorsaka, så

som utan ordning här och där upsatte, före Kor-

§. 94.

Redskapshus och wedliden finnes hos ganska få hvilka det förra är ett laga hus och begge i ett hall lika nödvändige. Men port gång har man genom den uti §. 92. beskrifne loftade byggnad.

§. 95.

Hemlig hust är i lagen påbudit, samt hos och anständigheten högst nödigt, men saknas flästa ställen.

§. 96.

Stall hafwa alla, med öfwerbygd höwind eller ut särskilt afdelning wid ena ändan för fodret.

Wid endel Stall, hwilka hafwa påbygd hö-wind för man en särskilt mindre afdelning, Kyl Kehinn Kallad, med mellantak, dörr och lås, hwaruti de mindre åker- och Korredskapen förwarade, på de ära tider de icke äro i bruk, i hwilken händelse höskullan göres öfwer begge, samt blifwer mycket rum rikare. Plogar och harfwar få rendels qwarter öfwer wintren uti rjorne.

§. 97.

Fähusen af trä, är ett eller 2ne på gården Kreaturen mycken het, med ung Boskap och få beräknade, emedan få hafwa särskilt fähus.

Desse äro merendels trånga, mörka, warma fuktige, på sätt redan i §. 69. är anmärkt. Men fähusen §. 87.) äro rymligare, och ljusare med förs förseddo samt draga pipor upgenom taken, till man utslappande: dock hafwa de i sednare å nybyggde trä fähusen genom fönster mera ljus än de gamla, samt dragpipor i taket för ång-

§. 98.

Swin husen bestå merendell af små Kyffen, eller stänglen i smugor emellan andre hus, sällan ordenteligen byggde.

§. 99.

Hoder lador finnes altid på gården nog rymlig och hög, för insamlingen af höet från åker renarne samt andre småne flaskar nära intil, ofwen som del hjermare höfängt, mäste om hösten hem kö-rol, från sådane ängar, hwilka ligga wid almän-ne wägar, där höet är resandet tilgrep Under Ka-ltadt.

§. 100.

Logar och sådes lador äro här icke wanlige utan torrskå och tröskåd säden, uti de under §. 60. beskrifne rjor.

Wore skog-fängsten bättre, skulle man ön-ska större Kjär, med loga och halmlada uti en straska. En del hafwa wäl lador wid sine Kjär, men utan loga eller sammanhang med Kjorne.

På Kyrsko herde bordet, har framledne Pro-sten fellman byggt med enskild dryg Kostnad ne rjor med dubla sättningar gent emot hwa-ndra, med rymlig trösk-laga emellan och halm-lada på sidan. Skada at denna Byggnad för-än at den kan at Almogen efterfölgas. På Pu-ttin mäki och Ulsala hemman finnes dock en anskel a med dubbla sättningar samt loga och lada, hwardera stället, hwilka wore för gemene man lämpolige och drageligt exempel at följa, då de u. så-ane byggnader på hemmanet wore tilräckeliga, i stället för de nu wanlige til och med 7. a 8 små jarne. Sörmen och nyttan af desse större då-

redaw i beröide §. 60. anmärkt.

§. 101.

Badstufwa kan ingen umbara, emedan Badn-
gar äro ganska begärlige, til 2 a 3 gänger i weck
Under ut arbett och ande tiderne måste Badst-
wa hwar gwäll eldas. Mått laftwa finns uti flas
större eller mindre efter hufvets storlek, dock
fallaw mer än en tunna på en gång kan mått

§. 102.

Warm- eller steger hus, Kota kallad är hårdt
omisteligit och finnes derföre på hwargård. Här
den i §. 69. omnämde stora Boskars grytan, hw
Kin äfwen nyttjas til andre hushålls behöf
som Brenwins bränning, bryggning, Klä
tvätt m: m:; men ofta utan ordenteligen m
rad elduad, upstaplad på större stenar. När h
lagget at sjelfwa huset är gles, trångt och låg
måste de såsom ganska farlige för eldwåda
seb, helst då stankare blåst är, och de altid an
ra eller emellan de öfrige husen belägne, hwa
erfarenheten styrkt, at de flaste wådeldar fra
haft sin början.

Wid hårdt anfwar, samt förlust af all B
stodd hjelp, borde derföre desse hus mera ordn
ligen byggas, samt med laggilde eldstäder f

§. 104.

Uti §. 64 äro Ängeladorne redan näm
och tanckar am dem upgifne. Hwilcket end
i samman hang med den öfriga byggnade
här anmärckt. §. 104.

Wid husbyggnaden får ännu flåteligen

anmärckas, at en hwar är mod om och sätter
heder deruti, at hafwa aldeles Kring byggd och
stängd gård, hwarföre om Kretsen full pawkas bå-
de af Man och ladugårds hus samt Badstufwor,
utan den ordning och skilnad som lagen före-
skrifwer. Häraf uppkommer på sine ställen myc-
ken ofnygghet och trångsel, samt i alla fall är wid
infallande eldswåda, fara, at hela garden på en
gang kan gå i aska.

XI Strödda Anmärckningar, om Folkets seder, lynne och lefnads sätt m: m:

§. 105.

Sokalainen sköra Kunda, är ett finskt ut-
tryck, som torde allestädes inträffa, det wil säga:
at samhällen eller menigheten äro blandade, af
sämre och bättre, lynnen eller mera och mindre
dygdiga och nyttiga medlemmar. Man kan derföre
icke, utan orättwisa, gifwa folcket i en hel Soka
någon egentelig Caracter, som wore lämplig til
alla; Man måste derföre anföra det som mäst
träffar i den almänna lefnaden, samt lämna
en hwar frihet, at fastställa sitt omdöme deraf

§. 106.

Språket är öfwer all finska, som tydeligit
och rent uttalas, utan afstympning eller ramlet.
I senare tider är dock flera swenska ord antag-
et, samt efter finska uttalet bögde, ehuru dessa
kan skiel äro begripelige och tydelige, som til exem-
el: i allmänt tal hör man sällan weli och sisar,
ser och syster, utan Prun och Systeri. Kroni
stället för grönt, (wiheriainen) och så widare,

hwilcke stöter en äkta finne, som hälst willo
sitt språk i sin renhet.

Några Karlar hwilcka rest annorstädes, förstå
tala litet Swenska. Men gwinno Könet. Kän
endast sitt Moders mål, utom ganska få, hwil
ka antingen tjent i Städerne, eller från and
orter hitflyttadt. §. 107

Almogen seder är Klanderlösa. Samja ock
förtroende grannar emellan bibehålles, så länge
ga om ditt och mitt icke uppstår samt giftwer anled
ning til missnöje eller öfwerilter i rättegång. Hög
och tjenst aktigt bemötes Ståndspersoner och resan
En och annan Kan wisa sig mera butter och tw
antingen af obändigt sinelag, brist på uppfostran
ler ringa Kännedom af umgängets sätter med
ara, hwilcket hälst träffas i de aflägne naste by
ne.

Inga grofwa missgjerningar äro gängse
nom 24 år, som Underskriften warit i Socknen
ej flera än en enda til lifwet straffad. Sma
brott, hwilcka med Kroppslikt eller penning
böter försonas, äro mera wanlige. Bland hwil
stursköet och sidwördnad emot föräldrar mån
nas; hwartill föräldrarne äro til en stor delf
we orsaken, genom förwänd och lam Barna
uppfostran, eller at många i förtid lämna hu
bonde wälder från sig åt Barnen. Under
är, när förbrytelserne blifwa så grofwa, att de mås
werderbörande till laga beifrande anmälas, äro
aldrarne färdige at wälja och bemantla Barnen
brott, antingen af otidig kärlek, egit samwet
agg, öfwer illa lämpad uppfostran, och egit oskä

keliga upförande, eller frukten för framdeles
ändare medfart. §. 108

Sedan andra Capitel från Missgerningar
Dalekarlen bleff utdömdt, Känner man trulldom
och widskepplelse knapt mera til namnet. Af
gamla stammen torde dock en och annan slug
Gubbe eller Gumma finnas, som nu mera för
rtas, samt sedan bättre upplysning til Komit,
i stob Kuina göra swanskan ondt eller godt.
det enda man har på den wärre sidan at fruk
ta, är om de så til fälle at ingifwa folck el
ler få, något som skadeligit är. §. 109.

Medan Kimo krog skyttarne i hwart Dylag
prydde många portar och Knutar, tillog drycken
käp och fyllen, samt dermed förknippade lasten.
Men sedan de i lyckelig stund blefwo indragne, är
allmänt lugn och stillhet åter rådande. Klokapo
litiska författningar, kunna ofta på Moralitetens
wägnar, åstadkomma mera nytta, än straff och
belöningar. §. 110.

Almogens gästa bud, bestå hufwudsa keligast
i Drällop och Degrafningar, til hwilcka Gäster
hjudes esten en hwarf råd och ämne, hos de förmö
mare nog talrikt hwilcka undfägnas sedan Brud
rigseln, som altid wid de större Drällop skerhem
mig är förbi, med hederlig mat, Dranwin och öl,
samt måltidswin för til Kallade ståndspersoner.
I tillåtne tider wanckar och så Casse esten mid
dagen. Bruden klädes hederligen, af dertil legd
Kläderska, som för betalning håller skruden. Men
Brudgummen nyttjar sine wanlige helgdags Klä

der. På Bröllops anwändes efter middagen d
dantz, samt wid begrafningar med godt glam,
då ock då interfolicerat med någon sup, tobak
drickа, till afton måltiden nog sent på qwäll
anrättat. Alt afslöper merendels tyst och stilla,
wälterlige ordyggen, widskeppelser och signerier.

Med förstа dags afton måltiden slutes ordinair
se Calas, men til andra dags middagen qwarhål
anhörige och lång wägade gäster, jämte flere som
kunna dertil bjudas.

Darnäst hålla allenast några förmögnare och
derligare Bönder, hwilcka Kalla Präst hem til siga
förrättа dopet, med nödige faddrar och wissa gra
nar, hwilcka med middag, och Caffe när det
tillåtit, wälsagnat. De fattigare låta Christna si
barn i Kyrckan eller hos någondera Prästegård
då ej flere än faddrarne hemma blifwa trak
Socknen och större Byalag, äro fördelte uti
så Kallade Gingerlag eller laxmåls distrikter,
hwilcka höst och wår Catechiseras, som sker tou
hos hwar Bonde, hörande til Ginger laget. Han
lager och förplägar Prästerskapet med dess Betj
ning, samt bjuden också alle husbönder och Mat
dran med flere gästen til middags måltiden, som
när förhöret samt andre derwid förefallande g
mål är slutadt, merendels går til Kl. 4. alt. ef
middagen, och kan också passera för qwäls wa
En del gubbar kunna sedan wa sig med prat
supa och dricka til sena qwällen. Men qwinfol
och ungdom skiljas tidigare åt, utan owäsende
bullers.

Förste Ginger eller Stockdragnings öl, är

I. 86 antalt och beskrifwit.

§. 111.

Af Kerki eller Allhelgone Högtiden gör man
så stort wäsende här, som i andre finska orter,
och Kirko messu är ända til namnet obekant.
Aflagde Helge- och Apostla dagar wilja ännu
några gamla fira med Arbetslöshet. Hwarne
ot är Hwitrackew en fynda-Dock, som af dem
då ej får rörас. Lördags efter middagen och hela
Lördagen har Hwitrackan också förr fått hwila,
men giföres nu mera intet skol-lov förr än lör-
dags efter middagen eller qwällen för någon i
weckan infallande Helgdag, då qwinfolcken hafs
wa at göra med hushållning och at laga fiegran
saler i ordning til påföljande Kyrko-dag.

§. 112.

Kläd dragten har likförne warit nog slätt och
allwarsam, men är nu mera i högfärd och gran
lår tiltagande.

Arbets-Kläderne, såsom warierade efter sys
lornes olika beskaffenhet, äro icke föremålet at
beskrifwa; Man inskränker sig blott inom Helg
dags- eller Kyrko Kläderne.

Äldre Karlar bruka ännu sina gamla o
färgade, lysare och mörkare jäckor eller Wästor
Kurne efter lifwets skorten äro dock kortare och
knäfware än andra som hafwa dem wida och lan
ge, omspände af breda sämsk bälten, med Mes
sings följa. Derås skoplagg består af pjexor eller
pjexstöflar. De yngre Karlarne begagna sig nu
mera merendels blåfärgade rågkar, skurne i
form af snäfwa kappråckar, samt äro med

(g)

gula skarp af klaggduk omlindade, hwartill nyttjas andre farger, af sarskilte tunnare ylle gen, som aswen i sorg jamte halsduken ar swart samt utgor hela sorgedraktens.

Blafargade wastar och boxor af walmar eller klade, med lysande knappar, samt ordinair klackstoflor pa hwilyka kragarne aro antingen bruna eller roda nedwikne, aro nu mera tillkne. Piexor bruka en del, men skor med hpnen ser man hos almogen intet.

Hufwud bonaden ar fodrad mossa med sin wanliga bram om wintren och rund hatt sommartden. Kapp bruka ej andre an gamla gubbar for hwilyka de aro lit nodigt stod amistelige.

Ganska fa af dem ser man bara skagg, ehuru det, nar det ar wal warkt, pryder en gammal ja ked.

Sarskilt palsar, hwilka af kring gaende sar beredes och sys, ar ocksa nog wanliga wint klader for mann och endel aldre qwinnor, dels bara och dels med nagot fargat tunnare ylle ofwer klade. S. 113.

De gamla qwinnorne an annu alfwarsam dock snygga och anstandiga i sin kladsel. En lider mossa med stycke, samt nagon silkes hals du ar derat granlat. troja och kjortel af hel eller half ylle samt stundom Domulls tyg, men dels mindre pralande, jamte forklade af lar eller Pattun, utgor hufwudkladningen, med sarskilt pals utan pa, nar ar liden det fo drar.

Deremot aro de yngre hustrurne jamte dottrar och pigor mera granna och skadade.

En enfargad eller brokig liden tyg mossa, med stor band- rosett nacken samt fint och bredt walstarkt och krusadt spetsstycke som tillsammans kostar flera Riksdaler, utgor hufwud bonaden.

Nar det ar kyrck- eller gasta buds dags, skal halft en liden hals duk ofwertacka hufwudets prydnad, som dock borttages, nar man kommer pa stallet.

Pa halsen baras sina kammar och nattelbuckar, lasse eller liden halsdukar, mindre och storre, samt af nagre de i senare tider upkomne Chaler af flere Riksdalers warde. De rikare bestar sig silfwer Kedjor, til flera slag omhalsen, med widhangande granater.

Kladningen bestar af troja, och kjortel af hemwafna half ylle och Domull tyger: se S. 61.) Nagre yngre hederligare matmodrar och dottrar, hafwa aswen til troja och kjortel lidentyger.

For kladen aro ocksa af swart lidentyg, eller ller fin skir- nattel- och kammar duck. De samre och mindre formogne, masste nojas med hem wafne och randiga Domulls wafnader dertil.

Hwita Domulls strumpor ar hos de yngre allmannast, samt nattta och walgjorde skor, til lorene med hederliga silfwerspannen. Men nu gorat derab skor utan spannremar, da ock spannen undwikas samt aro til storre de en aflagde.

Utom andre granlåter vore hilfver Skoffpån
en nödwändig persedel bland Brudgåfworne
Gruntrimmer pälsar af Kamlot eller finare
hemwäfde och färgade ylle tyger, med hedre
ga Kragar och Brämer af hwarjehanda Päl
terier, äro redan nog synlige samt til anskaf
i ständigt tilltagande.

I sorg äro gwinfolken swart Kläddo med
la stycken, utom hals duken och förkläde, s
då skal wara antingen swart eller hwitt.

§. 114.

Om Sängkläder äro wäre Gummor mind
angelägne. I Bonings porten brukas i allmä
het inga Sängar, utan ligger all folcket i halm
bäddar på golfwet, med något grofft hurtt la
och hufwud Kuddo Under sig, samt en så Kal
ylle rana til täcke. Något äldre hjonelag kä
dock hafwa sin Ståndsäng i Porten, med ena
da tilrustning.

I bättre hus är fremmand stugan för
med ordentelig Säng, bäddad med halm na
rack bolster, fyldt med grofspritad fjeder,
på samt 2a ½. hufwud bolster, det öfwerstar
wahr af Cattun, tryck lärft, eller lärft. dar
bestå också, ett par små lakan af grofre lär
samt täcke stickadt af Cattun, tryck lärft
ler finare ylle tyg.

Hushonde och Matmoder, som wilja wa
nagåt mera än allmänna hopen, hafwa sä
särskilte Boningsrum, där de äta för sig sje

re, samt hafwa wanligen bättre Säng-rum än
Porten wangkar. §. 115.

hos de bättre är gäste stufwan Meüblerad
ed gardiner för fönsterne, målad säng,
Bord, skåp, och jämwäl Byrau samt wägg
hr på sine ställen, med flere och färre måla-
e Karmstolar.

I Portet finnes bängkar längs ena sid
ch gafwel-wäggen, längst Bord och läng säte,
å en del stallen målade, tillika med arbets
ch spinn-stolar af hwarjehanda Sitioner.

för fremmande dukas med dräll duk,
ller i brist deraf, rent lakan, tenn och por-
ellains Kanel, hilfver skedar och Bordknif-
ar för man ock så på sina ställen.

§. 116.

Hwad ren hållningen eller städningen an
ar, så är den mäst ena handa.

Sedan halm bäddarne §. 114 om morgonen
ne utburne, sopas Portgolfwet.

Lördagen eller dagen för någon helgdag i
ecka skuras bord, längsäte, bänckar och för
ier lustre.

En gång om året, om Kung Johanni tiden re
så hela Portet, til tak, wäggar och golf. tvät
ued öfre delen af waggarne, hwilka omfatta
ken under oldningen, samt part röken gwäll
h morgon, behålla sin mörka färg. Men nedra
len af waggen jämnt med försten lustre, hål
s altid ljusare. Gälfwet, som hela året gjär
wättadt, får under den langa tiden sin jämn
mörkhet, som dock när det är sopadt och

fritt för annan smuts, oj stöter et wandt
men blir nu oskyldigt afskurat, til sin naturl
träd-färgj. Hwarefter hyset lämnat at st
med öpen dörr och fönster i flera weckor,
torcka och ut-rota den ohyra som kan haf
sig insmygt. Bland dessa äro hinsor och m
sina ställen torrskor de wanligaste. Em
lertid har folcket sitt särskilta mat-rum
sine läger ställen i loft eller andre ülhus, t
doss höst kölden åter driffver dem i porten.

§. Gäste stufworne hållas merendels altid re
lunda snygga, så at ankommande främma
kunna dit inbjudas och där undfagnas.

§. 117.

Bröllop, gräföl och andre tilfällen, då sto
folckssamling är, firas i porten såsom de ry
ligaste, hwilcka då äro upsnuggade, på sä
i föregående §. under N:o 4 är sagt. Dör t
dune herr skapen och ständspersoner är g
stufvan förr och efter måltiderne, et begwäm
re jamt ledigare wistelse stalle, hwarest ock
Caffe serveras, när det wanckar.

§. 118.

Skuteligen må anmärckas: at, üti förm
nare och mera folck-starcka hushåll, husbon
och Matmoder sällan gå i nagot utarbete. M
husbonden i ordning efter ärs tiden och s
corne, anwiser sitt folck til nödige arbet
samt noga tilser, at all ting blifwer rik
gjordt och utrattadt; så gör han ock så s
för sig; men om han förnöter tiden i d
het och lättja, utan tilsyn, hwu det ena
eller andra blifwer fullgjordt, hwarpa ock
så nägra exempel finnas; så warder han
på dubbelt sätt straffad: med fattigdom och
armod inom hus, samt ätlöje och förakt af
grannarne.

Mat-modren åter, har at göra med den
inre hushållningen: at, i synnerhet Somar
tiderne, då hon merendels är ensam hem
ma, skötа barn, miölcka qwäll- och mor
gon, sila mjölck, karna smör och hälla mjölk
kärillen rena samt laga mat, då arbets folc
ket ligger hemma öfwer natten. Dagen ige
nom har hon härmed, jämte andre nödige in
sysslor fult göra; utan at kunna räknamän
ga lediga stunder, och har således ej tilfälle til
något utarbete. När hon håller sitt hushåll i ord
lig och renlig ordning, är hon ock allena stäm
derlös utan alt skäl prís och beröm wärd.

* * *

Härmed slutas nu Beskrifningen öf
wer denna Limminga Socken. Hwad utur sä
kra Källor är hämtat, och hwad erfarenhe
ten under tjugu fyra årigt wistande härstä
des uptagit, är redeliga anfördt, utan ohidigt
derom oller lastande.

Här torde mycket brista, som jag icke för
mådt uppfylla, och endel kan wara på orätta
ställen sagt, efter de anledningar, som åm
gen, min nu mera förswagade tanck-kraft
och bristande minne, under arbetet förekom
mit. Under erkänslan af denna swaghet

har jag dock trodt mig skyldig, at hålla
göra något än intet.

På sine ställen har jag, då anledning de
lit giftwits, wågat egne tankar och reflex
hwilka wäl icke inne hålla några nyhete
men äro af jakerneb natur lika som opå
modeligen framlockade; hwilka uplyste
grundade kännares milda omdöme och p
ning med all wördnad underkastade ward

Strängnäs den 23 Junii 1802.

Henr. Holmberg

Beskrifning
öfver
Lill-Syrö Socken
i
Wasa-Län.

af

Henric Hegelius
Pastor vid K. Österbotten Regemente.

Inledning.

Det var ouchsigen tunga ungdingar ätten
ven och vänd, vad vaj a no sedde, hafva ock hemta
vnan, upplefvat och samlat, at dels skall
a saningen gifva, om ock ännu ofullkomlig,
ch sanningen, kunna gifva skiljen för li-
kanskap och ordning, skall finna vår form mycket
ungen af. – Vaj dömma så i många afseenden
ska vänd, hvarifrån hinda ock sedvana för
dom, och begrofvelsen ock i många så egen
knefsa, jämka vänd af sakerna, på vår ål-
der så väl vänta sig tiggdom med skyggnad,
hvarifrån sedan och folkhöjd vår frihet och om-
ständen vaisa, på andra sätten åtskillnaden som
finnes hegar för upfattningar och klassingar,
och hikasom fasta och sig förfrad och vanlingar
samt i många andra Climater. Väl
vihada och samhällen ej tiggdan visa ut den sig
vändningar så som vänta, en lägtigast för sam-
hället och lägtigast för sig själf, de hinna och
lik förr och upnumma en likaftar följd
Banka och ädla saker vänta af ofs sin för-
ändring och återkalla dem som ofvan i gifva
hänseenden för ett sådant sammanda band
Det måste likväl så, att vår vänskap för ich
en likartadhet och ofs själfver, och om
många stycken som minder man dessa
kommandsamhet, för den de ej ano förändrade, så
den dock vaisst på många ställen, som gifva
många skattkar och god tagenskaper ligga
fördolda och i dem så hundrade angtliga för
klemmiskjo skaptak. Ofs pålitliga betraktningar

[illegible] ortnen tandt sa de Utgrunda Hairka adskil-
[illegible]na ibrigt ach tandt[illegible] på tsamt Talka, ach tin-
[illegible]rig[illegible] anläggningar ach Jordningar dier hö-
[illegible]skrivningand uptjahpande Skola kampal ahtna-
[illegible]ja Landtbygd förskrifka beskaffanhak, sam-
[illegible]ak jn nagan tsamt Talkas bahagenhak al-
[illegible]inämnanas Tahkning nädfragak, dhs sa-
[illegible]nna timma betrumdak ach upmuntaan ja
[illegible]tad. Dtaan tahar ach at tai garnom
[illegible]tagana Linnskap om Sockenstandak ka-
[illegible]ak högan Talka, ak tsu mman ä[illegible]ska ick ach
[illegible]nanksamma ad bidraga tikk dy Socksträn-
[illegible]ämnd tsamma Talka. Dtagan ti-
[illegible]dan mana Gonom akahgdig som nästan
[illegible]samma handak; Och om den Jord som so-
[illegible]om Torgaden, hinar konsman sa ofta ko-
[illegible]mad hir, som sa hastsamt konan man a-
[illegible]tsamma tsoda ach Kostnad, som i tsan Ta-
[illegible]dem tsaarik ath tahdt Gon afgifviga rä-
[illegible]ach Klojn, Hairkhas minna amm i Ostra
[illegible]mm tsamgen, om dsma jordej ag tsa-
[illegible]tan Upmätsmannen ach tsvänne anna
[illegible]dammdom, så ano tai kika de anstunda
[illegible]anna som skyggar Gon sin goda Wohnan
[illegible]mm och Gonarik bimoda Hemma, sedan m
[illegible]dem Tegande ingifvit dem, at tsvänne i
[illegible]ibland Socken ick dan Sa hitsammans
[illegible]mm an hvarig ädring Gon dem, som ja
[illegible]rick dem ligsak. Men da Landtmätar
[illegible]dt ach Gå tsamgan tsamsdach tsvänne ar
[illegible]skat an andra Socknar Gan på Sådan! Ma
[illegible]da tai achi Kagna ordsak at ätska dt!
Uti Finland Gan ibland sine afsundsliga

upodhade Talk, tsugan tsak dinhade Ungdan
Handtsairka Lillkyro Soken icka tor[illegible]erkjana
Lisst naamnad, tikk Hvarb beskrifning jag sam-
ak tsager, som ntan Gon tsidare Upgift dan Gam
Talka.

Sockenens Lage, vidd och Ystre Utseende.

Lillkyro Socken, på Sinska Kårdkyro kartad, an-
tagen uhi Österbotten, Wasa län, Norrfholms
Landshöfds Tsagsaja och Åbo Stift, tsusamma
mit ifrån Wasa och Degen belägen ifrån
Ny Carleby Stad, dan så dem liggande i fjell
Ystra ifrån Wasa Gorab tikk samma kabitu-
de, som an 63 grader 4 m. 35 sec. mm longituden
och 9 Grader 10 östlig ifrån Torneå. Socknen
granfsar i N.W. tikk Laihela i S.O. till Korkyro,
N.O. till Wöro och N.W. till Mustasaari Socknan.
Sjö arealen innehåller an ungefär mer an an
n qvadrat mil. Ifrån Storkyro till Mus-
tasaari Så langd igenom Socknen, an
mkring 12 Mil. Dnaden utgjön icka
mer an 1 mil. Den sanne på Charban
som an Parallellogram, mm de Sockna
dsnen ano ej alldeles parallele. Inidt
igenom Socknen tsgtar an bred Hjfvil
ken han sitt Utspring på Tavast Ydgen
12 Mil härifrån och Gahan genom
Ilmola och Storkyro Sjök, Hvarefter den
ihring Sjoken Socken sig mera åt
Norr, mm Strapt åtskiljandan inga
Sockingen i samma Strack som den gått
igenom efter dehm af Socknen, och Gom
mm sig med Gafsnik uhi Lveflax Kapell
af Mustasaari Socken 2 mil ifrån Gadan

Historie

Sverad ut ett anfall. Ej lyckade han
dock som Konung Ericus tilldrog, mer än
den, jaga de nära de flesta hemgifna
hemmande sig för Kolban med de Gäl-
Gunnar Stures anhang sökte
den lyckt hade tillgångar att vilka
tagande de sig till Upsala Kyrkoherde
benhet, som med mindre besvär och
na, så kunde han sina inkomster
lediga de belägrade. Ehuru
lyckades, som upbjöd en stark flock
och som av alla ostörda sammanhöll
stämmer sig till Upsprung och sina
hufvud Finlands lydande kommer
i en mäktig ansenlighet av sina
dricken och sin egenmäktig ordning, så
mot yttermera att göra sådan som
fälliga yttringar, varav de vittna
att de icke den gamla ordning, hvarför
skara dragit samtidigt yttra sig hafvande
klarligt att sådana hända sig.

Konung Eric den helige, upmuntrad
och lydde att till Biskop Henric gjorde om
kring Åren 1151 sin ankomst till sina
Finnland och Upsala sökte hvarför han
han den tid, i den ofvannämnde
att det var en hans och hvad, och
Ehi fördrigit vard mot hedningarna.
De flesta trogna lydor i södra
Finnland genom den genomkommande
Heliska Biskoppens förslag bygdes
den södra skanden inåt att vinna
folkets genomkommande. Det om-
talen och hvarken man skulle af Påfven Gregor

△ Ingestrings Sv. Rik Hist. 2 Del: 1 Kap. pag. 155.

IX. Åren 1237 fick Erker Biskoppen i
Upsala och Abo Stift Biskoppen Thomas
stöd, sände han upmuntrande bref
att genom dessa dagar hinga till —
Heliska Läran de uppfärliga Tavastarne,
sökte befästa och genomskrida
ga, som mycket de, sönder Sjöarna, bran
och öfvervann det sina egendom, dräpan
och Kapta Barn, hvarför alla som kö
de dessa sig till hedendomen Barba
re, hvilo samma Synder förbättrade, som
den den förbättrade Heliska Skrift
undvika det heliga Sakrament. †

† Ingerbrings Sv. Rik Hist. 2 Del. 1 Kap. pag. 363.

Inledningen till detta Skifte sönder
Eric Ericsson Kasse, som den Sommar
fick vid sitt Rikes Åren 1249 en Krig
som, som under Sommaren hemgjorde
Birger Jarls anförande hemsökte vid
Kasa och upprörde alla Konungen an fid
digt som den Heliska tro hade antaga
Christendomen, samt angrep de inbo hängt
den Ofvan Tavastarne,
den blefvo skagna och förföljde in i
landet. Detta lag stadgade om

Erici Sæ. Historia Svec. 2 Bok. pag. 108 & 109.

Sveriges Christendom, dock
hvilken hedniske Sveriges öfvervälde
landet, hvilket som hemsökte gäst
igare hade stadgat genom den af Jar
den anlagde Kastning i Tavastehus och
som dock på Stranden genomkommande
svenska folket. - Ifrån den tiden rak
den och vidsträckt ut Österbotten hörde
under Sveriges Krona. Men dessa
gärden i landet och Stranden som inne
bodde uti Österbotten

Ock i kronans Tackan Mustasaari och
Pedersöre. Ifrån den senare Landz-
ting tilägga sig Närpes och Kristinestad tillsamt Tills
forstils Tackan afskiljd.

Ar 1329 påbjöd Konung Magnus
Eriksson i Stockholm och Tiske, på tredje
Pingst-dagen tillförordnade Biskoppen uti Strengnäs, att
Ting skulle sammankalla, at inwånarne uti Nyland,
Österbotten och Åbo Landsting samtliga sig
skulle; samma år skulle Stockholm och Tiske Tingen
den senare Tackan och Städen Åbo
Landsting hållas.

Storkyro Tacka, som förr kallades
till Städet, den Norden Landsting, hade
ock hafft sina Tinningar af dem
omnämnde, ty den är omkring
den förra Sinska församling i Österbo-
som vid namn Städe Storkyro
att bestämma vid ålder,
ock år 1504. Lappo, Ilmola, Lojhela och
Lillkyro Länk af Åbo Landsting
Storkyro Tacka, och således ifrån Simo
är ångrundradt Landsting afskiljdt.

Namnet Kyro är Finsk och betyder
sig ifrån Tavastland, hvarifrån Invånar-
na i åldre tider sökte sig i Stor-
kyro, nedsatte sig i Ostrobothnien, och skyddade
namnet till sitt nya hemvist i Storkyro
Kyro i Tavastland. Sitta kunde och
namnen på nybyggningar, hvarifrån Erici
Olai Tacka skall sitt Namn
med sin Flotta anlände, Tavastehus
hamn. Uti Konung Erik den XIV:des
darinat Storkyro Tacka Kyrobornmine.

Tackan sjön vak ej omnämnd
ock, att Storkyro och Lillkyro Tackan sank
Wesax Capell i Mustasaari Tacka nämnd
Skattgod för längre tjenstgöring än
tvåtals. Uti denna Ofreds Landz
Lagh och långvarig och svår tid
namningen Konung Wasa år 1523
att den som för 30 år tillbaka sista
ock, nu begynt tyo, den man ej anse
att obenägt, att befrukta sin Landsmans
om gått längt upp i Landsk, icke allena
uti öfrigt de Lägre Tvistemål, utan
och öfrige tvänga Saken den annan
ej Ägnan om ena vederlagan.

Djo Tolfte har den Tid öfrevarit.
Skepps Ankare och Skrof äro i Storkyro
ej på Tervanneva Tvistan innom Kapel-
de Tacken upptagna. Tvenne Konungar
och, att vika de Utmarkerna som Konung
Vissa Tacken ena vederlagan på högländska
Tacken. Dessa ena de andra Tinningar
Tvenne Tacken af samlo Tacken som Herr
Konungarne som han satt sitt på sina
tillbörliga Tider Landsting, då de samlade
uti Stånd af Landets inbyggare. Den
andra ena i Lillkyro Tacken at Tervajoki
by, icke mindre än Nitton Tegelen innom
sig hafva omkranst, och ena på andre Sal-
lan, ej alla Folkskonte.

De gifna utsikt af Tallar, och Tacka
i mindre hagda Tunor, hvilka ena
mot jordan ena Tunna. Ha gan
vanligen ofvan 9 à 10 alnar ock hvar tinna
och 4 alnar i höjd; andra mindre
commodigen ofta den Tacka uppsanda.

Tackan sjön vak ej omnämnd
ock, att Storkyro och Lillkyro Tackan sank
Wesax Capell i Mustasaari Tacka nämnd
Skattgod för längre tjenstgöring än
tvåtals. Uti denna Ofreds Landz
Lagh och långvarig och svår tid
namningen Konung Wasa år 1523
att den som för 30 år tillbaka sista
ock, nu begynt tyo, den man ej anse
att obenägt, att befrukta sin Landsmans
om gått längt upp i Landsk, icke allena
uti öfrigt de Lägre Tvistemål, utan
och öfrige tvänga Saken den annan
ej Ägnan om ena vederlagan.

Djo Tolfte har den Tid öfrevarit.
Skepps Ankare och Skrof äro i Storkyro
ej på Tervanneva Tvistan innom Kapel-
de Tacken upptagna. Tvenne Konungar
och, att vika de Utmarkerna som Konung
Vissa Tacken ena vederlagan på högländska
Tacken. Dessa ena de andra Tinningar
Tvenne Tacken af samlo Tacken som Herr
Konungarne som han satt sitt på sina
tillbörliga Tider Landsting, då de samlade
uti Stånd af Landets inbyggare. Den
andra ena i Lillkyro Tacken at Tervajoki
by, icke mindre än Nitton Tegelen innom
sig hafva omkranst, och ena på andre Sal-
lan, ej alla Folkskonte.

De gifna utsikt af Tallar, och Tacka
i mindre hagda Tunor, hvilka ena
mot jordan ena Tunna. Ha gan
vanligen ofvan 9 à 10 alnar och hvar tinna
och 4 alnar i höjd; andra mindre
commodigen ofta den Tacka uppsanda.

Ändringar i Landsting jemte Tingsmans
Dopp. Westrom förklarade tillfälle
förändringar skog Tacka följande.

och Likadem. Ifrem han man anm
sadnaa Liber gunnit Lofl. Oska, som
och minder Guld Ringar, Syden af Mes
sing, deppan och Jaan samt skandad M
hall i saagan likmanda Gutt, som Jord
till naagon ähra Ridd. Gyldinge
uf Grekiske Lyssaare Zeno och Phocas,
tygg åsar, Hustru skiprik Skinkada Lik
Kongl. Mynt Cabinettet. Pannskan o
Kammar, som kjenda vid Hofsent i C
Stantinopel, Hafwa uhan hinfort fö
und sig vesa tryggh, sadan de sill
Sveitzarne sått samfunkan.

P. Osterbottens Hufvud åro anno 1496. 15
1589. och 1590. tvenne vidgifne för Rysse
infalt och gagnum Jaarsaaranda
Ao 1597. Landed vid sa Carlsda Stad
Krigh med ingaben sittnafn, och Krig
som samma åhr stod i Ilmola em
han Konung Carl IXde och Konung Sig
munds Partie, Hvar uptaan nätkumbe
Sedh ägnen ifraan Lillkyro Socken bru
tvedragande ähra Draack anda ba
annen af de gamla Fäsedomar af C
hans ahgifvelige tvenne vidgifne
Ao 1601. ehgf Lillkyro Socken, som d
sedhr Alaskaro och sedan ett Capell un
den Storkyro, dä ifraan uf skild, blef
sill Land och Ägnader uf Mustasaari Soch

Ehuru Socken äfven ock ofvanför Hafwa
nämt gemensamma med hela Landet,
hafwa de sedan, såsom sedan Ao 1710. och
sedan Wisinad än, såsom Ao 1695, 1696
och 1697. Hafwa gjordt Jord och Skogsunde
sökningar och forrättat och Hvad dagligt
samtinka sökt tiljahra, som i synner
het man Ny Jaarsl infalt och Skogs Ko
kyro den 19. Februarii 1714, med alla ved
hörige Jordegods, som denna Socken fö
ruthan Lantbruk och Hemmans,
underhåll Utmarker, upbördh af skjutt
Ifrån ena Sockenbygd, sedan Skog
hugges ähra sänges, och dessa Skatte
mantals förändringar, som i denna Socken
Ehuru Socken äfven ock ofvanför Hafwa
nämt gemensamma med hela Landet,
hafwa de sedan, såsom sedan Ao 1710. och
sedan Wisinad än, såsom Ao 1695, 1696
och 1697. Hafwa gjordt Jord och Skogsunde
sökningar och forrättat och Hvad dagligt
samtinka sökt tiljahra, som i synner
het man Ny Jaarsl infalt och Skogs Ko
kyro den 19. Februarii 1714, med alla ved
hörige Jordegods, som denna Socken fö
ruthan Lantbruk och Hemmans,
underhåll Utmarker, upbördh af skjutt
Ifrån ena Sockenbygd, sedan Skog
hugges ähra sänges, och dessa Skatte
mantals förändringar, som i denna Socken

Landet, som kunde ha gjort sig upp-
märksamt, utan drack minne hvarandra
och commenderade alla i dockan befint-
liga upskattade. 112. Man blef vo dess-
utom dels i striden dels efteråt gång-
ne och bortförde till Ryssland. Man-
nissjon bestod uti 1 Major, 1 Kapitain
och Löjtnanten Gustaf Adolf Wallenius
samt löjtnanten Upsahl på Björneborg.
Underofficerare gingo nästan alla
förlorade. Underofficerare och Gemen
voro alla dessa nästan hvarje dag
i fält med Ryssarne. Ehuru
de alldeles förlorade hoppet
att kunna försvara Fästningen
och Staden, så ville Kommendanten
Major Adolf Wilhelm Klick
icke gifva sig, utan lät ännu
skjuta på Ryssarne, som
redan voro inne i Staden,
och befallde, att man skulle
sätta eld på Magasinen och
Kronans Timmerstockar,
som låge vid stranden. Men
detta förhindrades af Ryssarne,
som genast släckte elden.
Kommendanten Klick
blef sedan fången och
förd till Petersburg.
Den 5 Augusti 1741. om morgonen
gick Landet med hela sin
krigsmakt af till Lappfjärd,

emot de Ryssarne, som upmarscherade
åt Nya Upsala och Ömossa. Långsamt
och försiktigt gingo de Ryssarne
fram och voro ännu icke
långt från de Svenska utposterne.
Emellertid hade inbyggarne något sam-
lat sig af Wasa och Nikolaistad, innan de
hade erfarenhet af intagandet af Fäs-
tningarne, som af Major Willmanstrandske
regementet och Capitulation i Kellingsfors
kommo 1742. i September månad, men
de upförde sig icke mycket bättre
än förut, utan sökte utplåna
de forna gängen efter de förstörda.
Det anlände nu omsider med Stilla
stånd kommissarier, och Generalerne
Keith och Lindeman hade med sin
ankomst ordning, sin rättrisa och Allmänna
lugn vid sitt behag gjordt sig förtjän-
ta, att i hela Finland med hyllad
ning och dankbarhet ihogkommas.
1743. återgingo dessa Trupperne till Ryss-
land, och sedan hela Landet ännu tid-
vis legt i ordning och lefnadsmagt, försvun-
nen är sandblåst, enskildt sedan sin-
ka Lagret, hvarav Garnisonen och Stads-
året 1797 med Dambarn och Lagt hvar-
a hinder hämmat.

Byar, Gårdar och Mantal.

I Lillkyro Socken äro 18 Byar, af hvilka 8 ligga på västra sidan om Ehrsan och 9 på den Östra, men en på bägge. De innehålla 210 Gårdar eller Hemman och utgöra 80 Mantal, hvaraf 78 11/24 äro Skatte, men 1 5/16 Mantal bestående af Pastorn, Kyrkoherden, Kapellanen och Klockaren samt Klockarehuset äro Krono.

Tervajoki by genutsen i Söder till Storkyro och i S.W. till Lajhela; till hvilka Socknen utgår Hemmansvis gå, ligga på västra sidan om Ehrsan, hvar ifrån den går Storkyro Skog, 3 Stora Mjölqvarnar i Ehrsan och 3 mindre uti den genom Byn löpande Tervajoki å, innehållen 1 5/16 Mantal och 21 Hemman som äro 1 Flaming 5/16, Flaming 5/16. 2 Hackyla 12/48, Hackyla 12/48, 3 Hejkisela 23/48, Heikisela 23/48. 4 Kempus 17/48, Kempus 17/48, 5 Selkonen 17/48, Selkonen 17/48, 6 Pärkä 11/24, 7 Hakala 17/48 Hakala 17/48. 8 Rullu 17/48, Rullu 17/48, 9 Paula 12/24. 10 Knopi 5/16. Knopi 5/16, 11 Rauko 1/2, 12 Lillflaming 5/24 Lillflaming 5/24.

Tuutilla innehåller af Lajhela Socken 1 Mantal Tervajoki och Graggila 1 Mantal samt Ehrsan 1 11/24 Mantal och 17 Hemman.

1 Pitsar 12/24., 2 Danka 5/16, Danka 5/16, 3 Martonen 7/24, Martonen 7/24, 4 Pucki 5/16, Pucki 5/16, 5 Harhu 1/2, 6 Ranicka 1/4., Rahicka 1/4, 7 Tajtonen 2/16., 8 Walda 12/24, 9 Rajvio 1/2, 10 Mannila 17/24, 11 Jussila 5/16, 12 Mahalain 5/16, Krono 5/12.

Graggila, har en Mankan Qvarn och Mägre uti Byn i den Stora undanför löpande Ehrsan, innehåller 3 5/16 Mantal och 10 Gårdar. 1 Graggila 3/16, Graggila 3/16, 2 Hakomaki 12/24, 3 Lillhakomaki 11/16, Lillhakomaki 11/16, 4 Lillgraggila 12/24, 5 Antila 1/2, 6 Wappula 1/2, 7 Kontur 3/16, 8 Louc 1/2.

Hafvilax ligger vid Ehrsan. Hemifrån en bron öfver Ehrsan; har 3 3/4 Mantal och 9 Hemman.

1 Rautamacki 7/16, Rautamaki 7/36, 2 Sprätta 7/12, Haninuxela 12/48 Haninuxela 12/48, 4 Hejkila Kappelans 5 Sälka 7/12, 5 Salli 11/24., 6 Housu 5/12, 7 Sappe 1/3.

Kapoila, har belägen undanför Byrden, och en Mankan Qvarn 2 1/2 Mantal och 5 Hemman.

1 Jussila 5/16, Jussila 5/16, 2 Sojni 13/24, 3 Finni 7/12, 4 Brygga 1/3.

Grandila, består af 1 13/24 Mantal och 4 Gårdar.

1 Grandi 1/4, Grandi 1/4, 2 Nicko 12/24. 3 Mackela 1/2.

Haarensiux, har mitt emot sig i Ehrsan en Holma, hvaraf 4 Byn fått till namn och innehåller 1 Mantal och 9 Hemman.

1 Haro 11/24., Haro 12/24, 2 Haja 13/48, Haja 13/48, 3 Jäsvar 1/3, 4 Kendila 1/3,

5 Skola 2/12, Gesti 5/12, Touho 11/24.

Torkola, ligger i samma kiäl som Kåhsko, med öfrigt gemensamhet uppskattad efter sin belägenhet, har Hushållshof 1 dag, försvarligt underhåll och kiäl kvarnställe. Wid sådan af 2 1/2 Mantal och 7 Gummor.

1. Ladvala 11/48, Ladvala 11/48, 2. Pasti 3/8, Pasti 3/8, 3. Kuda 5/12, 4. Elila 1/4, Elila 1/4.

Merikart, ligger på bägge sidor om Elfvan, den största af Byarne, namnen till Mustajaari, har 8 Hushållsgummor, 1 Skog dag gemen, Hushållshof 1 dag och försvarligt underhåll. Wesen af 7 1/2 Mantal och Skattegumman.

1. Sappiala 11/48, Sappiala 11/48, Seppala 11/24, 2. Sauso 5/16, Sauso 5/16, 3. Halli 13/48, Halki 13/48, 4. Kuko 11/24, 5. Liuksi 7/24, 6. Skela 11/24, 7. Trasti 11/24, 8. Knaka 1/3, 9. Skivi 7/24, 10. Skarra 13/24, 11. Liusauso 1/3, 12. Kolki 5/16, Kolki 5/16, Kolki 5/32, 13. Liucko 1/3, 14. Lillkucko 3/8, 15. Barekar 3/8, 16. Skahli 3/8.

Röfverla ligger vänt emot Torkola på andra sidan om Elfvan, har någon Skog, 2 Mantal och 6 Gummor.

1. Mynti 11/24, Mynti 5/12, 2. Röfvar 5/16, Röfvar 5/16, Lillröfvar 5/12, Lill Röfvar 5/24.

Saarenjoki, en belägen ö i Elfvan om den stora Holmen som ligger emot Saarensivu, vänt emot Trondila. Mullos Skog Gumman af denna 7/24, 3/4 delt i sin Helhand, gränsa till Wasser Ljänden, den Westerbelägna gamman om Höstan ut ligga Skommingtuet Skog till Lingligganda Allmogeö i sin Helhand. Denna 7/24 har någon Skog, 6 11/24 Mantal och 8 Gummor som äro:

1. Talonen 17/48, Talonen 17/48. 2. Juckara 5/12, Juckara 5/12,

Mullo 7/24, Mullo 7/24, Waldar 5/16, Waldar 5/16, 5. Kan. 1/3, Mantå 1/3, 6. Erichsberg 1/2, 7. Solki 1/12, 8. Skogs-Mullo 1/3, Skogs Mullo 1/3, 9. Litt Mullo 7/16, Litt Mul. 7/16, 10. Skarra 7/24, Skarra 7/24.

Syria ligger emellan Skarensöa och Ojaniemi, med emot Torkola, har 1. Wadensgumman, 3. 17/24. Mantal och 10. gummor.

1. Munki 19/48, Munki 19/48, 2. Pukila 3/8, Pukila 3/8, Ofveli 5/16, Ofveli 5/16, 4. Luckarla 5/12, 5. Klaneki 5/12, 6. Laukari 11/24, 7. Wattyri 3/8.

Ojaniemi ligger vänt emot Syrian, ihring Elfvan, består af 4. 23/24 Mantal och 10. Gummor.

1. Tuori 7/12, Tuori 7/12, 2. Bjorni 7/16, Bjorni 7/16, 3. Setu. 11/24, Setula 11/24, 4. Huddi 5/16, 5. Wanhakartano 7/16, Wanhakartano 7/16, 6. Lindala 1/2.

Carajoxki ligger på något afstånd ifrån Elfvan, man har till kiäl 8 som skatten ligger 4 Gummor och i Ojaniemi samman sig sina Elfvan i den samma ända och 3 små vatten emellan. Igenom denna 2 1/2 gård Hoss någon kiäl Wäg. Åkern är hård ij så som i andra 4 Gårdar, 2 gånd hälften ligger gäldrig. 6 1/2 Mantal och 15. Gummor som följande:

1. Nissila 11/24, 2. Korpela 5/16, 3. Nyypeli 5/12, 4. Jinni 1/2, 5. Ello 3/8, 6. Jinni 5/16, Jinni 5/16, 7. Pluju 13/24, Elsrjala 1 3/8, Elsrjala 3/8, 9. Biri 5/12, 10. Harri 1/3, 11. Tacku Sergeants Hustrus Hälft 1/4, Tacku 5/24, 12. Knudila 3/8.

Selkämäki består af 4. 1/2 delt Mantal och 11. Gummor.

1. Takola 5/16, Takola 5/16, 2. Krutar 13/48, Krutar 13/48, 3. Bindar 7/24, Bindar 7/24, 4. Torko 13/48, Torko 13/48, 5. Haldenen 1/2, 6. Poutali 1/3, 7. Maunula Kyrkoherdens Boställe 1,

Torkio, har 1 Gumma Folkman i Elfvan

En Wattu Gesinn; 4 17/24 Mantal och 12 Gummun.
1. Ojanpiä 5/16, Ojanpiä 5/16, 2. Walda 7/16, Walda 7/16, 3. Huovari 5/12, Huovari 5/12, 4. Puunen 13/48, Puunen 13/48, 5. Flander 5/12, Flander 5/12, 6. Lajtinen 1/3, 7. Maino 1/2.

Kalfila består af 3 Mantal och 10 Gårdar.
1. Laurila 3/8, Laurila 3/8, 2. Riddar 13/48, Riddar 13/48, 3. Kaminen 5/12, Kaminen 5/24, Kaminen 5/24, 4. Huspar 13/48, Huspar 13/48, Trutsa 1/3 del.

Kiripeldo, gränsar vid Storkyro, vid en å som på denna sidan om Elfsen ligger, ligger emot Terfvajocki, har Gårdsmän i Elfsen 4. Mantalsgrannar, 5. 5/6 del Mantal av 14. Gummar.
1. Heiri 5/12, Heiri 5/12, 2. Heikila 11/24, 3. Laturi 23/48, Laturi 23/48, 4. Tapio 7/16, Tapio 7/16, 5. Karppi 3/8, Karppi 3/8, 6. Trusti 1/2, 7. Pissa 1/3, Pissa 1/3, 8. Mallula 7/16, Mallula 7/16.

Den sista Dag Synen hölls i Gumtsela fragt tvenbete och beist på Rog.

Enligt Tekningen Bodarna finnes innom Storkyro Socken i Åker 1930 Tunnland 5/8 del Lappland, och saknar Säden på 60 Tunnland 15/8 del Tunnland, emedan Åkras på 60.

I Äng 4101 Tunnland 7/8 Lappland som på 41 Mantal icke gjort tillgång 59 Tunnland i Hag 11020 Tunn C. 21 3/4 Lapps C., på Mantalet 137.

I Utsäden 3034 Tunn C. 26 3/4 Lapps C., på Mantalet icke fullt 38 Tunnland.

Hela Tunnland Odlad Jord summa 19993 7/8 Land, gifven icke mer än 250 Tunn C. på Mantalet, och med allmänningen i Storkyro och [illegible] af Stocklotts Skär, som på 112 Mantal i denna Socken ej räknas mera än 350.

Egenhemmanet Bostället Maunula af 1/4 Mantal, ligger vid Elfstrand, har en god Äng Boggmark, på Heikkansorra Finnmarken af egen Lindek omgärdat åker 10. Tunn, som godt åker, som Trägt i Fem Skiftet af samma Finnhemman med Ödemark i ändring Sattes, utridgades och Nybrutet dels, så att årliga Utsädet man räknar 15. Tunnor. Är sedan Hö afgiften ifrån denna upphördt, har det Skiftet en nödvändighet, att förnämda mark af åkern till äng. Mulbetet är temligen dock ligger åsnen med ifrån Gården. Skog är nära Hemmanet Tillbehör på en Allmänning emellan Ylimola och Storkyro Socknar och Stocklotts Skär, men som dessa Säkra ligga 4 à 5 mil ifrån Bostaden, så blir det mindre Lösamt att ifrån Norr och Vester Lapp och Tavastland tillskaffa den ved, som brukt ej [illegible] finnes innom Socknen. — 14 Tunnland Lappland till åker, och skära under liggande Lagor i Lagen i Jorden innehafva anno 21 Åra gamla, hvarupå desse ansättningar anno 21 Åra gamla, hvarupå desse ansättningar anno 21 Åra gamla, hvarupå desse ansättningar

Bostaden emellan Saarenpää och Korvarla[illegible]
an, består af 19. Emmeland 21. Lappland[illegible]
en liten Åbyggnad tillsvidare gjord, 2:ne Emme-
land åker och en Lägdgårds täptagning. Ut-
lagd är trakten att begynnas för Circulation
sveda, innehafvare dels på Arrende, dels som
surrogat för en del af skattejorden, som
igen tillmarken och begynnaren för Bostäl-
stället innehafvaren. Bostället åbor
gården ifrån Verings boken 24. Emmeland
Augen 22. Emmeland 2 Fj. Lappland, men uti
åker, äng, skog, hvaraf ock tvall 243 Emmeland
så till vissa hagar använda af Allmän-
ningen i Storkyro 62. Emmeland 17 Lappland
i Rocklods Skatte 31. Emmeland 7. Lappland och
den äng i Ojanjemis af 9 Emmeland 24 Lapp
så består hela Bostället jord af 346. Em
meland och 16. Lappland.

Capellans Bostället Hejkila 27/12. mantal
ligger uti Jorden ifrån Elsnen tämmeligen
god åbyggnad, god åker och äng, samt
den jordvälartiga belägenhet för landt-
bruk, at Lägenheten hela dimension godt är
gen, som af innehafvaren icke inrättade
Gynnhafvaren har och detta Bostäl-
stet förbättrande, till hvilket uptagen och äng
peduingen, hvilken som ögonen är vacker
synes, och den så ligger avgenvägligen
som han annu ej för sina afskommande
folk tågen tillräcklig af den mäst anselig
Bostads täptagen liga jorden. Vad salnas hä

[illegible]
Sergeants Bostället Tackula af 14 mantal,
förfallen åbyggnad, saknar timbrade och
gen skog. Gården tarfvar 11/24 mantals
gamla taxeringen åtminstone 5/24 delar
[illegible]
[illegible] 30 år sedan tarfvar till Mellanhemman 7/8.
mantal Stort, i Saarenpää By, Bostället Bastom
id Lougs Österbottens Regemente, men ingam-
la taxeringen till jorden, hvarav Gården
ligger till Syro Skog, åtminstone det lägsta
Provan, till hvilken det såsom ock so-
ällist
Örisberg 1/2 mantals Hemman, har god ägom
lagen skog, skiftad, till Engelbänk, hvarb
magninen 20000 lagd, förfarlig å-
byggnad och trädgård. Ägd af Gen:l Lag-
man Ross.
Storsvi Hemman i Merikarvis Finnmark
Wenskab i Vackmans
Kolchi 3/32 mantals Hemman i samma By
ansenlig Skattejord Byggnader med tem
ligen och dåsom samm, samt en gan-
ska god åbyggnad, som ägas af Kam-
mercelrådet och Riddaren A. Falander.
Gården med trädgården längs
ifrån Ylenola och gränsande gå
till södra delen genom Wasa till Kihlax.

Folkmängd.

[illegible] Tabellen är det inrättade, finnes här

ankommit, at år 1703 saknades 66 personer, hvaraf Hemmanet, att om dö, såsom nu 21 personer tillkommo, saknades Summa 87 personer, och ingingo 1428 personer, att emot 1706 år 64 voro, utan den ovanligt stora, som då Tabellverket ännu ej var införd.

År 1749 voro innevånarne antalet 1344, 615 Manfolk, 729 Qvinnfolk.

År 1800 stiftade i Lillkyro socken 2565 personer, nemligen Gifta Manfolk 480, Qvinnfolk 486. Enklingar 31. Enkor 142. Ogifta och 15 år 244. Manfolk, 99 Qvinnfolk. Under 10 år gamla Gossar 353, Flickor 311. Emellan 10 och 15 år 180 Gossar, Manfolk 119, Qvinnfolk 118. Tillsammans 1221 Manfolk och 1358 Qvinnfolk.

Mantalsskrifna personer uro 1302, fördelade emellan Gästen.

Gemenskrifna uro 210. Personer 61. Husbönder 24. Inhyses och Bakstugusittare 97. Dehdehar 36. Arbetande Hjonelag emellan 339. Qvinnfolk 109. Ogifta och afskedade Drängar 19. Tjenstgörande Drängar 15.

Från 1749 till och med 1800 uro födde 2461 Manfolk och 2396 Qvinnfolk, tillsammans 4857. Döde under samma tid, 1780 Manfolk och 1861 Qvinnfolk, tillsammans 3641.

Tillökningen på denna tid genom födde, och afskedade Gästar 1210 som tillägg

från 1749 och forkommande Skrifne gåra tillsamman 2554 personer, personer uro 31. personer invigde på samma tid som tillkommande 100 personer inflyttade och 69 utvandrade.

Undantagande åren 1756, 1761, 1763, 1764, 1770, 1785, 1788 och 1791, hafva de under senare än 1749. årit oftare eller mindre än födde, men dessa år hafva Koppor, Mässling och Röd Hetsfeber emellan hos Barnen.

Från 52 år dragen äro ogifta och Enkefolk födde 1. Döde äro ligen 70. Då ut flyttade äro Gifta 23 personer.

Födde äro antal fördelade sig lika de, som 4. till 3.

Emellan 54. personer födde äro ligen 3. *

Emellan 53. personer födde äro ligen 2. +

Under man de har 52 år äro 2ne Perioder av till sammans 100 personer invigde och utflyttade 69 personer, som 1749, 1754, 1760, 1766 och 1772 folksumma med de årens födde; så ock den 19. 1 och tillsumma åren födde som 29. 1.

Sedvanan fördelen är åren 1780, 1785, 1790, 1795 1800 år folk däck till de födde som 23. 1 och de födde som 25. 1. Emellan Kemi stad och sista fjerdedelen af Seculum, har födde tillsammans minskats och födelsetalen förorsakat, att de intraffa hos en förok och de av barnde folkmängd, hvarutinnan årligen årligen årligen

Ur Församlingsböckerna 1775. till och med året 1800. 3. än af samma ursprung, så att uti Skillnaden ej förnan, der at på de första 5 åren finnes 105 personer och på de 3ne sista åren 97 personer, hvilket ej synes vara stort olikhet i jemförelsen.

Af dessa 3ne församlingar 58. än, äro 920. tjenstgörande, och på hvart år af dessa 58. äro 18. tjenst tjenstdag hos dessa husbönder 5. åren, och hvar 5te tjenstår hos den ordinarie husbonden. Uti dessa 58. äro 106 personer skiftade ordinarie tjenstehjon.

Af Gifte äro antal uti Församlingarne som 2. till 5.

20 Enkor äro på samma tid i Församlingarne, men 32 uti den allra mest hälsosamma på 10 år, sedan 1790. Uti dessa 58. år äro födde 93. barn.

Uppfostrade tjenstehjon äro, på 58. år, 631. ordinarie 12. barn om året 1791. inom de 31. uppfostrade Enkelningar uti Enkor under 4. år äro 141, och af dessa 141. Enkelningar äro på samma tid 141, och förhålla sig till de födde, som 1. till 31.

Enkelningar äro 76 allra 156 tjenstehjon, hvilka äro till de födde som 1. till 31.

Barnsfödslarna äro 4920, som förhålla sig till dem som födde Enkelningar som 1. till 1. Inga Enkelningar finnes hos de födde.

Uti dessa 2747. barnsfödslarna ifrån och med åren 1774. till och med 1800, hafva 42 varit emellan 15 och 20 år gamla; 464 emellan 20 och 25 år; 760. emellan 25 och 30; 611. emellan 30 och 35; 331. emellan 35 och 40; 239. emellan 40 och 45; 40. emellan 45 och 50. Hvaraf synes att emellan 25 och 35 år, är fruktsamheten störst.

Uti September, December, Augusti och Januarii månader födes de flesta barn. Junii, Maji, Februarii och April månader gifva dem minsta antal. De födde i dessa månader September månad, äro till dem i den mest fruktsamma Junii månad som 5. till 6. Martii månad gifva största öfverskott af Gossar och Flickor af Skillnad.

Tabell 1. **Summarisk Tabell** öfver alla i Lillkyro födde, ifrån och med 1749. till och med 1800, efter Månaderne.

Månad.	Gossar.	Flickor.	Summa.
Januarius.	221.	211.	432.
Februarius.	191.	172.	363.
Martius.	228.	189.	417.
April.	186.	194.	380.
Majus.	165.	185.	350.
Junius.	165.	159.	324.
Julius.	210.	198.	408.
Augustus.	235.	207.	442.
September.	227.	241.	468.
October.	182.	223.	405.
November.	216.	189.	405.
December.	233.	226.	461.
Summa	2461.	2396.	4857.

Af dessa antal äro störst uti Julii, Augusti, Junii och September, men minst i Februarii

Ståndsförhållandena äro dock här lägre än på Åland, der ibland 80 födde 3ne av dessa äro oäkta, då på Åland de äro 6% i samma Prosteri. Se Radloffs Beskr. pag. 210.

I Sverige 1. af 110. personer

I Åbo och Borgo Hfdr, äro 1800 omkring hvart 20. barn oäkta. I Stockholm hvart 3dje.

Då dessa antal äro störst uti Julii, Augusti, Junii och September, men minst i Februarii

October, December och November månader. I Tabell 2.

och Augusti de endaste af Januarii talet
Summa, och lika bedröfvelse för Maji
utgjör hennes antal som de innom för
hafva lefvat Åren, hälften af hela dödssum
och förhåller sig lika dödande som 3 till 6.
Den linjerk och linjer räkning som gifv
hennes på det andra som angifv
för anledningen ej mätte vara besvä
de ofvanne, lidig vädersträcka och förnämn
och Koppgympning, äro utan tvifvel orsa
lika Summa ovanliga folkförluster. Om
att års ålder, än afgången ibland Gu
men som och dödas flera, större än ibla
Siukarna. Ofvanstående åldersrum
skillnaden emellan den yngsta och
dig, men efter 60. års ålder är afgån
ibland Gemenligt redan åtskilnaden
den af Manfolk, såsom det och ifrån
in åldern är angifvet tabellvis.

Uti 52 år hafva 30 personer öfver 90
gamla dödt, af hvilka 11 varit Manfo
Med den förhållna sig olika, så är
ingen finns ibland 1944 personer, finnes
1760. en ibland 415; Åren 1765. en ibland 29
Åren 1790 en ibland 576, och 1795. en ibla
610, uti den år 1800 ingen.
diska sjukdomen vederlagdes
de gamla på en gång.

† Hallat hälsodet är ifrån
allmänligt från hög ålder, så
det jämförelsevis finnes störst
utslags län från Liebland
3834. eller Westmanlands
län Liebland 1456 finnes
finnes öfver 90 år.
de 1800 Kiru. 1791 N:o 15.
Jemtlands Wärd
den på 25 års ålder 12,
men återspeglad på 41 år 43 60
de öfver 90 år gamla.
Wärdet af dryckerna är inbe
berätt och kappsferds obetyd
ligt större än denna Postul.
Siegmunda Medicinæ
Doctor.

Tabell 2. **Summarisk Tabell** öfver
alla i Lillkyro döde ifrån och med åhr
1749. till och med år 1800, efter
Månaderne

Månad.	Barn	Gifte	Ogifte	Manfolk	Qvinfolk	Summa
Januarius	126.	28.	96.	130.	123.	253.
Februarius	111.	14.	81.	95.	111.	206.
Martius	168.	16.	85.	117.	150.	267.
April	159.	33.	79.	116.	155.	271.
Majus	186.	22.	85.	147.	146.	293.
Junius	241.	15.	62.	163.	155.	318.
Julius	120.	24.	72.	261.	255.	516.
Augustus	116.	24.	57.	255.	242.	497.
September	216.	23.	66.	146.	156.	306.
October	155.	20.	60.	112.	123.	235.
November	146.	26.	74.	131.	117.	248.
December	131.	29.	72.	105.	133.	238.
Summa	2479.	275.	893.	1780.	1867.	3647.

...nad sker, at i Januarii, Maji, Martii och Februa-
...månader dö de flästa gifte, man minst i
...gusti, October, September och Junii; Ogifte mäst
...ril, December, Januarii och November, och minst
...Februarii, Junii, Martii och October. Barn
...st i Julii, Augusti, Junii och September, och minst
...Februarii, Januarii, December och November
...månader. Fullmogne dö de flästa
...inskjon från i Julii och det minsta antal i Februa-
...månad. Skillnaden emellan dessa 12 månaders
...gång är som emellan 5 och 2.

Tabell 3. **Summarisk Tabell** öfver alla i
Lillkyro Döde, ifrån och med 1749. till och med
1800. efter Åldren

| Barn 1 år. | Barn 2 år. | 3 år. | 4 år. | 5 år. | 6 år. | 7 år. | 8 år. | 9 år. | 10 år. | 11 år. | 12 år. | 13 år. | 14 år. | 15 år. | 16 år. | 17 år. | 18 år. | 19 år. | 20 år. | 21 år. | 22 år. | 23 år. | 24 år. | 25 år. | 26 år. | 27 år. | 28 år. | 29 år. | 30 år. | 31 år. | 32 år. | 33 år. | 34 år. | 35 år. | 36 år. | 37 år. | 38 år. | 39 år. | 40 år. | 41 år. | 42 år. | 43 år. | 44 år. | 45 år. | 46 år. | 47 år. | 48 år. | 49 år. | 50 år. | 51 år. | 52 år. | 53 år. | 54 år. | 55 år. | 56 år. | 57 år. | 58 år. | 59 år. | 60 år. | 61 år. | 62 år. | 63 år. | 64 år. | 65 år. | 66 år. | 67 år. | 68 år. | 69 år. | 70 år. | 71 år. | 72 år. | 73 år. | 74 år. | 75 år. | 76 år. | 77 år. | 78 år. | 79 år. | 80 år. | 81 år. | 82 år. | 83 år. | 84 år. | 85 år. | 86 år. | 87 år. | 88 år. | 89 år. | 90 år. | öfver 90 år. | Summa. |
|---|---|---|---|---|---|---

Tabell 4.

Tabell som visar genom hvilk[a] Sjukdomar och tillfällen de 3647 [...] i tillhyro, ifrån och med år 1749 [...] med år 1800 afslidit.

	Hk.	Kv.	Summa.	Olyckshändelserne Specificeras.	Hk.	Kv.
Hetsig feber, Brannsjuka.	52.	50.	102.	Dode af ammor och Modrar.	9.	5.
Hals och Stygn, Bröst feber.	32.	54.	86.	Mordade äldre Personer.	2.	1.
Halsfluss.	2.	1.	3.	Drunknade i Sjö.	13.	5.
Njur och Blåse sten, Hen och Njur				Drunknade i Brunnar, Källor etc.	2.	2.
Lassion.	3.	1.	4.	Omkomne under Is.	6.	1.
Instuarat Bråck.	1.	—	1.	Instupe till dods i Sno och tawader.	1.	1.
Hetsig Rosen, Kallbrand Podager, Mörbjugg.	13.	5.	18.	Omkomne af Oss.	2.	1.
Slag, Slickfluss, Brådod.	36.	35.	71.	Sjelfmordare.	1.	—
Röd och flack feber, Smittofarn Sjuka.	43.	26.	69.	Af vådaskadat sig sjelfve till dods.	2.	1.
Fråssa med omvexlande feber.	4.	2.	6.	Vådeligen dödade af andre.	1.	—
Rödsot.	3.	3.	6.	Krossade af träd i skogen.	2.	—
Blodsprung, förblodning, Blodförtrining.	1.	3.	4.	Krossade af Svarv.	2.	—
Lungsot, Bröstsjuka.	115.	124.	239.	Krossade af andra vådeliga tillfallen.	4.	3.
Bukref, Kolik, förstoppning, magref.	114.	127.	241.	Barnamord.	—	1.
Indlappa, Magsleef, Gulsot.	41.	51.	92.	Lidit dödsstraff.	1.	1.
Svinsjuka, Svinsot.	9.	8.	17.			
Gikt, Led och Torrvark.	10.	10.	20.	Summa.	46.	22.
Dragsjuka.	2.	1.	3.			
Fallande Sot.	2.	1.	3.			
Tullsar, Fistlar, Benrotsskador.	3.	1.	4.			
Mattesot.	19.	48.	67.			
Kräfta, Kallbrand.	2.	9.	11.			
Alderdoms Brackligher.	138.	229.	367.			
Barnsbörd.	—	26.	26.			
Qvinnors Blodgång.	—	4.	4.			
Venushjertsprång, Sandplåga, ryckningar.	15.	15.	30.			
Kikhosta.	132.	121.	253.			
Skryp Sjuka.	5.	4.	9.			
Koppor.	235.	232.	467.			
Mäsling.	20.	27.	47.			
Skarlakans och Nässelfeber.	3.	2.	5.			
Illa och hård Mage.	227.	190.	417.			
Sikmask och Barnkräfta.	1.	1.	2.			
Rosen och Engelska Sjukan.	20.	21.	41.			
Gangsven, okänd Sjuka.	442.	399.	841.			
Pestskatt.	2.	4.	6.			
Olyckshändelser.	46.	22.	70.			
Summa.	1780.	1867.	3647.			

Af dessa [...]

[...] dessa finnes vanar hafva [...] som vanligen [...] af [...] 2101 personer. Af [...] sjuka [...] [...] af de döda [...] [...] Kappon [...] [...] Förändrade. [...] [...] af [...] [...] ungefär 10 de [...] [...] [...] Åren 1765. utgjorde [...] i tillhyro [...] 200. Manniskor, då ifrån [...] [...] [...]

Tabell 5. Folkhopens Fördelning efter Ålder vid 1801 Års början i Lillkyro Socken

Åldern.	Mankön	Qvinkön	Åldern.	Mankön	Qvinkön
0. Yngre än 1 år	69.	45.	Emell. 45 och 50.	62.	66.
1. Emellan 1 och 3 år.	66.	70.	Em. 50 och 55.	55.	59.
2. Emell. 3 och 5.	69.	74.	Em. 55 och 60.	26.	31.
3. Emell. 5 och 10.	156.	122.	Em. 60 och 65.	31.	44.
10 och 15.	119.	126.	65 och 70.	16.	45.
15 och 20.	91.	107.	70 och 75.	20.	24.
20 och 25.	116.	139.	75 och 80.	11.	16.
25 och 30.	94.	99.	80 och 85.	3.	2.
30 och 35.	89.	107.	85 och 90.	___	2.
35 och 40.	76.	91.	Öfver 90.	___	___
40 och 45.	63.	85.	Mankönen	1227.	1358.
			Summa	2585.	

Giftermål.			Omständigheter.
Åldern.	Mankön.	Qvinkön.	
A. Gift folck	480.	460.	Skottal. 213.
B. Enkilingar och Enkor.	31.	142.	Gästgifvare 3.
C. Gifte öfver 15 år.	244.	297.	
D. Barn under 15 år.	472.	439.	
Summa af Mankön	1227.	1358.	
Summa Summarum	2585.		

Sattestad

111.

Förteckning på de i Lillkyro församling vid början af År 1801 varande Personer, efter deras Stånd, Vilkor och Lefnads Omständigheter.

	Gifte. Mankön	Gifte. Qvinkön	Enklingar och Enkor. Mankön	Enklingar och Enkor. Qvinkön	Gifte öfver 15 år. M.kön	Gifte öfver 15 år. Q.kön	Barn under 15 år. M.kön	Barn under 15 år. Q.kön	Summa
Prästerskap på landet.	1.	1.	1.	1.	3.	2.	2.	1.	12.
Länder utan åtskillnad om de bruka egen eller Andras jord.	183.	183.	8.	10.	2.	—	209.	199.	794.
Knapare, af hvad natur som helst.	57.	57.	1.	9.	—	—	66.	35.	225.
Inhyses folck med egit bo.	42.	42.	10.	45.	—	—	45.	30.	214.
Tjenstehjon.	110.	110.	1.	4.	228.	295.	105.	106.	959.
Summa af Husbondefolck	31.	31.	9.	61.	—	—	5.	1.	138.
Studenter.	—	—	—	—	1.	—	—	—	1.
Fruko Betjente.	2.	2.	—	—	—	—	4.	4.	12.
Roman Tjenstemän.	5.	5.	—	—	1.	—	3.	9.	23.
Militair Ämbetsman	—	—	—	—	1.	—	—	—	1.
Handtwärkare och Gjerningsmän	20.	20.	1.	—	3.	—	5.	12.	61.
Soldater Officerare och Soldater	29.	29.	1.	13.	5.	—	28.	11.	146.
Lytte och oskickelige till Arbete.	1.	3.	2.	6.	3.	4.	—	—	19.
Lytte, dock något Arbetsföre.	5.	1.	—	3.	3.	3.	—	—	15.
Summa	486.	484.	34.	151.	250.	304.	472.	439.	2620.

Barn under 10 år gamla som äro 664 och de lytte och till arbete oskickelige personer Summan af 683. behöfva till sin stödsel dagbräcka, då att hjon räknad Summa Barn 5. Personer öfver sin husbond. Om de 241. Personer emellan 10 och 15 års ålder och 214 Personen öfver 60 års ålder, hvar dan dock de 19. lytte som knäfvelse hören till, afdragas, tillsammans 442 Personer, räknas hvar dera Summa hjonen dels dagbräcka, så gifva de 147. tillsammans

10. dagsverken utöfvas. Vid antal
prästnad åtgå till Vanda och kring-
skjutsel. De öfriga skiftena åhvad
och då ifrån den 13. maneken och den
den 9. fullmäktige till Vanda tingsrum
gäld, uträtta 1436 hjon och 661 mank
och 111. Gemenskap, hvilka han äro
kringliggande arbetande och kan
kommana, som utom det de sjelfva
sjelfva, måste försörja 1147. likaså
sinna sin alla utskylder.

Gemenskap undandraga sig ej
gott arbete på jordbruket, utan
alla hänt med Karlarna. Ch
en gammal sed, förmedelst
loden ingifvet, då mankönet skif
af sinnen utöfvt, hvilken med
Kanken åkerbruket, klara lägg
händer, men för de rikliga bid
till de gifte barnen uppfostr
och död.

Öfver hushåll räknas sinnl
32 personer på hvart mantal,
hvilka 18 betyga fulla dagsverk
och äro de manliga mannischorm

Vinkala jorden innom Vadum
delad på dessa, så hvar arbetande
14 kummeland at skjuta, men med
mmningen 19 kummeland. — Öf
26 Lappland, i äng 3 kummeland och 9
land.

Karingsång.

Åkerbruket utgjorde tillhyra Vad

bygge och förnämsta näringsfång
det är så upplyst från den tiden
det skulle vara en förutsägelse de
sista andar Gåtan. 2600. Gemen
a hafva icke ankommit tillräckelig
mmmar till sin föda, sina utlagor
att bortbyta mot nödig fisk och
i någon utomordentlig tillgång
räcka, utan kunna alle ej man
a om följa äfven Gustava kommo
Magdalena som äfven Wro, Hor.
ro, Ulvsola och Kajsela, hvilka Jock
a hvilka nämligen dem, äro Lan
a förnämsta Stormbod, Gommen
tråk Gunda Wasa Ängen
Gotan fara för Gemenligt nästlag
mman med räkna 20 kummeland
mmar åker, som tråk sägas bru
i kna skiftas, men ofta till Vad
nadr åkran lyftagen till Vårsäde

12. Gemenskap på kvantelat nästäder,
med Kägen säd med 24. Lappar på
mmeland, gifvas ifrån 7½ Gemenskap,
n han dan rakmad äfven en hvarje
Gemenskap, hvaraf förstå delen än
g, och af 20. mantal åker, 6120 Gemenskap
Åkerjorden består af en god hård
a, som ofta mäste förrad för att hål-
s lös. Ädnet är Gjänhavsgemen som
ad hvar vårdag med anhåll, äro
ska gamlar till. Skadd och tråkt
k falken. Alla åkran äro an-
ntlige och tråk vikade. Godsen
ad nå om Gristen och lyftjad
ä under Gommet. Kägen skärd
redio Augusti och säd gemenskap
samma månad. Gommet säd i
lagt och skärd strax efter Kägen,

som ock Skjen med handskaren
Boden Torkat i Skjen, sitt den vackajinf
innen den torkat i Skjen. Atta
mor Linnen uthroskat på dagen af
Kanten, eller parsond.

Det så Kallad Sigthandsbön
som här innom 30 ån inkommit
skiftet hängt uppskiftit, förekan
mend Öken anfanligt. 400. kunnor
Mässa, utsikad, uppfaded med Grä
haard ifa ärligan skiftes Stand
Aska, och genom Ödet och Hagel
skandad med Mäsjordan, bidraga
sin Mogn till att mildra Climat
och skaffa inwånarne andra
dan vårsäden i säd, ärligan 1200.
den 1 dan Oct. kommit, och giftes dan
, dan Mässan skiftet afbrand, Gu
, till tranligan ålgån 15 à 20 ån, ut
gifwit och lemna Ungan. Omkring
Lappan Rog utsäs på att kunnat
Deka Spannmål afhastningen
Tolfman med 400. kunnor hafra in
räknade, dan sakert lagad till 80
kunnor, eller till 100. kunnor på lu
Lakat. — Od öfriga trägårdsfrukter
vaxinad, äro Lin, Hampa, Kål
omkring 300. stör uplåntad, Hampa
gifwer 200 stör, Potatoes som nu
ock som litet ligthjad, Grön Ärter,
Pälsörter, Rofwor och Tobak.

ugen än på de skafta stallen nog
löst och kuskapen, dock hafwa man
i sednare tider genom tiltagning
de Öken förbättrat lägen och
ärad.

Dagar, som bestån af Gran,
Björk, Lönn, Alk och Asp, än han
en tranliga betesmarken, och
med antingen hällskog, tigskog
ed Lind Fällen alles sumpig
d oftast utan all skygd för Kra
man, ligga på sammanlagen 12 mil
ngt ifrån Bostaden.

Ej högt afkastningen för de han
gestar, jemlika till största delen
ogad från Fäbodland och är no
dvändigt stora mer starke
Dan ligthjad ej att tränga
Koor af medelmåttigt slag
2400 Kån, ~~som~~ sammanlagen
sk afsmak, utfordrad mästadels
d hö.

Så tvenadsakt är no 6 Hästar, omkring
don och 30 Kån.

Det är af gammalt den sed, att
Gran tjenstepiga skaffa på gården
så de 2 à 3 Kunna Kån och allt lidet
ed lika Lingård uplåtas, samt att
den tjenstkiden ej betaga Gum
hjälla ed Spinna och väfwa för
en räkning, hwarigenom Gwinnorna

i denne Socken ej allenast för sig
sina, utan och Allmänheten med egna
sina Skada ahlmant bankeliga ge
och Limitteyan, Hoystidsoch Gravdag
Skadeersatt Dagkhadar, utan
förenliga Lag och Tackman, Hvar
som de förskaffa sig ifrån Kopman
tvenliga granskatan.

Dahlgatten likvärdhet har af egn
phanthardon gunam egna Djurdan
3 à 400 Lett årligen.

Ulam ledige Handtvärkare
ej skan Märing fang alkan tillfälle
tvänga bivärings, samkorda tvan
anhyska sin Ballat, ej dok hav vär
skiftsit en vederständighet upbrig
vederbänkat såsom denna och ang
nasta tväring.

Utskylder

Denne Ejendom utgjör sin Tackman 140 m
halften Rog och annan halften Korn. 1
Quantum are indelta till Militia Sta
och en Landtman
till Konyl. Mäjst. ace Tronan 3550.

Dessutom betalas ofvanan och
Tagman 1 Tappa Rog, Grundskattningen
Ung-Gastningen 2 Tappar, Stumdamm
Tackman 3, Väglösen 3, Tackmanskiftes
2, 4 Vaccogden 1, Kalfsagden 1, Fogelsan
till Sammans 15 ½ Tappa Rog, utom

[illegible] Tackman, som mäden
årligen efter Hyssand ifrån 1 Quan
till Tapplagen 3 Lämmar 27 ½ Tapp
mmär, af Qvartal 2 Lämmar 9 ½ Tapp
ad af ¼ del Quantal 1 Lämma 13 ½ Tapp
Tackan uppskattas gemom Skåg ach inde
ehet af Tapen. Hvar Tackar Lefvandeko
Ull, Dagsk, Mondering ach Hjelp till
pets behovande emellan 80 ach 100 Riks
ar. Årliga Skatten är 1 Rr 32 ß
Kl. 5. En ostadan Tackman för tiga
ukhyrand Entreprenade årligen lägot af
2000 Rr. Är 1804 betalade sista gangen.
mom Upskattningen ofvanbemälde Tax
0 Rr, då jemnogenhaten i Taxeringen
de är inde till 114673 Rr 19 ß 6 Rst, i Jor
Qu. M. i Specie till 1407 ½ Rr 21 ß 3 Rst Banco,
i Sondringar ach Capitaler i Silfvergalo,
31510 Rr 39 Skillingar 6 Runstycken.

Vägar och Broar

Den egna inom Tackmans Gränsor
midt ach 1569 fahn lang, nemligen ifrån Ro
Thorn till Mustasaari 5/8 Qvarts mil 670 fahn,
en Lyckobacken till Storkyro 5/8 Qvarts mil
fahn, ifrån Storkyro egna till Vajhela
Qvarts mil 1509 fahn, ifrån sednare Thorn till
kyro 1/2 mil 1014 fahn. Mindre Landsvägar
och Skoha hålles i samma Stånd som
Stora, ave inom Tackman till 9 ¾ Qvarts mil
fahna. Ofvan Gjanjemte till Mustasaari

på Östra sidan om Elfsen 2027 alnar,
Sarenpå till Wasser 2024 alnar, Ed
Syro i sådan Trevägsgren 8, på Östra sidan om
nom 8 Qvist 370 alnar. Till Fajshela genom
jocki ganska lg 1189 alnar. Öfra vägen utg
5 Qvist 429 alnar i tillsammans. Af
gen är ofvan husförd 2 alnar på hen
kvantal att underhålla innom Vacht
760 alnar, af ständen Landsvägarna 690
tillsammen 1457 alnar på Kvantalet
Vägen 220 alnar lång är lagd öfver
i rak linie strax intill Byrkan, på Alla
samfälliga, Ofsammad lagd innom sådan
sådan 1440 alnar ofvanstående
den 1 gamla Vadkisten, hvarav af den förste
mist i Elfsen belägen 1 ½ half å
så sidan till de 2 nämnde Vadkistor, in
hållet af samma Vacka, tvenne de mindre
hvarav af Storkyro och Ilmola Vacknar
2 Qvar. 50 ft. större Landsvägs Bro
uro 966 kvammar innom Vacknan af
de 1 hållas.

Öfra Ulom-liggande Vacknan på Savast
14 Qvist i väg att underhålla emot
stingen emellan Storkyro och Ilmola
Vägen vägen i trappstegs och till Kaska
med andel i 2 Broar och en mellaggning
lagdes i ytliga anden i sådant

ungefär

[illegible] till så många innom Lorts lid
[illegible] belägna som Elfsens Skärning kunde täp
de väg hafva Vacknarnas fält
[illegible] att endast till hälften emot andra
[illegible] i sådant fall en obefalte väg
[illegible] i trappstegs Vacka öfver Loyhangi knäsand
[illegible] Vägstigen är angifne sinnad i samma
[illegible], hvilket till likna med Lofstämningen
[illegible] emellan 3ne ihring Byarna belägna
[illegible]. Gällskjutsen på kommer hvar
[illegible] 3 gånger om året. Den sådan skjut
till Wejkars 1 6 Qvist, till Storkyro 1 ½ Qvist,
Fajshela 1 ½ Qvist, till Wöro 1 ½ och till Mul,
1 Qvist.

Invånarnes Synne och Refnadssätt.

[illegible] hafva altid dagaligt tydnad
[illegible] samt befrämjad trohet och sin
[illegible]. Sådanne finnes alla och
[illegible] af dem så högt, att om ej någon gnom
[illegible]skjutning eller tidare tjenst förfalt
[illegible] så man högst sällan någon förfalja
[illegible] båda jord, om ock dubbla mandat vän
[illegible] hjelpa.

[illegible] lämnat är förhet till sinnelag, fromt
[illegible] och ärlighet och ängslig, ifrigt och klo
[illegible] mellertid, i hvardagligt och altid hjelpsamt

och högsligt lärdt högsligt kommer. Ock
högsligt lärt högsligt, ty ingen lärung förgäfves
som ej kan förgäfvidigas, alla i en lärdom
högsliga lärandskap, som gerna med
hyfsad och lärsam ingen piga som ej
lärsamhet drägen åt sig och andra.

Ock är berömligemedh, att fadren
ofvanom han sådt sin ingalen smak för
rimmk, ofvanvård och bröstlida inrätt
så sällsynta. Ock hafva ej stann
ren på 50 årskrid kärt vördsmagt.

Skaldedrägten är allmänt och sm
Ock alden kvinnfolkets högtids Dragt
af hvita alla gåna lärt tarden sarkan
traklmans Rocken och ingen knappad m
hyckad, Ock ingard är ofvanst blå och
gol längre, med Metall knappar.

De gifta gifmännen lyttja sina h
alla sinnes socknar, de alla gjorda
af svart sidentyg; men de ogifta
skönt klägna silkesband, på alla
af de igenkännas ifrån andra bonn
ogifta gifmän, och som ibn är obehag
gerbröken och ofta förhärdet dages af
man, men allt det andra är gamm
sällsynt.

Ofvan Orten är skogbe är vack bygg
den tredskiftig. Om den gjorde mad
ädring, ehuru den minder kostsam och
mehända mera bequämlighet.

Allmogen är här ofvan jämn och underdå

kännige, men ähn dock ej alltid ganska väg
d, utan har dåk ofvanst skumdat med dem
Kod Odämning och lujohet är gemenligt
är ej brodt vid förnämsta sida
stad Dik, Dikon och Ödt bestå om dimma
under den angångnaste arbetstiden.

Lyzko Författningar.

Den ännu stående trädgården är anlagd
ed år 1641. å en Backa som Carlab Kall.
rädet Hans Bengtsson hade till Lifstid kom
sedan Gustaven och än innan tiden tillbyg
bol med ödsligen Historiska målningar.
den Konung man Dackman ännu kunna
mnd Alstaro af Målaren. Huden är 1778
den såsom lång och bristfällig utsynt,
stann läga lång och byggnaden, Trigak,
ra tvåfärgade, en Soldiskan Egeken
lmkan som Wenarbete, med heraldisk
nogen han tillskrifva sig vara, hvarpå står
ro 1798 lagdt hinden i trägen för den
Egeken och byggnaden. Den byggdes
ntreprenade för 11200 Rdr och är nu ut
6 fädig 72 alnar lång genom hvar
a förstugan, har Sacristia och dår
r, samt är inne försedd uti Östra
dak, så at gamdrittningen utgjor ett
mkligt dans, 20 fönster med 4 blinde och
n man utifrån ej skrifva sig på de
Gaserna. Genom byggn är den trädgår
i Landet, hvarifrån de förra Religiösa lägr

idra titel bidragen. Den Gäa Knapp
tridden gamla på en Gunbacka, som
åboden Hogsta i Dackman, omkring hvilk
den hela Forbi flytande Elfven tager
sin sig.

Emot byggnaden som ofvan nämnes skall upföras nödiga Ugnar, en
ämbetsgrepen uti entreprenaden, utan Kyrk
vingen till i anslående tider skola på
gång inlåtande utgifter upskrifvas
och emedlertid samt till dylika
Kapten som än i godt stånd. Skada al
mus som nära granskap skall bestyrkas
vid tvistemål byggnaden.

Gvedja och underhållande Klockor hänga
Klapten.

Den älsta Klockan, hvars ljud
man dömm ligga i dagen på en under
Kirkonsaari, har en vidd 39 tum
bred, med en liten Sacristia i öster
i Påsverdomk, hvilket utom annat
skillnad väsen, att några bilder, ibland
en XII St. Jorans åro anbragta
Klockan äger 9 tum innantill jämn
Diameter, hvars på den ne
dligen angjord af den gamla, som
sönderslogs och i Stockholm återsat
togs i 1736. Lod och en ättondel i ny
lik form och storlek; Den andra af 90
vigt, försedd med Kapten och Stolen af
man Granberg i Wasa. Den förra för

förra kvalitet och Pateen, en minder utan
innantill försedd, som ägde med sitt Da
tum och Årtalet Kyrkoherde Hans Norrige, en
del ask och en Dockmans Lod, alla Diskens
samma Svarta Dammask Mässhakar, den
med Guld bårder och Diskens utgö
rande Skrudar Som äfven tvenne Me
dialkannor hänga i Skrudarna
Anskaffat 1790. Skilda Kassans anno inbrott
hvarvid, utgrafvet Kyrko Kassan anno re
dovisning öfverens 300. Dr, Emellan tillfäl
lighet på interesse utlånades, om inom
kort och tydlig, om då den förvarades i
Sängkammarn Sacristia och gömdes i Jern
Dr med Skåp. Inkomsten av årligen
ning 30. Dr:mt. Sjuan Simon Bjudd
skilt till Skott i penningar förser Kyr
kan med vin.

Årlig Kassans behållning är omkring
Riksdr:r. Af den utdelade summa är
ning 30. Riksdr:r till 50 fattiga, som
ingesatt:r det samma, som årligen
ligen i denna Kassa.

Kyrka Bokhåll är inlöst i 13. Rotar uppbil
dade hvar till fattighjon att nämna
av under fattiga och Lärjungar, å
dylikom sätt, att crida dagen tillsam
mans på sitt upphållande.

Den allmänna Gudstjensten skall hål
las på Finska språket.

Lärostudiet har fordras hos honom
hand och en Capellan. Den förre har
lön omkring 200: Tunnor Spannmål,
andre Pastor inkomsterne, som
utbredning af ganmal urnna som
Ytra Stad och Sommelse obe-
liga. Capellans lön är omkring
Tunnor; till honom belahar nu 12:
par af Gerard hela 1 Mantal, 10: Lappar
3/4 och Carell halft Mantal och Gunn
sedan De Gunnamän år 1735 för sattig
Gunno befriade att utgjöra 16: Lappar
hvar och som härifrån ej kunnat
i hela Landet.

Uti Församlingens Skolhus
Gunnu under god Lands Man antag
till Barnaherre. Dess Landsl
som särskilt betalas, förutom sig
utom Catecheser. Skolhuset har i
Lappen af Sroken och Gaultuna
Ofvanbemälde hafva han varit för
den tiden Gunna Pastorerna till Storkyro.

Laurentius Jostanii död 1543.
Magr. Thomas Franscii död 1546.
Jacob Sigfridi Nädendalensis. Probst öfver
Österbotten, blef af sin nu Lefvande i an
det Hans Fordell Sogde i Pädersöre Pas
Storkyro. Confirmerad till
lofvande af Konung Gustaf I. och Biskop
Lino Skytte 1550. Gunn rik, prudig, lärd
och af Konung Eric XIV. ingenting afhållen
Lät med sitt eget bekostnad hjora Kyrk
och Måla hela Kyrkan i Storkyro.
Simon Johannis Nuuka 1590. Gunn

Ita Decretum Upsaliense
Joan Tammelensis, tillförene Pastor i Salo
An.

Esther delningen

Caspar Martini / Alstadius / Austrifenno. Förr
Gellan, blef 1606. Kyrkoherde i den förstone Österlohärad,
död 1624.
Gust. Henr. Tavastius i Gunn Syssna, Pastor
Ab. död 1644.
Martinus Caspari Alstadius, den förstone Pastorns
Gyttaka och sin företrädare Tavastium
död 1667.
Anders Michel Fanth. Förr Gacellan i Wa-
sa 1655. Pastor 1669 död 1691. Dagas hafft Long
tillmagt till denna Tagenhet.
Johan Joh:s Saarman i Gunn Lappo, Sedt Rector
Wasa, sedan Pastor Gun 1693. Död 1704. Gunn tung
till Gesden Bjugg i Wasa.
Mag. Gust. Qvist i Gun Björneborg, Ostrobothnisk
Saarman i Kumlaby och ägtenskap. Dog på
Gelen i Torneå 1714.
Anders Brigidius till Gun 1721. Gunn Pa-
storat Vacant.
Johan Jac. Gumse i Gun Storkyro. Tillför-
ne Bataillons Predikant uti Österbottens
Regemente, tillträdde 1721. Dog 1742.
Mag. Henr. Matthia Wallenborg i Gun Kauno
sedan Regementets Pastor uti Österbottens
Regemente af Högste Generalen Hinderman

[illegible] Lill Gyrkoherde-kall, under sin
[illegible] gången Lagligt med Kallad och uti Ch
Horio begifvit tillmarkliga Lift 1744. Disputerade
exercitio Pro gradu 1738 m
Professi Algot Scharin de causis brevitatis
fulmanæ. Dog 1765.
9no Mag. Henr. Hegelius föd 1734 d. 3 October i
dankyla. Disputerade under Mag. Samu
Chydenii Præsidio 1754 de Oeconomia & moribu
incolarum Lapponica herrienfis. Pro Gradu
under Professor Kalm om lägligheten
ligtlan af begge man befunnen i
Elfsdi Österbotn. Prästvigd 1755. 1757
verad Magister Philosoph. Blef Pastor i Ulv
och Enare Lappmark 1758. Gyrkoherde kal
uti Sullmarkig uti Pite Lappmark
1772, 1786 och 1789. Fick 1787 Theologiæ Do
mann. Dömma uti Chefsembetet. Död d
April 1791.
10mo Mag. Jacob Hegelius föd 1766 Jan. 3 B
1783 Student. Disputerade 1786 de inveniendæ
ne conica circa locum datum; per data tria pun
transeunte under Professor Lindqvisto præs
1788 Pro gradu, De observatione Barometricis
Thermomet. Corrigendis, under samma Præses.
promoverades Philosoph. Magister. 1791. Förs
de under egit præsidio en Disputation, de
bus poenarum. Blef på Församlingens
fallan tillförordnad på Torshag 1792. samma
Prästvigd, och erhöll Sullmarks 1793.
Efterträdningen efter Sacellanerna
weden Liden, som ännu tillhar
Kongl. Maj:t under sina Ry

[illegible] och [illegible] klubbig
Uti Pochmans Chef-Förteckning Pastorat,
sedan här ännu följande:
Caspar Martini blef 1608 här den förste
Gyrkoherde. Sacellanus Communis samt
Pastor i Lajhela och Lillkyro.
Jacob Henr. Tavastius förste Sacellan här
och i Lajhela på en gång, sedan Pastor
här 1626. och död 1644.
Martinus Caspari Alstadius Sacellanus
communis i Lajhela och här 1626. och Chef
Pastor efter sin Fader sedan 1646, och död 1667.
Henr. Jacobi Tavastius, Pastors Son, Sacellan,
1646., död 1649.
Henr. Thomæ Mullovius, Lillkyrobo, Sacellan
här 1651. Tillträdde i Pemtland 1654, Mag. till
Gyrkoherden Martini Caspari. — Efterdig.
Mathias Johannis Mullander, Lillkyrobo,
Sacellan här 1654. Hade för sig Pochmans Com-
mission ehuru Lillkyrobo Pastorat Doctor Johan
Terelius år 1668 skickat befordrad till Gyr-
kherde efter Caspar Martini, Gjorde
sig ibland Pochmans Handlingar,
icke finnes ibland Pochmans Handlingar,
utan vad allmänt är kändt, Sg Hans
Sacellan här 1685.
Caspar Martini Alstadius Gyrkoherdens
Sacellan 1685. Död 1692 in Junio
Jacob Henric Mullovius Lillkyrobo, 1687. Colle-
i Wasa. 1694. Sacellan här. Blef sedan Hans
af Sg Mann och dog 1717.
här 1717. till 1721. samt här under Sg
här endast ingen Präst.

9:o Johan Johannis Molin i Sjöne Bjäre
blef Präst 1704. och Adjunctus Ministerii hos
Sacellan uti Åsen efter den 28 Dec. 1709 11 Januari
10:o Thomas Caroli Hammar i Sjöne Bjäre
inom Ving. adjunct åt Sacellanden. 1749 sa
Sacellan. Död den 18 Januarii 1750.
11:o Magister Johan Jacobi Denius i Sjöne Ha
mäkie. Sacellan 1751. Död d. 30. Julii 1753.
12:o Carl Rein tillförne Adjunctus Minis
i Ilmola. Sacellan här 1755. död 1785.
13:o Mag. Gabriel Rein, disputerade 1768 pro
tio under Professor Halm, om den Skada
Löfven tillfogan Åker och Trädgård
sjön i Finland. pro Gradu under Samm
Præses. Utgaf 1769 Aphorismi Miscellan
Skrifsamma år Magister och Adjun
Ministerii, samt Sacellan år 1786.

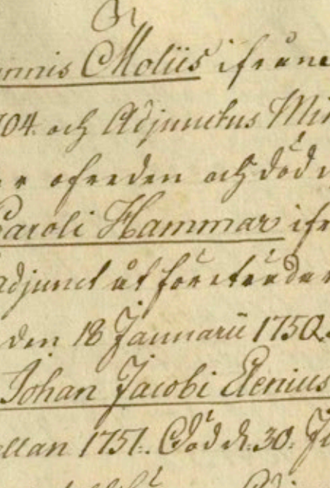

120.

Utdrag af Anmärkningar om Vindar, Uppehålls och Nederbörds-Dagar samt Kyld och Wärme för åren 1799, 1800 och 1801. gjorde 1½ Mil Norr om Lillkyro i Wörå och benägit meddelte af Herr Magister Henric Wegelius.

Januar.	Mnd. Uppehåll	Nederbörd	Februar.	Mnd. Uppehåll	Nederbörd	Martii	Mnd. Uppehåll	Nederbörd
N.	7½	½	N.	10.	4.	N.	11.	1½
NNO.	2.	—	NNO.	1.		NNO.	½	1.
NO.	2.	3½	NO.	2½	2½	NO.	5½	½
ONO.			ONO.		½	ONO.	—	—
O.	1.	2.	O.	6		O.	1.	2.
OSO.	1.	1.	OSO.	2½	3½	OSO.	—	—
SO.	17.	9½	SO.	1½	1½	SO.	5½	10.
SSO.	1.		SSO.	1½	1½	SSO.	½	—
S.	22.	2.	S.	16½	½	S.	12.	1½
SSW.	1.	½	SSW.	1½	½	SSW.	1.	½
SW.	1.	½	SW.	½	½	SW.	2.	1½
WSW.			WSW.	—	—	WSW.	—	1.
W.	3½		W.	—	½	W.	1½	—
WNW.			WNW.	—	—	WNW.	—	1.
NW.	1.		NW.	4.	—	NW.	6.	1.
NNW.		½	NNW.	1.	—	NNW.	5½	½
Dagar	6		Dagar	11.	—	Dagar	10.	—
Stadigt	1.		Stadigt	—	—	Stadigt	—	1.

April.	Maji	Junii	Julii	Augt.	Septbr.	Octbr.	Nov.	Decbr.
11½ —	18½	3.	10.	2½	15½	4.	8.	3½
1 —	—	—	1.	—	1.	—	2.	½
4½ ½	5.	3.	3.	2½	1½	1½	3½	1.
½ —	—	—	—	—	—	—	1.	—
7. 1.	4.	4.	5½	1½	7.	5½	½	4.
5½ 3.	5½	1½	—	—	—	½	—	—
9. 3½	4.	6.	5.	4½	4.	2½	5½	3.
2. —	—	—	2.	½	—	—	1.	—
8½ —	8½	1½	4.	½	4½	½	4½	5.
2. —	1.	½	2.	—	—	—	1.	—
10½ ½	5.	½	2.	5½	6½	1½	1.	1.
2½ —	2½	—	2.	½	1.	—	5½	½
4. —	4.	—	6½	1.	4.	1.	6.	½
— —	1.	—	2.	—	—	—	6	—
4½	4½	1½	11.	2½	9.	5.	1½	½
1½ —	1.	½	2½	—	4½	½	4½	1½
2. —	—	—	—	—	1½	—	—	—
1½ 1½	6.	½	4½	2½	6½	2½	2.	4½

Septbr.	Octbr.	Nov.	Decbr.
10.	6½	3½	2½
1.	2.	—	1.
1.	½	2½	4½
½	1.	—	1.
2.	5½	4½	9.
1½	—	2½	½
4.	3.	20½	13.
—	—	1.	½
5.	3½	—	6½
½	2.	—	3.
2½	7	1.	5½
1½	4½	—	1½
9.	3½	½	3.
1.	½	2.	—
1.	2½	1.	4½
1½	5.	1.	½
2.	—	5.	—
6.	3.	2	—

Januar.	Mnd. Uppehåll	Nederbörd	Februar.	Mnd. Uppehåll	Nederbörd	Martii	Mnd. Uppehåll	Nederbörd
N.	7½	½	N.	10.	4.	N.	11.	1½
NNO.	2.	—	NNO.	1.		NNO.	½	1.
NO.	2.	3½	NO.	2½	2½	NO.	5½	½
ONO.			ONO.		½	ONO.	—	—
O.	1.	2.	O.	6		O.	1.	2.
OSO.	1.	1.	OSO.	2½	3½	OSO.	—	—
SO.	17.	9½	SO.	1½	1½	SO.	5½	10.
SSO.	1.		SSO.	1½	1½	SSO.	½	—
S.	22.	2.	S.	16½	½	S.	12.	1½
SSW.	1.	½	SSW.	1½	½	SSW.	1.	½
SW.	1.	½	SW.	½	½	SW.	2.	1½
WSW.			WSW.	—	—	WSW.	—	1.
W.	3½		W.	—	½	W.	1½	—
WNW.			WNW.	—	—	WNW.	—	1.
NW.	1.		NW.	4.	—	NW.	6.	1.
NNW.		½	NNW.	1.	—	NNW.	5½	½
Dagar	6		Dagar	11.	—	Dagar	10.	—
Stadigt	1.		Stadigt	—	—	Stadigt	—	1.

April.	Maji	Junii	Julii	Augt.	Septbr.	Octbr.	Nov.	Decbr.
11½ —	18½	3.	10.	2½	15½	4.	8.	3½
1 —	—	—	1.	—	1.	—	2.	½
4½ ½	5.	3.	3.	2½	1½	1½	3½	1.
½ —	—	—	—	—	—	—	1.	—
7. 1.	4.	4.	5½	1½	7.	5½	½	4.
5½ 3.	5½	1½	—	—	—	½	—	—
9. 3½	4.	6.	5.	4½	4.	2½	5½	3.
2. —	—	—	2.	½	—	—	1.	—
8½ —	8½	1½	4.	½	4½	½	4½	5.
2. —	1.	½	2.	—	—	—	1.	—
10½ ½	5.	½	2.	5½	6½	1½	1.	1.
2½ —	2½	—	2.	½	1.	—	5½	½
4. —	4.	—	6½	1.	4.	1.	6.	½
— —	1.	—	2.	—	—	—	6	—
4½	4½	1½	11.	2½	9.	5.	1½	½
1½ —	1.	½	2½	—	4½	½	4½	1½
2. —	—	—	—	—	1½	—	—	—
1½ 1½	6.	½	4½	2½	6½	2½	2.	4½

Septbr.	Octbr.	Nov.	Decbr.
10.	6½	3½	2½
1.	2.	—	1.
1.	½	2½	4½
½	1.	—	1.
2.	5½	4½	9.
1½	—	2½	½
4.	3.	20½	13.
—	—	1.	½
5.	3½	—	6½
½	2.	—	3.
2½	7	1.	5½
1½	4½	—	1½
9.	3½	½	3.
1.	½	2.	—
1.	2½	1.	4½
1½	5.	1.	½
2.	—	5.	—
6.	3.	2	—

Å. 1799. Thermometern högst +0.28 d. 1 Julii
lägst i Upsala 30, i Februarii
Om 22 April-fögd Lapill. Urtica.
Om 4 Julii blommade Rågen som bäst
Å. 1800. Thermometern högst +0.24 den 24 Julii
uti 15 Augusti om middagen.
lägst +0.32 den 2 Januarii om
middagen uti 5 dito om afton
Summan på hela årets middagsvärm 2767.
Dito dito middags Gröd 649.
Differance 2118.

Den 20 April Ögång
den 21 fögd Lapill. Urtica
den 23 Maji Calth. Pal. i full blomma
den 2 Junii Chrysant. Leucant. började blomma
den 4 dito Ranunculus blommade.
den 5 dito Leontod. Taraxa.
den 6 Byggen, dan 9 Myos. Scorp. Alsnäcke blommade
den 16 Junii började Rågen gå i ax.
den 21 Julii gick Hornet i ax.
Å. 1801. Thermometern högst +0.30 d. 23 Julii om
lägst +0.30 d. 27 Decbr om
Summan på årets morgon värma 1907½
middags Dito 2906½
afton Dito 2007
Summan på årets Gröd.
morgon Gröd 1012½
middags Dito 694
afton dito 894
Differancen på värma och Gröd.
morgon 894½
middag 2212½
afton 1113

Medium för hela dag.
Morgon 2. 329/750. + middag 6. 29/146. + 0. afton 3. 18/365 + 0.
Den 16 April Ögång
Den 24 första Lap. Urtica.
Den 19 Maji började trädgårds Anthan, Calt. Pal.
Viol Tricol. Hyemb. Ranuncul. blommade.
Den 6 Junii Råg ax, den 23 blommade.

CHARTA
öfver
BJÖRNEBORGS STAD
Författad år 1799.
af
Isaac Tillberg

Enligt Hejdens Dagb: anges staden fälter-
nådigst år 1810 förunnade Staden af kungs-
hagerne och Herresätet, till Stadens tillhörande med
Jemte 146 Tunnland, blifvit försatte, hvarigenom den nu
intager, den nu uti
en folkmängd af 2318 Personer uti
(x) Intagen uti 1801. års Dagbok, pag: 137. o.f.

Härjemte följer en inbunden skrift.

Charta
öfver
Björneborgs Stad
jämte den
Stad Ritnings förändring
för Stadens återuppbyggande
efter en den samma öfvergån-
gen total Brand år 1801 Al-
lernådigst fastställd,
Transporterad år 1802
af
Isaac Tillberg

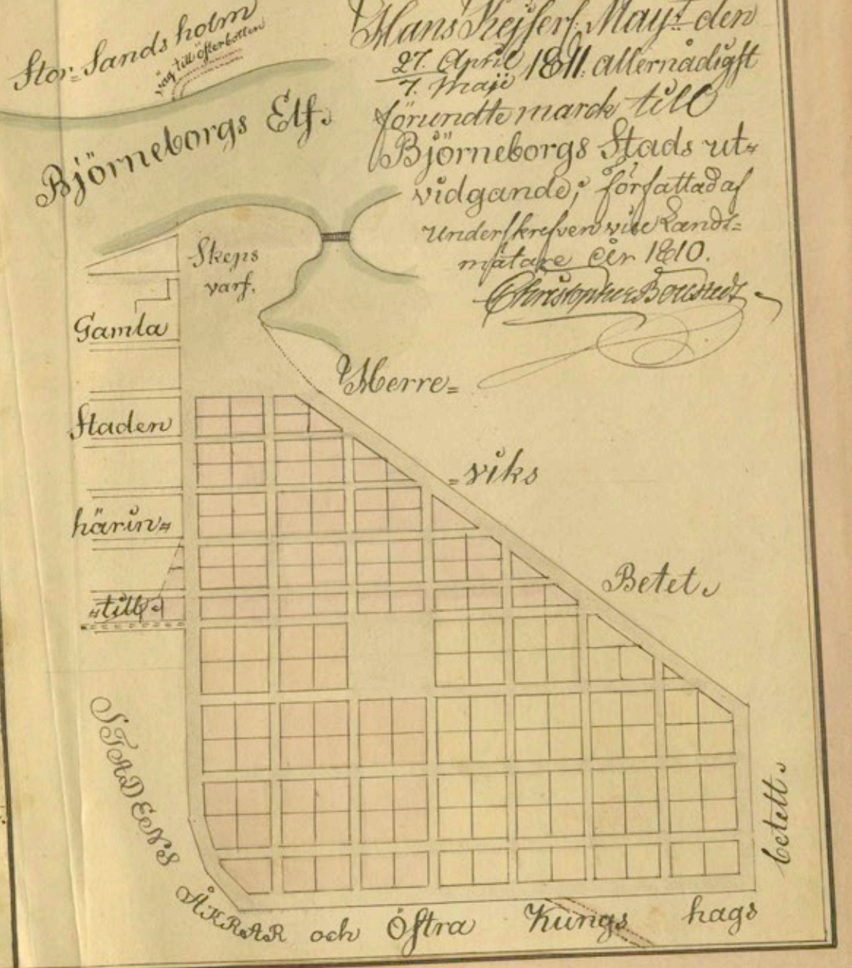

CHARTA
öfver den af
Hans Kejserl. Majt den
27 April / 7 Maji 1811 allernådigst
förordnade mark till
Björneborgs Stads ut-
vidgande, författad af
Undertecknad vid Landt-
mätare cör 1810.
Christopher Borgstedt

[illegible] Förstaden, som Hans Kejserl: Majt fallerad igt år 1810 förunnade Staden af Kungs-
hagarne och Herrevikarne, till Stadens utvidgande med
[illegible] 146 Tomter, blifvit bestämde, hvarigenom den nu
[illegible] den nu
inlagerade en folkmängd af 2318 Personer utgör

(*) Se Lagen ut: 1801. års Dagbok, pag: 137. o.f.

Härjemte följer en inbunden Skrift.

~~d. 1. Aprii 1816. af~~ ~~Bönder.~~

~~Utdrag ur de ifrån Sällskapets Corresponderande Leda-~~
~~möten inkomna Berättelser i Landsorten i Wästra Län, Kem. Isaac Tillberg~~
~~1:o Ifrån numera Kongl. Landshöfdingen i Wästra Län, Kem. Isaac Tillberg~~

~~76 årgången~~ Uti 1806 i medlet af October månad insände jag till Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet en kort berättelse om Björneborgs Stads näringar och handelsrörelse ~~med mera~~ ifrån Kongl. Förordningen af den 17. Junii 1801 ~~Decembr~~ intill 1806 ~~Aret~~ slut. Den totala ~~brand~~ förlust af alle hus i Staden, utom Skyttehuset ett Boningshus ~~och Bodar~~ samt Ladorne vid Stranden, ifrån hvarifrån västra ~~och~~ ~~Skogsudd~~ belägna Boder och Lador

De ~~förr~~ Brunnen ägde ~~förordade~~ Qvarter utvisa, det ena Staden 272 tomter, före ~~branden~~, och den andra, ~~sedermera~~ uppå den blifvit regulerad till gator och ~~qvarter~~ ~~hvilka~~ ~~sedermera~~ jemte tomternes antal öfver med 25, tillsammans 297 tomter, af hvilka många redan ~~under~~ tiden äro bebygde, så att ~~den~~ största delen af Stadens invånare där kunde ~~bo~~ öfver vintertiden ~~Man~~ åren 1802 och 1803 blifvo, med en förundransvärd drift alle tomter till det mesta bebygde. Sedermera hafva byggnaderne ~~blifvit förstörde~~ ökat allenast i Staden, utan ock ~~på~~ uti den delen af Förstaden, som Hans Kejserl. Maj:t ~~år 1810~~ allernådigst ~~år 1840~~ förunnade Staden af Kungsängarne och Herrsvihen, till Stadens tarfvelighet med ~~af den~~ ~~samma~~ 146 tomter ~~blifvit förstörde~~, så ~~hvarigenom~~ uti den nu intager en folkmängd af 2318 Personer ~~på~~ utom

(x) Intagen ut. 1801. års Dagbok, pag: 137. o.f.

Margenta följer en inbunden skrift.

593. mattlag, då äfvenmot år 1800 funnos 21
soner, uti 471 mattlag. Handlandes och Borga
tal är väl mindre, ty 1800 funnos 29 hand
och 98. Borgare, men nu endast 25 de för
med ofvan utan åpne bodar, och af de sednare
Deremot finnas 95. Skrå handtverk
72 år 1800. Handelsrörelsen är jemnväl
är sistnämde är, då Lästetalet af utgå
gjorde 840. och Handels vinsten endast
RR:r. 45. k. 4. sk., Staden år 181
14. st. större och mindre Bruks-Farty
rande till Lästetal 1069½, Utom
176½ tillsammans 1246 Läster;
dels vinsten, endast på Exporterade Skogs-
ter emot inhemne Varor värde utgjorde
Rub: 25. Kopek varorne: Bland
Exporterade bestodo uti följande. Ne
Bräder och Planhor
8, 12 och 20 fots längd 164
Båtshake trän, 200
Lächter, tälgele, 1504
Spador af Träd, 77
Spanar, 7 à 4. famnar långa, 6
Sparrar, 5 à 6. famnar långa, 15
Tallstockar, Sytshantiga, 6, 8, 9, 12 à 17. tum

Höpka, 24, 30 à 36. fot långa, 2818 stycken,
Tjära, 21616. Bud eller 2702 Tunnor,
Trän 15. dussin
Tråg, 1950 stycken,
Stångjern, 260. Skålp.
Björkved, större delen till Stockholm, 245. famnar,
Näfver, 22. Skålp.
Salt Lax, Sjösk och Strömming, 18½ Tunnor
Smör 1104. Skålp.
Fäder,
Hoor och Tjuror, 16. stycken,
Salt kött, 12. Tunnor,
Tobak, från fabriquen till St:t Petersburg, 28 Rud 50 kp.
Skeppsbyggeriet å Stadens Varf har mycket till fö-
gått sedan 1801, så att visst är 4. stycken, ifrån 40
till 59. fot längd från Stapelen
Handtverkerierne äro i lika skick som före Sta
dens brand; men Sådes fabriquen har sedan icke
blifvit inrättad; och Sinnes Sådes väfven med 2 nu
Stolar, och 1. öfverskärare Saxe Ulles och
Linne fargerier äro nu 7:ne, men dessas höga mera
tillsammans, än förr ända år 1800.
Tobaks fabriquen, som genom Herr Direct:ren
Pettersteens försorg genast efter Stadens
reglering år 1801. blef bygd af Sten, har blifvit driven
med mycken flyt och skicklighet, så väl

Härjemte följer en inbunden skrift.

under den tid bemälte Herr Directeur ägde
som under sitt varande Inspecteurs Herr
stein Wallenstråles tid, så at där kunnits
bendet lika fend och goda Tobaks Bardu-
ser som de bäste Fabriks
andre orter, men fastledet är, att Tobaks
Bardu-
ser, icke lämnade
af blader, som förde gått förlorade
Segel Buck synnes ett, och har lätt
af Segel, sedan branden vant många dubbelt
en följd
(ej mindre af de många Elakstäd
och af de 4:ne
Stenhus jemte Schotthuset, so
Staden blifvit upförde
Åker-bruket har tilltagit i märkvärdig
ligt sedan branden åro minst 50. Gun
uprodlade, af de så kallade Tungshagarne
och hafva dessa
jemte de gamle åkrarne, blifvit väl
och gödde
aldeles upphört, men Potatoes-utsädet
deremot årligt förökrar, så väl å Stadens
som å Landet
het blifvit anmärkt, synes Handelsrörel
arbetsfliten de sednare åren i Björneb
Stad hafva varit större än någonsin tid
Hvad åter Landet beträffar, så har jor
het där mänkliges till
vid de nu i sednare tid förrättade hem

klyftningar, i sådane byar, där Storskiftet för 70 à
à 90. år sedan blifvit warkställde, ty inseende
dubbelt emot det
gång så mycket till, som vid Storskiftet å hem-
manet existerade. I då några ställen i Ulfsby
Socken synes likväl de vidlyftige åker-uprodlingar-
ne icke öka
afklyftningen
emellan elit
jordbrukning sätt, de jordblandningar och det
myckna gödslandet, som den ökade
sitt tid så högt
fört förtjente
af Professoren och Riddaren Hushållningen
af Wallerius,
Riksmannen, hos sig och sine gran
nar införde och förstod begagna, icke på mån-
ga år blifvit följde.
Till förtjenar att nämnas den af
Bland
sammine företag hörer det samme, om
jordbrukets upkommit nitiske man, redan 14:
år före
Desse död gå förfärdigade uttorkningen af
sedvanliga
i Ulfsby-Sunneland, genom gräfning i en därifrån flyt-
tande bäck, på 1600 alnar
i hvad att denne sträcka
man någon enskilt nytta, dåvarande ägare
te, emedan han ej var delägare i Trästhet, på-
skyndade han tilvål arbetets början, så at efter
första gräfningen någon Betesmark vanns, men
för vid gräfningen mötte
en Bergsträcka under året
linget 1788, 1789,
1790, och Kraftmans död 1791. samt delägarnas

x) Se Samtalet om Lättaste sätt Kärrs uttorkning. Stockh. 1785. pag. 39.

Härjemte följer en inbunden skrift.

svårigheter lade hinder i vägen för vidare
te, ända till år 1801, då det förceradles till ny
och undersökning, den ~~undersökningen~~ enligt för
nande förrättade, hvarvid ett projekt upgafs och
togs Slussen helt ny, Canal~~gräfningen~~ 300 alnar
kortare, till första stugningen i bäcken, hvar
genom alt vattnet i ~~Dråbeck~~, som då var 6 al
gråd djupaste stället, kunde afrinna. Herr
varande vice Landshöfdingen Hr Beli förord
som visligen stadgade sådane gruvder vid
ställigheten, att arbetet möjeligen icke kun
stadna, så framt någon delägare sanks som
ville förrätta, och draga nyttan af slutlar
gen, företogs gräfningen år 1802, och fortsattes
mindre dirigt till och med 1805, i hänseende d
att ett ~~Privat~~ Rådberg till 200 alnars
på högsta stället mötte, hvarför förehöjningen
vattnet på 2 alnar djup, och hvarefter
undersökningen ~~endast~~ Suppletorier förrät
sandgrus, samt större och mindre stenar,
Dito berg sprängdes och brändes
likväl, till 2½ alnars djup, och ½ à 4 a
breedd. ~~genom sprängdet och Brändes~~
Då till 1806 års arbete nya förslag
och järn ~~med mera~~ förevändes, afstods
delägare, som trodde kostnaden blifva stör

den nyttan af förbandlingen vore att vänta, sin rätt
i Träskets emot ~~contant~~ betalning, åt andra som
ingen jord därvarande ägde, hvarigenom Herr
Assessoren, Doctor Lindebäck blef ägare i Träsket
för ⅓ dels tal, och ~~Landshöfdingen~~ för ⅔. Dito. ~~och~~
Ifrån denna tid har, förnämligast genom Välbemål
te Herr Assessors rättighet, och sedermera då äfven
Herr Direkteuren Gellhaken blifvit ägare i hälf-
ten af det Herr Assessoren Lindebäck i början
innehade jemte 2½ Hemmans ägare, gräfningen Berg
sprängningen och Brämningen i Bådbergen, med så-
dan dimf. blifvit förrättade, till 8 à 9 alnars djup, och
½ alnars breedd, ~~i Grabergen~~, ~~och blifvit så afsmalt~~
~~ifrån 6 alnars djup i~~ Slutligen år 1807 ~~i där om~~
så att med
nästa 2ne år, nemligen 1814 och 1815, ~~endast~~ fram mats en och
enhalf alns på djupare ställen, och en jord af när-
mare 1000 Kubik Innehållande i dagen, ~~kommen~~ hvarav
ringa afhemst ännu varit, ehuru kostnaden en-
ligt de vid arbetet förde Journaler, och Herr Assesso-
ren samt ~~sinne Betalningsmän~~ Taxells värderings
Instrument, stiger redare till 6928 Rubel 18 kopek
i Silfver. Ingen tvifvel är, att efter 4 månaders
arbete i 2ne Somrar, ändad Träsket varder till del hö-
da tillgjord, hvarvid kostnaden för det allt varderad till
1500 Silfver Rubel. Således tillkommer genom ett
stilt förmögenhet, som af Patriotisme blifvit upoffrad

Härjemte följer en inbunden skrift.

för efterkommande, i stället för vatten ett [illegible]
af 3200 Tunneland, hvaraf med tiden, då [illegible]
strålar himmer upphalla växterne, utom säd,
100de åhmar höj årligen förorsaka, [illegible]
~~utan medelst ett kastrum~~ (under dette) arbete, ~~utan~~ [illegible]
~~under någon~~ (hafva ingen) menniska blifvit skadad
lif eller lem, som (vilket) vid Bergsprängningar i
gräfvar ofta händer — ehuru flere
de ~~kostnaden~~ föreslagna (tre) verkställas
andre orter, där (tre fjerdedels) gifves och (man)
~~ganska~~ (icke) i början ~~illet~~ afskräckas för kost-
nad och ~~i början~~ (till följd) icke (svårt) ersättas.

Bjerneborg den 21.te Martii 1816.

Haag Tilleborg

Cirulairan inom Kejserl. Finska Regeringens Revisionsexpedition
Skapat Vendings Utskott
Commerc Rådet Gestrin —
Archiatern Retzius
Professorn Laguus,
Professoren Palander
Professorn Arrhenius
Protokolls Secreteraren de la Chapelle
Kammar Wecklin
Archiatern Julin 328 maj aft. 330. f. m.
Doktor Pingtz aft. d. 31 Maji i Vasa f. m.
Bruks Patron Roos aft. 11 Junii eft. m.
Handlanden A. Brinckhoff
Baron och Verkliga Statsrådet Friherre Mannerheim

Åbo, den 31. Martii 1815.

C. A. Borcken

Härjemte följer en inbunden skrift.

Härmed har jag åran att till Hjeselska Hushållnings Sällskapet öfversända en af mig utarbetad Beskrifning öfver Perno Socken, och önskar att milda Domare täckte urskylda de brister som i ett arbete af sådan beskaffenhet och i min belägenhet alltid skola blifva oundvikliga.

Jag vet att en historisk Socken beskrifning ej utgör egentliga föremålet för Sällskapets omfattning men utom det att en sådan ej borde vara utan allt nytta, tillåten mig nämna några omständigheter, som i den mohn de skola urskylda min dristighet, äfven skola lemna vid handen de orsaker som förandlåtit detta arbete — En bekännelse som om den ock må synas nog egenkär, lärer väl ändå nödvändig för att förskaffa mig om det blida omdöme som arbetets ofullkomlighet ellest icke ger mig någon anledning att hoppas.

Sedan jag år 1812 blifvit ordinerad till biträde i prediko ämbetet åt min Fader, företog jag mig att såsom tidfördrif på lediga stunder igenomgå och ordning ställa några skrifna papper och Documenter som funnos både i Kyrkan och prästgården i Perno. Dessa i det de gåfvo mig hvarjehanda nyttiga upplysningar, väckte hos mig nya reflexioner, nya frågor, dem de på långt när ej kunde tillfredsställa. Jag ville äga ett mera sammanhang i forntidens händelser. — Sjelf den 6te Höjning som i denna församling varit Evangelii förkunnare, ägde jag en medfödd kärlek till denna min och mina förfäders fosterjord, och fackamhet

emot älskade Socknebor ålade mig en pligt d
mitt hjerta anslog som ett nöje att uppfylla. Jag
flöt följder att efter de tillgånger jag ägde
het uppfatta Socknen öden. Jag besökte alla ogn
mar, jag igenomgick deras handlingar, jämf
och upteknade allt hvad till mitt ändamål k
vara interessant. Så upkom mitt första ut
till Denna församling: Hattonia, och jag hä
vid utom mitt nöje, endast till afsigt att
minnet upbevara händelser som för mina
nebor kunde vara af värde. Jag lemnade fl
del af detta mitt utkast, och smickrades med
blott jag sjelf som nog insåg hvilka b
därvid ännu vore att upfylla, kunde ej säg
dnäsum — En owetenhet som jag ej k
afbjelpa hållt mig kallelse att vara Religion
rare vid Gymnasium i St Petersburg gjord
omöjligt att anställa vidare undersökninge
Men åsyn här blef jag utaf några af mina
rebor uppfordrad att åtminstone lät Kyrka
verlemna en afskrift af dessa mina med
samlade anteckningar som sjelfve kunde gå f
och att fullgöra denna deras önskan, företog
å nyo mitt arbete och fullbordade det sådant
nu lyder den åran att till Sällskapets pröfning
åsenlemna.

Det berör således endast af mina Socknebo
som kännas hvar by, hvar gård, hvar omstän
by för dem är det skrifvit; — alldig lösgad
af den högmodiga tanken att en gång fram
det för upbjysta granskare; utan anspråk sim
jag endast af den förtjenst som öfvervunna mi
tillåte mig erkänna. Detta är åsyn ofa
nvarfore en Physisk och Oeconomisk beskrif
ej medföljer — Det var emot arbetets första p
ty hvem skulle jag väl för mina Socknebor b
hvilka växter de enthrona, hvilka näringar
dessa m. m — om hvilket de utan tvifvel äg
god kunskap som jag? Men vinner mitt f

den lyckan att af Sällskapet gunstigt upptagas, så
förbehåller jag mig att framdeles så öfver sända
detta tillägg, sedan jag nemligen hunnit in sam-
la de tillägg som äro nödvändiga för att lemna
Sällskapet i detta ämne fullständiga och tillfredsställande
upplysningar.

Sällskapet kann vara öfvertygadt att hvarje upp-
gift är grundad på säkra urkunder; sjelf äger jag af-
skrift af de flästa härvid använda Documenter,
elmen jag för vidlyftighetens skull, och emedan
de äro okända handskrifter, ej citerat desamma. Hvad
som blifvit hemtadt utur redan kända och tryckta
arbeten, har alltid blifvit citeradt, för att om så
behagar kunna jämföras. Vore kända har mer
häråsyn kunnat sägas om jag vant stadd på en or
der ett Svenskt Bibliothek vant att tillgå.

Jag har bifogatt en ritad Charta öfver Perno
en charta som jag utdragit ifrån en af Herr Pro-
tocoll Secreteraren Ramsai mig gunstigt meddelad
charta öfver Finska Kårgården åsyn ritad
funnits ibland Hans sal. Herr Faders efterlemnade
papper. Den torde vara felaktig nog, men jag har
därmed trott mig göra Den ett nöje som åtagn
sig den mödan att igenomläsa min beskrifning.
En charta öfver Perno skall vara författad och
beskrifven af Gustaf Ekerman Commissions Landt-
mätare år 1748, enligt Öfver Directören Taggerts
berättelse i Kongl Svenska Vittenskaps Akademiens
Handlingar år 1752, men jag känner ej hvar
den stannat; skulle den finnas i Landtmäteri
Contoiret, och jag igenom Sällskapets gunstiga
bemedlande kunde därur erhålla en copia
så voire det att sätta några på den ägtning och
Tacksamhet jag nedan är Sällskapet skyldig.
De så öfriga ritningar som jag bifogat, bedra ej
komma under någon granskning.

Den som vet hvilken möda och hvilken ötröt
ihärdighet fordras för att bana väg igenom ett
oarbetadt fält, den skall såsom jag hoppas
finna svårt att öfverse med mitt Arbete bl
Utan någon biträde som kunnat lemna m
upplysningar — utan något offentligt bok förra
där jag kunnat hemta dem; — skild ifrån o
och ställe, vågar jag åtminstone själf skänk
mig den rättvisa att jag gjordt allt hvad jag
nat, ja ofta åsidosatt nödvändiga behofven för
se mig: stånd att kunna tillfredsställa en
girighet uti ett ämne som för mig varit
kärt och så angenämt. Den som ler, m
och göra det efter.

Slutligen åtar jag mig att bifoga under
tad, om och när mitt arbete blifvit till
skapet inlemnadt; och innesluter mig så
fönt: Sällskapets gunnest. —

Högachtning

St Petersburg
d 12/24 Januari 1815.

Circulerar inom Kejserl. Finska Hushållnings
Sällskapets Berednings Utskott

Ordningsmannen och Ridd. Nisingen afsänd d. 2. Dec.
Sekreterare Lagmannen och Ridd: Krogius
Translator Secret: och Ridd: Baron Mellin
Kommerse Rådet Gestrin
Referendarie Doct. Secretaren och Ridd: Wallenius ank. d. 6 och afs. d. 7.
Ordningsmannen och Ridd. Heurlin afs. d. 8. Decemb. s. m.
Professoren Wallberg afs. d. 11. Decemb. s. m.
Professoren Melartin afs. den 13 December s. m.
Professoren Ahrenberg afs. d. 14. Xber s. m. till —
Bibliotekarien Lagerstedt
Sekreterare Franckell
Kollegii Rådet och Ridd. Hjärne.

Åbo, den 30. Nov. 1815.

C. V. Becker.

C. C. Cav.
Gerard

Inl. d 26 Sept. 1815. N:o 436. Sörlyk. D. 1. Oktober 1817
Tillstyrkt den 20 October, Bered. den 10. Oct.

Utkast till en Beskrifning öfver Carlo Soiken i Uleåborgs Län.

§. 1. Belägenheten.

Efter gamla uppgifter har Carlö Soiken fått sitt namn af ort efter Konung Carl IX, för hände under Dess Riksföreståndarskap, då Soknens då varande ort första kände Pastor Thomas Laurentii 1593 underskref Upsala Mötets Beslut.

Hailuoto uppgifves väl af några för Soknens finska namn; men erkännes icke af dess nu varande inbyggare, utan anses snarare af dem såsom ett öknamn, hvaröfver de förbittras. Luoto är ejcest ett gammalt finskt namn på större Öar, och om det prefixa ordet Hai är en fornsägen känd i Soknen, att några väderdrifne Finnar, hvilka varit antingen på Skjälfångst eller annat Fiske, då de, ofärdre hvar vid lag de voro, fingo se detta med vatten omgifna Land, utbrustit uti detta utrop: Hai! ack så! Luoto! en Ö! hvaraf namnet Hailuoto skall sedan uppkommit. — Namnen: Luoto – Luodon Pitäjäs Luotolaiset äro väl ännu brukelige; men hällst vilja Soknemännen heta Carlölaiset, äfvensom att Soknen skall kallas Carlön Pitäjäs.

Denna Soiken, som utgöres af 3ne Öar, Carlön, Sandön och Kanhinen, är belägen uti Uleåborgs Län, Uleå Härad och Åbo Stift, omkring 4 mil i W. ifrån Uleåborgs Stad och lika långt i N:N:O: ifrån Brahestad, samt 2 mil i N: ifrån Siikajoki ämynne. — Den största af dessa Öar, eller Carlön, hvarå Kyrkan och dess 2ne Byar äro belägne, är ifrån N:O: udden Pökönniemi kallad till S:W: udden Suni-kari vid pass 2¾ mil lång, och på bredaste stället ifrån Kyrkstranden O:S:O: till Mäntyniemi i W:N:W: 1¼ mil, samt på smalaste stället uti N:O: ½ mil bred. Landet är uppfyldt med kärr och moras, samt flera små Träsk och Sjölar, hvilkas antal uppgifves till 40 och af hvilka en del i torra Somrar äro utan vatten. Inga synnerliga höjder finnas, utom Hyypiä Sandbacke, som uti N:O: udden formeras af en Sandås, hvilken löper genom hela Ön på dess östra sida. Uti S:W: äro ock några små Kullar, som kallas Rätkatteen mäet. — Backar finnas endast 3ne uppkomna genom Naturens åtgärd: 1ne Matikanaja, som har sin början ifrån Matikanjärvi, flyter genom Kåvirtakylä och förbi Pihl och Kaitala hemman och har sitt utlopp uti Sundet emellan Carlö och Kanhinen Holmar; 2ne Lippoaja, börjar ifrån Musa kärr och flyter genom Rytijärvi, Prestegårdshagen, Ödern och Kyddgården till Wilkitrask, samt därifrån, hvarest namnet förändras till Wilkiaja, emellan Sörröj och Ruonala hemman till Förutnämnde Sund; 3ne

Ijalan åa, börjar ifrån Rautajärvi och får sitt
ten ifrån 10 mindre Träsk, samt rinner förbi Sme
Nisilä hemmanen invid Ijala, Päätalo och Löyrä
dar till Bäkeby viken. — För någon tid tillbaka ha
li denna Bäck varit en Watngvarn, hvilken nu
ra år förstörd, och af hvilka för öfrigt inga finnas
Socknen, utaw här nyttjas endast Wädergvarnar,
staw en för hvart hemman. — Dess förnämsta
nddar äro Ivonnjemi, Junikari, Matikanniemi,
janjemi, Junijärven karvå, Ulkometta, Pökönn
och Niemennenå. — På Marjanjemi udden är en o
kring 30 alⁿ hög Båk af Bräder uppbyggd af Uleå
Handlande Borgerskap, åfvenson en Lots Stuga, so
Sommar tiden, eller ifrån det Sjön blir öppen ni va
till dess den lägger sig om Höstен bebos af 2:ne d
far, hvilka lönas af nämnde Stads Handlande.
ne Sjir Båkar med Sjär Sumor i ändan af lång
Sjöraw finnas åfven desutom här uppreste den
på Junijärven karvå och den andra på Ulkome
uddew. — På ön äro twänne Hamnar, Landham
uti S:O:uddew hvartill inloppet är besvärligt och m
fara underkastadt, och Sottihamn uti N: udden
Uleåborgs Fartyg nödgas ofta om Höstarna Stad
och taga sitt vintergvarter.

Sandön, 1 mil lång ifrån O: till W: och 2 m
bred på mellersta delen, har utseende af en trian
och är belägen ifrån Carlö kyrka öfver 1/4 mil N: O:
ifrån Niemennenå å Carlön endast 2/3 mil i full
Enligt afledne Prosten Salanders anmärkning uti W
års Tabell i anledning af ett då nio Höstен ovan
utfall, har uppningen emellan Carlön och Sandön
rit omkring 18 år förr den tiden Farbar för Stör
Fisk jagter, och äfven nämnde år och någon tid ef
åt för 4 a 5 Wahlings Strömings Båtar; men n
mera är den så uppvallad, att man, i synnerhet
utfall inträffar, kan alldeles torrskodd komma öf
ifrån Niemennenå å Carlön till Krekonniemi i
Sandön, och alla tider om Sommaren köres där
mellan, med Häst och Kärra utaw tinder af va
om ej någon betydlig uppfyllo inträffar. — På denna ö
som är utaw några höjder och uppfyld med kärr
moras, äro en del af Socknens ängar belägne oc
staw dess enda timmerskog, ehuru den nu mera
till det mästa utödd dels af Socknebönderne själfv
af Lumijoki kapell Boer uti Limingå Socken oc
Uleåsalo Boer uti Uleå Socken, hvilka, så länge
någon Skog af värde fans där, därifrån Höst och W
den bortslåpade Timmerslåkar med 20-30 a 40 K
ien Skorik, utaw att Carlö Boerne kunde eller vå
sätta sig emot dem, då de voro så manstarke. — De

ånnu olayligen oftast nattetiden om Våraw slåja
ifrån Pärtved och annaby virke, som där möjeligen kan
Genom en bättre vård och om alla de vindfällen
skatar af nedhuggna Träd, hvarmed marken åfver
är täckt, och hvarigenom Skogens tillväxt förhin
, bortrödjades, samlades och om vintern till brän
hemslåpades, kunde Skogen efter någon längre
ånnu blifva tillräckelig för efterkommanderne,
nu varande inbyggare måste nödvändigt nu
ffa sig timmer till sina Boningar ifrån Sjötta
udet. Flere Hemmans ägare hafva därföre redan
gt åt sig sten Tåhus, åfvenson ett sådant skall en
Socknemännens enhälliga Beslut uppföras denna
mar 1815 å Kyrkoherde Bohlen. — Här äro å 3:ne
skildta Ställen: Sandåsen Kuicku — Waski och Syssjera
kelägor eller Badstugor uppförde, hvarest Fiskarena
tetiden, då de med nät Fiska Löjor, på finska Maiva
lade, uppehålla sig, åfvenson å förstnämnde Ställe
Vintern, då Strömming fås, uti Februarii månad, bör
draga sin så kallade Östra Vinter not.
Hanhimen, som är omkring 3/4 mil lång och 1/4 mil
d, löper åter parallelt med sjelfva Carlö Landet på
S:O: sida, och är ifrån densamma skild genom
sund, som på sina ställen är tämmeligen bredt
djupt, men kan vid hvardera ändan efter in
pen så smalt och uppgrundadt, att ej mera
minsta Båtar med svårighet kunna passera ge
m den, ehuru de för 20 a 30 år tillbaka varit far
a för större 3 a 4 Öhlings Båtar. I synnerhet
N:O: inloppet, som heter: Ajakylän kurku s: Båke
gvarken, i sådan så smalt och uppgrundadt, att
ra Somrar och vid utfall kan man nästan torr
dd gå deråfver. — S:W: inloppet, som kallas: Sajau
Yonkylän kurku s: Saja eller Storby gvarken, är
nu litet djupare; men åfven derigenom nödgas
u, i synnerhet vid utfall, draga Båtarna. — Att
om gräfning och rensning de torrare tider göra
så rännilar djupare och farbara med Båt, vore
nska angelägit och nyttigt, emedan de flesta Hem
u i synnerhet i kyrko eller Storbyn hafva sina
and Bodar och Båtar vid Landet innan för inlop
. — Denna Ö är genomskuren af sina ränni
, såsom Lauvetkari kurku och Ruohåkari kurku,
dess olika delar hafva sina särskildta namn,
m: Sjökari, Rautalellå, Kristoppi, Lauvetkari,
nieka, Wärkåsaieka, Ruohåkari, Ijo och våtå kar
m: m: — Här finnas Socknens förnämsta ängar,
lka till det mästa äro ganska bördiga och beväxta med
d höstag, samt ökas genom tillandning. — Ehuru Sko
u äfven där är nyrkel medtagen, slapas därifrån
nu årligen en betydlig mängd Björkved till bränsle

Efter all förmodan torde Ja väl Sandön jemv de
Hanhinen efter någon, kanske icke Ja aflägsen, tid
komma genom tillandning, att hänga tillsammans
med Hjelfva Carlö Landet.

Jordmon består till deb mästa uti hela Socknen af
och jäslera, hvilken Marken bibehåller derföre Ja
ge sin bördighet, tills den Jältan, jemv hafs vattnet
nar efter sig, himmer utdunsta; men Ja snart mark
blir mera upptorkad, aftager hövaxten på ängarne
betydlig mån, hvilket likväl ersättes genom n
tillandning för den, hvilkas ängar äro så be
ne. — Inga Hällor och Bergsträckor finnas, utan
det är nästan öfverallt grill för Skew, undantag
des vid några Stränder, där gråsten finnes, och h
af Allmogen begagnad sig till sina Sört ugnar och
Sten Fähusbyggnaden, jemv hittils blifvit uppförde
Flera Källor Skola finnas, men af hvilken hall va
net uti den är, kan ej af mig utredas. Afledne K
kofherden Pettersson har en Sommar nyttjat vattnet
en af dem vid sin Brunsen; men jag känner icke
om Han Sjelf prófvat vattnets beskaffenhet, eller
hit det sönt undersökas af någon Läkare. Eljest fa
nas öfverallt godt vatten, undantagandes uti n
gra få Brunnar, hvilkas vatten är klart, hvit
och utan någon bismak Jemt nyttjas till mat
sokning och klädvett i brist af rinnande vatten er

§. 2. Historie

När och hvarifrån Carlö Socken fått sina fö
Inbyggare kan i brist af nödiga anteckningar
med säkerhet uppgifvas; men efter all sannolik
hafva de nästgränsande Socknebönderne först som
martiden insumit sig här, att idka Skogsmin
och annat fiske. Jemt uppbygt åt sig här någe
Fiskelägen, hvarefter för hände ett några af dem
hvilka icke ägde någodt Hemman eller jordbru
på fasta Landet, stadnade qvar öfver vintern, b
fatte sig här, Jemt upptogo åt sig åker, hvarig
nom det första Nybygget Marjaniemi kallad
uppkommit, hvilket nu mera är alldeles öde, m
hvarest ännu några lämningar af åker linder o
Eldstäder synas, ej långt ifrån Ons N. W. udde, jem
kallas Marjaniemi udde. — Sedermera måtte fl
andre följt dess förstes exempel och tid efter an
småningom mer och mer befolkat sig, då d
här Jemte stället lägligt för fiske, godt och b
räkeligt bete för sin Boskap, Jemt ymnighet
på Sjö Fogel. Det andra här anlagda Nybygge
manet uppgifves af Socknens nu lefvande äldste in
nare, hvilke för modelsen af sine förfäder genom

ntelig tradition blifvit därom underrättade, vara Knuste
Simes ännu under N:r 6 uti Socknens Backeby, och
belägen på Ons östra sida, hvarest den tiden i ansee
tia Sundet som skiljer Hanhinen ifrån Carlön och
nära där intill ål N:r belägen stor vik, matte hafva
il ett för mänligt Fiskeställe. — Desse Grannar hade li
rerta minst 1 mil till hvarandra, men om de åtföljd
den nu varande ägare förbi Kyrkan ½ mil.

Under den så kallade stora ofreden eller kriget emellan
bland och Sverige, som utbrast och härjade Finland i början
det framflutna 18 Seklet, fick äfven denna Socken
kännas alla de hårda olyckor, som öfvergingo Lan
i allmänhet och Inbyggarene här, voro ej mera
Finlands öfrige, Invånare skonade för fiendens
nma och omenskliga medfart, hvars hogkomst år
nu gräfliga smårtande. Ibland annat medalas án
här, hurn 8 karlar blifvit på en gång mördade
er grufliga plågor på Haapala Hemman; hurn Pehtel
kujala varit fullt med mördade och afklädde men
skor, som legat på fältet hopade på hvarandra;
en många blifvit fastbundne till händer och
ter, upphängde på stänger och vid takla eld stek
tills de under de oerhördaste plågor uppgifvit an
v; hurn mödrarne tillika med sina spädа barn blif
då de hittades i skogarne, fasttagne och på ett mensklig
fält fördetfslitne, då de icke kunnat upptäcka medan
ut gods, m:mi. — Genom dessa grymheter blefvo Invå
arne tvungne, att göra utflyttningar till Sverige, hvar
uti de flesta Hemman lämnades öde. — Efter
dsslutet togos de åter i besittning och uppodlades an
gen af de återkomne flyktingarne sjelfve och deras
vingar, eller af andre, då inga arfvingar till dem an
ade sig.

Under det sedermera år 1741 uppkomna kriget e
llan Ryssland och Sverige har ock en Rysk Truppa af
500 man varit här förlagd och mäst underhållas af
enemännen, utom det de ofvan nödgats leverera Mat
or till den i ork omkring Uleåborg liggande Ryska
meen, men inga synnerliga grymheter hafva då
vit utöfvade emot Invånarene. Ett ifrån Sverige
kommande Skepp, som förde Förstärkning Penning
och andra förnödenheter till Svenska Armeen som
på norra sidan af Uleå Elf, har under detta krig al
om våren 1743 blifvit utanför Marjaniemi så illa
dadt af is, att det där nedsjunkit med allt där å be
delig manskap och sjelfva Befälhafvaren, en Ge
ad Major von Brendenfeldt, utom 2:ne man hvilke
gade sig på isstycken och kommo till lands. — Flera
sök äro sedermera gjorde till dess upptagande, men
gåfves.

Sistnämnde år den 27 Maji har en liten Skärmyts
g förefallit här, då ett Compagnie Svenskar anför

de ifr en Kapten Löfving och kommande ifrån Kel-
nti. Uppå Socken, landsflygtar och alldeles oförmodadt a-
den härvarande Ryska Trouppen. Ryska Befälha-
ren en Major vid namn Ortemi Eranontz Zuchin,
hvilken samt nyvarterad på Prästegården skall vi-
hålten underrättelse om Svenskarnes landsfl-
ning, under det Haw Prisade middag, blifvit
förfarad, och misstänkande den då varande Kyrk-
herden Joseph Franck för någon medvetenhet dära
tvungit honom, att följa med sig till Bäcke-
hvarest affairen stådd. Likväl undgick Kyrk-
herden Franck att blifva skadad emedan Haw
ter Sagen, på Kapten Löfvings anropeller tillsäg
genast kastat sig omkull uti ett dike, där Haw
dan legat nuder affairen. Däremot blef
ska Majoren, som vid affairens början skall hafv
blottat sitt bröst, för att uppmuntra sitt ma
skap till tappert försvar, skuten af Kapten Löf
och det enligt de gamles berättelse, med en Silfverk
den Haw tagit ifrån halskragen på sin skjorta, och
därmed laddat sitt gevär. Orsaken därtill uppgif
af de enfaldige, att ingen blykula tagit på Ma
ren, utan flera gånger studsat tillbaka; men
medeligen nyttjades knappen af Kapten Löfv
brist af någon annan kula, sedan Haw sönd
skjutit sitt förråd. Sedan Ryska Majoren skuta
te en Lieutenant och några och 20 man gemen
blef den öfrige styrkan tillfångatagen af Sven
ne, utaf hvilka även en Fendrik Johan Bäck, en
poral och 6 man blifvit dödskjutne. Så väl Ryske
Majoren som de öfrige af Ryssar och Svenskar, som skul
vid detta tillfälle ligga begrafne uti denna Församl
Kyrkogård, och vid Askeli hemman vises ännu en
mal Tall, vid hvilken träffningen skedt.

L Förteck: öfver
döde i Carlö för
år 1743.

Då Landet sista gången om Hösten 1808 intogs af Ry
serliga Ryska Trouppar, led denna Socken även vidk
nas nog kännbara förluster; ty utom annat, blefvo de
större Båtar bortlagne och förde till Uleåborg, hvarp
mot Folket förhindrades ifrån sin Fiskrefva till Malörn
för de flesta är en af deras betydligare näringsgrenar. Des
så återfingo sedan dessa sina Båtar i lyckliga blefvo mierendels
dessförne och förstörde i Uleåborg, dels af stormar, dels ge
annan åtgärd, och ingen ersättning har ännu kunnat
för dem erhållas.

§. 3. Hemman och Mantal

Efter Jordaboken finnas uti Socknen 2:ne Byar:
byn och Kyrkoby; men efter Hemmanens olika b
genhet åtskiljas de af Invånarena uti 2:ne Församl
lar och kallas: Ajantakusta, Ajakylä, Seiniemi, S
ventakusta, Ajoääntakusta, Yli Kirkonkylä, Käivuk

kujalanperä eller Nufanmarcka. Socknen innehål-
26 ½ oförmedlade mantal, hvilka blifvit dels förmed-
e dels tillökte till 26 ½ mantal; af hvilka 15 ½ äro
tte och 10 ½ krono. Kyrkoherde och Kapellans Boh-
äro uti denna Summa inberäknade. Där äro 74
nmans Nummer och 102 Rökar, hvilka likväl
nna och böra ökas till minst 110, då lagligt klyfning
flera hemmman sker emellan deras Särskilda A-
er, hvilka blott sins emellan skilgt sig och delt-
umanen, men gemensamt erlägga roktals afgif-
e, ehum de bo särskildt. Af dessa äro 4 nybygges
nman ännu under frihet. I anseende därtill att all
ång dugelig mark är redan intagen under de nu va-
nde Hemmanen, torde inga Nybyggen härefter kun-
anläggas. Det största Hemmanet uti Socknen, uthus
rkohe de Wohlet, består af 2 ½ mantal och heter Gerdi
erna för det närvarande Sinnes 23 personer, och de
insta, hvilka äro flere, bestå af ½ mantal. Inga skatt-
da eller dagsverks Torp finnas, men minst 20 Back-
ger. Tomt voro uti Socknen 12 Soldate Rotar, men
fvo vid nya Roteringen ökte till 16. Till de längst
ägne hemmanen åt hvardera kanten i S:W: och N:O:
afstånden ifrån Kyrkan omkring ½ mil. Kyrkoher-
Wohlet Elleilä utgör 1 mantal och har en förfal-
e åbyggnad, hvilken dock af Socknemännen småning-
u förbättras, ehum med kännbar kostnad, då allt
rkill nödigt Timmer måste uppköpas ifrån fasta-
ndet. Hemmanet har en god äng, hvilken genom
ning kunde ännu ökas till kanske ½ del. Årligen
s omkring 7 Tunnor korn och 3 a 3½ Tunnor Råg.
mledne Herr Prosten Talander, har väl upptagit en
r Intari kallad af 6 Tunneland räknad efter korn-
ädd, eller omkring 3 Geometriska Tunneland; men
den efter Frihets årens utgång 1803 tillfölle Präste gär-
var den återfallen i linda och nyttjas nu till-
äg. Medförenad kostnad kunde den likväl åter
tagas till åker, och torde ännu efter Socknemän-
s yttrande en process uppstå därom emellan den
Herr Prostens arfvingar, som sitt ägt och begag-
Frihets jorden och Socknen. — Kapellans Bohlet
rald ed Pieckola, belägit på ½ mils afstånd ifrån kyr-
af ½ oförmedlad och ½ förmedlad mantals
lek, har liten och dålig äng. Svag åkerjord Jamt
b åbyggnad. Nu varande innehafvaren Herr Ka-
lanen Wilander har dock på egen bekostnad
ot förbättrat den gamla åbyggnaden och upp-
flera nya hus, Jamt även tillökt åkern. Hlo-
en bebor ett Torpställe med underliggande liten
ier och äng.

§. 4 Folkmängd

Efter 1810 års Tabell var Folkmängden uti Socknen
1027 Personer, nemligen: Gifte 152 Mk 152 Qk; Enk-
ar 23 och Enkor 51; ogifte öfver 15 år: 130 Mk och 121 Qk;
under 15 år 190 Gossar och 196 Flickor, Summa 501 Mk

och 526 Qk. — Huru stor Folkmängden uti äldre t
varit, kan icke utredas i brist af nödiga anteckni
Men vid Tabell verkets början 1749 fumnos uti So
nne 715 Personer; nemligen: Gifte Mk 62 och 2k
Enklingar E och Enkor 31; ogifte öfver 15 år 202 Mk
177 Qk; Barn under 15 år 92 Gåssar och 75 Flickor
Summa 370 Mk och 345 Qk. Under den tiden
Jåledes Folkmängden uti Socknen blifvit tillökt
131 Mk och 121 Qk; Summa 312 Personer eller me
af dess nu varande Folkmängd.

Ifrån och med 1749 till och med 1810 åro uti Sock
Födde: 1067 Gåssar och 1014 Flickor, tillsammans 2081
och döde: 714 Mk och 689 Qk, tillsammans 1403 Per
Föddas antal öfverstiger Jåledes de dödas med 353
och 325 Qk, tillsammans 678 Personer, och förhålla
der Födde till de Döde som 3 till 2. — När denna t
ökningen uppkommen genom de Föddas öfverskot
lägges till 1749 års Folkstock, hade 1810 bort uti
nen finnas 723 Mk och 670 Qk, tillsammans
1393 Personer, eller i det närmaste dubbelt flere
Förstnämnde år. De saknade 222 Mk och 144 Qk
ler 366 Personer hafwa Jåledes under den tiden flytt
ifrån Socknen.

Under förenämnde tid har Föddas antal varit
störst 1804 och minst 1791 — Dödas åter störst 1802 o
minst 1792. Endast följande Åren har Dödas ant
öfverstigit de Föddas, nemligen 1762 med 20, 1773 m
1785 med 21, 1789 med 3, 1791 med 9, 1793 med 1, 1802 m
23 och 1809 med 17 Personer. Lika åro hvarderas
tal åren 1782 och 1810. Detta allt kan inhämtas
följande

Tabell öfver Födde och Döde uti Carlö Förs
för hvarje år ifrån och med 1749 till och med 1810.

År	Födde Mk	Qk	Sma	Döde Mk	Qk	Sma	År	Födde Mk	Qk	Sma	Döde Mk	Qk	Sma
1749	13	8	26	5.	6	11.	Tot	262	264.	532.	166	161.	
1750	7	10	17	3	4.	7.	1765	18	18	36	12	7.	
1751	16.	15	31.	5.	5.	10	1766	20	17	37	5.	12	
1752	13	12.	25	7	10.	17.	1767	20	13	33.	8	12	
1753	12.	20	32	15	8	23.	1768	15	16	31.	13	17	
1754	13	13	26	12.	7.	19.	1769	16	28	44.	10	19	
1755	15.	14	29	15.	12.	27.	1770	11	15	32.	5.	8.	
1756	18	23	41	9	17	26	1771	15.	15.	30.	9	10.	
1757	17	16	33	2	10	12	1772	13.	11.	24.	7	5.	
1758	20	12	32	6.	5.	11	1773	12	10	22	11	12	
1759	21.	13	34.	5.	7.	12	1774	14	13.	27	6	7	
1760	21.	27.	48	11.	12	23	1775	21.	13	34.	8	8	
1761	20	21.	41.	13	7	20	1776	22	16	38	16	11.	
1762	11	12	29	22	21.	49	1777	21.	14	35	9.	10	
1763	20	26	46	10.	16	26	1778	23	18	41.	6.	11.	
1764	20	16	36	12.	14.	26	1779	19.	16	35.	11.	11.	
Tot	262	264	532	166	161	327.	Tot.	534	497	1031.	302	321.	

År	Födde Mk	Qk	Sma	Döde Mk	Qk	Sma
Tot	534	497	1031.	302	321.	623.
1780	15.	10	25	11.	6	17.
1781	14	18	32	7.	13	20.
1782	18	11.	29	5.	3.	8
1783	16	18	34.	13.	3.	16.
1784	22	9	31.	14	6.	20.
1785	12.	14	26.	25.	22	47.
1786	23	11.	34.	10.	9.	19.
1787	8	11	19	3.	4.	7.
1788	14.	10.	24.	13.	11.	24.
1789	12	12	24.	14.	13.	27.
1790	14	13.	27.	16	7	23.
1791	4	10	14.	9	14	23
1792	15	15	30	3	2.	5
1793	11.	18	29	16	14	30
1794	19.	12	31.	11.	19	30
1795	24	14	38	14.	16	30.
Tot	775	703	1478	426	483	969.

År	Födde Mk	Qk	Sma	Döde Mk	Qk	Sma
Tot	775.	703	1478	426	423	969.
1796	20.	17	37.	6	15	21.
1797	25	9	34.	10	7.	17.
1798	18	21.	39	24	12	36
1799	18	23	41.	11.	6	17.
1800	11.	28	39	18	17.	35
1801	25	29	54.	8	12	20.
1802	23	18	41.	13	9	22
1803	15	20	35	20	13	33.
1804	35	25	60	27	10	37.
1805	30	20	50	9	14	23.
1806	17	24	41.	10.	6	16.
1807	12	30.	42	10	17	27.
1808	19	15.	34.	25.	32	57.
1809	13	19	32	28	21.	49.
1810	11.	13.	24.	9.	15.	24.
—	—	—	—	—	—	—
Summa	1067	1014	2081.	714	689	1403.

de Födde ifrån 1749 voro 63 Barn oäkta, 34 Mk och 29 Qk,
ledes emellan hvart 33 och 34e Barn. Men till och med
5 voro af dem födde endast 10 eller emellan hvart
och 29e. De öfrige 53 åro Jedermera födde och ut-
a ungefärligen ett af 23 — ett beklageligt bevis på
ckts Lastens tiltagande.

Endast 30 Barnaföderskor hafva födt tvillingar un-
hela tiden eller uti hvar 69 Barnsäng, men inga
lingar. — Dödföddas antal är 41 eller 1 af 44.

dde Gåssar förhålla sig till födda Flickor som 20 till 19,
enson döde af Mankön till döde af Qvinkön som
till 24.

Under samma tid åro 382 Äktenskap ingångna,
Jåledes belöper sig på hvart Hjonelag öfverhufvud
l mera än 5 Barn. — 309 Hjonelag åro upplösta
om döden.

Af 1252 Barnaföderskor, ifrån och med år 1774 till
med 1810, hafva 10 varit emellan 15 och 20 år, 185 e-
llan 20 och 25 år, 221 emellan 25 och 30 år, 343
ellan 30 och 35 år, 260 emellan 35 och 40 år, 152
ellan 40 och 45 år, och 21 emellan 45 och 50 år, —
ut ingen öfver 50 år: Jåledes hälften af dem e-
llan 25 och 35 år.

De flåste Barnen åro födde uti Januarii, Martii,
ember och November månader och minst uti
ii, Junii Maji och Aprill månader. De födde
Januarii förhålla sig till födde uti Julii,
n 7 till 4.

Dödligheten har varit störst uti Januarii,
ji, April och Februarii månader, men minst
Julii, October, Junii och Augusti månader.

så att förhållandet emellan Döde uti Januarii
Döde uti Julii år som 4 till 3. – De fläste Mä
ner äro döde uti December och fläste Qvinnor
Februarii månad, hvilket allt synes af följand

Tabell öfver alla uti Carlö Församling
hvarje Månad Födde och Döde ifrån och
med år 1749 till och med år 1810.

Månaderne	Födde			Döde		
	Mk	Qk	Summa	Mk	Qk	Summa
Januarius	107.	114.	223.	73.	66.	13
Februarius	81.	89.	170.	49.	10.	1
Martius	105.	105.	210.	54.	57.	1
Aprilis	83.	72.	155.	56.	69.	1
Majus	61.	72.	133.	63.	68.	1
Junius	66.	64.	130.	53.	49.	1
Julius	60.	60.	120.	36.	43.	1
Augustus	93.	66.	159.	54.	48.	1
September	106.	92.	198.	60.	55.	1
October	103.	61.	164.	62.	39.	1
November	78.	111.	209.	53.	67.	1
December	102.	102.	210.	77.	56.	1
Summa	1067.	1014.	2081.	714.	629.	14

Uti denna Förra Lefnads åren äro döde 272 Mk och 254 Qk
Jamnaus 526 Barn, eller 5/3 delar af hela Dödssumm
och 3/13 delar af de Födde. Ehuru betydligt och för mo
menskligheten vroande detta antal är, befinnes
dock hafva på många Ställen varit större, såsom
Lillkyrå där den utgör hälften af de döde och 2/3
Födde. I Ö. och på Aland 2/5 delar af döde och 3/10 delar af
Uti Kopparberg hafva 44 Männer och 49 Qvinnor, tillsamma
93 Personer eller 1/6 del af alla döde afsidet, således vi
mindre än på många andra Ställen; ty enligt Archiat
Rosensteins anteckning har öfven hela Sveriges Rike
10 döde uti Kopparberg och efter Wargentins 2/15 delar af hel
dödssumman: på Aland åter 1/11 del och i Lillkyrå 1/7 d
All anledning är att hoppas, att denna otyggliga s
ta icke hädanefter mera skall uti denna Socken bort
ka många Barn eller förderfva dem; ty Allmog
är här ganska benägen, att låta sina Barn vaccine
allenast vaccinateurer och vaccin ämne finnes. Ef
min ankomst till Socknen vaccinerade jag första Som
ren 1812 178 Barn, och sistledit år 1814, 64 Barn af h
ka ett var på 20de året. Den nu varande Klockare
ingen kännedom uti vaccination, vore icke eller pål

Antalet af dem, som icke dödt naturlig död, är 41 per
ner eller 29 Männer och 12 Qvinnor. Af desse äro dr
nade: 17 Mk och 5 Qk, tillsammans 22 Personer; af an
vådeliga händelser omkomne: 8 Mk och 5 Qk, tillsam
13 Personer; Sjelfmördare: 2 Mk; mördade: 1 Man och
Qvinna, och 2 hafva lidit dödsstraff, nemligen 1 Man
1 Qvinna. Drunknades antal utgör således af desse öfve

¶ Wegelii Beskrifning öfver Liakyrå.

¶ Radloffs Beskrifning öfver Aland pag: 223.

Flor. citat.

Florait pag 226

tten – en följd af ortens belägenhet, näringar och rörel
Uti Barnsång äro döde 12 Hyrken, således 1 af 117 af
mindre än i Sverige, där hvar 77te Barnsång är dö
g, på Aland hvar 107de, i Savastland hvar 83de och i
kholm hvar 70de. – I London var den 1791 lika
här på Carlön. ¶. – Att till hvarje Socken så en
minerad Barnmorska vore höyst nyttigt: ty genom
nniga Förgummiors biträde vid förlösningar tillsät
många Mödrar lifvet, eller blifva förderfvade.
de döde hafva 8 Männer och 5 Qvinnor eller 13
soner hunnit under den tiden öfver 90 år och af
100 år endast 2 Männer och en Qvinna; af hvil
den ene Mannen och Qvinnan varit hvardera
år och den andre Mannen 105 år.
Folkmängden 1810 utgjordes till 1/4 del af Enkling
Enkor, och förhöllo sig de förre till de sednare un
årligen som 3 till 7. – De gifte utgjorde närmare
el; ogifte öfver 15 år 1/4 del, af hvilka de ogifte
nnen förhöllo sig till de ogifta Qvinnor som 9 till
Barn under 15 år utgjorde åter 1/3 del af Folkmäng
, men af den år Qvinnokönet litet talrikare
r som 25 till 24.
fälften af Folkmängden var under 25 år, af hvil
de fläste äro emellan 5 och 15 år; och andra hälf
öfver 25 år, och är antalet af Könen i det när
te lika ifrån 5 till 55 års ålder; men federme
erhåller Qvinnokönet öfvervigten, åfvensom i a
nd Barnen under 5 år, så att hela Qvinno
et förhåller sig till hela Mankönet som 25 till 24.
efter åldern åter är förhållandet följande: De un
10 år utgjorde 1/4 del; emellan 10 och 20 år 1/5 del; e
llan 20 och 30 år 2/11 delar; emellan 30 och 40 år 1/6 del;
ellan 40 och 50 år 1/9 del; emellan 50 och 60 år 1/12 del;
ellan 60 och 70 år 1/22 del; emellan 70 och 80 år 1/71 del,
ellan 80 och 90 år 1/103 del och blott en enda af hela
Folkmängden var öfver 90 år, hvilket allt närmare
edes af följande

rteckning öfver Folkmängden uti Carlö För
amling år 1810 efter Ålderne.

Ålder	Mk	Qk	Summa	Ålder	Mk	Qk	Summa
er 1. år	11.	13.	24.	Transport	227.	296.	523.
1 och 3.	11.	14.	25.	mellan 30 35	35.	34.	69.
3 – 5	24.	37.	61.	— 35-40	41.	51.	92.
5 – 10	74.	68.	142.	— 40-45	49.	43.	92.
10 – 15	70.	64.	134.	— 45-50	16.	15.	31.
15 – 20	37.	41.	78.	— 50-55	14.	5.	19.
20 – 25	25.	19.	44.	— 55-60	28.	38.	66.
25 – 30	35.	40.	75.	— 60-65	14.	18.	32.
Transport	227.	296.	523.	Transport	424.	500.	924.

Ålder	Mk	Qk	Summa	Ålder	Mk	Qk	Summa
Transport	424.	500.	924.	Transport	496.	520.	1016.
mellan 65-70	5.	9.	14.	mellan 20-25	3.	6.	
— 70-75	4.	5.	9.	— 25-90	1		
— 75-80	3.	6.	9.	— 90-95.	1.		
Transport	496.	520.	1016.	Summa	501.	526	1027

För öfrigt har Folkmängden uti denna Socken
nit ifrån år 1749 till närvarande tid uti jämt
tagande, såsom efterföljande Förteckning utvisa
utom efter bägge sednaste Finska kriger, efte
hvilka den ansenligen förminskats; ty år 17
funnos uti Församlingen 506 Mk och 429 Qk,
jämmans 995 Personer; men år 1790 voro de
minskade till 429 Mk och 464 Qk, tillsamma
953 Personer. Sedermera förökte Folkmängden
15 år till 1129, eller 560 Männer och 569 Qvinno
men af desse funnos år 1810 åter endast 501 Mk och
Qk, tillsammans 1027 Personer, hvartill den små
samma Fältsjukan, som gemen Armeernes
utspridde i Landet var vållande: och var för
minskningen af Folk efter sista kriget, bet
ligare än efter det förra, hvilket förmodel
gen härrörde deraf, att en del af Svenska
Sjukhuset var någon tid 1808 uti Höstens
förlagd hit, och hemförde dess utom åfven
åtskillnad af dem, som voro utcommenderade
att trasportera de Sjuka och Sjukhus effekter
till Torneå.

Förteckning öfver Folkmängden uti Ca
och Församling följande åren.

År	Mk	Qk	Summa	År	Mk	Qk	Summa
1749	370.	345.	715.	1772.	456.	443.	90
1750	376.	351.	727.	1773.	462.	456	91
1751.	346.	375.	721.	1780.	472	443	93
1754.	351.	395.	749.	1785.	506.	429.	99
1757.	359.	392.	751.	1790.	429.	464.	95
1760	394.	424.	818.	1795.	Dessa årets Tabla saknas.		
1763.	392.	428.	820.	1800.	506.	429.	99
1766	443.	451.	864.	1805.	560.	569.	112
1769.	442.	461.	903.	1810.	501.	526	102

De egentligen arbetande och närande Lemmar
uti Socknen äro endast 566 Personer eller 280 Männe

226 Qvinnor, om man antager, att de, som äro öfver
år, emellan 10 och 15 års ålder, och alla, som äro öfver
år, äro tillräckelige att sköta och vårda Barnen unz
10 år. Desse 566 Personer måste således föda sig
öfve, försörja de öfrige 461 Personer af Socknens In-
vare, samt betala alla ifrån Socknen till höga
nan och andre Löntagare utgående utskylder. Af
Folkstocken belöper sig på hvarje Mantal närmare
Personer och af de värkeligen arbetande 2 Personer.

§. 5. Näringar

Skjälfånget och Fiskeriet har ifrån ålder in till
nare tider utgjort Socknemännens förnemsta
ingsgren, af hvilka det förra är en ganska be-
lig och äfventyrlig Sjödokrok. Så snart vår bli-
infaller, begifva sig Skjälskyttarne vanligen
delet af April och i början af Maji Månad med sin
delet af sistnämnde månad ut, och föras jemte
Båtar med Hästar till öppna Sjön, hvarest de se-
hålla sig, och på större isflyken vanka af och an
dessa isen borttsmälter, hvarefter de ungefärligen
sommars tiden hemkomma, och kunna då haf-
med sig, om längstan varit mycket lyckelig, om-
ng 100 Stycken Skjälar på Båten, men ibland ej
än 20 à 30. Efter hemkomsten flås Skjälen,
refter köttet väl stött och rengjordt uti flera vatten
las, rökes samt ätes af dem med mycken begärlig-
Speket dels saltas dels förderskurit i bitar läg-
uti Tunnor att småningom smälta till Tran, och
ne utspände spikas på väggar uti dragfulla ut-
att torrka. — Strandbodarne där Speket me-
dels förvaras, gifva därföre redan på afstånd en o-
rgelig stank ifrån sig. Ehuru sådelige desse Fähl-
r äro, händer det dock högst sällan, att någon onv-
mer på dem. — Sällskapet för hvarje Båtlag upp-
es merendels om vintern emellan Jul och Ny-
, då man redan i förhand tracterar hvarandra
öfverflod i mat och bränvin. I fordna tider vo-
Skjälmän uti stort anseende och njöto vid gelagen en
aktning och heder framför andra för deras med så mån-
faror och äfventyr förenade yrke, men icke nu me-
så hög grad; och torde desse Fählreser efter någon
alldeles upphöra, emedan det uppväxande Slägtet
r synnerligen hogadt för dem, utan anseen jord-
ket för mera lönande.
Fisket idkas mäst vid egna Stränder och näst an hela
omkring, och det med flerahanda bragder såsom nät,
ler, rep-jor, krok och långrep. Strömming har till-
fiskats vid Malörn en 6 mil utanföre Torneå Stad
12 mil ifrån Carlön uti öppna hafvet belägen
holme, dit Carlöboerne begöfva sig i början af
i månad och hemkomma i slutet af Augusti. En
Carlö Prestterskapet var förbunden all hvart annat år
a dit för att betjena Fiskarena med Gudstjenst, Dön-

hållning och Sjukbesök, och det andra året hade d
Prest ifrån Neder Torneå. Men sedan Malörn geno
Gränse Regleringen 1810 tillföll Kongl. Svenska Kro
äro Carlöboerne ny mera berösade den rättighete
att där idka Strömmings fiske, dem till en bet
lig förlust.

Sedan Fisket i sednare tider betydligen aftagit
så att denna närings grew är alldeles otillräckelig a
förse invånarene med sitt behof, hafva de varit tv
ne, att med större allvare och omtanka vinlägga sig
om åkerbruket, hvilket i fordna, ej så mycket afla
na tider varit alldeles vanvårdadt, så allt de till jor
beredande ännu på 1770. talet ej nyttjat någon Plo
utan endast Spadan, hvarmed åkern blifvit vänd
mera är åkerbruket drifvit till en betydlig höjd af m
ga, som och redan däraf hafva sin belöning och no
ga bärgning och af hvilkas exempel äfven andre
ra efterlätne Småningom uppmuntras. att med mera
tanka och flit söka sina Nemniaw. – Åkerjorden är
visserligen icke den bästa; ty den är merendels sa
dig och på sina ställen bottenlös, samt fordrar myc
gödsel om den skall bära någon frukt. Därföre ha
och de flästa, aktadt de i anseende till sina förma
ga ängar kunna föda en betydlig Ladugård, begyn
tillreda och skaffa sig artificiel gödsel af mäst af t
och myrstackar. – Åkern som utgjör öfverhufvud omk
20 a 24 Tunland efter Kornutsäde på hvarje mantal
kas i treskifte, hvaraf ena del sås med Råg, den 2:a del
med Korn och 3:e delen ligger i träde. På ett mantal
sås ungefärligen 3:ne a 4 Tunnor Råg och 1 a 2 Tu
nor Korn. – Kornet sås vanligen sista dagarna af
och första dagarna af Junii månad. Fältan förr, och
under Harf, sedan gödselw förut blifvit redpl
uti samma åker, hvaraf Rågen året förut blifvit sk
dad, och hvilken om Hösten efter förrättad Rågskörd
vit väl plöjd och harfvad. – Rågen sås omkring den
Augusti äfven under harf, uti den åkern, som den Jor
marew varit i träde, sedan däraf året förut skördat
korn. Trädes åkern plöjes 3:e gångor, först i slutet af
hvarefter den harfvas ungefärligen 1 vecka för Midsp
marew, 2:a gången i början eller medlet af Julii m
och harfvas i slutet af samma månad och 3:e gången
då Råsåddew sker. Till jordens beredande nyttjas den
vanligaste Finska Plogen och mäst järn harf, och ha
va de flästa sina åkrar behörigen dikade och slutli
Skördetiden infaller vanligen i medlet af Augusti, oft
slutet af Augusti och början af September månad, m
sällan i början af Augusti. Uti de bästa åren sås af
gen 7:e högst 8 kornet, och af kornet 5:e högst 6:e ko
net, men i medelmåttiga år 3:e högst 4:e kornet, o
taft ej öfver 2:e. Inga andra Sädes slag ny
än Råg och korn – Lin sås icke, Hampa obetydligt, äfve
som Potates: plantering en ännu är ringa; men d
vor sås till mycknhet, och därtill nyttjas en m

sp året som upplagew ~~jord~~ åker, som året göres med
ficiel gödsel och Hö-ström, hvarigenom dew inom
l tid beredes till en bördig åker. – Den sås först muking
24 Junii och till dess hinner ~~förtill anskaffas~~ gödsel
~~efter~~ därtill tillredas, efter förrättad kornsådd.
n Carlön är en del uti öppna Hafvet, äro en del Hem
v nog utsatte för nallfrosser, härrörande af de mån
kärr och moras, hvaraf Landet är uppfyldt.
Hulbetet om Sommaren är väl ganska svagt, emedanw
till äng duglig mark är inhäggnadi mew i anseende
Socknens förmänliga ängar kunde Boskaps skötsel
drifvas wida högre än den nu är. Den är likväl icke
tydlig; ty på 11 mantal torde öfverhufvud kunna
nas 5 a 6 Hästar, 20 a 25 Kor och 30 a 40 Får, till
kas fordring öfver vintern räknas vanligen, n
talen; 6 dragor hö åt Hästen, 3 på Kon och
åt hvarje Får. Smör fäljes obetydligt ifrån Socknen,
n åtgår det mäst hemma i Sommarhelgenom
tåla vägkostnaden till Fäbo- och Fiske Lant
ra ofta förefallande resor.
Uti afledne Prosten Dalanders tid införde Reen af-
uti Socknen; men i anseende till dew skadaw,
de gjorde på Skogen, ängarne och i Sommarhet
Dagbrodden om Höstarne, äro de nu mera all-
s utdöde. Uti Skogarne finnas Harar och Räfvar
t Hermeliner och Ekorrar. – Wargen vågar sig hit
ska Fjällaw om Vintern, och om den någongång
inner sig, dröjer den icke här till Sommaren
m här finnas andra slags Skogsfoglar, äfven nä-
Fjeder, saknas dock Skatan, som högst fjällaw
er sig här.
Inga Högder idkas, utan äro, karlarne vinter ti-
sysselsatte med Gränslets anskaffande, notdrägt
Fiske Bragders förfärdigande, hvartill Qvinfolken
nna garnet. Fiske- och andra Kärill förfärdi-
af den mäst om Sommaren uti deras Fiskelä-
n, hvartill likväl virket anskaffas och torkas
nna om Vintern. Sjön till värkningen, –
och förut varit idkad, har nu mera upphört. Den
iga Sjöran äfvensom Smidjekolen köpes ifrån
Landet. – Tegel sås icke, emedan dugligdera
nas, utan köpes och hämtas den ifrån Sukajoki.
nsolken spinna och väfva till det mästa sjelfver klä-
åt sig och manfolket en

§. 6. Utskylder

Grundräntan för ett mantal på Carlön är, utom
ktenningarne, 2 RD 6 sk 9 rst Specie eller 11 Rubel
kopek Silfver och består enligt anvisningen af
jande: Contant 4 Rubel 87½ kopek Silfver; Fakt-
gar 26⅔ kopek Silfver; Spannemål 1 Tunna 22 kan:
; Smör 15 rst utom Spill därå 1⅔ rst; Torra Gäddor 4 rst;

1 Åbo Tidn: för
den 23 Maji 1782
pag: 163.

Torrt Kött 1 Tdr 10 rdr; Strömming ¼ Tunna; Humla 2½ Skålp
Salt 1 rdr; 1 Fång Hö a 24 Tdr 1½ rdr och ½ dito Hö a 36 Tdr
½ Räfskin; 15 Drenge och 9 Oxe dagsverk; 16 dels Oxe
½ Får; ¼ Gås; 1 Höna; ½ Tjog Ägg; 8 kärfvar halm och
Timmerstock. — Efter 1814 års markegång gör allt detta
ett mantal 36 Rubel 25 37/40 kopek Silfver och således i
hela Socknen, bägge Prestebolen undantagne, 911 Rubel
1 177/320 kopek Silfver eller 2733 Rubel 431/320 kopek Dco as-
signationer, hvilka efter 32 pCt cours utgöra 1822 Rdr 1 sk 33 11/32
Svenskt R:M:t. Beloppet af de öfrige till Kronan
från Socknen utgående utskylder, såsom mantals-
gar, Bränvins arrende m: m: är mig okändt utom
Rotevacance afgiften, som efter 1 Tunna 10 2/4 kappar
Råg och lika mycket korn, samt 1 Tunna Hafra af
hvarje Rota, årligen gör för hela Socknen 21 Tn 10 2/4
Råg, 21 Tn 10 2/4 kpp korn samt 16 Tn Hafra, och
efter 1814 års markegång stiger i penningar till 27
Rubel 46 2/4 kopek Silfver eller 232 Rubel 40 kopek
Dco assignationer, och efter 32 pCt cours 53 Rdr 44 sk
rdr Svenskt R:M:t. — Pastors Tertialen bestiger jag
det närvarande till 31 Tn Spannemål och Kapellans
aflöning i Spannemål till 35 3/4 Tn. — Desutom
talas uti Kaymans Kappan, Häradshöfdinge och Tings ga-
nings kappone, hvilkas belopp jag icke känner, så
Socknesskrifvaren 2 och Brofogden 1 kappa ifrån hvar-
je rök, hvilka Tiftnämnde Tyssolor för det närvarande
bestrides af Länsmannen uti Socknen, så Klockaren
och Wäktaren 2 kappar ifrån Röken, samt 6 Tn
Spannemål ifrån hela Socknen till De ringsvaktern
lönande, hvilka årligen vid Wallborgmässo Socknestäm-
man väljas. Då Wargarne ganska fallan insinua-
tär, behöfver ingen Skallgång anställas, hvarföre ick
eller någon Skallfogde finnes. — Krono Fogden, Häll-
Skrifvaren och Krono Länsmannen hafva sina
delningar uti Socknen.

Inom Tukajoki Socknerån har Carlö Socken
andel af Strandlandsvägen, hvars längd jag icke
nen, hvilken af Socknemännen mäste med dryck
nad underhållas, då de icke kunna sommartiden
va med sig egna dragare, utan mäste låga dem
Tukajoki Boerne till Lorans och Gruefets framskåp
de till deras wåga andelar. Fång Skjutsen bestrides
af 2 Dco hemman, utgörande tillsammans 4 hem-
mantal. För Hallskjutsen är Carlö Socknen redan för
längre tid tillbaka befriad, hvilket och är ganska be-
ligt, i anseende till Socknens belägenhet, och emedan
Socknes Boerne med en kånbar skada för Skogen m
ste hvarje Vinter utstaka Vägen till Uleåborg o
Tukajoki.

Ingen Portgång är till Socknen, utan hitskickas
från Uleåborg Kungörelserna af Krono Fogden med res
Carlöboer, såvensom alla Bref; hvarföre ofta händer a
angelägna Bref och Kungörelser ankomma sent
och såvew någon gång förkomma genom deras v

hel, som emottagit dem alt framföras. — Det förslag,
er Post skulle hvarje vecka hänifrån afgå till Tu-
eked, för att dit afföra och därifrån till afhämta
komma bref, och hvilket synes lämpeligen upp-
las af hvarje hemman tourvis, torde därföre icke
att förkastas, så mycket mindre, som detta be-
r icke skulle ofttare infalla för hvarje hemmans
än efter 2 år. Nödvändigheten härat, hafva Socknes-
mmen själfve insett och under samtal härom icke
rat någon motvilja, att åtaga sig detta besvär.
er skedd föreberedelse torde ämnet härom kanske
t nog komma under rådplägning vid anställande
knestämma, hvarefter alla expeditioner hit i-
ve Fogde Contoiret m: m: borde afskickas uti lös-
kan till Tukajoki, och hvarom Hans höjerliga
gt höga Befallningshafvandes befallning till veder-
andevda skall sökas och utvärkas.

§. 7. Folkets lynne och Seder.

Folket i Carlö Socken är af medelmåttig storlek och
manhet äro de mera fetlagde än magre samt väl
le af stark kroppsbyggnad. — Hvad åter deras lynne
kommer, torde ordspråket: omnes insulares sunt hin-
lares, icke vara så olämpeligt; ty de äro merendels så fa-
och envyggeliga uti sina föresatser, att de svårligen kun-
bringas ifrån deras en gång fattade öfvertygelse. De
; därföre handleras med foglighet och rättvisa och ej —
magtspråk, hvarigenom de upprätas; ty de äro öm-
ge om sin medborgeliga frihet, och ibland dem fin-
såven många samt tänkande och med godt omdö-
begåfvade, hvilke tillika äga sina medbröders förtro-
. Den som därföre en gång genom ett rättvist förhål-
de och foglight behandlingssätt vunnit deras förtroen-
kan och vara öfvertygad, att så behålla det, så länge
icke genom någon eyennyttа och orättvisa förvär-
det samma. Af en sådan låta de sig och lätt ledas,
det sker med lämpa, och allenast dem tillåtes, alli
många sammankomster om ämnen, som förehaf-
sitt yttra sina tankar, hvilka af en del fram-
s med tämmeligt redighet och sällan utan skäl.
Deras seder äro visst icke mera berömvärde än u-
andre näfgränsande Socknar: lika väl torde de uti
a seder vara efter dem, såsom i synnerhet i kort-
b, hvilket icke sednare tider blifvit utöfvadt här och
mera är nästan okänd. Flitigare hyrkogångare tor-
de äfven vara än på många andra ställen och dagt-
x mera utvärtes ordentlighet vid den allmänna Gud-
stjen. — Fyllerilasten är beklageligen här nog allmän
som på andra ställen, och hvartill de många lönkro-
, som tima bidraga; hvarföre vore önskeligt, att
erbörande med mera allvare än hittils skedt, sök-
ntrota dem. Äfven torde till denna lasten i betyd-
mån bidraga deras fäbb- och fiskereser, på hvil-
de äro försedde med ymnigt förråd af bränvin.
ynnerhet skola de efter berättelse vänja sig vid
ina lasten på Malörn, dit många äfven härifrån
föra bränvin till salu, och där utminutera det,

besynnerligen sådana tider och dagar, då väderlek
icke tillåter dem fara ut med sina bragder.

Deras klädedragt liknar i det mästa de nästgrän
des på fasta landet. Karlarne nyttja merendels grå
vallmans kläder: dock hafva de förmögnare dem af
blåfärgadt i synnerhet den öfverste kappräcken el
kaftanen. Qvinfolken äro dock icke så begifne på gr
lat, som uti nedra delen af Siikajoki och Limingå Sock
De nyttja mäst sina hemgjorda ylle plagg. Som icke
ter alla moder förändras, äfven Domulls och Caltuns
der, men ganska få, kanske 3 a 4, något af sidentyg f
taw Mösaw och någon silkes duk, den en och hvar af
vill och måste hafva.

Många af Socknebönderne och i synnerhet de hvilka
tal med drift på åkerbruket och landtskötseln äro välmå
och äta rent Rågbröd blandadt med lite korn; men stör
delen, hvilken mera sysselsätter sig med fiskande och
Junimar Nemmans bruket är fattig och gäldbunden,
nödgas nyttja stamp och blandningar uti sitt bröd. Do
hafva äfven desse mera tillgång på säfvelvaror af fisk
Rofvor och Mjölk än kanske på många andra ställ

Vid inställandet och firandet af sina Dröllop, Graf
och andra Gelag skilja de sig icke ifrån de nästgrannar
Förnämsta välfägnaden består uti mycket mat och bräno
som dock ej af alla till öfverflöd nyttjas; ty det anses än
allmänhet för en vanheder, att på Gelag och större
skap öfverlasta sig. National dansen Pälsbaw älskas all
äfven af de äldre. Den är gravitetisk, enformig och sla
de men utan tvifvel för finska tycket passande, efter ung
mew ihärdigt fortfar därmed och utgör den högsta nöje
Detta nöjet skulle man och gärna unna ungdomen någon
mew i anseende därtill, att deras dansar oftast anställa
sådan w ställen, där bränvin utminuteras, hvarif
tvarmed karlarne öfverlasta sig, och hvarigenom sedan
tvarjehanda oordentligheter uppkomma uti deras
gåw, nödgas man hämma sådana sammankomster

Ehuru vidskepelsen icke ännu är här alldeles utrotad
mera än på andra ställen, åtminstone i dessa norra
trakter, är den likväl vida mindre än förr, och torde m
tiden småningom försvinna. — Finska språket nyttjas
allmänt och afviker obetydligt ifrån Limingå uttalet, s
allmänt erkännes för det bästa och renaste.

§. 8 Kyrko Författning

Till hvilken Socken Carlö i äldre tider hört och nä
blifvit Järskildt Pastorat, torde i brist af nödiga handl
gar ej med full säkerhet kunna utredas. Uti P. N. M
sii Dissertatione Geographica de Ostrobothnia Cap: 3. §. N
47 uppgifves att Carlö sönd hört till Salo Socken, hvarif
den enligt Abo Stifts Matrickel blifvit skild 1573. — M
ligt en vid Prestmötet och Biskops visitationen i G. Carleby
upprättad kort Beskrifning öfver samtelige Österbottni
Pastorater och deras då varande Lärare, hvilken försvar
uti Carlö Kyrka inbunden, har Carlö sönd varit ett
nex under Uleå Socken, hvilken uppgift synes jämväl
af, att Carlö Socken utgör ännu ett Tingslag med
tea Socken, och först i medlet eller slutet af 1710 tal
blef en Järskild Länsman helt förordnad, hvarför
hörde till Uleå Länsmans District. — Onekeligen
Salo den äldsta Socken i trakten, hvarifrån alla öv
gande Socknar, äfven Uleå Socken, blifvit efter hand
skilde; men om Carlö vid Uleå Socknens utbrytning
nades därmed såsom ett Kyrkog ård, och sedermera
ifrån afsöndrades till ett Järskildt Pastorat, kanske
3, då dess förste Pastor Thomas Laurentii underskref
retum Upsaliensem, eller om Carlö genast vid dess afsön
ing ifrån Salo sökt sin Järskildta Pastor, blir nu mera
ej att med säkerhet afgöra.

Nu för tiden bestrides Presterliga tjenstgöringen af
koherden och en Kapellan, hvilka lönas efter 1741 års
ordning. För Österbotten, utom några frivilliga obety
handgåfvor, hvilka dock borde allmännare, än som
utgå, så vida de grunda sig på en gammal uti Lands
gens och Consistorii vederbörligen tillförordnade
bud öfvervara ingången öfverenskommelse. Utom
karen, som enligt Kyrko Lagen är förbunden, att åf
uti anställande Klockare Skolor undervisa Bar
uti Stafning och innanläsning, finns äfven en Kyr
äcktare, som har omsorg om ringningen; men klans
dring med stafven under Predikan är äfven här vis
afskaffad. Ingen Barna Lärare finns, utaw un
wises Barnen uti Boklåsning och utantill af föräld
me sjelfve, mäst af Mödrarna.

Socknens nu varande Kyrka, som skall vara den förs
hvarföre innan Gudstjensten blifvit förrättad uti ett Pre
ohus, är 42 alnar lång och 14¾ alnar bred invändigt,
har 2:ne dörar och 9 fönster, utom ett mindre uti västra
den ofvanföre Läcktaren. Den är uppbyggd 1620 i enligt
nämnde Disputation 1610 och målad 1659. Sedermera eller
år en fjerdedel på längden tillbyggd och 1690 blef denna
delen målad af L: Gallenius. Ytterligare eller 1739 uti
koherden Joseph Kranecks tid har denna kyrka blifvit
högd, dess höga torn nedtagit och afkortadt: samt
taket förbättradt. Sista reparation därå skedde
uti afledne Prosten Dalanders tid, då 3:ne nya hvarf
so underbyggde och kyrkan upplyftad på 1¼ alns
Jemte eller grundval. Samt försedd med nya dörar,
ster, Bänkar och nytt Dalf. Altare och ny Predikostohl.
tillbyggdes äfven den nu varande ljusa Sakristian,
aktaren blef tak förbättrad, inre taket stärkt och det
re försedt med nytt Spånvirke. Choret målad 28, hvar
ch de uti kyrkan samt varande Grafvarne blefvo
detta tillfälle fyllde och tillkapte. Uti all dessa lämn
r följande inscription, som finnes på en målad och vid
dre kyrkodörren å en Pelare fastspikad Tafla underrättelse
Åhr 1620 är thenne kyrka grunderad. Åhr 1659 är thenne
ka målad. Åhr 1676 är thenne kyrka ¼ tilbygd.
1690 är thenne ¼ målad af Laur: Gallenio. Åhr 1739 uti kyr
herden Joseph Kranecks tijd är thenne kyrka på södra
dan upphögd, tornet nedhuggit, spåntaket förbättrad
Bygmästaren Erik Waitko. — Åhr 1756 blef thenne kyr
3 hvarf underbygd på 1¼ ahls hög grundvahl, Grafvar

ne i kyrkan täfte, yttra taket med fort spänwirke of
allt förfedt och det inre förstärkt. Gålfwet med Bänk
å nyo försarfwigad jemte nytt Altare och Sacristia i k
kjotherdew Jac: E. Falanders tijd af Kyrkjo Byggmä
rew Matts Hånga. – Samma åhr blef Sechtaren
bättrad och kyrkan beprydd med nya fönster, nya d
och ny Predikstol, hwilka med Choret och Bänckarne
wo målade af Michael Toppell. –

Uti den år 1160 uppbyggde klockstojelw hånga 2ne
ljudande klockor. Den större, som wäger 2 Skålp. 14 Mk.
är gjuten i Stockholm 1792 och köpt med kyrkans medel
samt kostar utom frakt och andra omgälder 318 Rdr. Den
följande finska inscription:

På södra sidan

» Sen Suuri Waldian Ruotsin kuningan Gustaf Adolphin
» tuxen ajalla, koska Herra Generali Majori ja Riddari Wapa
» Johan Fredrik Casselan oli Lääninn Maanherra, Herra Ridda
» ja Comendöri Doctor Jacob Gadolin, Kirjpakunnan Pappa, He
» Pielari Groen Carlön kirkoherra ja Herra Gabriel Lager
» kappalainen, on tämä 2 Skeppunnan, 14 leiv: ja 7 naa
» paisrawa Carlön kirkonkello Kirkon rahalla 318 Rikin
» larilla ostettu. Herrain kauppamiehen Danjel Nylande
» Danjelin Pojan toimituxen kautta ja walethu hellon
» rilda Joh. Jac: Mårtenssonrilda Stockholmisa wuonna 177

På norra sidan

» Koskas kuulet kupar kellon – toimisewän Jumalan kirkiasti – Tulet
» Taiwan Jalan – Herran hywän huonesehen – Taiwan tie
» kundemahan. – Joel: 2:15.
» Jollakal Zionisa, pyhittäkät paasto, kutzukaat Seurakun
» kokoon.

Den mindre klockan wäger 1 Skålp. 11 Mk. och 12 mrk. blef 17
uppköpt med Saknens medel 675 Rdr kopp:mt, och 1752 å nyo
gjuten i Stockholm på Socknemåhnens bekostnad. Den har f
de inscription åfwen på finska:

På södra sidan

» Kuningas Adolph Fredrikin kruunaus wuonna, koska D:r Joh: G:
» walius oli Pispa ja Kirkkoherran Mag: Jacob Falanderin aikana o
» mä Carlön Pitäjän kirkonkello toinen kerta yhösvalethin Seurakunnan
» malla kustannuxella.

På norra sidan

» Warjele jalkas, koskas menet Jumalan huoneesen, jahda kuulet
» Jeon parembi kuin tyhmäin uhri; jotka ei tiedä, että he paha
» wät. Salom: Saarn: Luk: IV. v: 17.

Uti kyrkan hånga 3:e ljuskronor, 2:e af messing och den
af Malm, samt på Predikstolen och wåggarna några ljusarmar
en mängd af Lampetter. Dess skrud består af en äldre röd
mels Meshake med Silfver Galoner och Fors och en annan nyare
Carmosin röd, med Guld Fors och Galoner, gamska wacker. Förfer
digad i Stockholm 1757.

Genom en nattew emot den 12 September 1776 begången
förlorade kyrkan, utom contant 162 Rdr 20 Sk:r 2 rtk:, en Silfver
na af 109¼ lods wigt och Silfver Kalk med Paten förfärdigade 1708
hwarefter den nu warande innantill förgylda Kalken och
new, wägande tillsammans 46 lod, kågge med inscription
Carlo kyrka tillhörig anskaffades. Widare Silfver äger kyrk
icke.

Winsådew utgör 5 Tunnor, hälften Råg och kor
Wid den större kyrkoklockans uppköpande blef kyrk
Casson skyldig till WinCassan 129 Rdr 14 Sk:r 1 rtk:, hwilk

raw WinCassan först sistledet år 1814 fick sin fulla återbe
– Wid Bokslutet den 30 Sistledne elpnid war kyrko
kans behållning 10 Rdr 36 Sk:r 6 rtk:s Swenskt Banco.
WinCassan ägde samma tid en behållning uti Contanter
Rdr 22 Sk:r 11 rtk:s 10 Pe:r, och uti fordringar med dels 5 dels procents
ränta 139 Rdr 21 Sk:r 4 rtk:s 10 Pe:r – Summa 296 Rdr 44 Sk:r 2 rtk:s Swenskt
Banco.

Fattig Cassans behållning utgjorde wid Bokslutet den 31.
December 1814 22 Rdr 11 rtk:s 10 Pe:r, hwaraf dåntill utbetal
den 31 December nämnde år åt 35 af Socknens Fatti
14 Rdr 12 Sk:r 10 Pe:r.

Af Carlö Socknens kyrkoherdar äro följande kände:

Thomas Laurentii Peldanus, uppgifves uti Jonæ nämn
Mathesii Disputation för den förste Pastor. Hans namn fin
under Upsala Mötets Beslut 1593.

Petrus Henrici Frostenius, Hamsadren för Frosteriska Slägten
war född uti Nummis kapell af Lojo Socken i Nyland på ett
man kalladt Backala, bakom Stela Berg, bredwid ett litet
sk, och ordinerades 2/2 1573, af då warande Biskopen i Åbo
lus Justen till Prest och kapellan i Halajoki, hwarifrån Han
dan befordrades till Pastor härstädes s. året då dettas skedt, är
okändt. – Såsom kapellan i Halajoki har Han 1593 under
skrift Upsala Mötets Beslut.

Henricus Frostenius, den förres Son, blef sin Faders efter
rädare först såsom kapellan i Halajoki och sedan såsom Pa
r här 1616.

Sigfridus Canuti

Marcus Jacobi Jalonensis. Enligt den sönd åberopade Be
skrifningen öfver Österbothniska Pastorater är Han född 1602,
vinnad tia Coadjutor i Lukajoki 1629, blef kapellan i Jalo 1632,
Pastor här 1642.

Henricus Sigfridi, Ijoensis kallas och Björnholm, war sönd
kapellan här, blef Pastor 1672.

Gustaf Forselius, ordnade vid Synodal Mötet i Uleåborg d: 14 Jan: 1698

Samuel Julenius, alias Palenius, sönd Pastor i Kuusamo,
opponens vid Synodal Mötet i Carleby den 12 Febr: 1710.

Alexander Kranck, af den tidens Förteckning öfver döda i
Socken befinnes Han hafva afsomnat 29/2 1724, 51 år gammal.

Simon Solinius, dog här 14/12 1735 åfwen 51 år gammal.

Johan Brax, var först 1699 Collega inferior vid Uleåborgs
la, sedan kapellan i Paldamo, och befordrades 1706, efter or
den betydlig pluralite vid valet, såsom vallängden utwisar,
Pastor här, men dog innan Han hann tillträda Tjenst.

Joseph Kranck, var sönd kapellan i Lochteå och blef Pa
här 1737, samt dog 24/12 1748 vid 46 års ålder.

Magr Jacob E. Falander, var född 25/11 1719 och blef Pastor här
samt gifte sig med sin Företrädares Enka. – På 1710 talet
stod Han Prosta wärdet i Contractet, samt dog 30/12 1779. –
var älskad och omtalas ännu af Församlingens äldre
Hemmiar med mycket beröm.

Petter Groen, var född d. 1728 och blef Pastor här 27/10 1760,
vid dog 27/6 1793. Sönd war Han kapellan wid Brahestads
Jalo Sokns Moderkyrko Församlingar.

Magr Jonas Cajanus, Han är född 17/4 1757, promoverad
Philosophiæ Magister 1782, ordinerad Sommaren, undergått Pa-

† Se Bref: Sup:s
J: Snellmans Dis:
sertatio Hist: de Ule
Aboæ-parte 1:a Aboæ
M.DCC.XXXVII.

ctoral Examen 1790, och befordrad till Pastor här 179
Förut var Han Regements Pastor vid Uleåborgs lätta Ei
terie och Substitutus Sacellani i Uleåborg. - Härifrå
fick Han transport till Brahestads och Salo Pastora
1803, hvilket Han tillträdde 1804. — Anmärkningsvär
är det, att utom den förste här kände Kapellanen Jose
Palmæus, som befordrades till Pastor i Pudasjärvi, är H
den ende af Carlö Presterskap, som till närvarande tid
tal härifrån, utan hafva de allesammans flutat här
dagar, undantagandes den aflidne Kapellanen Mich: All
16:e Johan Pettersson, född 10/4 1741, ordinerad 1776, Kap
lan i Puolangå af Hyrynsalmi Pastorat 1786, under
gått Pastoral Examen 1802, Pastor här 1804, men t
trädde Pastoratet 1805, samt dog här 9/8 1809.
17:e Erik Johan Frostenius, Abrahams Son, född 1769, or
nerad 17/12 1794, Pådagog och Sockne Adjunct i Brahes
och Salo 24/4 1799, undergått Pastoral Examen 15/3 180
befordrad till Pastor här 5/5 1810, men tillträdde Pa
ratet 1812.

Förteckning öfver Kapellanerne i Carlö Sockn

Om alla dem, som varit här tjenstgörande innan Carlö
Församlingh Pastoral äger man ingen kundskap, och af de
som fleste ra föreslått Kapellans tjensten, äro endas
följande kände:

1:o Josephus Josephi Palmæus, aliter Carlenius. Uti de
ut område Beskrifningen om Österbottniska Pastorate
i afdelningen om Pudasjärvi, uppgifves denne vara föd 157
ordinerad till Kapellan här 1627, samt sedan vid Biskops visi
nen uti kemi 1639 förordnad till förste Pastor uti Pudasjärvi
2:o Hermius Sigfridi, Ejoensis kallas och Björnholm, De
omtalas te uti den ofta åberopade Beskrifningen, efter h
ken Han vore född 1620 och ordinerad till Kapellan h
1644. Han blef sednare 1672 Pastor här och finnes
tagen under N:o 6.
3:e Johan Salmelius aliter Salonius, Son till den
ofver N:o 5 ibland Pastorerna här upptagne Marcus Sa
Salœensis. Han blef vid Biskops visitationen och Re
mötet i Gharleby ordinerad 11/6 1660 till Adjunct åt Sa
den och sednare Kapellan här.
4:e Gustaf Forselius, blef sednare Pastor här N:
5:e Henrik Haggman aliter Häckman
6:e Anders Mathiæ. Af Förteckningen öfver d
befinnes Han hafva dödt här 14/9 1735.
7:e Michael Allgén. Han blef Kapellan här 1736,
afsattes ifrån Embetet och Tjenst för sitt otillbö
ga och förargeliga förhållande både emot sin S
och Församlingen sina Åhörare, samt högst ol
peliga uttryck uti Predikningar, år 1762. — Pro
collerna hållne vid flere undersökningar om an
velserna emot honom och hans förhållande

eras uti Carlö Kyrka, af hvilka man tydeligen kan se
l. Han icke varit utan vett och qvickhet, men ägt ett
gt och ilakt hjerta. - Af Kongl. Maj:ts nåd fick Han lik
l behålla Presta Embetet, och har sednare varit
ls Nådårs dels interims Predikant på åtskilliga
ällen, slutligen vid Tervola Kapell af Kemi
kn, där Han och skall hafva dödt.
:e Gabriel Lagerberg, född 12/5 1723, ordinerad 1754
h Kapellan här 1763. Under 2:o Vyrkoherde he:
igheter har Han föreslått Pastors vården uti För
mlingen. Han dog 14/2 1801.
9:e Johan Wilander född 3/9 1766, ordinerad 17/12 1794,
h blef Kapellan här 1802, men tillträdde Syssla
803. - Han har äfven under 2:o Vyrkoherde Le:
igheter föreslått Pastors vården uti Församlin:
en.

Carlö den 12 Maji 1815. Erik Joh. Frostenius
Abrahamsson

Bihang till Beskrifningen öfver Carlo Socken.

innehållande utdrag af anteckningarne uti de årliga Tabellerne. anteckningarne äro gjorde af Prosten och Kyrkoherden Magn. Haeck E. Jslandic. som var Pastor på Carlö ifr. 1760 t.o.m. 1779

1750. Hos Bonden Abram Sipilä har en koo burit en kjur: 1779.
kalf med 2:ne hufvud och en hals. — Hos Soldaten Joseph Söderberg har en koo äfven burit en kalf, som hafft allenast 2:ne bakfötter, men inga framfötter.

1751. I denna Socken och Bäckeby fångades i Julledne våras en temmelig stor Gädda, som befans vara utan ögon.

1757. Emellan Carlö och Sandö holm, hvarest denne Församling har sin Jörnämsta Skog och höfslag, har stora Fisk Fjäster för 10 år tilbaka observerat Segelat och ännu Segla utan Wölings Strömmings Wäder, då någorlunda upphio år; men i October månad war i denne Socken så stor torka, att Invånarene förskrefve sände hemta sitt hö hem ifrån benämde Sandö holm. — Den 1:a Advent eller den 21 November, klockan emellan 7 och 8 för middagen tilldrog sig vid denna Församling en Jordbäfning ifrån N:ord till O:st, så stor att gälstiljorna i några Gårdar rördes.

1759. — År 1758 då kreaturen ifrån sina fäbus blefve om våren på mullbetet utsläpte, har Wärdinnan å Norvela Gård låtit råna Bäfver, då hon oförmodeligen i ett, där en Oxe stått öfver vintern, funnit 2:ne ägg, så stora som ett Svalägg. Nyfikenheten hos de unga, som denna syssla förrättade var så stor, att de den strax sönderslogo, och då dem öpnade funno de uti hvardera ägget ligga 2:ne maskar, så stora som ordinera metmaskar. — Ehuru man ej gärna vill påstå Hafre förvandlingen, huarom så mycket denna tid hittas, så nödgas likväl berätta, det här vid denne Carlö Församling är ett försök gjordt i Julunda, att man år 1758 om våren på försök utsådde 10 kappar Hafra i ett gammalt Rofland, där alldeles ingen Råg tillförene blifvit utsådt. Då nu Hafver bräddet växte till, var man nödsakad den 1 Augusti att efter beskrifningen afskära växten. Sammaledes, då halmen väl likaledes växte, skedde på lika sätt den andre afskärningen i September månad. Men ehuru väl all denna tillredningen gaf sköne eller alls intet hopp om vähren därpå följande, hälst där ej fägs något säkert stånd, utan var helt lättkärrt, som en svart mylla, dock efter ett hårligt regn och därpå följande Solsken, började bräddet att visa sig, hvilken dag ifrån dag blef allt stadigare och stadigare, så att halmen på slutet blef så hög, som ett medelmåttigt och stadigt Porcellaens Pipskaft. Längden af halmen var på åtskillige ställen längt öfver 3 alns längd, axen öfver ett qvarter, växten af halmen visste sig uti vissa klasar och likasom af en rot hafva sitt början: hvilket man ock närmare kunnat undersöka, om man ägt Microscop, och sedt man Julunda år 1759 efter 10 kappars utsådt Hafra 16 kappar god och stånd Råg. Man hade kunnat förvänta en härligare skörd om Rofvandet hade varit med sina riktiga örter, hälst midt på åkern var den bästa skörd, men alls intet mindre om bräddarne, där vallnet seck länge ligga om våren och ej hade fått riktiga utlopp.

1763. Här på Carlö, som är en Ö i vilda hafvet har för detta år 1763 blifvit observerad och i akttagit, det Månen d:n 19, 20 och 21 Decembris så Day som Natt varit alldeles synlig på ett det temmelige höjd på Himmelen, utan att den haft i dessa förenämnde dagar någon vanlig nedergång.

1765. Den 12 Augusti kl. 7 f:m: uppkom en häftig och owanlig storm, som continuerade öfver 2:ne timmar. Denne storm

sönderade alldeles 29 Vädergvarnar, ibland hvilka icke allenast 3:e blifvit ifrån rötterne med vingar och vingstock upplyftade och i marken nedfallde, utan och blef en med sjelf och hjertstocken hel och hållen öfverända kastad. — 34 Båtar. Så större som mindre blefvo dels i deras egen Strand söndrade, dels af Stormen och vädret i luften upplyftade och sedermera efter en sådan 1/4 à 1/2 Januarii lustresa i marken lik Splitter slagna. En stor Sten vid Sundets inlopp, som ofta tillförene gått emot Strömmen och Sjö- och Isgång, har nu mäst lagga sig på sidan i den graf, som vattnet då vattnet genom häftigt grafvande ar betat på. I Lemmies nieme och Stora Angesstycken har vattnet i den nye storm trängt och skuril sig i jorden till 5 à 6 Januar. i qvadrat hvars öfra yta eller skorpa med Jämlad kraft af väder och vatten blifvit i tu refven och sedermera som att taka å ena sidan på den öfriga marken kastad. En oräknelig mängd af större och mindre Fallar har denne storm nedkastat, så att af 30 som dagen därpå var det alldeles omöjeligt för vindfällen att hitta på den ordinaria vägen till Kyrkan. Den obeteligaste skada har Allmogen lidit på Skogen i Sandön, hvarest den på många Ställen skall se ut som Qvedjeland, och har denne storm visat sig med sådan häftighet, att då del af vädret skadade träden ej velat med jord och rötter gifva sig öfverända så hafva som lika del blifvit vridne och klufne. Dels som några af alla mogens lemmar Urgamla Fallar och Björkar, hvilkas stockleck varit långt mera än en Famn, hafva även här blifvit brutne och nerslagne, sånkan del jord och stenar, som par karlar omöjeligen kunnat lyfta, blifvit par Famnar kastade.

Wid sist hålna Socknestämma berättade Bonden Samuel Askeli, att Himmelen åt N:W vist sig åt honom och hans kamrater såsom öppnen och alldeles klar ifrån hvilken öppning sedan utgått stora och långa strålar. Detta skall vara skedt, som man ej visste nämna dagen, i slutet af October, och de veckor därefter skall aftan något starkt latit höra sig, hvilket Bonden Erik Perko bekände.

1762 Den 27 Martii hördes Askaw gå, så väl tidigt om morgonen som och vid nios tid kl. 8 f:m: — I November månad var Dom: Sow och vid nios kl. 8 f:m: och bekom i ett varp bland den Anders Pennula nte med sin rel och bekom i ett varp bland Gris och annan Fisk en hälsynt och ovanlig Flundra.

Den 2 December tidigt om morgonen hördes åter Askaw med dunder och blixt, lekaledes den 16 derpå följande, men lik väl uti mycket mindre grad, än förra gången.

1763 Den 7 och 8 September blef man varse en Comet med en stråle åt Sydost emot Orions constellation — Den 26 September syntes himmelen röd som purpur ifrån kl. 8 f:m: och continuerade öfver en half timma

1770. I början af detta år, har härstädes med Nat blifvit fångad en ovanlig Fisk, nästan lik en litew Laka, dock med den åtskillnad, att denne sällsynte Fisk haft lika som en borst, börjandes strax ifrån hufvudet, ända till ändan af Stjerten. Samma Fisk såsom mycket ovanlig har af Bonden Joseph Wendelin, som den fångat, strax blifvit uppskuren, och har man, vid öppnandet, funnit 45 små lefvande ungar, hvilka, så vida, med den uppskurna fisken fastatt för en slupsken hund, så har hunden begynt allenast lufta på denna gåfva, men strax afvikit, utan att låta sig behaga. Denne Fisk sort hafva och flere i denne vinter af allmogens lemmar härstädes till större antal i sine bragder blifvit varse.

1770. Den 24 Junii kommo de ifrån Sina Söresor hem, hvilka denne Församling efter vanligheten idka ett äfventyrligt Skjutsånge, och vistes Skjutsvården Sigfrid Wallgren. Som Henrik Fernlund Vill Båtlag med all säkerhet berätta, det de under sin resa på åtskilliga Ställen blifvit varse en mycken het i villa hafvet af Möss, hvilka i oräknelige stora hopar och högar legat döde på isen

→

Skyiken, af hvilka dock några så kunnat vara sig och hafst lif. Som dessa Båtlag äfven förmärkte, att desse förut nämnde Möss, under deras Företalte marche åt hafvet, hade Hermeliner i följe med sig, så blefvo de och på flere Ställen varse hurn desse sistnämnde utan nåd mördat, plundrat och sedermera uppätit de sålunda döda kropparn, så att på is och snö skocktals legat här och där blod och ben. Och som de äfven efter en sådan bataille märkte, huruledes krokon och rökar, såsom Gnejonen Gulo fram och åter, och hvilka sedermera med ett ansenligt gefvo sig re till känna, så inställde äfven desse med Stenugglor sig när mare, och blefvo de så väl som Hermelinerne deltagare, som ej mästare af rofvet, hvilket de så mycket tryggare kunde sig föreställa, som de äfven på åtskillige is stycken funno döda kroppar af Hermelinen, och äfven vid den några rökar, Stenugglor och andre rofdjur, hvilka alla lät sig en måltid af Möss och på slutet af Hermeliner, som omsider mäst dö af hungen, sig väl behaga, hvarefter de strax därpå af välluft och goda dagar lät höra sig en förskräckelig ostämd vocal- musique och illa ljudande segersång. — Beträffe hafva varit ej olika de orden beskrifne liga, men dock något större och till en del bräckliga ifrån hufvudet öfver halsen med gula och grå fläckar, äfven med den åtskilnad, att deras svans vant kort, på ena sidan platt och hårfull, på den andra sidan trubbig, men i roten något smalare och rund. Deras öfriga kropp har varit till färgen grå mästadels lik en Ekorn vom vinter. På alla Ställen, hvarest vara resande träffat desse Möss och deras Spår på isen, så hafva de gjort den anmärkning, att deras märke varit ifrån N:W och således tagat mästadels S:O:an. Men när våra Förfarande kommit närmare till Strandena af Westerbothn, så har den träffat några Piteå Doer, och då de våra rannit om de oräknelige hopar af döda Möss, de märkt under sin resa skocktals ligga på isen jemte lefvande Hermelinen, som lupo ifrån den ena högen bland den till den andra, så skall berättte Piteå Doer uttåt sig: att desse djur, hvilka de ej förr blifvit varse, nu först ankommit för en tid sedan öfver ifrån Fjellarne och haft i följe med sig andra djur, som varit lika Lokatton, hvilka alla med sandad kraft hvar på sin ort ej allenast upprifvit och åtit all mosa rub andra växter i Skogen, utan och hafva de gjort en obeteelig skada på åker och äng, i ty de denne framflutne vår icke allenast ytan af all örtbärande mark utan och all hövåxt och Rågbröd på flere Ställen i Westerbotten dels skadat dels i grund förderfvat. —

Emot all vanlighet under en stor brist på nödigt Salt hafva denna vårarena denna framflutna vår betalt 90 D för en tunna salt, och berättas äfven i Jämtland, det som mera vår, att dock några vissa tagit för en kappa salt 6 D, men deremot hafva en del varit nära Jämtens granna.

1772 Bonden Jacob Pahlson Perko och drengen Johan Johansson Frantzi seglade den 7 December härifrån med Båt öfver till Pitkajoki och kommo lyckeligen öfver, hvilket de äldste i Församlingen ej veta som hänt den tiden på året.

1773. Den 3 April började härstädes all Stark tö, som sedermera continuerade hela våhren, och i anseende därtill lät Lärkan den 5 April första gången här höra sig. — Den 7 Junii såg man äfven på åtskilliga åkrar Råga, hvilket nog är sällsynt på denne årstens tid i Norden. — Den 24 Junii begynte Rågen i många Församlingar härstädes att blomstras.

Uti de följande årens Tabeller finnas inga anteckningar vidare än om årsväxten. Tällelige vara utdragit, intygar

Dr. Joh. Grotenius
Pastor

Nb Rågen skattad 60, 66 à 72 D: tunnan Kornet 54 D:

1:o Nyktynka Bodens Försändning var kunskap=
kut, allar väder=af angelägenhet. Sammanhang
emellan vare sig och skäfven. Alt var nyt=
gät til odling, som kunnat tagas, och cultive=
ras med flere förmånligen. Det skiftet, som
af ringare godhet wid klåfvan idkas, var o=
benägnast. Inga binäringar existera hos
dem hvar annanstädes. Ett och annat hem=
man allaraft förfärdigar träd till stolar,
som säljas til Åbo och Nystad. Silfverhalter var
hos tillfälle til binäringar.

2:o Jordbruk är allaraft flyttande hos gemen folkets,
ty hvarje vårs drifver en flerahundrig del wid
stadtiet by, samt Mahlögnebonderne i Männäs.

3:o Inga hinder allan tillväxt af befolkningen fin=
nes, som förekommas och nyttiggöras.

4:o Ju flere männen undanskaffas, som gifva under
Männäs Bröd, dimas alla hvarjehanda som sys=
selsätja til nytt behof. Den stog som dimas be=
höfver af Trall och Gran, som gemeen likväl
tjenar och välf=

5:o Folkrummern hos varit år 1749. — 2028. personer.
1750. — 2181. —
1751. — 2234. —
1775. — 2962 —
1780. — 2843 —
1785 — 2743. —
1790 — 2651. —
1795 — 2741 —

Kvidder:

år 1750.	uf mandom	33.	gressenar, och qvinnfolk	39.	st.
1751.	———	34	——— ——— ———	39	———
1761	———	49.	——— ——— ———	63	———
1798	———	67.	——— ———	50	———

Gudar:

år	1750.	uf mandom	19.	carsenar, och qvinnfolk	22 ———
	1751.	———	13.	——— ———	19 ———
	1761.	———	21	——— ———	45 ———
	1798	———	28.	——— ———	17 ———

6:o I denna socken finnes ingen allmän klippskola uprättad och stadfästad. Men det synes vara förnöden, att en sådan skola blifver uprättad i denna socken, förnämligen som Prästen uti denna socken har mycken möda och omak med att expediera de uti socken gående barn till Gud och Christendomen, som i denna socken finnas, uti synnerhet de som äro fattiga, hvilka icke kunna betala någon, som dem lär, utan måste det göras af Prästen, som jag tror, vara obilligt att fordra.

7:o Ofvanberörde gård finnes ej i socknen, utan är lägenheten till Nybygget.

8:o Vidkommande i öfrigt: är denna socken mycket i denna delen knuttrig; de åkrar som finnas äro gemenligen steniga, ehuru det dock understundom händer att stenen ligger under jorden, som den ingen kalkmur gjord och grund nödgas för innevarande tak bära, på det den icke förloppning och förstörelse undvikes.

9:o Om åren 3. a 4. år har ingen sorts sjukdom existerat. I sistledne winter war brostmein und feber gängse; man dödade dock icke många. Af boskapssjukdomar hölls ock denna socken om sommaren 1798. undsluppit af den sönderslitande nötan steg till 20. vid pass. Hjelpen war icke uppsökt af den förmögne och; användes ock af de mindre Gårds ägare medicamenter nödtorftigt.

Nyckyrcka d: 7:
7. Maji 1800.

Ehrond

Sachen Beschreibung